

Saâdet Asrına Doğan İlk

YILDIZLAR

Reşit HAYLAMAZ

Saâdet Asrına Doğan

İlk Yıldızlar

Reşit HAYLAMAZ

Saâdet Asrına Doğan

İLK YILDIZLAR

Reşit Haylamaz

2002/İstanbul

IŞIK YAYINLARI ©

Saâdet Asrına Doğan İlk Yıldızlar

Yayın Numarası: 162 ISBN: 975-8642-84-7

ADRES: Bulgurlu Mah. Bağlar Cad. No: 5 81190

Tel: 0(216) 522 11 88 Fax: 0(216) 522 11 99 Üsküdar/İstanbul

http://www.isikyayinlari.com

BASKI: **ÇAĞLAYAN A.Ş.**

Sarnıç Yolu No: 7 35410 Gaziemir/İzmir Tel: 0(232) 252 20 97/98

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ

İnsanlar, idealleri nisbetinde büyük işler başarır ve hedeflerini gerçekleştirdiği ölçüde dünyada iz bırakırlar. Bunun için de, her insan ve her milletin, örnek alabileceği kahramanlarının olması kaçınılmazdır. Bir de fert ve milletleri de aşan külli idealler vardır ki, Allah ve Rasûlü'nün rızasını kazanma adına en kestirme yolu ifade ederler.

Bu anlamda peygamberler, ilk sırayı alırlar ve her bir insan için onların hayatı, örneklerin en güzelleriyle doludur. Hele Allah ve Rasûlü'ne inanıp, Âhiret Günü'ne kavuşmayı bekleyenler için Allah'ın Rasûlü, her yönüyle "**üsve-i hasene**"dir. Zaten onların dünyaya teşriflerindeki en büyük hedef de, kendilerine bakarak diğer insanların yön ve kıble tayin etmesi, Allah'ın istediği mükemmel kul çizgisine gelmesi değil midir?

Şayet Peygamberler, birinci derecede işin merkezini tutan model insanlar ise -ki bunda şüphe yoktur- öyleyse, onların etrafında yerlerini alan kimselerin de, diğerlerine göre bariz bir üstünlüğü, tartışılmaz bir fâikiyeti olacaktır. Terbiyesini Allah'ın üstlendiği donanımlı bir peygamberin etrafında yetişen ve sohbetlerindeki mânevî boyayla hayatı şekillenen bir insanın içinde bulunduğu keyfiyet, elbette diğerlerinden farklı olacaktır ve öyledir de..! Bunun içindir ki, **Allah Rasûlü** (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), **ashâb**ını **yıldız**lara benzetir ve hangisinin peşine takılıp gidilirse, sahil-i selâmete ulaşılacağından bahseder.

İşte bu sebepledir ki biz, **Hirâ**'da başlayan vuslatla birlikte Allah Rasûlü'nün etrafında yerini alan örnek hayatlardan bir nümûne yaparak, o gün yaşanılanlarla bugün karşılaştıklarımızı da beraber masaya yatırıp, ilk günleri bu günümüzle bütünleştirmeye, onların şahsında kendimizi görmeye çalıştık. Böylelikle tarihin, heyecanla okunup dinlenilen bir malzeme olarak kalması yerine bugüne de ışık tutan önemli bir dinamik olacağının altını bir kez daha çizip, Saâdet Asrı'nın aynasında hâlimize bakarak gidişatımızı yeniden gözden geçirelim istedik.

Tefsir, **Hadis** ve **Siyer**'le ilgili en temel kaynaklardan istifade ederek çıktığımız bu yolda, üsluptaki akışın etkilenmemesi için sayfa aralarında kaynak vermekten kaçındık. İşin erbabına bir fikir vermesi açısından, tefsirde, **İbn Kesîr**, **Kurtubî**, **Âlûsî**, **Elmalı'lı** ve **Taberî** gibi eserlerden faydalanma yanında hadiste, **kütüb-i site** başta olmak üzere diğer **etraf** kaynaklara müracaat ederek bir sonuca gitmeye çalıştık. İşin daha ziyade tarihi yönünü ortaya koyabilmek için de, **İbn Hişam**, **İbn Kesîr** (el-Bidâye), **Üsdü'l-Gâbe**, **el-İsâbe** ve benzeri eserlere müracaat yanında, ansiklopedik malûmat veren eserlerden de istifade etmeyi ihmal etmedik. Bilhassa son dönemlerde daha da yaygınlaşan biyografik eserlerin de bize oldukça büyük katkılarının olduğunu söylemek, hem bir vefa, hem de bir hakperestliğin ifadesi olsa gerek.

Gönül arzu ediyor ki, **Saâdet Asrı**'na doğan bu ilk yıldızlarla ilgili o kadar çok eserle dünyamız şenlensin ve biz, bugünü yaşarken, en yakınlarımızı tanıdığımız ölçüde onlarla tanışalım ve attığımız adımlarda onların izini takip ederek, ulaştıkları "**rıza**" ufkunu yakalayabilmek için fiili bir duaya sarılmış olalım. Bunu gerçekleştirmeye yönelik bu eser, bir basamak teşkil edecekse, adımıza en büyük bahtiyarlık olacaktır.

HİRÂ

Hirâ, maddî heybeti kadar menevi ağırlık ve yüceliği olan bir dağın adı. İlk yaratılan **Son Sultan**'a bağrını açıp yıllarca misafir eden mekân..! Dünyanın en şanlı misafirine kapılarını aralayan bir mekâna Allah *(celle celâlüh)* da sahip çıkacak ve adını kulları arasında ebedileştirecekti. O da, bir dağdı.. taş taş üstünde, toprak toprak yığılarak yükselmiş ve yüzyıllardır müjdelenen **Son Nebi**'ye teselligâh olmaya hazırlanıyordu.

* * *

Hirâ, **Kâbe**'ye uzaktan hüzünle bakan bir mağara... **Nûr** dağının üstünde âdeta bir kartal gibi gözlerini Kâbe'ye dikmiş, uzattığı başını hiç kıpırdatmadan ona selâm duran bir mekân..! Aradaki mesafe, yaklaşık on kilometre..! Çilelerle yüzyıllar öncesinden olgunluğa erdiğini, ilk bakışta hemen belli ediyor... Zirvesi, rükûu andırır bir vaziyette Kâbe'ye bakıyor... Etekleri, belli bir sarsıntıyla aşağıya sarkmış ve bu hâliyle, zirveden koparak aşağı kaymış izlenimi veriyor insana..! Belki de vahyin ihtizazıyla sarsılıp ağırlıklarını silkelemiş bir dağ **Cebel-i Nûr**..! Tabii olarak zirve, daha mehîb bir görüntüye bürünmüş durumda...

* * *

Mağara, hafif kavisle karşılıklı iki sığınaktan müteşekkil... Bu iki sığınağın arasına düşen bölümün üstü açık.. doğrudan semaya bakıyor. Kâbe'yi tam karşıdan görüyor. Buraya gelmekle Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, belli ki erbabınca **ikiz**i olarak kabul edilen **hakikat-i Kâbe** ile âdeta karşılıklı dertleşiyorlar..!

Kâbe, yeryüzündeki ilk bina.. Allah'ın evi.. hemen her peygamberin kıblegâhı...

Rasûlullah da öyle; ilk yaratılan ruhun sahibi.. kâinat ağacının münteha meyvesi.. hemen her peygamberin müjdesini verdiği son ve evrensel kurtarıcı...

* * *

İşte Hirâ, ilâhi hitapla bu iki ufku, kendi kametleri ölçüsünde yeniden buluşturan mağara..! İnsanlığı, Kıyamet'e kadar Hakka hidayete davet eden **Kur'ân**'ın ilk şahidi...

O güne gelinceye kadar Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), kim bilir buraya kaç defa geldi ve her gelişinde ne kadar kaldı.!? Bilemiyoruz. Günler.. hatta aylar boyunca burada kendine mahsus bir kulluğu vardı. **Mekke**'ye döner.. çok geçmeden azığını alır yine gelirdi buralara...

Peki Hz. Peygamber, buraya niçin geliyordu? Bütünüyle bu sorunun cevabını bulmaya bugün imkân yok... Ancak şu bir hakikat ki, o gün Mekke çok bunaltıcıydı... Cehalet saltanat sürüyor.. **Mehmet Akif**'in de dediği gibi riya, inkâr, hıyânet altın devrini yaşıyordu..! İnsanlıktan olabildiğince uzaklaşılan bu beldede o gün, canavarlara rahmet okutacak gariplikler prim yapıyordu... Ufuksuzluk, uğursuzluk, bağnazlık ve vahşet sıktıkça sıkıyordu Rûh-u Şeriflerini..! Cahiliyyenin karanlıklarından kurtulup, bir nebze nefes alabilmek için salıyordu Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), kendini mağaranın derinliklerine ve karanlık dünyanın üzerine doğacak güneşin tülûunu gözlüyordu aylarca.. hatta yıllarca..!

* * *

Ve derken bir gün, bütün heybetiyle karşısında birini buluvermişti..! Bir taraftan kucaklayıp sıkarken O'nu, diğer yandan da **oku**masını söylüyordu... Ne okuyacaktı? Mektep- medrese görmemişti, Ümmi idi O..! Ancak muhatap ısrarcıydı... Tekrar tekrar kucaklayıp sıkma ve

okumasını isteme..! Derken perdeler aralanmış, sema ve ötesiyle dünya ve dünyalıların, asırlar sonra ilk ve son buluşması gerçekleşmiş oluyordu: '**Oku.. yaratan Rabbinin adıyla oku..!**'

* * *

İşte bu buluşmanın ilk şahidi **Hirâ**..! Kim bilir bu güne gelinceye kadar Allah Rasûlü'nün nice niyaz ve tazarrularına şahit olmuştu.!? Üzerine akıttığı ne kadar göz yaşı vardı, cehalete kurban gidenlerin.. hayatını berbat edenlerin üzerine.. kendine yazık eden bizler için ağlarken..! **Kâbe**'ye.. **Mescid-i Harâm**'a.. **Rükun** ve **Makâm**'ın sahibine yönelişlerinde ne sırlı anlara şahit olmuştu kim bilir.!? Karıncalanmış elleriyle gözyaşlarının ıslattığı mübarek yüzünün buluştuğu o tatlı anları, Hirâ'nın taşları kim bilir kaç kez müşahede etmişti.!?

* * *

Aslında uzun soluklu her davanın öncesinde, böylesi bir hazırlık sürece hep dikkat çekiyor..! Hz. **Musa**'nın **Tûr** dağı ve **Tih** çöllerindeki çileli hayatı geliyor akıllara..! Yakın dönem itibariyle **Van** Kalesi, **Barla** dağları düşüyor insanın yadına..! Dâussılalarla akıtılan gözyaşları düşüyor yâdlara..! Demek ki, önemli yüklerin altına girecek her mü'min için yol ve yöntem bu aynı zamanda..! **Hakk'a matıyye** olabilmek için, derin bir kulluk şuuru ve hasbilik yanında, bir de çileyle yoğrulmuş olgunluk gerekiyor..! O'nun hayatı, daha ziyade bizim için mesajlarla dolu; yükü taşıyabilecek keyfiyete gelince ancak, emanete emniyet kapıları aralanıyor anlaşılan..!

* * *

Hirâ'daki ilk buluşmanın ardından heyecanla hâne-i saâdetlerine geldi Efendiler Efendisi..! Başından geçenleri ilk anlattığı insan.. tecrübe, metanet ve sabır insanı Hz. **Hatice**, tevekkülü tam bir insan ve gayet metin. Başkalarının kendisinden emniyet dilendiği bir **Emîn**'in

sahipsiz olmadığını çok iyi biliyor.. zayi olmayacağına inancı da tam. Zira, O'nun da bildikleri var;

"**Endişe duyma!**" diye başladı sözlerine... O güne kadar ortaya koyduğu hayat tarzından hareketle, sosyal hayatta başkaları için yaşamayı şiâr edinmişlerin, kevn ü mekânın sahibi tarafından korunacağını beyan ediyor metanetle..!

Elbette böyle davranan birini Allah zayi etmeyecekti. Zira, O'nun istekleri de bu istikamette değil miydi? Toplumda oluşabilecek bu türlü boşlukları doldurup eksiklikleri gidermeyi kendine vazife edinmiş birini, işin sahibi yalnız bırakır mıydı hiç.!?

Ancak bu gelişmenin detayları iyi bilinmeli ve mesajı iyi algılayıp bir yanlışlığın gelişmesine de müsaade edilmemeliydi. Tesellinin hemen ardından, bu bilgiye ulaşacak bir yol geldi aklına ve tecrübeli bilgin, **Varaka İbn Nevfel**'e gidip başına gelenleri bir de ona anlatmasını tavsiye etti.

Varaka İbn Nevfel, Cahiliyye dönemini de bilen iyi bir **Hıristiyan**dı. Yaşlıydı. Artık gözleri de görmez olmuştu. Ancak maddeye kapanmış bu gözler, mânâya karşı olabildiğince açıktı. Zira, **Tevrat** ve **İncil**'i çok iyi biliyordu. Dile hakimiyeti de fevkaladeydi ve bu sebeple **Kitab-ı Mukaddes**'i, **İbranice** aslından okuyup yazabiliyordu. Hz. **Hatice**'nin de amcasının oğluydu.

Rehberlik, bir safvetin neticesiydi ve insanlığın rehberi tarafından da kabul gördü. Hz. Peygamber *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, Hz. Hatice'nin tavsiyelerine uyarak, bir de hâlini Varaka İbn Nevfel'e arz etmeyi denedi. Gitti ve **Hirâ**'da yaşadıklarını bir bir anlatmaya başladı.

* * *

Hirâ'dan sonra ikinci bir vuslat yaşanıyordu. **Varaka İbn Nevfel**, Efendimiz'in başından geçenleri dinledikçe hâlden hâle giriyor, ayrı bir heyecanlanıyordu. Zira, yıllardan beri satırlarda okuyarak, geleceği günü can ü

gönülden beklediği müjdenin o an yanında duran şahıs olduğunu çoktan fark etmişti. Allah Rasûlü ifadelerini bitirdiğinde, tecrübe ve bilgisini konuşturacak, bir taraftan Allah Rasûlü'ne tavsiyelerde bulunurken diğer yandan da aradığını bulmanın hazzını yaşayacaktı. Zira, son peygamberin başına gelecekleri çok iyi biliyordu. Tevrat ve İncil, O'nunla ilgili ana konuları anlatmıyor muydu? Allah Rasûlü'nün sözleri bitince bu sefer Varaka'nın dilleri çözülecek ve aradığını bulmuş bir gönlün heyecanıyla ve titreyen bir ses tonuyla gönlünün zenginliğini konuşturacaktı. Zira gelen, **İbrahim**'lere, **Musa**'lara, **İsa**'lara gelen **Nâmûs**, karşısındaki de asırlardır müjdelenen **Nebi** idi..! Bu yol, çetindi.. öncekilerde olduğu gibi bedel isterdi..! Belli ki bu bedeli muhatabı **Muhammed** *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* de ödeyecekti;

"**Keşke ben o gün genç olsaydım**" dedi ve ilâve etti;

"**Yaşıyor olsaydım da kavminin seni çıkarıp yurdundan kovacakları güne yetişip, o gün sana destek verseydim**."

Bu nasıl bir değerlendirmeydi ki, başından geçen bir olayı anlattığı bilgin bir zât, gelecekte başına geleceklerden bahsediyor, âdeta geleceğin haritasını çiziyordu. Beklenmedik bu değerlendirmeler karşısında Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* heyecanla sordu:

"**Kavmim beni çıkarıp kovacaklar mı?**"

Cevap, bugünkü mahrumiyetleri de açıklar tarzda daha açık ve daha netti:

"**Evet, seni de çıkarıp kovacaklar. Zira, Senin getirdiğin şeyle gelen hiçbir insan yoktur ki, ona düşmanlık yapılmış olmasın. Senin o gününe ulaşırsam şayet, en büyük destekçin ben olacağım.**"

İfadelerinden de anlaşıldığı üzere **Varaka İbn Nevfel**, o günleri göremeyecek ve mukaddes bir göçle yurdundan

ayrılmak zorunda kaldığı sıkıntılı günlerinde O'na yardımcı olamayacaktı.

* * *

İşte, Hirâ ve sonrasında yaşanılanlar, sıkıntılardan bunaldığımız bugünler için de belli başlı mesajlarla dolu..! Alın teri dökmeden.. sancısını çekmeden ve sözdeki sadakate âlemi şahit tutmadan, iman adına istikbale yürümek zor gözüküyor. Önce Kâbe ve onun temsil ettiği ruhla metafizik gerilime geçmek gerekiyor gönüllerde..! İmanla çağlayan hâline gelen kalblerde yeşertmeye ihtiyaç var filizleri..! Öncelik her şahsın kendinde başlıyor..! O'nun davasına sahip çıkabilmek için, o davayı taşıyacak keyfiyete talip olmak ve ardından sözle ameli barıştırmak gerek..! **Hirâ**'da doğan nuru, güneşin doğup battığı her yere ulaştırmada, **Varaka İbn Nevfel** misali müjdeyle dolma, **Hatice** misali sınırsız destek olma, Ali ve **Zeyd** gibi ilkler olup el-kol hâline gelmek de biraz buna bağlı..!

İLK YARATILAN SON SULTAN

HZ. MUHAMMED

(sallâllahu aleyhi ve sellem)

"Şimdi bu söze inanmıyorlar diye demek Sen, onların ardına düşüp neredeyse üzüntüden kendini yiyip tüketeceksin..!"

Ezel ve Ebed Sultanı, bilinmeyi murâd etmiş, şuur ve idrakle kendini tanıyıp kullukta bulunacak varlığı yaratacaktı. Bu varlık, emredilenin dışında bir şey yapmayan ve iradelerini tamamen zât'ına teslim eden meleklerden farklı olmalıydı. Bu fark, yeri geldiğinde onu, meleklerin gıpta ile bakacakları en yüksek mertebeye taşımayı netice verecek, fark edilmeden hoyratça harcandığında da en aşağıların aşağısına düşmeyi beraberinde getirecekti.

Bu varlık, özde '**kul**'du ve ilk defa Hz. **Âdem**'le beden libasını giyecekti. Bu libastan önce ve daha Hz. Âdem, toprakla çamur arasında gidip gelirken Yüce Kudret, benzeri bütün libasları kulluğa çağıracak olan **Evrensel Nûr**'un hayat bulmasını murâd etti ve ilk olarak **Nûr-u Muhammedî** yaratıldı. Daha o zamandan, **Ümmü'l-Kitab**'da, **Abdullah** diye adı konulmuş, '**Hatemü'n-Nebiyyîn**' diye de tavsif edilir olmuştu. Kevn ü mekân, bu nurla mayalanacak ve Kıyamet öncesi, gecenin gündüzü sardığı, ışığın da karanlıkları boğduğu gibi, var olan her şey, bu nurun ziyasından nasibini alacaktı.

Kâinat bir ağaçsa şayet, onun en münteha meyvesi, işte sonradan gelen ama ilk yaratılan bu **Son Sultan**'dı. Var olmanın ana gerekçesiydi bu. Bunun için ağaçtan önce, O'nu netice verecek olan tohum hayat buluyor ve o ağaca renk verip canlı tutacak ruh yaratılıyordu.

İlk yaratılan **O** olduğu gibi, yeri ve zamanı geldiğinde **son**a mührünü vuran da O olacaktı. Kıyamet'le vücud libasından sıyrılmadan önce dünya, bir bütün hâlinde O'nun nuruna boyanacak ve her bir köşesinde Rabbinin adını, O'nun da yâdını haykıran birer lisan kesilecekti..!

* * *

Bunun içindir ki, ruh-beden bütünlüğü içinde gelip ufkumuza teşrif edeceği güne kadar hep aranan olmuştu. Önce gelip halklarına öncülük yapan her Nebi, hep O'nun muştusunu vermiş ve ayrılırken de, ümmetlerinin yüzünü geleceğe çevirerek gitmişlerdi. İş varıp **Kıyamet**'le nihayete erince de, durum farklı olmayacak ve kapılarını çalıp başlarının sıkıştığından yakınarak medet isteyenleri de hep O'na göndereceklerdi. Zira O, Kıyamet Günü'nde de, Âdem oğullarının **Seyyidi** olacaktı. O günün çaresiz bir kısım insanlarından bahsederken bir gün Efendiler Efendisi, bu hâli özetle şöyle tasvir edecekti:

'*Kıyamet gününde Allah, ilk ve son herkesi bir tepede toplamış ve hayatlarının hesabını istemektedir. Güneş o kadar yaklaştırılmıştır ki, gırtlaklarına kadar kan-ter içinde kalmışlar ve her birini, altından kalkamayacakları sıkıntılar basmış,*

"Bizi bu durumdan kim kurtaracak?" *diye ellerinden tutacak bir kurtarıcı aramaktadırlar. Bu durumda, dertleri başlarından aşkın ve kendilerine olumsuzluğun kapısı aralanmış bir gürûh, içinde bulundukları sıkıntılardan kurtaracak bu kapıyı ararken akıllarına ilk gelen Hz.* ***Âdem****"in huzuruna giderler ve çaresizliklerini de ifade ederek derler ki;*

"Ey Âdem! Sen insanlığın babasısın. Allah, seni, yed-i kudretiyle perdesiz yarattı. Sana kendi ruhunu nefh etti. Sana meleklerini secde ettirdi ve Cennet'te iskân ettirdi. Rabbine şefaatçi olsan da bizi bu sıkıntıdan kurtarsan. İçinde bulunduğumuz hâli ve geldiğimiz noktayı görüyorsun..!"

O gün Rabb'in gazabı çok derindir ve Hz. ***Âdem*** *de bir Rahmet esintisi beklemektedir. İnsanlık ağacını netice veren bir meyveye, izin gelmeden el uzatmanın hacaleti vardır üzerinde ve kapısına gelenleri, insanlığın ikinci atası Hz.* ***Nûh****'a gönderir. Gelirler Nûh'un huzuruna ve bir de O'na dil dökmeyi denerler;*

"Ben kavmimin aleyhinde bedduada bulundum. Nefsî.. nefsî.. nefsî..!"*der ve arkasından da tavsiye eder;*

"Ben bu işin ehli değilim. Siz İbrahim'e gidin; çünkü O, Halîlullah'tır."

Hz. ***İbrahim*** *de, o gün çaresizlere çare olamayacak ve kendi kametince atmadığı adımlarının hesabının peşine düşecektir;*

"Ben o işin ehli değilim. Siz Musa'ya gidin; çünkü O, Kelîmullah'tır."

Nihayet bu çaresizler gürûhu, Hz. ***Musa****'nın huzuruna gelseler de O, bir bedel karşılığı olmadan öldürdüğü* ***Kıptî****'yi hatırlatacak ve huzurundaki boynu bükükleri, arkadan gelen İsa'ya gönderecektir;*

"Siz İsa'ya gidin. Zira O, hem Kelimetullah hem de Rûhullah'tır."

O ***İsa*** *ki, hayatının her anında sürekli* ***Son Müjde****'nin nefeslerini hissetmiş ve hep O'ndan bahislerde bulunmuştur. Ne garip bir tevafuktur ki, O'nun eliyle insanlık semasına gönderilen kitabın adı da* ***Müjde****'dir. Zira O, o kadar sıklıkla konuyu muştuya getirmiştir ki bu, elindeki* ***İncil****'e bir unvan olmuştur.*

Dünyada iken ***Son Sultan****'ı müjdeleyen* ***Son Nebi*** *olduğu gibi orada da bir son durak olarak vazifesini yapacak ve kapısını çalan bu çaresizlere aradıkları adresi gösterecek,* ***Muhammed****'e gitmelerini söyleyecektir. Herkesin başından aşkın işinin olduğu ve kendini kurtarmak için canını dişine takarak koşturduğu bu günde, son bir ümitle*

gelirler Allah Rasûlü'nün kapısına ve dil dökmeye başlarlar;

"Yâ Muhammed! Sen Allah'ın Rasûlü ve Peygamberlerin de mührüsün. Allah, senin geçmiş ve gelecek bütün günahlarını mağfiret buyurmuş, sende günaha karşı bir irade bırakmamıştır. Rabbine bizim için şefaatte bulunmaz mısın? İçinde bulunduğumuz hâli görüyorsun..!"

Bundan sonrasını, "**İşte bu işin ehli benim.**" deyip yüreklerine su serpen Allah Rasûlü'nün kendisinden dinleyelim;

"Ben arşın altına yönelir ve Rabbimin huzurunda iki büklüm secdeye kapanırım. Sonra Allah, daha önce olmadığı şekliyle, zâtına yakışır hamd ve senâ kapılarını bana açar ve ben, hamdin her türlüsüyle O'na dua dua yalvarırım." Sonra denilir ki;

"*Başını kaldır yâ Muhammed! Söyle; sözün dinlenecek. İste; istediğin verilecek. Şefaat et; şefaatin yerine getirilecek.*"

Sonra başımı kaldıracağım ve;

"*Ümmetî yâ Rabbi.. Ümmetî yâ Rabbi. Ümmetî yâ Rabbi..!*" diyeceğim. Bu yakarışların arkasından;

***"Git ve kalbinde bir buğday veya arpa tanesi kadar imanı olanı çıkar oradan."* denilecek ve ben de gidip denileni yapacağım**.

Daha sonra Rabbinin huzurunda tekrar be tekrar duracağını ve O'ndan, ümmetini bağışlamasını isteyeceğini anlatan Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), son hamle olarak, kelime-i tevhidin bir parçası sayılan ve kendisinin, Allah'ın peygamberi olduğunu ikrarı ifade eden kısmından da ferağat ederek;

"Yâ Rabbi! İzin ver, '*Lâ ilâhe illallah*' diyeni de oradan çıkarayım." diye yalvaracağını ve bu feryada mukabil olarak da kendisine;

“**Hayır.. hayır..! Bu, sana ait değil. Ancak İzzetime, Celâlime, Kibriyâma ve Azametime yemin olsun ki, ‘*Lâ ilâhe illallah*’ diyeni de Cehennem’den çıkaracağım.**” denileceğini anlatmaktadır.

* * *

İşte, **Kıyamet’**in Şefaatçisini netice vermek için insanlık bugün, **Âdem**’le hayat buluyordu. Bu ilk yaratılmanın mekânı da, ‘**yaratılışı**’ hayat felsefesi kabul edip ‘**kul**’ olabilenler için varılacak mutlu son olan **Cennet**’ti.

Derken, çamurla şekillenen bedene ilâhi nefha nüfûz etmiş ve Hz. Âdem, anne ve babasız doğuyordu. Çok geçmeden, O’nun ince ve nâzenin bir kemiğinden Havva da hayat buldu ve böylelikle hayatında O’na bir arkadaş lûtfediliyordu.

Hz. Âdem, seleflerine hayru’l-halef olarak yaratılmıştı: Halifeydi; Rabbi adına yeryüzünde hüküm icra edecek ve neslini O’nun kapısında kul edip Cennet’inde mesûdâne bir hayata davet edecekti. Bunun içindir ki, asli vatan olsa da Cennet, geçici bir memlekete ihtiyaç vardı. Belli ki, yeniden ana yurda dönebilmek için oradan ayrılması gerekiyordu. Önüne, ufkuna denk imtihanlar konuldu. İnsanlık soy ağacını netice verecek meyveye el uzatınca da asli yurdundan geçici bir firkat yaşayacaktı. Aslında bu bir kaderdi ve daha O’na yapılan ilk hitapta,

“**Sen ve zevcen Cennet’te iskân et.**” denilirken bu belliydi. Zira **iskân**, kelime olarak kalıcılığı ifade etmiyordu. Yani daha başlangıçta oradan ayrılacağı fısıldanmıştı kulağına. Bir gün karşılaştığı bir başka çileli nebi Hz. **Musa**, konuyu buraya getirecek ve neden ilk vatanında sabredip orada kalıcı olamadığını sorunca Hz. **Âdem**, önce konuyu Allah katındaki Musa’nın konumuna getirecek ve soracaktı;

“**Allah (*celle celâlüh*), Tevrat’ı ben yaratılmadan kaç sene önce yazdığını biliyor musun?**”

"**40 yıl**" cevabını verecekti. Bunun üzerine Hz. Âdem bir hamle daha yapacak ve daha kendisi yaratılmadan yazılan Tevrat'ta, yasak meyveye el uzatacağını ve netice olararak da aslî vatandan ayrılıp, yeniden geri gelebilmek için geçici mekâna ineceğinin haberini okuyup okumadığını soracak ve istediği cevabı alınca da şöyle diyecekti;

"**Öyle ise Ey Musa! Söyler misin, Allah daha beni, gökleri ve yeri yaratmadan 40 sene önce yapmamı takdir edip yazdığı bir işe el uzatmamdan dolayı beni niye kınayıp söz sayıyorsun?**"

İşin burasında yine Sözün de Son Sultan'ı devreye girecek ve şöyle bir değerlendirme yapacaktı:

"**Böylece Âdem, getirdiği delille Musa'yı mağlub etti**."

Zira, daha yaratılmadan önce bir kader olarak tesbit edilen bu gidişe mani olmanın imkânsızlığı ortadaydı. Musa'nın elindeki **Tevrat** da aynı şeyleri söylemiyor muydu?

* * *

Böylece, neslini gerçek vatanına kavuşturmaya vesile vatan-ı ikamede iskân da, Hz. Âdem'le başlamış oluyordu. Bunun için, Allah'a yakınlık ve kurbet çerçevesinde evlâtlarına model olabilecek imbiklerden geçmesi gerekiyordu ve böylelikle Hz. Âdem, **sarsılsa da bir mü'minin asla yıkılmayacağını** dünyalara gösterecekti. Plân ve programı, varlık vücuda gelmeden yapılan böyle bir '**zelle**' karşısında gerçek adresi çok iyi biliyordu; ellerini açtı ve;

"**Ey Yüce Rabbimiz! Havva ve Ben, Nefislerimize zulmettik. Eğer mağfiret edip affınla muamele etmezsen, şüphesiz hüsrana uğrayanlardan oluruz.**"dedi. Yol buydu ve O da, arkadan gelenlere fiilen bu yolu salık veriyor, sürçmelerin arkasından şeytan gibi inat edip ebedî yok olmamanın usûlünü gösteriyordu.

Emre itaatteki inceliği kavramış ve yeniden kendi olmuştu Hz. Âdem. Kullukla iki büklüm yaşadığı uzun yıllarında hep, insanlık ağacının münteha meyvesininin muştusunu veriyordu. Belki de, izin gelmeden yasağa el uzatması da, bu semereyi vermeye matuf bir hamleydi.

* * *

Neslinin bütününe sahip çıkmak da **kabil** değildi. Öz oğlu **Hâbil**'in kanına yine öz evlâdı **Kâbil** girmişti ve O da, bu ilk kanla iki büklüm olmuştu. İnsanlık kardeş kanını ilk defa O'nun evlâtlarında tanıdı. O, öyle kötü bir çığırdı ki, hâlâ bizler, sırtlanlara rahmet okuturcasına kardeşlerimize kastediyor ve **karga**ları güldürürcesine gariplikler yaşamıyor muyuz bugün?

* * *

O'na kin ve gayızla Cennet'ten kovulan **iblis** ise, hâlâ kibir ve gurur ateşinde kibritlikte inat ediyor ve kendi karakterinin gereğini konuşturuyordu;

"**Ateş topraktan daha hayırlı**" kuruntularında kuru aklının kurbanı olurken kalble bütünleşmiş bir kafayla kurtulmayı akıl edememişti. Yolu sarptı ve bu yol, asla aslî vatana uğramayacaktı.

Allah'ı çok iyi biliyordu. Ancak kuru bilginin, sahibine fayda vermediğini de bize fiilen gösteren oydu. Anlayana şeytan bile ne güzel ders veriyor..! Bugün de benlik, gurur ve kibir, nice hayırlı işlere mani olmuyor mu ki?

Hz. Âdem, varlığındaki mayaya takılıp kalanların hışmına uğramıştı bir kere ve ok yaydan çıkmıştı; "**yemin billâh**" ediyordu iblis, kendini Cennet'ten uzaklaştıran tek sebep olarak gördüğü insan için..! Alt ve üstten gelecek, sağ ve soldan yaklaşacak ve bütün yolları kullanarak, çok azı müstesna insanların çoğunu, yoldan çıkaracaktı.

* * *

Bundan böyle sürekli bir mücadeleye sahne olacaktı dünya ve her yoldan çıkışında Âdem oğullarının imdadına

Allah, bir başka sevgili kulunu gönderecek ve ellerinden tutacaktı.

O gün Âdem'le başlayan bu yolda gün geldi, insanlığın elinden Hz. **İdris** *(aleyhisselâm)* tuttu; alaya alındı. İnsanlığın ikinci atası **Nuh** *(aleyhisselâm)*, onları bu çamurdan kurtarmak istedi, çoğu bataklığı tercih ettiler. Sanki o gün akıllarına gelmişçesine atalarının dinlerini gündeme getirdiler ve 950 yıllık gayret kulak ardı edildi. Nihayet, vahyin ışığında gemi tamam olunca ona binen kurtuldu, evlât dahi olsa fırsatı kaçıran, ebedi mahrumiyetin kollarında can verdi.

O'nunla başlayan süreçte start alan bu dava, tufanda gemiye bindi, **Cûdî**'de karar kılıp yeniden hayata döndü. **İbrahim**'le ateşe girdi; berd ü selâm yaşandı. **İsmail**'le bıçak altına yattı; canları kurban olmaktan kurtardı. **Yakub**'un gözlerinde yaş oldu; çocuklar arası imtihanla kendini gösterdi ve evlât acısının ne demek olduğunu yaşattı. **Yusuf**'la kuyuya indi, çarşı-pazarda köle olarak satıldı.. bir sarayda hizmetçi olarak istihdam edildi. Ardından bir iftiraya kurban gitti. Zindanın karanlık dehlizlerinde ömür tüketti ve ardından da, bir ihsan-ı ilâhî'ye mazhar olup **Mısır**'a melik oldu.

Eyyûb'la sabır imtihanını geçti. **Musa** ile **Tûr**'a çıktı. **Sîna**'da çile çekti ve asa ile gelen lütufla denizleri yardı, sahil-i selâmete ulaştı.

Davud'la inilti oldu **Zebur** okudu. **Süleyman**'la rüzgâra bindi, mesafeler aldı. Zaman ve mekâna hükmetti. **Yunus**'la balığın karnına girdi; münacatla sahil-i selâmete ulaştı. **İlyas**'la bereket oldu **Hızır**'la tanıştı.

Ve derken, binlercesinin çile imbiğinden geçip **İsa** ile yeni bir renge boyandı. Tahammül edemediler; çarmıha germek istediler. Yine davanın sahibi sahip çıktı; bir başka boyutta huzuruna aldı.

* * *

Her gelen, son gelecekten bahsederek gitti. Beklenen Son Sultan, her sıkıntılı dönemde ayrı bir ümit, çaresizlere de umut olmuştu. Günler gelip şafağın aydınlığında demirlediğinde zihinler de tulûuna hazırdı. İnsan bu ya, çiğ süt emmişti; bizden değil dedi ve öncekilerin yanlışlığını tercih ederek yolda, yöntemde değişiklik olmadığını gösterdiler. Halbuki kaç yıldır bekleşmedelerdi..! **Kıyamet günü**nün aranan adamı ve şefaatin de en doğru adresi olan Allah Rasûlü'nün adı, teşrif edeceği ana kadar Nebi'den Nebi'ye, veliden veliye hep dillerde dolaşıyor, geleceği günün yaklaştığı, heyecanla kitlelere anlatılıyordu. Bir gün tutuyor, Hz. **İbrahim**, Yüce Dergâh'a ellerini açtığı bir demde;

"**Ey Rabbimiz! Onların içinden öyle bir Rasûl gönder ki, kendilerine senin âyetlerini okusun, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğretsin ve onları tertemiz kılsın.**" diye dua dua O'nun gelmesini niyaz ediyor, başka bir zaman da Hz. **İsa**;

"**Beni seviyorsanız, buyurduklarımı yerine getirirsiniz. Ben de, Rabbimden dileyeceğim ve O, sonsuza dek sizinle birlikte olsun diye size başka bir *Yardımcı, Gerçeğin Ruhu*'nu verecek.**" diyerek, her vesileyi değerlendiriyor ve kavmine O'nun müjdesini veriyordu. Arkasından da;

"**Artık sizinle uzun uzun konuşmayacağım. Çünkü bu dünyanın Egemen'i geliyor.**" deyip ve ancak O geldiği zaman Allah'ın davasının evrensel bir boyut kazanacağını anlatıyordu. Bir kere Allah (*celle celâlüh*), âlemlere rahmet olacak bir **Rasûl** göndermeyi murâd etmişti ve geleceği zemini hazırlamak için de, en gözde kullarına O'ndan bahisler açtırıyor ve bir an önce gelmesini talep ettiriyordu. Zira O, yaratmak istemeseydi, istemeyi vermezdi.

* * *

Nihayet beklenen gün gelmiş ve siyah taşlarla yüklü dağların arasındaki bir beldede.. peygamberlerin uğrak yeri Mekke'de beklenen Nebi zuhur ediyordu.

Müverrihler, O'nun doğumuna tarih atıp not düşse de aslında O, ilk yaratılandı. Nurunun eşyaya sebkati vardı. Ruhunun bedenle buluşması bir döneme rastlasa da özde O vardı, sözde O vardı. Ve nihayet bir gün, zahiren aramızdan ayrılmış gözükse de yine dilde O, gözde O, gönülde de O var.. gecede O var, gündüzde de hep O..!

Onun içindir ki bugün, O'na '**hoş geldin**' demekten hacalet duyuyoruz; zira ümmetini yalnız bırakıp hiç gitmedi ki! Ufkumuzdan hiç kaybolmadı ki! Kusur, hakkı göremeyen gözlerimizde, O'nu davete muktedir olamayan sözlerimizdeydi. Yâd-ı cemilinin terennüm edildiği yere otağını kurdu; filizlerin salınıp boy atmasını, asırların yüzüne çalınan mayaların tutmasını bekledi. Adının duyulmadığı yerlerde baharı müjdeleyen kardelenlere gözü takıldı; bağban aradı. Cemre düşmüştü bir kere toprağın bağrına ve O, hep ümitle ırgatlarında şevk bekledi, aşk aradı.

* * *

Bugün O'nunla o kadar içli dışlı olduk ki, düşüncesi adına adım attığımız her yerde O'nu gördük; sırtımızı sıvazlayıp azmimizi kamçıladı. Gecelerimizi şereflendirdi; sa'ye şevkimizi artırdı.. geleceğimize ümit oldu. O'nun için yollara düştüğümüzde yolumuz birleşti; mübarek ellerini öpmek istedik; zaman, vakit kaybetme zamanı değildi ve eliyle işaret edip, "**yolunuza devam**" dedi.

Gündüzlerimize konuk oldu; kendimiz olma adına umut, zeminin yeşermesini müjdeleyen yağmur yüklü bir buluttu. Kapı kapı dolaşıp adını duyuralım dedik; odalarımızı şenlendirdi, "**yol bu, yöntem bu**" mesajını verdi ve yaptıklarını yapanların, sürekli yanında olduğunu gösterdi.

* * *

Aslında bidayetle nihayetin ayniyet çizgisinde buluşmasının bir neticesiydi bu. Davası garip başlamıştı ve etrafında ilk günlerin garipleri vardı.. sonunu da garipler

temsil edecekti ve O, bunu beyanın ardından, "**Ne mutlu o gariplere**" buyurmamış mıydı? Bugün O'nun garipleri yollara dökülmüş, müjdelerine müjdeli haberlerle mukabele yarışında ter döküyorlar. Ve zaten O da bu sa'yi tebrik etmiyor mu?

İnsanlığın elinden tutmak için getirdiği **İlâhi Beyan** da, zaten bunu ifade etmiyor mu:

"**Eğer siz Allah'ın dinine destek olursanız, O da size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar, kaydırmaz onları.**"

* * *

Belki bugün zaman değişti, asır başkalaştı ama ey Nebi! İnan bir isim, bir de resimler farklı. Yaşadıklarımız, yaşadıklarının âdeta bir kopyası, fark görülmüyor.

Ancak bir farkımız var; temsilde kusurluyuz ey Nebi! Anlamadık ve en kötüsü de anlamış göründük. Dolayısıyla anlatamadık kendimizi; kendimiz olamadık. Belki bir çoğumuz, ilk günlerde sana arkadaşlık edenlerden bile çok şey biliyoruz; bilmek yetmiyor ki..! Hani **Mus'ab** metaneti, nerede **Habbâb** sabrı? Kaplarımız çok dar ve gerçekten bizler, aceleciliğin kurbanlarıyız.

Dikensiz gül bahçesinde bülbülle hoş sohbet muhal gözüküyor.

Hassasiyetimiz, **Abdulmuttalib**'inkine denk olsaydı bugün, **Ebrehe** delik deşikti, bütün ordusuyla. **Hamza** gibi bir irade koyabilseydik ortaya, aslanlık taslayanlar çekilecekti yuvalarına.

Arif Nihat'ın dediği gibi *diller, sayfalar, satırlar Ebû **Leheb** öldü dese de ya Muhammed! Ebû Leheb ölmedi. Ebû **Cehil** kıtalar dolaşıyor*. Bugün nice cehalete babalık yapıp ateşe saltanat kuranlar, sana olan kinlerini sel edip akıtmak istiyorlar. Şayet **Ebû Bekir**'lerin, **Ali**'lerin olup karşılarında meydan okuyan bir **Ömer** tavrı alabilseydik, yâdına hasret

dudaklar, çorak topraklar misali çatlamaktan çoktan kurtulmuş olacaklardı.

* * *

Getirdiğin hakikatler bugün herkes için bir ümit kaynağı; içmek istiyorlar pınarlarından kana kana. Seni, yolundaki bir başka senle tanıyanlar, gözü yaşlı ruhbanlar misali yolcularına tanıklık ediyorlar bugün. Yoluna baş koyanların tekerine taş atmak isteseler de nadanlar, '**bizi şahitlerden kıl**' dercesine yoluna gül döken gözü yaşlı kıssîlerin var artık.

Seninle bugün o kadar bütünleştik ki ey Nebi! Gündüzlerimizde dolaşman, ümidimiz oldu.. şenlenen gecelerimizle şahlandık. Ne olur, gözlerimizi açtığımızda kaybolan bir hayal olmasın bu. Dünyamızı yalnız bırakmadığın gibi, livanın vüs'atinde bize de yer ayır ey Rasûl!

* * *

Senelerce Mekke'de didindin; inananların sayısı binleri bulmamıştı. Yıllar sonra **Bedr**'e giderken yanında üç yüz, **Uhud**'a çıkarken de bunun üç katı insan vardı etrafında.

Kula kulluğa kurban gidenleri, içine düştükleri çıkmazdan kurtarma adına öyle bir gayretin vardı ki, kendini unutmuştun. Çok geçmeden iltifat boyutlu ilâhi ikaz geldi;

"**İnanmıyorlar diye kendini helâk edeceksin.**"

Her defasında sana hakareti vazife edinmiş **Ebû Cehil**'in elinden tutma adına neredeyse kapısından ayrılmıyor, ellerini açıp dualarına alıyordun;

"**Allah'ım! İki Ömer'den biri..!**"

* * *

Karşılığında ne mi gördün? Beklentin yoktu ki! Vazife bilmiştin. Nâdânlar kadrini bilmese de, sa'yinin semeresini göreceğini çok iyi biliyordun. Dişini kırdılar; tebessümünü

eksik etmedin. Başını yardılar; gönlünü ortaya koydun, yollarına gül döktün. Sokakta taşa tuttular; müvekkel melek haklarından gelmek üzereyken, nesilleri gözünde canlandı ve ellerini açtın;

"**Gelecek nesilleri arasından bile çıkacaksa, hayır yâ Rabbi..!**"

Sana hayat hakkı vermeyip çıkmak zorunda bıraktıkları köyünün hasretiyle kavruluyordun. Vuslat için yollara dökülüp geldiğinde, **Hudeybiye**'de önünü kestiler; dişini sıktın. Adını sildiler; göğsüne bir taş daha basıp sinene gömdün.

* * *

Mîrac'daki seyr u sülûkunu hatırlıyorum; hayat boyu kusursuz vazifesini yapmasına rağmen yanında hiç ümmeti olmayan peygamberden bahsediyorsun. Kalbler taşlaşmış ve nebinin mesajına kulak tıkamışlardı. Bir de bugünler, yarınlar... Risaletin mührü sensin. O yol, seninle nihayet buldu. Bak bugün, senin izinde kurtuluş arayanların etrafındaki onlar, yüzler, binler, halkalanmış sana, her bir beldeden derlenmiş gülden birer buket takdim ediyorlar ve bizler bunu görünce heyecanlanıyor ve zeminin bu kadar müsait hâle geldiği dönemde, hâlâ silkinip üzerimizden atamadığımız ataletimizden hicap duyuyoruz.

"**Saç teli kadar yer kalmayacak ki...**"

* * *

Ve, yıllar sonra bir gün, va'dedildiği gibi emniyet ve güven içinde girerken **Mekke**'ye, vakurdun. Endişeye kapıldılar; **emân** verdin. Kardeşin **Yusuf** gibi âlicenaplık gösterdin ve hoşgörünün enginliğinde erittin onları. Bir tarafta, olgun başaklar gibi hasat beklerken, hürriyete giden yolları gösterdin onlara;

"**Bu kadarı da olamaz." dediler**; zira kendileri aynı konumda olsalardı, oksijenden dahi mahrum etme yarışına girerlerdi, seni ve yanındakileri..!

* * *

Sana hayatı zehir edenler vardı o gün; kaçmışlardı. Onları da gemine almak için arkalarından elçiler gönderdin; ebedi yok oluşla tükenmemeleri adına. Buna da inanmadılar; pes etmedin. Zira sen, yaşatmaya gelmiştin insanları, insanca..! İnsanlıktan nasipsiz kalanlar bunu anlamadılar, anlayamazlardı. Bu gün, yolunda yaşatma arzusuyla kendini Hakka adamışlara da aynı kuşkuyla bakmıyorlar mı..?

İkrime'nin peşine takılmana.. **Ümeyye**'ye adam göndermene.. **Vahşi**'ye nâme üstüne nâme yazmana bakınca ümitleniyoruz ey Nebi! Çehremiz, günahların karartısında esaret yaşasa da bugün, ayrılmadık izinden ve kararlıyız buna..! Yolunda ve yolcularınla beraber olmak için var gücümüzle çalışıyoruz. Şefaatin, bizi de kucaklar, değil mi ey Nebi..!

* * *

Öyle bir hayat yaşadın ki, hayatına kastetme niyetiyle yanına sokulanlar Sen de hayat bularak geri döndüler ve gittikleri yerlerde de hemen, o hayatın bestesini yapıp güftesini terennüme başladılar.

Bütün bunlarla Sen, aslında bize yol gösteriyordun. Toplum bir kova süt ise, Sen ona çalınan bir kaşık yoğurt olmuştun. Hiç sansı yoktu sütün, -şayet tabiatı bozuk değilse- zamanı gelince mutlaka yoğurt kıvamına gelecekti dünya.

Ashâbını yıldızlara benzetirken de maksadın oydu. Senin yoluna kurban bir başka **Bağbân**ın da dediği gibi, bir yerde *arkadaşının olması, oranın Hak adına, senin boyanla şenlenmesi* anlamına geliyordu.

* * *

Çoğu zaman üzsek de Seni, bir inayet eliyle hep meltemlerle serinledik; sağanaklar rahmet oldu, indi üzerimize ve

biz, bütün kusurumuza rağmen hep yoklukta varlığın tecellilerine mazhariyet yaşıyoruz.

Çektiğini çekmedik; ancak yine de lütuflar dünyasında gül deriyoruz. Elimize batan dikenler mi? Seninkiler yanında ne ki? Bunlar da, yarın yem olmamak için atmacaya, serçenin önüne konulmuş birer cebrî lütûf değil mi? Getirdiğin mesaj, ***çektiklerini çekmeden Cennet'in kolay olmadığını*** haykırıyor. Evet, ***ne Cennet ucuz ne de Cehennem lüzumsuz.*** Seni, sevgini ve sevenlerini âleme haykırırken bugün, ne dişimiz kırıldı ne de başımız. Yoksa cenneti biz, burada mı yaşıyoruz?

* * *

Müjdelenendin ya; müjdeleyerek gittin. Dillerde **Faraklit**, gönüllerde **Gerçeğin Ruhu** ve beklenen bir başka **yardımcı**, dünyaya gelecek **egemen**din. Devesinin üzerindeki yaşlı **Kuss İbn Saîde**, **Ukâz**'da insanlara seni anlatıyor, **Varaka İbn Nevfel**, **Mekke**'de torunlarını senin hülyalarına dalarak uyutuyordu. Zeyd İbn Amr, "**Ben bir din biliyorum ki, onun gelmesi çok yakındır. Fakat bilemiyorum ki, o günlere ben yetişebilecek miyim?**" diye gecikmesinden duyduğu hüznü dile getiriyor, "**Ben, İsmail yoluyla Abdulmuttalib'in soyundan gelecek bir nebi bekliyorum. O'na yetişebileceğimi zannetmiyorum ama O'na iman ediyor ve tasdik edip kabul ediyorum ki, O, Hak Nebi'dir.**" deyip, adından şemailine kadar bir çok ayrıntıdan bahsediyordu. Bilhassa günler, henüz **Saâdet Asrı**'na inkılâb etmeden önceki **Mekke**'de bu, o kadar yaygın bir kanaatti ki, O'nu görüp gelişine şahit olabilmek için, **Farslı Selmân** gibi ülkeler arasından kopup Mekke'ye gelenler vardı.

* * *

Derken bir gün, vahye beşiklik yapan mağara **Hirâ**'dan, beklenen bu nûr doğuyordu. Öyle bir nurdu ki, her gün doğup batan güneş gibi gelip gitmeyecek ve ulaştığı her

yerde kalıcı bir saltanat kuracaktı. Dünya ona yönelecek ve o da, zamanla bir bütün dünyayı kucaklayacak, yer yüzünde karanlık bir nokta bırakmayacaktı.

Elinde müjde, dilinde de sürekli muştu vardı; dünyanın zimâmı bir gün sana verilecekti, biliyordun. Bütün sistemlerin üzerinde hakim ve hakkı temsil etmek için gönderilmiştin zira. Kula kullukta hürriyetlerini kaybedenler hoşlanmasalar bile, seninle gelen nûr yarım kalmayacak, ve bir gün tamam olacaktı. İlâhi mesaj, bilmem kaç yerinde ifade ediyor bunu.

* * *

Bütün genişliğine rağmen yer yaşanmaz hâle gelince, yanına gelen **Bilâl**'in başını sıvazlayacak, **Habbâb**'ı teselli edecektin:

"**Vallahi de Allah, nurunu tamamlayacak, ancak siz acele ediyorsunuz.**"

Gazveden dönmüştün. Mutâd olduğu vechile mescidine gidecek ve Rabbine hamd edecektin. Hane-i saâdetine dönmeden önce kızın **Fâtıma**'nın kapısını çaldın. Açtı kapıyı ve görünce seni karşısında, heyecanlandı. Mübarek ellerine kapandı ve öptü onları. Ardından da boynuna sarılıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Niye ağladığını sordun;

"**Dayanamadım ya Rasulallah!**' dedi. '**Zira, görüyorum ki, çok çile çekmişsin; saçın başın karışmış, rengin solmuş ve üzerindeki libâs da, lime lime. Dayanamadım.**" Hem onu teselli etmiş hem de bütün mü'minlere müjdeni vermiştin:

"**Ağlama kızım! Zira Allah, senin babanı öyle bir dava ile gönderdi ki, gün gelecek bu dava, gece ve gündüzün, yeryüzünü sardığı gibi saracak onu. Ne kerpiç-tuğladan inşa edilmiş bir ev, ne de tüy ve kıldan örülmüş bir çadır kalmayacak ki, içine girmiş olmasın..!**"

* * *

Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, aynı zamanda hedefini gerçekleştirebilmek için, öncelikle insan unsurunu ele alacak ve işi deruhte edecek insanın kalitesini artırmayı hedefleyecekti. Bu, aynı zamanda Kur'ân'ın metoduydu; zira 13 yıllık Mekke hayatında inen âyetlerin neredeyse tamamı, inançla ilgili konuları ele alıyor ve öncelik itibariyle kalb ve ruhu tatmini hedefliyordu. Evrensel bir dava ve uzun soluklu bir hareket için bu kaçınılmazdı.

Kaderin bir cilvesi olarak Allah *(celle celâlüh)* da, üzerine işi bina edebileceği insanları Hz. Peygamber'in etrafına toplamıştı. Hz. **Hatice**, daha o günden iffet ve namusuyla ün salmış, tertemiz mânâsında **Tâhire** olarak anılır olmuştu. Hz. **Ali**, zaten kendi dizinin dibinde yetişmekteydi ve muallimi bizzat Allah Rasûlü'ydü. **Zeyd İbn Hârise** de farklı değildi ve o hane içinde gençlik yıllarını geçirmiş, serbest bırakılmasına rağmen yanlarında kalmayı tercih etmişti. **Ebû Bekir**, cehaletin kir ve pasına bulaşmayan ender insanlardandı ve **Bilâl** gibi, **Ammâr** gibi, **Habbâb** gibi daha bir çok sahabe, aynı musluktan kovasını doldurmuş ve hep ilâhi inayetle bir korunmaya mazhariyet yaşıyorlardı. Belki de Allah Rasûlü, ilgi alanına giren insanlara öyle sihirli bir üslûpla yaklaşıyordu ki, muhatap olduğu insanların fıtratlarında gizli kabiliyetler ortaya çıkıyor ve O da, bunların üzerine davasını bina ediyordu.

* * *

Belki fakirlerdi.. ellerinde imkânları yoktu; olanlar da bunu, Allah için kullanmış ve o uğurda tüketmişlerdi. Çoğu zaman açlıktan kıvranarak dolaşıyor, karınlarına taş bağlıyorlardı. Zaman zaman bayılıp yollarda kalanlar, açlıktan yolda kalıp kıvrananlar vardı. Sebep plânında çok ama çok güçsüz gözüküyorlardı. Ancak onlarda öyle derinlemesine bir iman vardı ve onunla öyle tükenmez bir güce dayanıyordu ki, O'na karşı koyabilecek bir başka gün olmasına ne imkân ne de ihtimal vardı. Konuşurken O'nun

inayetiyle konuşuyor, savaşlarda da O'nun gücüyle vuruşuyorlardı. Bunun içindir ki Allah *(celle celâlüh)*,

"**Attığın zaman gerçekte onu sen atmadın. Onu atan Allah'tı.**"diyecek ve cüz'i iradenin hakkını verdikten sonraki mutlak teslimiyetin nasıl bir zenginlik olduğunu anlatacaktı.

Bu güçten mahrum ve kendilerindeki geçici gücün mahmurluğuyla sarhoş binler, yüz binler ise, karşılarındaki bir avuç insana karşı koyup neticeye gidememelerine şaşırıyor ve bir mânâ veremiyorlardı. Zira, bilmiyorlardı; bilselerdi onlar da gelip teslim olurlardı. Nitekim zamanla gerçeği görerek gelip teslim olanlar da yok değildi.

* * *

Onların hayatını okuyup müzakere ederken, okuduklarımızla bütünleştiğimiz ölçüde istifade kapılarının açılacağı da muhakkak. Kur'ân, peygamberlerin hayatında ibret alınacak çok nokta olduğunu söylerken Allah Rasûlü de, sahabe için benzeri uyarılarda bulunmaktadır.

Kısacası, Allah ve Rasûlü'nün rızasını talep eden her mü'minin, Rasûllerin izinde ve ilklerin peşinde yürümeleri kaçınılmazdır. İşte o zaman, bidayetle son aynı saflarda birleşir ve idealler hayal olmaktan kurtulup yaşanılan realitelere dönüşür.

* * *

Uzun söze ne hacet..? İşte O'nun çekim alanına giren ilklerden bir demet ve bizim için imrenilecek, model hayatlarından belli başlı ip uçları..!

İLKLERİN VEFALI TEMSİLCİSİ

HATİCE BİNTÜ HUVEYLİD

(radıyallahu anhâ)

“Göklerin en hayırlı kadını, İmrân’ın kızı Meryem, yeryüzünün en hayırlı kadını ise, Huveylid’in kızı Hatice’dir.”

Cahiliyyenin kir ve pasına bulaşmayan ender insanlardan biriydi. Nezih bir hayatı vardı. İffet, nezaket ve nezahati o dönemde bile dillere destandı. Bu yüzden kendisine, daha o günlerdeyken tertemiz mânâsında “**Tâhire**” deniliyordu.

Ender de olsa İbrahimî geleneğin arasında, dindar bir muhitte neş’et etmiş ve sürekli bu atmosferi solumuştu. Bilhassa amcazadesi **Varaka İbn Nevfel**, Yahudilikle Hıristiyanlığı çok iyi biliyordu. Tabiî olarak da, zaman zaman kültürünü konuşturuyor ve hep, gelecek bir **Nebi**’den bahsediyordu. Zira gelip yoluna devam eden her Nebi, hep O’nun geleceğini muştulamış, **Tevrat** ve **İncil** de sürekli O’ndan bahsetmekteydi. O’nu son muştulayan **İsa Nebi**’ye verilen İncil’in bir anlamı da zaten “**Müjde**” değil miydi? O’nun gelişi o gün, sadece Varaka’nın değil, bütün **Hicaz**’ın müşterek konusuydu ve Arap Yarımadası, O’nun emarelerini anlatmada âdeta birbiriyle yarışır hâle gelmiş, öz evlâtlarını tarif eder gibi evsafından bahsediyorlardı.

Bu müjdeler, Hatice’nin kulağına da girmiş ve O’nda, geleceğine imanla ciddi bir beklenti oluşturmuştu. Boyundan kametine, huyundan asaletine kadar neredeyse her özelliği, birer ninni gibi kulağına fısıldanmış, uykularına O’nun hayalleriyle dalmıştı. Kahinler O’nu anlatıyor, bilginler O’ndan bahsediyordu. Bir de anlatılanların teker teker müşahede edilmesi yok mu, “**Müjdelenen Nebi**”nin gölgesini başlar üstünde hissettiriyor, geldiğinin haberlerini veriyordu.

* * *

Rüyalar görüyor, te'villerinde gelecek Nebi'nin izlerini müşahede ediyordu. Bir defasında, gökten inen bir ayın, sinesine girdiğini ve sonra da yeniden zuhûr ederek bütün âlemi aydınlattığını görmüştü. Koşar adım gitti pîr-i fâni mürşidine ve gördüklerini amcazadesine anlattı. Varaka'nın bakış ve yorumu, her zamankinden farklı değildi;

"**Âhir Zaman Peygamberi vücuda gelmiştir. Sen de O'nun ailesi olacaksın. Senin zamanında O'na vahiy gelir ve O'nun dini, bütün âlemi kuşatır. Sen de O'na ilk iman eden olursun. O peygamber, Kureyş arasından ve Hâşim Oğullarından olacak**.'

* * *

Bir bayram günü Mekke kadınları oturmuş, kendi aralarında kutlama yapıyorlardı. Bir ara oracıkta, tanımadıkları bir adam beliriverdi. Yanlarına yaklaştığında sesini de yükseltmiş, bülend âvâz sesiyle onlara şöyle sesleniyordu:

"**Ey Mekke kadınları! Şüphesiz ki, pek yakında, sizin beldenizde bir Nebi zuhur edecek. O'nun adı Ahmed'dir. Aranızdan kim O'nunla evlenmeye muktedir olursa, hiç düşünmeden '*evet*' desin.**"

Her şey O'nu anlatıyor, emniyet emniyeti çağırıp, kalite kaliteye davetiye çıkarıyordu. Vakit yaklaşmıştı ve zaman, onları aynı çizgide buluşturma yarışına girmişti. Zaten insanlar madenler gibiydi; bünyede bir değer varsa o, mutlaka fark edilir ve zamanı gelince hak ettiği yere gelirdi. Aynı zamanda ruhlar da, intizam içinde talim yapan ordulara benziyordu; aralarında uyum ve i'tilaf olanlar birbirini çeker, günün birinde gelir ve aynı çizgide buluşurlardı.

* * *

O güne kadar dinledikleri, O'nu bir beklenti ve arayışa sevk etmişti; sürekli düşünüyor ve ortada dolaşan bilgilere

uyabilecek elbiseyi bulmaya çalışıyordu. Aslına bakılırsa, düşünmeye bile gerek yoktu; zira, insanlığın iflas ettiği böyle bir dönemde, kaliteli insanlar ancak parmakla gösterilecek kadar azdı. Dolayısıyla aradığı adresi bulmakta çok zorlanmadı. O gün birisi vardı ki Mekke'de, bütün özellikleri tutuyor ve anlatılanlarla O'nun arasında herhangi bir fark görülmüyordu. O günün toplumunda emniyet, en kıymetli değerdi ve bu güven -hatta daha fazlası- ancak **Abdullah**'ın oğlu **Muhammed**'in yanında bulunuyordu. Artık, O'nu yakın takibe almış, adımlarını bile kaçırmadan sürekli gözlüyordu.

* * *

Hatice, mal ve mülk itibariyle eşsiz bir insan, şeref ve asalet yönüyle de bulunmaz bir kıymetti. Kadının hor ve hakir görüldüğü bu koyu cehalet ortamında bile kervanlar tertip edip ülkeler arası ticaretle uğraşıyordu. Zaten beklenen müjdeyi, evlilik öncesi daha yakından görüp tanıma fırsatını da bu vesileyle bulmuştu.

Şam taraflarına göndereceği kervan için ücretle çalışacak elemanlara ihtiyacı olmuş ve kendi adına kervanla gidip ticaret yapacak güvenilir birini arıyordu. Artık vuslat çok yaklaşmıştı. Bir iktirandı bu ve Hz. Peygamber'in amcası **Ebû Tâlib**, bunu duyar duymaz yeğeninin yanına geldi ve konuşmaya başladı;

"**Ey kardeşimin oğlu! Ben, elinde malı kalmayan bir adamım. Gördüğün gibi zaman, bizim aleyhimize işledi ve üzerimizden olumsuz yıllar geçti. Ne malımız kaldı ne de ticaretimiz. İşte şurada, Şam'a gitmeye hazırlanmış kavminin kervanı duruyor. Hatice de, malını alıp ticaret yapacak adamlar arayıp duruyor. Her ne kadar ben, Şam taraflarına gitmenden hoşlanmasam ve oradaki hasûd insanların sana bir kötülük yapmalarından korksam da, çaresizim. O'na bir gitsen, sanıyorum ki, senin hakkında duyduğu güven, emniyet ve temiz fıtratın sebebiyle başkaları yerine seni tercih edecek…**"

Olurunu alır almaz hemen Hatice'nin yanına gitti Ebû Tâlib. Zira Hatice'ye, yeğenini anlatma lüzumunu hissediyordu. Çünkü O, Mekke'nin en güvenilir ve en kaliteli insanıydı. Öyleyse O'na verilecek ücret de başkalarından farklı olmalıydı. Böyle bir iş için Hatice'nin, başkalarına ne kadar ücret verdiğini de biliyordu ve onun iki katını istedi.

Diğer tarafta Hatice, daha kervanı yola vurmadan en büyük kazancı elde etmenin sevincini yaşıyordu. Hayatının vurgununu.. gelip geçmiş en kârlı ticareti yapmak üzereydi ve yıllardır hasret ve heyecanla beklediği anın mahmurluğuyla mest, sevinçten uçar gibiydi. Malının tamamını bile istese, belki vermekte tereddüt etmeyecekti. Nitekim Ebû Tâlib'in sözünün hemen akabinde;

"**Ey Ebû Tâlib! Doğrusu sen, çok kolay ve hoşa gidecek bir ücret istemiş bulunuyorsun. Bundan daha fazlasını istemiş olsaydın vallahi ben, yine de kabul ederdim.**" diyecekti.

Bir de, hizmetçilerinin en kalitelisi **Meysere**'yi vermişti yanına. Sıkı sıkıya tembihler ediyor ve her istediğini kusursuz yerine getirmesi ve bir dediğini iki etmemesi konusunda söz üstüne sözler alıyordu. Bu kadar yakınına gelmesini iyi değerlendirmeliydi ve bunun için Meysere'nin rolünün ne kadar önemli olduğunu hatırlatarak, yol boyunca karşılaştığı her hâlinden, hiç birini atlamadan döndüğünde kendisini haberdar etmesi gerektiğini istiyordu.

* * *

Nihayet kervan hareket etmiş ve üç ay sürecek bir yolculuk başlamıştı. Şam'a girmeden önce istirahat için bir müddet konaklayacaklardı. O'nu uzaktan seyreden meşhur râhib **Nastûra**, koşarak Meysere'nin yanına gelecek ve o ağacın altında gölgelenenin kim olduğunu soracaktı. Meysere'nin tarifinin hemen arkasından da,

"**Vallahi bu ağacın altında, bu güne kadar Nebi'den başka kimse konaklamamıştır.**" cümlesini telâffuz edecekti. Daha

sonra da, belli başlı alâmetlerini soracak ve aradıklarını tarif eden müspet cevaplar alınca da, kendinden emin bir eda ile;

"**O, peygamberdir. Hem de peygamberlerin en sonuncusudur.**" diyecekti.

* * *

Yanlarında getirdikleri emtiayı Şam'da satıp, alınması gereken malları da kervana yükleyerek tekrar Mekke'nin yollarına koyuldular. Havalar çok sıcaktı ve yolda gelirken Meysere, Hz. Peygamber'i, bulut şeklinde iki meleğin gölgelediğini görmüş, hayretle arkasından bakakalmıştı. O ise, tavrını hiç bozmadan yoluna devam etmekteydi.

Meysere için bu yolculuk, öncekilerden çok farklıydı; ne bir haksızlığa şahit olmuş ne de bir huzursuzluk yaşamıştı. Götürdüklerini Şam'da en iyi şekilde değerlendirmiş ve getirdikleri mallar da, Mekke'de kat be kat değerle satılmıştı. Hatice, aradığı kaliteyi sonunda bulmuştu. Gerçi, daha önce de çok insanla ticaret yapmıştı ama, elbetteki "**İnsanlığın Emîn**"i bir başkaydı.

* * *

Aslına bakılacak olursa Hatice'nin derdi, kâr üstüne kâr getiren mallarında da değildi. O, telâşla Meysere'nin gelmesini bekliyordu ve gelir gelmez de, yol boyunca şahit olduklarını sormaya başladı. Meysere, önce rahibin sözlerini nakletti O'na. Gelirken gördüğü iki melekten de bahisler açtı. O kadar anlattı ki, yol boyunca yaşadıklarını evirip çevirip yeniden anlatıyor, metanet ve güvenini öve öve bitiremiyordu.

Hemen kalktı Hatice ve Meysere'nin anlattıklarını yine amcası ve mürşidi Varaka İbn Nevfel'e gidip paylaştı onunla. Varaka da heyecanlanmıştı. Artık o da, beklediğini bulduğundan emindi. Ve;

"**Eğer bu anlattıkların doğru ise ey Hatice! Şüphesiz Muhammed bu ümmetin peygamberidir. Ben de biliyordum ki, bu ümmetin beklenen bir Peygamberi vardır. İşte zaman**

O'nun zamanıdır." deyiverdi. Zira Varaka, sürekli bir beklenti içindeydi ve sık sık, "**Ne zaman?**" diye O'nun geleceği günü intizar ediyordu. Bunun için şiirler yazıyor, her fırsatta geleceği günün gecikmesinden duyduğu üzüntüyü dile getiriyordu.

Her şey O'nu işaret ediyordu; bu güne kadar dinledikleri, Mekke'nin şehâdeti ve Meysere'nin anlattıkları, hep yolların birleştiği yeri, doğru adresi gösteriyordu. Artık hiç tereddüdü kalmamıştı. Yıllarca beklediği müjdelenen Nebi, artık çok yakınındaydı. Evliliği zihninden silmişti ama O'na daha yakın olmanın başka da bir yolu gözükmüyordu.

* * *

O güne kadar iki defa evlilik yaşamış ve bütün tekliflere artık kapılarını kapatmıştı. Zira, onun için yaş kemâle ermiş ve ayakta kalabilmek için bir başkasının dayanağına da ihtiyacı kalmamıştı. Zengindi; işini sağlam yapan akıllı, güzel, olgun ve herkesin rağbet ettiği şerefli bir kadındı. O gün için Kureyş arasında, böylesi bir kıymet ve kadre kurban olmayacak kimse yoktu. Kavminden her erkek, gücü yetse onunla evlenmeye can atıyordu. O güne kadar çok kimse kapısını aşındırmıştı ama o, bunların hiç birini kabul etmemişti.

Ancak bu sefer durum farklıydı ve böyle sürekli bir beraberlik için evlilikten başka da bir yol gözükmüyordu. O güne kadar evlenmeyi düşünmeyen Hatice, artık kararını vermişti ve yakın arkadaşı **Münye kızı Nefîse** ile Hz. Peygamber'in düşüncelerini öğrenmeye çalışacaktı. Önce durumu, can dostu **Nefise**'ye aktardı. Oturup anlaştılar ve Nefise, ortamı şöyle bir yoklayacaktı. Geldi Allah Rasûlü'nün yanına ve konuyu evliliğe getirdi. Ardından da sordu:

"**Şayet senin karşına, güzellik, mal, şeref ve sana denklik itibariyle bir kıymet çıksa, müspet cevap vermez misin?**"

Hz. Peygamber'in elinde evlenecek kadar maddî imkân yoktu. Önce bunu öne sürdü. Ancak bunun, bir problem teşkil etmediğini anlatıyordu Nefise..! Maksadını da anlamıştı. Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki, bu özellikleri taşıyan, Hatice'den başka kimse yoktu Mekke'de..!

Nefîse'nin getirdiği haber, rahat bir nefes aldırmıştı ve konuya sıcak baktığını öğrenir öğrenmez de, O'na rağbet edişinin ve evlilik talebinin gerekçelerini de bildiren bir haber gönderdi. Bu haberde, akrabalık yönüyle kendisine yakınlığından, kavmi arasındaki şerefli mevkii ve güvenirliliğinden bahisler açıyor ve Allah Rasûlü'ne olan hayranlığını titizlikle ifade ediyordu.

Ve çok geçmeden bir gün, **Abdulmuttalib**'in iki oğlu **Ebû Tâlib** ve **Hamza**, Hatice'yi istemek için yola koyulacaktı. Önce Ebû Tâlib konuşmaya başladı:

"**Şüphesiz ki Muhammed, malı az olsa da Kureyş'ten hiçbir gence denk değil; şeref, fazilet, yiğitlik ve akıl yönüyle hepsinden üstündür. Mal ise, kaybolan bir gölge gibidir; emanettir ve kalıcı olamaz. Hatice'yi istemektedir.**"

Arkasından Hatice'nin amcası **Amr İbn Esed** de kalktı ve benzeri sözler söyledi. Zira, O'nun da babası yoktu; **Ficar** savaşlarında ölmüş ve Hatice de, Rasûlullah gibi yetim büyümüştü.

Ardından koyunlar kesilmiş ve bir meclis tertip edilmişti. Yirmi deve mehirle bir nikâh gerçekleşiyordu. Zengin ve asil Hatice, artık dünyanın en bahtiyar kadınıydı. Vakarı, sürûrunu gizlemeye çalışsa da, sevincine diyecek yoktu. Dost ve arkadaşlarına kapılarını sonuna kadar açmıştı. O'nu o kadar yakından takip ediyordu ki, düğünlerine, süt annesi **Halîme**'yi de davet etmiş, yetim büyüyen süt yavrusunun mutluluğunu onunla da paylaşmak istemişti. Sevinci, cömertliğine gölge düşürmeyecekti ve sabah ayrılıp giderken Halîme'nin yanında, sütünü verdiği Abdullah'ın oğlu Muhammed'in

kerim hatırına mukabil hediye edilen kırk baş koyun da vardı.

O gün için Hz. Peygamber 25 yaşlarındaydı ve böylelikle 25 yıl sürecek zor ama huzur dolu bir evlilik hayatı başlamış oluyordu. Birkaç gün Ebû Tâlib'in evinde kaldıktan sonra tekrar Hatice'nin evine yerleşecek ve vahiy geleceği âna kadar 15 yıl süren, herkese örnek bir hayat başlayacaktı.

* * *

Cehaletin koyuluğu gittikçe artıyordu. Kâbe'nin dört bir yanı putlarla dolmuş ve insanlar, **Âlemlerin Rabbi**'ni unutmuş, sanal ve sahte ilâhlara neredeyse kurban olma yarışına girmişlerdi. Belli ki, Kerim Zevcinin **Ruh-u Pâk**ını bu durum, sıktıkça sıkıyordu. Huzur vermek için inşa edilen yeryüzünün ilk binası **Kâbe**, o gün için âdeta kasvet merkezi hâline getirilmek istenmişti. Bu sebepledir ki Allah Rasûlü, o havadan uzaklaşmaya çalışıyor, ama bir türlü de Kâbe'den kopamıyordu.

Uzaklara açılmayı alışkanlık hâline getirmişti. Saatlerce yürüyerek ulaştığı **Nûr** Dağı, âdeta nurun sahibine davetiye çıkarmış, beraberce semadan gelecek nuru beklemeye duruyorlardı. Dağın Kâbe'ye bakan yönündeki mağaraya otağını kurup uzaktan onu doya doya seyre dalıyor, belki de gelecekteki iman dolu, temiz ve dupduru hâlini tasavvur ederek o günlerin hayaliyle bir nebze teselli oluyordu. Rabbiyle baş başa kalmayı tercih ettiği bu dağa, senenin belli gün ve aylarında gelmeyi alışkanlık hâline getirmişti. Âdeta Kâbe'ye rükua durmuş **Hirâ**'da O'nun, ağyara kapalı, Hakk'a açık kendine göre bir ibadeti vardı.

Her ayrılışı Hz. Hatice için de bir firkat ifade ediyordu. Allah Rasûlü, Hirâ'da ayrı bir huzur solukluyordu ama beri tarafta, her ayrılışında Hatice'nin yüreği ağzına geliyor, başına bir şeylerin gelmesinden korkuyordu. Bunun için arkasından adamlarını gönderiyor ve emniyette olup olmadığını görmek istiyordu. Zaman zaman da kendisi

yola koyuluyor, yıllarca gelişini beklediği müjdeye elleriyle azık taşıyordu.

* * *

Ve derken bir gün.. Nur Dağı'nda nurlar buluşmuş, sema ile yer arasında kopmaz bir bağ kurulmuştu. **Cibrîl** gelmiş ve çoktan emareleri zuhûr edip ayân olan risaleti tasdikle Allah'tan ilk mesajları getirmişti.

Heyecanla evine döndü ve vefalı eşinden üstünü örtmesini istiyordu. O'nu görünce Hatice'nin yüreğine su serpilmişti. Zira, bu gidiş daha uzun sürmüş ve arkasından gönderdiği adamları da elleri boş geri dönmüşlerdi. Başına bir şeyler gelmesinden korkmuştu korkmasına ama artık geri gelmiş, endişeleri de geride kalmıştı. Ancak bu gelişi, öncekilere de pek benzemiyordu.

Bir müddet sonra Allah Rasûlü, başından geçenleri ilk olarak, ona anlattı. Tecrübe, metanet ve sabır insanı Hz. Hatice, tevekkülü tam bir insandı ve gayet metindi. Başkalarının kendisinden emniyet dilendiği bir **Emîn**'in sahipsiz olmadığını iyi biliyordu ve zayi olmayacağına da inancı tamdı. Kendisinden beklenen metaneti ortaya koyacak ve destek olması gereken bir zamanda kâinatın iftihar ettiği Yüce Kameti yalnız bırakmayacaktı;

"**Müjdeler olsun sana ey amcamın oğlu!**" diye başladı sözlerine..! Ardından,

"**Bulunduğun yerde sebat et. Hatice'nin nefsi elinde olana yemin olsun ki ben, Senin bu ümmetin Peygamberi olduğunu umuyorum.**" dedi.

O kadar hazırdı ki, hiç tereddüt göstermedi ve hemen oracıkta imanla tasdik etti O'nu ve O'na gelenleri..! Destek vermek gibi önemli bir vazifesi olduğunun bilincindeydi. Zira o güne kadar emniyette merkezi tutan bir insanın, kemâlâta giden yolda endişe duymasına da mahal yoktu;

"**Endişe duyma**"diye devam etti sözlerine ve ardından da ilâve etti:

"Allah seni mutlaka muhafaza eder. Çünkü sen, akrabalarını görüp gözetirsin, düşkünlerin elinden tutar, ihtiyacı olanları giydirirsin, senin misafirin hiç eksik olmaz, sürekli Hakk'ın peşindesin ve bütünüyle hayır yollarına sen kendini adamış birisin." Zira, sosyal hayatta başkaları için yaşamayı şiâr edinmişler, kevn ü mekânın sahibi tarafından ilâhi koruma altına alınır ve ilâhi inayetle muhafaza edilirdi. Elbette böyle davranan birini Allah zayi etmeyecekti. Zira, O'nun istekleri de bu istikamette değil miydi? Toplumda oluşabilecek bu türlü boşlukları doldurup eksiklikleri gidermeyi kendine vazife edinmiş birini, işin sahibi yalnız bırakır mıydı hiç..!

Ardından, yine Varaka İbn Nevfel'e gitti Hatice..! Olup bitenlere şaşırmamış, âdeta beklediği bir sonuçla karşılaşmanın metanetini ortaya koymuştu. Kerim zevcesinin anlattıklarını anlattı bir bir Varaka'ya..! Her bir ifadesi, Varaka'nın dünyasında fırtınaların kopmasını netice veriyordu ve bir müddet sonra dayanamadı Varaka,

"**Kuddûs.. Kuddûs..!**" diye haykırmaya başladı. Ardından da ilâve etti:

"**Varaka'nın nefsi yed-i kudretinde olana yemin olsun ki, şayet bana anlattıkların doğruysa ey Hatice! Bu gelen, Musa ve İsa'ya gelen Nâmûs-u Ekber'dir. Ve şüphesiz ki O da, bu ümmetin Nebi'sidir. Git ve bunu O'na söyle, sebat etsin.**"

Belli ki, karanlığın koyulaştığı bu demde, onun merkezinde gün gelip onu boğamaya başlamış ve Nur Dağı, eteklerinden âleme nur saçıyordu. Âdeta geceyi gündüze çevirecek bir meşalenin yanmaya başlamasıydı bu..! Toprağın altındaki tohum çatlamış ve artık filiz verme yoluna girmişti. Beklenen an gelmiş ve insanlığın maküs talihi yeni bir döneme el sallıyordu.

İnsanlığın yönünü değiştirecek bu olayı, bir de vasıtasız dinlemek gerekiyordu ve buluştular bir mecliste. Yaş farkı, itaate engel olamazdı ve önce Allah Rasûlü'nün alnından

öptü Varaka.. ardından da başından geçenleri dikkatlice dinlemeye başladı.

Dinledikçe bu yaşlı insan, hâlden hâle giriyor, ayrı bir heyecan duyuyordu. Zira, yıllardan beri satırlarda okuyarak, geleceği günü can ü gönülden beklediği müjdenin o an yanında duran şahıs olduğunu çoktan fark etmişti. Allah Rasûlü'nün sözleri bitince bu sefer Varaka'nın dilleri çözülecek ve aradığını bulmuş bir gönlün heyecanıyla ve titreyen bir ses tonuyla tarihi şu cümleleri söyleyecekti:

"**Keşke ben o gün genç olsaydım, yaşıyor olsaydım da, kavminin seni çıkarıp yurdundan kovacakları güne yetişip o gün sana destek verseydim**."

* * *

Böylelikle, dünyanın cehalete kurban gittiği bu dönemde, âlemin yüzünü güldürecek bir '**ilk hareket**' başlamıştı ve karanlıkla bütünleşmiş kara ruhların buna hiç mi hiç tahammülleri yoktu. Yollar çok çileli görünüyordu ve bu çapta bir "**ilk olma**"yı temsil etmek, tabii olarak çok zordu. Ancak, işin ucunda "**mağrem nisbetinde mağnem**" vardı ve bu, risk nisbetinde mükâfatın katlanması anlamına geliyordu. Yaşanılan sıkıntıların büyüklüğü nisbetinde mükâfat söz konusuydu ve Allah, bir kulunu sevince türlü türlü imtihanlardan geçirir ve dişini sıkanlara, rızasının peçesini kaldırıp hususi iltifatlarla serfiraz kılardı. Sıkıntı, O'nun için olunca, ebedî âlemi inşa eden en önemli dinamikti. Hem, bu güne kadar Allah için yola çıkıp da çile ve mihnetlerin imbiklerinde saykıllanıp sa'ye sarılmanın semeresini almayan.. çile üstüne çile yudumlayıp sonunda mükâfatını görmeyen kim vardı ki.!?

Belâ ve musibetlere dûçâr olmada önceliği, Allah'ın en seçkin kulları peygamberler, sonra harîmine alınan veliler ve ardından da derecesine göre diğer kullar almaktaydı. Bununla Allah, sevgili kullarını çok yönlü bir imtihana tabi tutuyor ve aynı zamanda daha büyük işlerin altına girip

hakkı temsil edecekleri güne hazırlıyordu. Başlangıç itibariyle olumsuz gözükse de belâ ve musibetler, aynı zamanda günahların köküne kezzap döküp temizleyen önemli bir unsurdu. Başka bir deyişle, dünyada başa gelen olumsuzluklar, kul için Rabbin hayır muradı anlamına geliyordu.

Mesaj yeni gelmişti ve Allah da, Rasûlü de muvaffakiyet va'dediyordu. Ancak bu, zamana bağlı bir hâdiseydi ve daha ilk günden eserini görmeye imkân yoktu. Buna inanmak için kavi bir iman ve mutlak bir teslimiyet gerekiyordu. **Rasûl'**ün arkasında, **Rabb'**in inayeti olsa da, zahir itibariyle olayların içinde Hz. **Muhammed** (*sallâllahu aleyhi ve sellem*) tek başınaydı. Bir de hedef hâline getirilmişti; her geçen gün artan bir hızla **Kureyş**, O'nun karşısına dikiliyor, yoluna dikenler döşeyip geçerken de taşa tutuyordu. Dolayısıyla şartların olumsuzluğu, muhakemeyle hareket etme konusunda insanlara imkân vermiyor ve aydınlığa çağıran her baş yüce gibi O da, sürekli devam ede gelen bir tepki kampanyasının gölgesinde bırakılmak isteniyordu. Zaten o gün, "**inandım**" demek, belâ ve musibetlerin sağnak olup tepeden yağması anlamına geliyordu. Ne, sabah evden çıkarken akşama sağ salim-dönme garantisi, ne de, akşam çıktığında sabaha ulaşma güveni vardı. Kılıçlar gayızla bileniyor ve başlarda uçuşturuluyordu. Kapılara işaretler konulmuş ve inanan her gönül, âdeta topyekûn bir abluka hayatı yaşamaya zorlanmaktaydı.

Şartların böylesine zorlaştırıldığı bir dönemde dine sahip çıkmak ayrı bir yürek istiyordu. Bu kadar olumsuzluğun beraberce yaşandığı bir dönemde dine omuz vermenin de, elbette ayrı bir bedeli olmalıydı.. vardı da..! Hatta bu farklılığı bizzat Allah tescil etmişti. Bu, bir "**rıza**" tesciliydi ve *gül devrinin güzelliklerini görmeden, mal ve canıyla kendini ortaya koyanlarla, sonra gelip de aynı şeyleri yapanlar, kadr ü kıymet ve mükâfat itibariyle bir*

olamazdı. Gerçi ilkler, derece bakımından sürekli bir rüçhaniyet yaşasalar da Allah, arkadan gelip aynı güzellikleri yaşayanlara da hazinelerinden bol bol verecekti. Ama O'nun katında ilk olmanın çok ayrı bir anlamı vardı. Bunun için O, "**feth**"i bir milad kabul edecek, onun "**öncesi** ve **sonrası**" ölçüsünü koyacaktı ve netice itibariyle, *fetihten öncekilerin, fetih sonrasındakilere nisbetle "**kendi katında**" daha ayrı bir değere haiz olduklarını* anlatacaktı.

Allah Rasûlü de, **Ömer**'e mukabil **Ebû Bekir**'i, **Hâlid İbn Velîd**'e karşı da **Abdurrahman İbn Avf**'ı tercih edip sinesine basarken aynı ölçülerle hareket etmiyor muydu? Zira, herkesin karşı koyduğu bir zeminde, elini göğsüne vurup ölümüne destek vermek unutulacak bir vefa değildi..! Kim olursa olsun bu vefaya ilişildiği yerde Allah da, Rasûlullah da **ilk**lere sahip çıkıyor ve haklarının teslim edilmesini istiyorlardı.

* * *

Hatice ise, ilklerin de ilkiydi. İlk yârân, ilk zevce ve ilk iman edendi; Cebrâil'in öğrettiği ilk abdesti O'ndan alıp Efendimiz'le ilk defa namaz kılan da o idi. Hatice'nin kelime anlamı da erken doğan demekti. O'nun şahsında isimle müsemmanın mutabakatı, o kadar zahirdi ki, kadr ü kıymetine yetişmeye imkân yoktu. Zira O, Saâdet Asrı'na doğan ilk yıldız ve ilk günlerin de ilk gülüydü. Böyle bir ilk olma fırsatını kaçırmanın üzüntüsünü yaşayan **Afîf İbn Ömer**, yıllar sonra şunları anlatacaktı;

"*Ben, cahiliyye döneminde **Abbâs İbn Abdilmuttalib** ile arkadaş, ticaretle uğraşan bir adamdım. Bir gün yola düşmüş ve **Mina**'da Abbas İbn Abdilmuttalib'in yanına gelmiştim. O sırada oraya bir adam geldi. Önce güneşe şöyle bir baktı ve meylettiğini görünce namaz kılmaya başladı. Sonra bir kadın geldi ve o da arkasında namaza durdu. Ardından ergenlik çağına daha yeni adım atmış bir çocuk yanlarına koşup geldi ve o da namaz kılmaya*

başladı. Abbas İbn Abdilmuttalib'e, bunların kim olduğunu sorduğumda,

'Bu, Abdulmuttalib'in oğlu Abdullah'ın oğlu Muhammed. Benim de kardeşimin oğlu. Nebi olduğunu söylüyor. O'na, bu kadın ve çocuktan başka inanıp tabi olan yok. Bu kadın, O'nun hanımı Hatice Bintü Huveylid, çocuk da amcasının oğlu Ali İbn Ebî Talib'dir. *" cevabını aldım. Ne kadar isterdim; o gün ben de Müslüman olsaydım da, onların dördüncüsü ben olaydım."*

* * *

İşte bu ilklerin temsilcisi Hz. Hatice'nin, ölümüne bir vefası vardı ortada..! Vefa ehlinin, bunu unutmasına imkân olabilir miydi? Yıllar sonra bir başka vefa insanı **Âişe** validemiz, ilkler arasındaki bu vefayı şu cümleleriyle anlatacaktı;

"**Onunla aynı anda hiç paylaşmadığım hâlde Rasûlullah'tan dolayı Hatice'yi kıskandığım kadar hiçbir kadını kıskanmadım. Zira Allah Rasûlü** (*sallâllahu aleyhi ve sellem*)**, O'nu o kadar çok zikrediyor ve devamlı O'ndan sena ve övgüyle ile bahsediyordu ki! Ne zaman bir koyun kesse, onu parçalara ayırır ve Hatice'nin arkadaşlarına da gönderirdi."**

Zira *seven, sevdiklerinin sevdiğini de sever, onları da unutmazdı*. Akrabalarına karşı saygıda kusur etmez, ihtiram gösterir ve altındaki minderi verip üzerine oturmalarını isterdi. Sebebi sorulduğunda,

"**Ben, onun sevdiklerini de severim.**" buyururdu.

Bir defasında Hz. Hatice'nin kız kardeşi **Hâle**'nin, eve girmek için izin istediğini duymuştu. Sesini ve izin isteme tarzını Hz. Hatice'ye o kadar çok benzetmişti ki, heyecanla ayağa kalktı ve,

"**Aman Allah'ım! Bu Huveylid'in kızı Hâle'dir!**" dedi. O'nun bu heyecan ve helecanına şahit olan **Âişe** validemiz ise, kadın fıtratının gereği olarak kıskanıp araya girmiş ve

yıllar öncesinden ölüp aralarından ayrılmış birisi için bu kadar ilginin sebebini sormuştu. Bir yönüyle Allah'ın kendisine, ondan daha hayırlılarını verdiğini ifade ediyor ve bu kadar ilgiyi biraz fazla buluyordu. Belki de Hatice'nin kadrini bizzat Allah Rasûlü'nün ağzından âleme ilân etmek için bir zemin hazırlamaydı bu..!

Allah Rasûlü ise, duyduklarından hoşlanmadığını ima ettirecek ve;

"**O'nun gibisi var mıydı?**" diye başladığı cümlelerini,

"**Allah'a yemin olsun ki Allah, bana ondan daha hayırlısını vermemiştir; insanlar küfrederken O bana inandı. İnsanlar beni yalanlarken o beni tasdik etti. İnsanlar mahrum ederken malıyla beni o destekledi. Ve Allah, onun vesilesiyle beni evlât olarak rızıklandırdı.**" şeklinde tamamlayacak ve böyle bir çıkışı tasvip etmediğini ifade edip Hatice'nin hatırına toz kondurmayacaktı. Maksat hasıl olmuştu ya, feraset ve basiret insanı Hz. Âişe validemiz de, hemen affını dileyecek ve daha sonra Hatice hakkında asla olumsuz bir şey söylememe konusunda söz üstüne sözler verecekti.

* * *

O gün bu gün Hatice, Allah Rasûlü'nün üzerinde daha bir ayrı titriyor ve O'nun için âdeta pervâne olup etrafında dönüyordu. Mekke'de sıkılıp yalnızlığın sevdirildiği dönemlerde arkasına düşer ve sürekli yakınında olmayı fazilet bilirdi. Gelişi biraz uzayınca hemen eline bir şeyler alır, Mekke'nin yukarı bölge ve yüksek dağlarında Allah Rasûlü'nü aramaya çıkardı. Yine böyle bir gün, insan suretinde **Cibrîl**'le karşılaştı. Daha önce hiç görmediği bu yabancı kendisine **Son Nebi**'yi soruyordu. Çok endişelendi; O'na kötülük yapmak isteyen birisi olmasından korkmuştu. Gelip durumu Allah Rasûlü'ne anlattığında, gördüğünün **Cebrâil** olduğunu öğrenecek ve rahat bir nefes alacaktı.

Mekke, Allah Rasûlü'nün karşısına dikilip bayrak açsa da Hz. Hatice, sürekli bir destekçi ve yılmaz bir yardımcı olmuştu. Huzurunu kaçırmak istediklerinde O'nun yanında huzur buluyor, hayatına kastettikleri demlerde O'nun yanında güven solukluyordu. Bunun için zaman zaman kendi bilgisini konuşturup belli istişhadlarda bulunuyor ve Efendisine destek vermeye çalışıyordu. Bir gün Efendimiz'e,

"**Ey amcamın oğlu! Sahibin sana tekrar geldiğinde bana da haber verebilir misin?**" demişti. Zira, güneşi balçıkla sıvamaya yeltenen bazı nâdanlar, gelenin melek değil de, -hâşâ- şeytan olduğunu söylüyorlardı. Kabul görmüştü ve nihayet Cebrâil geldiğinde Efendiler Efendisi Hatice'yi yanına çağırdı ve,

"**İşte bu Cebrâil'dir, yanıma geldi.**" dedi. Efendisinden bir istirhamda bulunacaktı ve kalkıp dizine oturmasını rica etti. İsteği yerine gelince,

"**Onu görüyor musun?**" diye sordu.

"**Evet.**" cevabını almıştı. Sonra da sırasıyla sağ dizine, ardından da kucağına oturmasını istedi. Her defasında,

"**Şimdi görüyor musun?**" diye soruyor ve,

"**Evet.**"cevabını alıyordu. Nihayet başındaki örtüyü çıkarıp Allah Rasûlü'nü de sînesine yaklaştırdığında,

"**Şimdi görüyor musun?**" diye tekrar sordu. Bu sefer durum farklıydı ve Allah Rasûlü;

"**Hayır.**" demişti. Bunun üzerine Hatice,

"**Sana müjdeler olsun. Yerinde sabit kal. Allah'a yemin ederim ki, bu melektir. Asla şeytan değildir.**" dedi. Zira, gelen melek değil de şeytan olsaydı, asla haya duymaz ve böyle bir ortamdan ayrılıp asla gitmezdi.

Ayrı kalmamak için peşine düştüğü günlerden birinde Hz. Hatice, Efendisine yiyecek ve içecek götürmek için yola

çıkmıştı. Gelişini gören Cebrâil, Allah Rasûlü'ne dönecek ve şu müjdeyi verecekti;

"**Şu gelen Hatice'dir. Yanında, içinde yiyecek ve içecek olan bir kap var. O sana geldiğinde, onun Rabbi'nden ve benden ona selâm söyle. Aynı zamanda onu, içinde ne bir gürültü ne de yorgunluk olan Cennet'te, inciden bir sarayla müjdele.**"

Yanına gelip de Cibrîl'in getirdiği selâmdan bahsedince Allah Rasûlü, hiçbir tavır değişikliğine girmeden aynı vakûr edasıyla şöyle cevap verecekti Hatice;

"**Selâm O'dur. Selâm O'ndandır, Allah'ın rahmet ve bereketi senin üzerine olsun yâ Rasûlallah! Şeytan dışında selâmı işiten herkese selâm olsun. Ve Cebrâil'e de selâm olsun.**"

* * *

Adım adım Allah Rasûlü'nü takip ediyor, duygularında bile O'nu yakalayıp isteklerini yerine getirebilmenin heyecanını yaşıyordu. Bir gün, kölelerinden biriyle iyi anlaştığını ve fıtratındaki zenginliği keşfedip ona ayrı bir yakınlık duyduğuna şahit olmuştu. Hemen onu yanına çağırdı ve delikanlı Zeyd'e,

"**Bundan böyle Muhammed'in emrindesin.**" deyiverdi. Artık Zeyd, Efendiler Efendisinin emrine verilmişti. O ise, insanlarla insanca muamele için vardı.. orada da insanlığını konuşturdu ve Zeyd'in bukağılarını çözecek yolları gösterdi. Arkasından da;

"**İstersen yanımızda kalabilirsin. Ama dilersen babanın yanına da gidebilirsin.**" diye muhayyer bırakıp hürriyete giden yolları göstermişti ama Zeyd, baba ocağının sıcaklığına bile değişmek istemeyecekti Allah Rasûlü'nün yanını ve O'na sadık bir mü'min olarak yanında kalmayı tercih edecekti.

* * *

Hatice, zengindi; ancak mücerret zenginlik insana ne bir huzur veriyor ne de duyguları tatmin edebiliyordu. O, bir maksada yönelik elde edilen ve O'nun için kullanılan bir değer olduğunda ise değerler üstü değere ulaşıyor ve kabir sonrasını da aydınlatan ebedi bir servete dönüşüyordu. Bunun için Hz. Hatice, mal ve canını ebedileştirmede aşırı hassasiyet gösteriyor ve bütün değerini Allah Rasûlü ve davası uğrunda seferber ediyordu. Güzellikleri başka muhtaç gönüllere de aktarabilmek için kim bilir, ne yemekler tertip etmiş, imkânı olmayanların elinden tutmak için ne fedakârlıklarda bulunmuştu..! Hirâ'da başlayan vuslatın üzerinden daha birkaç yıl geçmemişti ki, bir zamanların en zengin kadını Hatice'nin elinde, mal mülk anlamında bir şey kalmamış, kendisi muhtaç konuma gelmişti. Zira öylesine cömertti ki, inandığı değerler uğruna canı dahil elindeki her şeyi vermeyi en büyük meziyet görüyordu.

Onun böylesine kendini ortaya koyup fedakârca hareketi, kadr ü kıymetini ulaşılmaz kılıyor ve yeryüzü kadınları arasındaki sıralamada öncelik itibariyle ulaşılmaz bir konuma getiriyordu. Eliyle sema ve yeri işaret eden Efendimiz bir gün,

"**Göklerin en hayırlı kadını, İmrân'ın kızı Meryem, yeryüzünün en hayırlı kadını ise Huveylid'in kızı Hatice'dir.**" diyecek ve onun faziletini anlatmaya duracaktı.

İlk insandan bu yana, erkeklerin pek çoğunun, risalet ve velayetin gölgesi altında kemâle erdiğini anlatan Hz. Peygamber, bir başka gün de, kadınlardan sadece dört tanesinin bu noktaya ulaştığını ifade ederken, onlardan birisi olarak Hz. **Hatice**'yi sayacaktı.

* * *

Bir.. iki.. derken inanan insanların sayısı artmaya başlayınca Kureyş'in kin ve nefreti hortlamış, amansız bir düşmanlık başlamıştı. Ellerinden gelse inanan her bir gönlü, oksijenden bile mahrum edeceklerdi. Adım adım takip

ediyor ve buldukları her fırsatta bir kötülük plânlayıp yok etmeye çalışıyorlardı.

Çok sıkıntılı günlerdi. Sıkıntıyı zirvede yaşayan da, yine Allah'ın en sevgili kulu Allah Rasûlü'ydü. Düşmanlık ve kinleri o dereceye ulaşmıştı ki, artık varlıkları bile rahatsızlık vermeye başlamış, onlarla birlikte aynı şehirde yaşamaya bile tahammülleri kalmamıştı. Mekke, olanca şiddetiyle hücum ediyor ve inananlara nefes bile almayı çok görüyordu.

Derken bu kin ve düşmanlık, Mekke'yi yaşanmaz kılmış, Allah Rasûlü dahil bütün mü'minleri Mekke'den kovma kararı almışlardı. Bütün bağlarını kesecek, akrabaları dahil kimsenin yardım etmesine müsaade etmeyeceklerdi. Böylelikle kendilerinden olmayan her bir insanı, kendi hâllerinde ölümle baş başa bırakmış oluyorlardı. Bunun adı **boykot**tu ve açık arazide, gündüzlerin sessizliği ve gecelerin de yalnızlığı içinde birer birer yok olmalarını bekleyeceklerdi.

Varaka'nın dedikleri çıkmaya başlamıştı. Kin ve nefretin bu kadarı da olmazdı; ama o günün Mekke'sinde bunlar oluyordu. Karşı koymaya da imkân yoktu; mecburen ayrıldılar Mekke'den ve Mekke'lilerden..! Yine Ebû Tâlib'in himaye kanatları vardı ortada. Mekke'nin dışında **Şi'b-i Ebî Talib**'in mekânında çadır kurdular kıt kanaat imkânlarıyla... Şehrin dışında çıplak bir arazi idi Şi'b-i Ebî Talib. Üç yıl sürecek bir mihnet dönemiydi bu. Açlık, susuzluk ve hastalıkların iniltisinde geçen üç yıl..! Bu ne zulümdü ki, kadın-ihtiyar, çocuk-hasta demeden herkesi aynı konumda değerlendiriyor ve asla taviz vermiyorlardı.

Bir zamanların zengin kadını Hz. Hatice de O'nunla birlikte aynı sıkıntılara katlanıyordu. Her ikisi de, bir diğerinin çektikleri karşısında hüzünlenmesine hüzünleniyorlardı ama ellerinden de pek bir şey gelmiyordu. Zira o gün Kureyş, bütün yolları tutmuş ve kimsenin yanlarına yaklaşmasına müsaade etmiyordu.

Akrabalarından **Hakîm İbn Hizâm**, bir gün yiyecek getirmeye niyet etmiş ve halası Hatice'ye bir avuç buğday götürmek için gizlice yola koyulmuştu. **Ebû Cehil**'in gözünden kaçmadı ve kesti yollarını. Cehaletin otoritesine kendi başına bir fert nasıl karşı koyabilirdi? Kardeşi bile olsa farklı sesin çıkmasına tahammülü yoktu;

"**Hâşim oğullarına yiyecek götürmek ha!**" diye sert bir tavır koydu önce. "**Yemin olsun ki, ne sen elimden kurtulabilirsin ne de onlara yiyecek götürebilirsin. Seni Mekke'de rezil ederim.**" diye de ilâve etti.

Onlar bu hâldeyken yanlarına **Ebu'l-Bahterî** geldi. O da **Hâşim** oğullarındandı. İman etmemişti ama insaflıydı. Önce, olayın sebebini öğrenmek istedi ve,

"**Aranızda ne oluyor öyle?**" diye sordu. Ebû Cehil,

"**Hâşim oğullarına yiyecek götürmeye yeltenmiş!**" diye cevap verdi. Bunun üzerine Ebu'l-Bahterî,

"**Yanında, halasına götürmek istediği yiyecek var ve sen onu götürmesine engel oluyorsun, öyle mi? Çekil bu adamın yolundan.**" deyince, direnen Ebû Cehil'le aralarında kavga başladı. Hatta Ebu'l-Bahterî, eline geçirdiği bir çene kemiğiyle Ebû Cehil'in kafasına vurup başını yarsa da, zulüm yine devam edecek ve değişen bir şey olmayacaktı.

* * *

Çok çileliydi. Sadece kendi çektikleri değil, Efendisinin başına gelenler de derinden yaralıyordu onu. Allah'ın en sevgili kulundan, ikisi erkek altı çocuk dünyaya getirmişti. Önce, süt kuzusu **Kâsım**, vefat etti. Kalb mahzun olmuş, gözler de yaş döküyordu. Ancak ondaki sabır kuvveti, risalet hanesine ulaşacak her türlü olumsuzluğa katlanacak mahiyetteydi. Rasûlullah'ın yanına geldi. Zira onun da teselliye ihtiyacı oluyordu;

“**Yâ Rasûlallah! Kâsım’ın sütü taştı. Keşke Allah, süt çağını tamamlayıncaya kadar ömrünü uzatsaydı.**” diye temennide bulundu. Bunun üzerine Hz. Peygamber,

“**O, süt dönemini Cennet’te tamamlayacak.**” buyurdu. Metin insan çok sevindi ve,

“**Şayet bunu bilseydim yâ Rasûlallah! Onun ölümü bana daha hafif gelirdi.**” dedi. Rasûlullah da,

“**Dilersen Allah’a dua edeyim de, sana onun sesini işittireyim.**” buyurunca, sabırda olduğu gibi tevekkülde de zirveyi temsil eden Hz. Hatice,

“**Hayır yâ Rasûlallah! Allah ve Rasûlü’nü tasdik ediyorum.**” diyecekti.

* * *

Hatice, Allah ve Rasûlü’ne ilk iman edip tasdik edendi. Ondan önce ne bir kadın ne de bir erkek Müslüman olmuştu. Bu yönüyle Allah (*celle celâlüh*), Rasûlü’nün yükünü hafifletmiş oluyordu. Her ne zaman Hz. Peygamber’in karşısına birisi çıkıp O’nu yalanlasa, davasına dil uzatıp karşı koysa ve hayatına kastedip toplumdan tecrid etmeye çalışsa, onun yanına geliyor ve ondan bulduğu destekle yükünün hafiflediğini, insanlardan gelen sıkıntıları bir bir unuttuğunu ve üstüne üstelik daha fazla aşk u şevkinin arttığını hissederdi. Efendimiz, ondan, kendisini üzecek en ufak bir olumsuzluk ne görmüş ne de duymuştu. Aksine, onun yanına geldiğinde ayrı bir teselli buluyor, bulutların bir bir silinip gittiği yüzünde tebessüm üstüne tebessümler beliriyordu.

* * *

Seneler hüzün yudumluyordu. **Kâsım**’ın ardından küçük **Abdullah** da, dünyanın bütün sıkıntılarından kurtulmuş, daha emeklerken ebedî güzelliklere yelken açmıştı. Bir tarafta yokluk içinde geçen acı dolu yıllar, diğer yanda ise üst üste gelen firakın darbeleri vardı. Sıra **Ebû Tâlib**’deydi

ve gün geldi, O da gitti. Allah Rasûlü için müşfik bir baba, güvenli bir koruma ve gönlü zengin bir amca artık yaşamıyordu. Onun matemine bile katılıp Efendisinin derdine ortak olamadı; zira sıra kendisine gelmiş ve Hatice de ölüm döşeğinde, fani âleme veda zamanını beklemekteydi. Efendisinden ayrılmak zor olsa da Hatice'nin, malı ve canını davası uğruna feda ettiği o Kerim zevcesinin kolları arasında, ebedi hayata yelken açacağı zaman artık çok yakındı.

Ebû Tâlib'in vefatı üzerinden üç gün geçmişti. Son yolculuk öncesinde hasta yatarken Hatice, Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* ziyaretine geldi. Çok üzüntülüydü; en büyük destekçi ve hamisi amcası Ebû Tâlib'in imanına şahit olamadan, onu toprağa vermenin hüznü içindeydi. Zira, inanması için çok uğraş vermişti ama, bir türlü tasdik ifade eden cümleyi duyamamıştı. Diğer taraftan en önemli dayanağı da kendisine veda etmek üzereydi. Hem de, Mekke'nin en zengin kadınıyken bugün, açlık ve sıkıntı içinde iki büklüm, sürgün hayatının şartlarıyla boğuşarak gidiyordu.

Bir minnet duygusuyla yanına yaklaştı Allah Rasûlü ve ifadede kelimelerin kısır kaldığı mânâ yüklü şu cümleleri sıralamaya başladı:

"**Benden dolayı, ey Hatice!**" diyordu. "**Sen de bu sıkıntılara katlanmak zorunda kaldın ve kametine göre bir hayattan mahrum yaşadın.**"

'Aslında sen bunlara layık bir kadın değildin. Keremine karşılık keremle mukabele bulmak varken sen, çile üstüne çile bir mihnetle mukabele gördün' demek istiyordu ve ilâve etti:

"**Ancak unutma ki Allah, her sıkıntı ve zorluğun arkasından, mutlaka hayr-ı kesir murad etmiştir…**"

Ve Ebû Tâlib'den sonra ikinci önemli dayanak da artık yaşamıyordu. Hicretten üç yıl önce bir **kutlu** gecede, 65

yaşlarındayken dünya ve dünyadaki bütün sıkıntılara veda ederek, içinde ne bir gürültü ne de bir yorgunluk olan incilerle örülmüş ebedi mekânına intikal etmişti. Böylelikle o, Hirâ'da doğan güneşin ardından bir Kadir Gecesi başladığı yeni hayatını yine bir **Kadir** Gecesi'nde noktalamış oluyordu. Mezarına inip ebedi yurdun ilk kapısı olan **Hacûn** kabristanındaki mekânına onu, bizzat Allah Rasûlü yerleştirecekti.

* * *

İki önemli ve sağlam dayanaktan mahrum kalan Allah Rasûlü için artık musibetler katlanarak geliyor, Kureyş daha bir cesaretle bastırıyordu. O'nun bu sıkıntılarını dindirip inayet ve maiyyetini gösterme anlamında İlâhi Rahmet, semalar ötesinin kapılarını açacak ve belki de ard arda yaşanan hüzünlü günlerin bir mükâfatı olarak **Mîraç** gibi bir iltifatla kim bilir ne göz alıcı, gönül yakıcı manzaraları müşahede ettirecekti..!

Ancak, onun yokluğu bir hicrandı ve ayrılığı Allah Rasûlü'ne çok dokunmuştu. Kutlu bir göçle Medine'ye hicretine kadar da, hep bu hicranla yalnız ve sürekli Hatice'nin hatıralarıyla beraber yaşayacaktı. Âdeta Hatice ölmemiş, yan odada yaşıyor gibiydi. Bir gün yanına gelen bir sahâbî,

"**Yâ Rasûlallah! Görüyorum ki, Hatice'nin yokluğundan dolayı sanki üzüntüden iki büklüm gibisin.**" diyecekti. Doğru söze ne denirdi; "**Evet.**" diye cevapladı ve ardından da;

"**O çocuklarımın anası, evimin de hanımefendisiydi..!**" buyurdu.

Onun arkasından o kadar üzüntü duymuştu ki, uzaktan müşahede edenler Hz. Peygamber'in başına bir şey geleceğinden endişe duyar olmuşlardı. Bu durum, **Mekke** kutlu bir fetihle yeniden ve ardına kadar kapılarını açacağı ve **Medine**'de **Âişe** validemizle yeni bir yuva kurulacağı ana kadar da devam edecekti.

* * *

Ebu'l-Âs, Mekke'de mal ve mülk itibariyle önde gelenlerden biriydi ve emanete riayetiyle ticarî ahlâkı da dikkat çekiyordu. Hz. Hatice'nin de kuzeniydi ve Hz. Hatice, onu kendi oğlu gibi görüyordu. Kızı **Zeyneb**'le nikâhlama teklifini de Hatice gündeme getirmiş ve Hz. Peygamber de onu kırmamıştı. Vahiy gelmeye başlayınca, Allah Rasûlü'nün kızları tereddütsüz Müslüman olurken damatları eski hâlleri üzerinde baki kalma yolunu tercih ettiler. Hatta Kureyş, onları sıkıştırarak, Rasûlullah'ın kızlarını boşamaları konusunda ciddi baskılar yapmaya başlamışlardı. **Rukiyye** ve **Ümmü Gülsüm**'ün kocaları, "**evlendirilme**" şartıyla boşamayı kabul ederken **Ebu'l-Âs**, Zeyneb'i bırakmayacağını, zira onunla huzurlu olduğunu ifade etmiş, baskılara boyun eğmemişti.

Gerçi İslâm, Müslüman bir kadının müşrik bir eşle beraber yaşayamayacağını ifade ediyordu ama Ebu'l-Âs'ın, bunu kabul etmediği yerde yolları ayırmak da çok kolay gözükmüyordu. Nihayet hicret gerçekleşmiş ve **Bedir** gelip çatmıştı. Ebu'l-Âs da oraya gelenler arasındaydı ve esir düşmüştü. Kureyş, esirlerini kurtarmak için fidyeler gönderirken, Hatice'nin emaneti **Zeyneb** de, müşrik dahi olsa kocası Ebu'l-Âs'ı esaretten kurtarmak için, annesi Hatice'nin düğün hediyesi olarak kendisine verdiği bir gerdanlığı gönderdi. Onu görünce Allah Rasûlü, tanıdığı gerdanlığın şahsında, onun sahibi Hatice'yi hatırlamış ve çok duygulanmıştı. Hemen yanındakilere döndü ve,

"**Dilerseniz Zeyneb'in esirini serbest bırakın ve malını da kendisine iade edin.**" diye istekte bulundu. Rasûlullah bir şey ister de Sahabe O'nun isteğini yerine getirmez miydi? Buna mukabil bir de şartı vardı Allah Rasûlü'nün; Zeyneb'in kocası serbest kalacaktı ama **Ebu'l-Âs** da **Zeyneb**'i serbest bırakacak, boşayıp babasının yanına gönderecekti.

Aradan on üç yıl daha geçmişti. O gün, kapılarını imana kapatıp inananları Şi'b-i Ebî Tâlib'te ölümüne hapseden Mekke, artık teslim olmaya hazırdı ve her bir dağında Ezan-ı Muhammedî'nin şehbâl açmasına ramak kalmıştı. On bin kişilik bir ordu, Medine'den kalkmış ve müjdesi verilen fethi gerçekleştirmek için Mekke'ye geliyordu. Yollar Mekke'ye yaklaşınca, yâdından silemediği vefalı eşinin Hacûn'daki kabrine uğradı Allah Rasûlü..! Vefa insanı, âleme vefa dersi veriyordu. Mezarı başında durdu ve kim bilir ne dualar, ne dualar etti.!?

Zira onun hatıraları bir bir kayboluyor ve birer teşrifatçı gibi acele edip önden gidiyorlardı. Daha sütteyken vefat eden iki oğlundan sonra üç kızı da peşi peşine ayrılmış ve anneleriyle ebedî âlemde vuslata koşmuşlardı. Son günlerinde Hatice'den hatıra olarak, bütün aktâb ve velilerin mebdei, **Âl-i Beyt**in de direği ve Hatice'nin annesinin adını taşıyan bir **Fâtıma** kalmıştı ve Allah Rasûlü de ancak onunla teselli olabiliyordu.

FÜTÜVVET RUHUNUN İLK TEMSİLCİSİ

HZ. ALİ

(kerramallahu vecheh)

> *"İstemez misin yâ Ali! Musa ile Harun arasındaki durum ne ise, benim yanımda da sen, aynı konumda olasın..! Bir farkla ki, benden sonra peygamber yoktur."*

Beklenen Nebi'yi küçüklüğünden itibaren himayesine alan **Abdülmuttalib**'in ölümünden sonra, amcalarından biri olan **Ebû Tâlib**, O'na sahip çıkmış ve hayatı boyunca koruması altına almıştı. Artık, aynı hanede müşterek bir hayat yaşayacaklardı. Genel olarak ticaretle uğraşıyorlar ve rızıklarını da bu yolla temin ediyorlardı. Artık **İnsanlığın Emîni** büyümüş ve amcasıyla ticaret için kervanlara katılır olmuştu. Hz. **Hatice** ile tanışıp evlenmesi de bu yolla olmuştu. Bu evliliğin akabinde Ebû Tâlib'in evinden ayrılan Allah Rasûlü, bir vefa insanı olarak amcasını sürekli ziyaret eder ve ihtiyaçlarını gidermeye çalışırdı. Ebû Tâlib'in küçük oğlu **Ali** de bundan sonra dünyaya gelmişti.

Ortalığın kıtlıkla kıvrandığı bu günlerde işler, beklendiği gibi gitmiyor ve Ebû Tâlib ailesi de herkes gibi sıkıntı çekiyordu. Bu durum, Allah Rasûlü'nü derinden yaralıyor ve bir çözüm arıyordu. Derken bir gün, diğer amcası **Abbas**'ın yanına gitti. Durumu ona açacak ve Ebû Tâlib'in sıkıntılarını paylaşmanın yolunu arayacaktı. Geldi yanına ve;

"**Bir çocuğunu sen, diğerini de ben himayemize alalım.**" dedi ona. Şefkat ve merhametin ihlasla önerdiği çözüm mantıklıydı ve Abbas da kabul etti bunu. Doğruca Ebû Tâlib'in yanına gidip onu da ikna ettiler beraberce. Bir zamanlar yetim olarak evine alıp himaye ettiği yeğeninin

böylesi hassas teklifi karşısında çok duygulanmıştı Ebû Tâlib. Bir zamanlar, diğer kardeşleri arasında O'na kendisi sahip çıkmakla ne kadar isabetli davrandığını şimdi daha iyi anlıyordu. Ali'nin ağabeyi Akîl'i kendi yanında tutmak istediğini belirterek diğerlerini alabileceklerini bildirdi ve böylelikle, **Ca'fer**'i Abbas, **Ali**'yi de Allah Rasûlü himayelerine alarak geri döndüler. Bu sırada Ali beş yaşlarındaydı. Bundan böyle Ali, sürekli Allah Rasûlü'yle beraberdi ve bizzat O'nun nezaretinde terbiye görüyordu. Nübüvvet geleceği ana kadar geçen 4 veya 5 yıllık bir beraberliktir bu. Bu beraberlik O'nu, aynı zamanda cehaletin pas ve kirine bulaştırmayacak ve nezih bir hayata rehberliği beraberinde getirecekti.

* * *

Derken **Hirâ**'dan ebedî bir güneş doğmuş ve bütün âlemi aydınlatmak üzere ışıkları ilk defa Mekke üzerine düşmüştü. Elbette ki, Allah Rasûlü'nün ilk muhatabı, hanımı **Hatice** idi ve bu Nur'a gönülden inanan o idi. Küçük **Ali**, bu değişimin hemen farkına varmış ve meraklı bakışları içinde namaz kılışlarını seyrediyordu. Önce ne yaptıklarını sordu. Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, müşfik bir baba edasıyla dizine oturttu onu ve Hirâ'da başından geçenlerle, Peygamberlikle gönderilişini bir bir anlatmaya başladı. Ona o kadar itimadı vardı ki, gittiği her yere ölümüne gider, tereddüt göstermezdi. Ancak böylesi önemli bir meselede babasına danışmadan karar vermemeliydi. Onun bu tavrına şahit olan Hz. Peygamber tenbihte bulunacak ve aralarında geçenlerden kimsenin haberdar olmamasını isteyecekti.

Derken o gece Ali, uzun uzun düşünmüş ve kesin kararını vermişti. Sabah olur olmaz Allah Rasûlü'nün yanına geldi ve;

"**Dün sen bana neler anlatmış ve neye davet etmiştin?**" diye sormaya başladı. Belli ki küçük Ali, yaşının üstünde bir olgunluk yaşıyor ve babasına danışma lüzumu

hissetmeden ilklerin arasına giriyordu. Oturttu onu Allah Rasûlü yanına ve şehâdete davet etti. Vahyin gelişinin ertesi günü on yaşlarındaki küçük Ali, Hatice'den sonra ilk defa kelime-i tevhidi söylüyor ve nice büyüklerden önce Rabbine iman ediyordu.

* * *

Çok geçmeden, zamanlarını beraber geçirdikleri bir başka isim, hür iken köleleştirilen ama Allah Rasûlü'nün yanında kölelikten yeniden hürriyete -hem de efendiliğe- yükselen **Zeyd İbn Hârise** de katıldı aralarına... Gençlerdi; fütüvveti temsil ediyorlardı ve her biri de bu ruhu, bir bütün Mekke'ye yaymanın azmi içindeydi. Kendi hanesindeki Zeyd ve Ali'yle konuşurken Allah Rasûlü, aynı zamanda geleceği inşa ediyor ve onları çetin ve zor günlerde, en onulmaz problemleri çözecek birer kahraman olarak hazırlıyordu.

Günler sonra baba Ebû Tâlib, oğlundaki bu değişimin farkına varacak ve sebebini soracaktı. O da olup bitenleri babasına teker teker anlatınca, yeğenine olan güvenini de vurgulayan şu cümleleri söyleyecekti Ebû Tâlib;

"**O, seni şüphesiz iyi bir yere çağırıyor. Tereddütsüz yürü ve O'ndan ayrılma!**"

* * *

Ali, Müslüman olmuştu olmasına ama, o gün için bir insanın Müslüman olması, bütün sıkıntıları peşinen kabullenmesi anlamına geliyordu. Kureyş, adım adım takip ediyor ve kiminle konuştuklarını, nereye gittiklerini ve nelerle meşgul olduklarını inceden inceye izliyordu. Yanlarına yaklaşanı yakın takibe alıyor ve gitmekten vazgeçirmeye çalışıyorlardı.

Bir gün **Ebû Zer**, Mekke'deki farklılığı duymuş ve merakını gidermek için yola koyulup gelmişti. Şartları bildiği için açıktan da kimseye hâlini açamamış, belki gelir ümidiyle Kâbe'de bekliyordu. Üçüncü gün Hz. Ali yaklaştı

yanına ve buraya geliş sebebini sordu gizlice... Maksadını öğrenip samimiyetini görünce de;

“**Şüphesiz O, gerçektir. Kesinlikle Allah’ın peygamberidir. Sabah uyanınca benimle birlikte gel. Yalnız beni aralıklı takip et. Yolda bir tehlike sezersem, bir bahaneyle duraklarım. Bu durumda sen yoluna devam et. Ancak problem olmazsa ben nereye gidersem sen de oraya gel.**” diyecek ve iman yolunda Ebû Zerr’e kılavuzluk yapacaktı.

* * *

Zeyd’le birlikte Allah Rasûlü’nün eli-kolu olmuşlardı; etrafında pervane olup dönüyor ve insanlara Allah’ı anlatma yolunda ölesiye koşturuyorlardı. Yeri geldiğinde yemekler tertip edip insanları Hakk’a davet ediyor, zaman zaman da bu davetlerde O’nun en büyük destekçisi oluyorlardı. Ebû Kubeys dağının eteklerinde kim bilir kaç defa yemek tertip etmişler ve arkasından İnsanlığın İftihar Tablosu kaç defa insanları imana davet etmişti..!

Davet çok yumuşak, istenenler çok kolay ve davet eden de en Emin olmasına karşılık kalbler çok katı, kalıplar da çok kötüydü. Halbuki, söylemesi kolay ve mizanda ağır basan iki kelime söyleyecek ve böylelikle ebedi hayatlarını kurtarmış olacaklardı. Dünya ve Âhiret’in hayrı buradaydı ve bunun için herkesin, en güzel bir yardımcı, en sağlam bir koruyucu ve en candan kardeş olması gerekiyordu. Allah Rasûlü de sürekli böyle kâmetler arıyordu. Meclislerinde arayışını tekrarlayıp talebini tekrarladığı her yerde Ali, yaş itibariyle meclistekilerin en küçüğü olsa da ayağa kalkıyor ve elini göğsüne vurarak;

“**Ben varım yâ Rasûlallah!**” diyordu. Çoğu zaman bu çıkışlara mukabil, onun oturmasına yönelik isteğini tekrarlayan Hz. Peygamber, onun desteklerinin, diğerleri için birer örnek teşkil edeceğini umuyor ve ümitleniyordu.

* * *

Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), onunla uzun uzun görüşür ve istişare ederdi. Hatta **Tâif** günü, Hz. Ali'yi çağırıp baş başa uzun uzun görüşünce bazıları, bundan rahatsızlık duyacak ve bu rahatsızlıklarını dile getireceklerdi. Sarfedilen sözler kulağına gelip duruma muttali olan Hz. Peygamber (*sallâllahu aleyhi ve sellem*) ise, hemen oracıkta el koyduğu problemi çözecek ve şu cümlelerle konuya açıklık getirecekti;

"**O'nunla hususi görüşmeyi ben, kendi arzumla yapmadım. Allah yaptı**." Bununla O, gerçek faili nazara veriyor ve attığı her adımın, Allah'ın rızası istikametinde ve bilgisi dahilinde olduğunu ifade ederek, herkese fiilen ders veriyordu.

Küfürle katılaşan kalbler, olup bitenlerden hoşlanmıyor ve Hirâ'dan zuhûr eden bu Nûr'a her geçen gün daha şiddetli tavır alıyorlardı. Derken himayede üçüncü dönem gelmiş ve Hz. Peygamber'i Kureyş'in kininden koruma vazifesini, yeniden Ali'nin babası Ebû Tâlib almıştı. Yetimken koruduğu gibi O'nu muhafaza ediyor ve kimsenin bir kötülük yapmasına izin vermiyordu.

* * *

İnananların sayısı bir.. iki.. artarak devam ediyordu ama Ali'nin solgun yüzüne bir türlü tebessüm gelmiyordu. Zira başkalarının imanına şahit olup dururken hâlâ baba ve annesinin Müslüman oluşunu görememişti. Bu kadar yakın olmalarına rağmen, en yakınlara bile bir şey anlatamamanın sıkıntısı uykularını kaçırıyordu ama elinden gelen bir şey de yoktu. Zira Hz. Peygamber de defalarca babasına Hakkı anlatmış, ama bir türlü kabul görmemişti.

Mekke, yaşanılacak gibi değildi. **Tâif**'e gidilmiş ve oradan da beklenilen netice alınamamıştı. Her geçen gün, sıkıntılar katlanarak geliyordu. Derken Kureyş, Mekke'nin kapılarını kapatmış ve inanan herkesi şehirden kovuyordu.

Üç yıl sürecek bir sürgün hayatıydı bu..! Cehaletle beslenen Kureyş, o gün insanlığın en büyük ayıbını irtikâb ediyor, dünyanın en masum insanlarına işkence üstüne işkence yaşatacak zemin hazırlıyordu. Bir de, bütün yolları tutmuş ve kimsenin yardım götürmesine de müsaade etmiyorlardı.

* * *

Sıkıntılara bir de acılar eklenmeye başlamıştı. Önce Hz. Ali'nin babası Ebû Tâlib vefat etti. Hem de Allah Rasûlü'nün bütün ısrarlarına rağmen imana ışık yakmadan.. oğlu Ali için, elinden tutabilecek bir kulp bırakmadan gitmişti. İman adına her şeyini ortaya koyan bir Haydâr-ı Kerrâr için dayanılmaz bir acıydı bu. Daha üç gün geçmemişti ki, anası gibi aziz tutup canından çok sevdiği, zor günlerin en büyük teselli kaynağı Hz. Hatice de, ayrıldı aralarından... Sadece, o güne kadar gelip teslim olmayan annesi **Fâtıma**'nın, babasının ölümünden sonra yumuşayıp Müslüman olmasıyla teselli olabiliyordu. Mekke'de hayat emaresi tükenmek üzereydi.

Ancak O, bütün olumsuzluklara karşı sabretmesi gerektiğinin bilincinceydi. Zira sabrın imandaki yeri, vücuttaki başın yerine eş değerdi; sabrı olmayanın imanı da tehlikede demekti. Bugün çalışma günüydü; hesap yoktu. Ama yarın, hesap günü gelecek, ama o gün de çalışmanın bir faydası olmayacaktı. Bir de etrafında gördüğü herkes, cenaze taziyesinde bulunan insanlar gibi solgun benizli, saçı-başı dağınık duruyorlardı. Belli ki, sıkıntıyı herkes müştereken çekiyor ve ıstırabı beraberce acı acı yudumluyorlardı. Toz-toprak içine karışmış çileli günlerde pişip polat bir imana sahip olan Hz. Ali, sonraki günlerde kısmen müşahede ettiği rahatlığı görünce, hep o günleri hatırlar ve elbiseleri ıslanıncaya kadar ağlayan o ilk günün sahâbîlerine olan özlemiyle insanlara göz yaşları içinde nasihatler ederdi. Bu nasihatlerinden birinde;

"**İlmin pınarları, gecenin ışıkları olunuz ve elbisenin eskisini, kalbin de yenisini taşıyınız. Ancak böyle olursanız, gök-**

ler ötesinde bilinir, yeryüzünde de hatıralarda yâd edilirsiniz.” diyecekti.

* * *

Ebû Tâlib ve Hatice'nin yokluğu Kureyş'i daha bir cesaretlendirmiş ve ölümüne plânlar kuruyorlardı. Zira, bir göçün varlığından haberdar olmuşlar ve O'nun da gideceğinden endişe duyuyorlardı. Ellerinden kaçırmadan bir çaresini bulmaları gerekiyordu. Nihayet istişare meclisleri '**Dâru'n-Nedve**'de bir araya geldiler ve '**Emîn**' bildikleri Allah Rasûlü'nü bir gece baskınıyla öldürme kararı aldılar. Bilmiyorlardı ki, semalar ötesinden onay almayan hiçbir hamle, yeryüzünde sahneye konamazdı ve öyle de oldu.

İlahi müsaade gelmiş ve Allah Rasûlü de, ***iki kişinin ikincisi*** olarak Hz. **Ebû Bekir**'le birlikte hicrete niyet etmişti. Ancak bunun öncesinde yapılması gerekenler vardı. Genç ve yiğit Ali'yi çağırdı yanına ve ayrılıp giderken Mekke'den, yapması gerekenleri anlattı bir bir… Denilenleri yapacak ve Medine'de tekrar buluşacaklardı.

Öncelikle Kureyş, hicretten hemen haberdar olmamalıydı; değişikliğin farkına varılmamalı ve evinde kaldığı izlenimi verilmeliydi. Bunun için o gece Hz. Ali, Allah Rasûlü'nün evinde kalacak ve olacaklara tek başına göğüs gerecekti. Hz. Peygamber'in libasını giydi ve yatağına yattı. O'nun davası uğruna birisinin kurban olması gerekiyorsa şayet, **İsmail** gibi bıçağın altına yatacak ve beklenen teslimiyeti ortaya koyacaktı. Hiç mi hiç korkusu yoktu; bir de böyle bir vazife verirken Gönlünün Sultanı, onu karşısına almış ve;

“**Benim şu yeşil libasıma bürün ve öylece kal. Zira, inşâallah sana hiçbir olumsuzluk ulaşmayacaktır.**” buyurmuştu. Bu arada Hz. Ali, 23 yaşlarındaydı. Beklenenler oldu ve her bir kabileden birer genç, gecenin karanlığında bir baskınla Allah Rasûlü'nün evini kuşattılar ve tek hamleyle eve girdiler. Girmeleri neyi değiştirecekti ki.!?

Gerçekle karşılaştıklarında Hz. Peygamber'le Hz. Ebû Bekir, çoktan **Sevr**'e ulaşmışlardı. Şaşırma sırası Kureyş'teydi. Telâşla;

"**Sahibin nerede?**" diye sordular ama bu soruya asla cevap alamayacaklardı.

* * *

Ayrıca, kıymetini bilmedikleri ama bir türlü de vazgeçemedikleri o en '**Emîn**'e emanet ettikleri mallar vardı ve bunların, teker teker sahiplerine iade edilmesi gerekiyordu. Bu ne büyük bir emniyetti ki, hayatını kastedenlerin mallarını, Canını.. canı gibi aziz tuttuğu Cânânını tehlikeye atma pahasına onları, sahiplerine ulaştırmayı ihmal etmiyordu. Sonraki üç gün boyunca bunları da sahiplerine ulaştıran Hz. Ali, yanında annesi, Allah Rasûlü'nün kızı Fâtıma ve yanlarındaki birkaç kişi ile birlikte hicret yoluna koyuldular.

Kuba'da yollar yeniden birleştiğinde Hz. Ali'nin ayaklarına kara sular inmiş ve yara-bere içinde kalmıştı. Artık yürüyemiyordu. Önce sordu Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*);

"**Ali nerede? Bana onu çağırın**."

"**Yürüyemiyor yâ Rasûlallah!**" dediklerinde bu sefer kendisi O'nun yanına gelecek ve yaralarına şahit olunca da göz yaşlarına hakim olamayacaktı. Zira Ali'nin ayakları şişmiş ve her tarafı yara-bere içindeydi. Ardından da, mübarek tükürüğünü yaralarının üzerinde gezdirerek duada bulundu. Bir mûcize daha gerçekleşiyordu ve oracıkta iyileşen o ayaklarda bir daha hiç rahatsızlık olmayacaktı.

* * *

Medine'ye gelince, her bir **Muhâciri**, Medineli bir **Ensâr**la kardeş ilân ediyordu. Teker teker herkesi eşleştirmiş ama geride Ali'ye kardeş olacak bir Medineli

kalmamıştı. Çok üzüldü ve bu üzüntüsünü dile getirdi hemen Allah Rasûlü'nün huzurunda. Delikanlı Ali, çocuklar gibi mahzun, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Bir taraftan da Allah Rasûlü'ne naz makamında sitem ediyor;

"**Herkesi kardeş ilân ettin, ama benim kardeşim olmadı.**" diyordu. Meğer o ne saâdet ki, onun kardeşi, İnsanlığın en Emini Allah'ın da Rasûlü'ydü. Önce teselli etti onu ve ardından da herkesin huzurunda bu gerçeği şu cümlelerle ilân ediverdi;

"**Senin kardeşin, dünya ve Âhiret'te benim.**" Bütün üzüntüleri anında yok olmuş ve artık Ali, herkesin gıpta ile baktığı birisi hâline gelmişti. Nasıl olmasın ki o, artık Rasûlullah'ın kardeşiydi.

* * *

Küfrün kini bitecek gibi değildi ve hicrette ellerinden kaçırdıkları mü'minleri nasıl yok edeceklerinin plânlarını yapıyorlardı. Ve derken yollar **Bedir**'de birleşiverdi. O güne kadar çıkmayan savaş izni gelmiş ve müdafaada kalma dönemi de sona ermişti. Kuyuların başında karşı karşıya gelen orduların önünde ilk vuruşacak isimler arasında Ali de vardı. Bir hamlede azılı din düşmanı **Velid**'i yere serdi Ali ve ilâhi inayetle müeyyed ordunun önünde moral yükselten bir zafere imzasını attı.

Allah Rasûlü, onu o kadar seviyordu ki, savaş için uzaklara gönderdiği bir sırada o aklına gelince hasretinden;

"**Allah'ım! Ali'yi bana göstermeden canımı alma!**" diye dua etmişti.

Medine duvarlarından birinin dibinde otururken, **Ebû Bekir** ve **Ömer**'den sonra gelen kişinin de **Cennet ehli** olduğunu müjdelemiş, yaklaşan bir ayak sesine kulak kesilerek de;

"**Allah'ım! Sen istersen bunu Ali kılarsın..!**" diye O'nun gelmesini temenni etmişti. Gerçekten de gelen, Ebû Tâlib'in oğlu **Ali** idi. Ona, '**Zülfikar**' adını verdiği kılıcını

bağışlamış ve o da, hayatı boyunca kutsal bir emanet olarak baktığı bu kılıçla savaşıyor, onun bereketiyle sürekli zafer üstüne zafer kazanıyordu.

* * *

İntikam hırsıyla Kureyş **Uhud**'a yöneldiğinde, sahnede yine Ali vardı; öyle savaşıyordu ki, önünde durmaya imkân yoktu. Kargaşanın Uhud'a hakim olduğu demlerdeki ruh haletini kendisinden dinleyelim:

'*Savaş esnasında bir aralık Rasûlullah'ı göremedim. Şehidler arasına baktım; orada da yoktu. O zaman kendi kendime;*

"Vallahi Rasûlullah savaştan kaçmaz. O'nu şehidler arasında da göremiyorum. Herhalde hatalarımızdan dolayı Allah'ın gazabı geldi ve O'nu kendi yanına aldı. Artık benim için savaşmaktan başka daha hayırlı bir şey yok." *dedim. "Kılıncımın kınını kırdım ve doğruca düşman saflarına hücum ettim. Onlar, benim gelişimi görüp de iki tarafa açılınca, bir de ne göreyim; Allah'ın Rasûlü orada savaşıyordu.*"

Bir taraftan savaşın hakkını verirken diğer yandan da sürekli Hz. Peygamber'i kolluyor ve başına bir şey gelmemesi için bütün gayretini ortaya koyuyordu. Budanan bir ağaç gibi kolları kopan ve yere düşen sancağı göğsüyle tutmaya çalışan, ancak çok geçmeden bir mızrak darbesiyle şehid olan Mus'ab'ın elindeki sancağı da Ali almış ve Uhud'da yeniden toparlanmayı başlatan isim olmuştu. Bu arada kendisine 16 öldürücü darbe geldiği ve her defasında ilâhi bir inayetle ayağa kalkarak yeniden aslanlar gibi savaştığı anlatılmaktadır. İşte bu bir anlık dağılmanın ardından yüzü yarılıp dişi kırılan Allah Rasûlü'nün yanında, Hz. **Fâtıma** ile birlikte mübarek yüzündeki kanları temizleyip yıkayan da yine o idi.

* * *

Hicretin üzerinden iki yıldan daha fazla bir zaman geçmişti ki, Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), '**muâhât**'taki kardeşi Ali'yi, kendi kızı **Fâtıma** ile evlendirmişti. Hz. Hatice'den sonra dünyanın en hayırlı hanımefendisiydi Fâtıma. Hatta bu evlilik, Allah Rasûlü'nün eliyle ve semalar ötesinin de delâletiyle gerçekleşiyordu. Bu evlilikten, **Hasan**, **Hüseyin** ve ölü doğacak olan **Muhsin** adında üç erkek, **Zeyneb** ve **Ümmü Gülsüm** adında da iki kız dünyaya gelecekti.

Sahabenin geneli, hangi şartlarda yaşıyorlarsa onlar da aynı şartları paylaşıyorlardı. Öyle ki, Allah Rasûlü'nün biricik kızı Fâtıma'nın, evde değirmen çevirmekten elleri şişiyor ve bütün işlerini kendisi görmeye çalışıyordu. Onun bu hâlini görüp üzülen Hz. Ali'nin durumu da farklı değildi; evinin ihtiyaçlarını gidermek için, hurma toplayıp kuyulardan su çekerken onun da, elleri yara-bere içinde kalıyor, acı çekiyordu. Hatta bir gün, Medine'ye savaş esirlerinin geldiğini duymuş ve Allah Rasûlü'nden, ev işlerini görecek bir hizmetçi talebinde bulunmuştu. Hoş karşılamadı Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*); zira öndekiler, çile ve sıkıntılarda da ön sıraları başkalarına kaptırmamalı ve dünyanın geçici cazibesine kendilerini kaptırmamalıydı. Öyleyse, ihtiyaçlarının karşılanması için bir hizmetçi yerine Allah'ı zikirle çileli ama huzur dolu hayata devam etmek, daha hayırlıydı ve bunu tavsiye etti Allah Rasûlü de...

* * *

Tebûk dışında bütün savaşlara katıldı. Tebûk'te ise, Allah Rasûlü'ne vekâleten **Medine**'de kalma vazifesi verilmişti kendisine. Buna rağmen o, emre itaatte zerre kadar kusur etmeyi düşünmese de böyle bir tavzifi kabullenememiş, yola koyulan Hz. Peygamber'in arkasından yetişerek huzuruna çıkmış ve;

"**Beni çocuklar ve kadınlarla baş başa mı bırakıyorsun?**" diye üzüntüsünü dile getirmişti. Buna karşılık Hz.

Peygamber (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), hem onu teselli edecek, hem de yanındaki derecesini şöyle ifade buyuracaktı;

“**İstemez misin yâ Ali! Musa ile Harun arasındaki durum ne ise, benim yanımda da sen, aynı konumda olasın..! Bir farkla ki, benden sonra peygamber yoktur.**”

* * *

Özel ve pratiklik isteyen önemli işlerin aranan adamı hâline gelmişti; Hudeybiye’deki meşhur anlaşmayı o yazmış, hac emirliği yapan Hz. Ebû Bekir’e, yeni gelen âyet ve hükümleri ulaştırma görevini de o üstlenmişti. Yeri geldiğinde vahiy kâtipliği yapıyor, iş başa düştüğünde de savaş meydanlarında, yiğitçe çarpışıp gücünün hakkını veriyordu. Beş yaşlarındayken başladığı müşterek hayatlarında -bir iki istisna dışında ki, bunlarda da Hz. Peygamber’in tavzifi söz konusudur- Allah Rasûlü’nden hiç ayrılmamıştı. Bu sebeple, hangi âyetin nerede, ne zaman ve kimin hakkında indiğini en iyi bilen O idi. Kur’ân bilgisi o kadar engindi ki, altı ay gibi kısa bir sürede Kur’ân’ı, iniş sırasına göre tertip etmişti. onun ilimdeki derinliğini anlatması bakımından Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*);

“**Ben ilmin şehri, Ali de onun kapısıdır. Kim ilim isterse o kapıya müracaat etsin.**” sözünü paylaşmakta fayda olsa gerek...

Hz. Peygamber (*sallâllahu aleyhi ve sellem*) zamanında yazdığı ve sürekli kılıncının kınında taşıdığı bir hadis ‘**Sahife**’si vardı. Bu Sahife’nin içinde, diyetlere dair hükümlerle düşman elindeki esirleri kurtarmanın yolları, bir kâfir için Müslüman’ın öldürülemeyeceği, **Medine** ve **Harem** bölgesinin sınırları ile ilgili bilgiler de bulunuyordu.

Hadislerin rivayetinde o kadar hassas idi ki, Rasûlullah’tan bir hadis nakledeni gördüğünde bizzat bunu, O’ndan duyduklarına dair yemin ettirirdi.

İmanda derinleşen bir insana ya dünya küsmeli ya da o dünyaya küsmeliydi. Ali, derinlerden daha derin bir imana sahipti ve sürekli çilelerin imbiklerinden geçip imtihan içre imtihanlara maruz kalıyordu. Bu arada annesi de ebedi âleme göçmüş, Rasûlullah'tan başka dayanağı kalmamıştı.

Annesi **Fâtıma** vefat ettiğinde Allah Rasûlü de, bizzat giydiği elbisesini ona kefen olarak göndermiş ve cenazesini de bizzat kendisi, kabrine indirmişti. Bu ilginin sebebini soranlara da;

"**Öz annemin ölümünden sonra O, benim annem gibiydi. O'nun bana gösterdiği şefkat ve merhameti hiçbir zaman unutamam.**" buyuracak, hayranlıkla bakan gözlere vefanın ne demek olduğunu fiilen göstermiş olacaktı.

* * *

Hz. Ali'nin evde olmadığı bir sırada hanelerine Allah Rasûlü teşrif buyurmuştu. Gözleri Ali'yi bulamayınca evde olmayışının sebebini sorup öğrenmişti. Zira Fâtıma ile aralarında bir anlaşmazlık zuhûr etmiş ve Ali de evden ayrılmıştı. Dizinin dibinde yetiştirdiği damadının üzülmesine Allah Rasûlü de razı değildi. Aradaki zaman uzamadan problem çözülmeli ve küçük şeylerin, saâdetin üfül üfül tüllendiği büyük yuvaları zedelemesine müsaade edilmemeliydi. Kalktı ve arkasından onu aramaya çıktı. Geceleri de gündüzleri kadar aydın olan bir iman kahramanı nereye gidebilirdi? Tahmin ettiği gibi Hz. Ali mesciddeydi; yere uzanmış ve yorgunluktan öylece dalıp gitmişti. Yaklaştı yanına ve mübarek ayaklarının ucu ile dürterek;

"**Kalk, yâ Ebâ Türâb!**" dedi. Bu bir latifeydi ve "**toprağın babası**" anlamına geliyordu. Zira başını yastık diye koyduğu toprak, yüzünde izler bırakmış ve tane tane yuvarlanıp üzerinden dökülüyordu. O'nun bu iltifatından o kadar hoşlanmıştı ki, kendisine '*toprağın babası*' anlamında **Ebu't-Türâb** denilmesinden ayrı bir haz duyar olmuştu.

* * *

O ne şerefti ki, “**Rasûlullah’ın ev halkı**" denildiği zaman akıllara Ali geliyor ve Ehl-i Beyt’in mayasını oluşturuyordu. Bir gün Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), abasını tutmuş ve Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’in üzerine doğru örterek;

“**Şüphesiz ki Allah, Ehl-i Beyt olarak sizden her türlü kiri giderip sizi tertemiz yapmak istiyor.**” meâlindeki âyeti okumuştu.

Bir başka zaman **Necrân**lılar karşısında iş gelip, “*haksız olanın üzerine Allah’ın lâneti olsun*” anlamında ‘**mübâhele**’ye dayandığında Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), yanına yine Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’i alacak;

“**Allah’ım! Bunlar benim ailemdir.**” buyuracaktı. Zira Allah,

“**Artık sana bu ilim geldikten sonra, kim seninle İsa hakkında tartışmaya girerse de ki: ‘*Haydi gelin oğullarımızı ve oğullarınızı, hanımlarımızı ve hanımlarınızı ve bizzat kendimizi ve kendinizi çağırıp, sonra da gönülden Allah’a yalvaralım da bu konuda kim yalancı ise Allah’ın lâneti onların üzerine inmesini dileyelim.*” buyurmuş ve gerçekten delillerinde haklı ve davalarında sadık iseler, davaları adına kendilerini ortaya koymalarını istemişti. Necrân’lılar gelip Allah Rasûlü’nü, Hüseyin’i kucağına alıp Hasan’ın elinden tuttuğunu, Fâtıma ve Ali’yi de arkasına aldığını görünce iddialarından vazgeçmiş ve **cizye** vererek İslâm hakimiyetinde yaşamayı kabul etmişlerdi. Zira Allah Rasûlü’nün ciddiyetini görmüş ve bunu isbat anlamında Ehl-i Beyt’ine;

“**Ben dua edince, siz de ‘*âmîn*’ dersiniz.**” dediğine şahit olmuşlardı.

Ayrıca Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, onu karşısına alacak ve;

“**Sen bendensin Ben de sendenim.**” buyurarak kendi katındaki yerini ifade edecekti.

* * *

Kahraman denilince, çoğu insanın aklına Ali gelirdi ve **Hendek**’in kahramanı da yine Ali idi. Diğer savaşlardan farklı olarak Hz. Peygamber, burada taktik değiştirmiş ve hendekler kazarak düşmanın kendilerine ulaşmasının önüne geçmiş oluyordu. Ancak buna rağmen hendeği aşıp gelenler de yok değildi. O gün için Arapların, bin adama bedel dedikleri **Amr İbn Abdivüd** de, hendeği geçenler arasındaydı ve geçmekle de kalmamış, aynı zamanda nârâlar atarak meydan okuyordu;

“**Karşıma çıkacak yiğit var mı?**”

Zırhları içindeki Ali dayanamadı ve;

“**Ben varım yâ Rasûlallah!**” Allah Rasûlü ise, Amr’ın kolay adam olmadığını biliyordu ve hatırlattı;

“**Bu Amr’dır, otur.**” Belli ki, onun karşısına daha güçlü ve tecrübeli birinin çıkmasını bekliyordu. Ancak Amr’ın susacağı yoktu;

“**Yok mu karşıma çıkacak bir adam?**” diye haykırdı yeniden ve arkasından ekledi;

“**Şehid olduğunuz zaman gideceğinizi zannettiğiniz Cennet’iniz nerede? Karşıma bir adam çıkmayacak mı?**” Maksadı, mü’minleri tahrik edip morallerini bozmaktı. Dayanamadı Hz. Ali ve tekrar kalkarak;

“**Ben yâ Rasûlallah!**” dedi. Allah Rasûlü yine oturmasını söylüyordu.

Amr’ın işini bitirmek için o kadar sabırsızlanıyordu ki, yerinde durabilecek gibi değildi ve bir hamle daha yaparak;

“**Bırak beni de vuruşayım yâ Rasûlallah! Zira ben, iki güzelle karşı karşıyayım; ya onu öldürür ve Cehennem’e gönderirim, ya da o beni öldürür ve ben de Cennete girerim.**”dedi.

Amr ise, işin eğlencesindeydi ve kendine olan güvenine diyecek yoktu; şiirlerle coşmuş ve karşısına kimsenin çıkmamasını alaya alan sözler sarf ediyordu. Tekrar müsaade etmesini isteyince Ali;

“**O, Amr’dır.**” diye ikaz edip muhatabının kim olduğunu hatırlatacaktı. Kararı kesindi ve kimse Allah Rasûlü’nün içinde bulunduğu mecliste meydan okumamalıydı. Böyle bir gaflete düşene de mutlaka gerekli ders verilmeli ve sonrakiler için iyi bir mesaj gönderilmeliydi. Kalktı ayağa ve Allah Rasûlü’ne;

“**O, Amr olsa da, bana müsaade et!**” dedi. Belli ki Ali’nin imanı, Amr’ın üstesinden gelecek kadar güçlüydü ve onun bu aşırı taleplerine karşılık izin verdi Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*)...

Hiç vakit geçirmeden karşısına dikildi Hz. Ali. Amr, Ali’nin kim olduğunu soruyordu. Öğrenince de küçümser bir eda ile;

“**Ey Menaf Oğulları! Ey kardeşimin oğlu! Senden başka ve senden daha yaşlı karşıma çıkacak amcaların yok mu? Ben senin kanını akıtmaktan hoşlanmam.**” diyor ve tahrike devam ediyordu. Hz. Ali’nin cevabı gecikmedi;

“**Fakat vallahi ben, senin kanını akıtmaktan hoşlanmazlık etmem.**” Sözün bir sihiri vardı ve bu sihiri Ali, en iyi şekilde kullanıp ilk hamleyi yapmıştı. Amr ise, küplere binmiş ve artık ölümüne saldırıyordu. Öyle seri kılıç kullanıyordu ki, hızından vurduğu yerde şimşek gibi ateşler çıkıyordu. Ancak karşısında, bu sefer bir Haydâr-ı Kerrâr vardı ve birkaç hamlede bitirdi işini Amr’ın. Kimsenin beklemediği bir sonuçtu bu. Şaşkınlıktan herkes birbirine bakıyordu. Efsanevi Amr’da yere serilir miydi? Onu bile yere

serebiliyorsa bu delikanlının önünde durulmazdı.. durulamayacaktı da..! Bulundukları yerden gür bir tekbir yükselince Allah Rasûlü, Ali'nin Amr'ı Cehennem'e gönderdiğini çoktan anlamıştı. Tekbirle gelen mesaj, beklediği mesajdı. Gelirken yanına, yüzü gülüyordu Damad-ı Nebi'nin. Yaklaştığını gören Ömer;

"**Zırhını alsaydın ya! Araplarda onun zırhından daha kaliteli bir zırh yoktur.**" deyince Ali;

"**Onu soyup almaktan haya ettim.**" cevabını verecekti.

* * *

Kelimenin tam anlamıyla bir çözüm insanıydı; yeri geldiğinde problemi, problemsiz çözer, toz bile kaldırmazdı ama vakti zamanı gelince de aslanlar gibi kükrer, düşmanın kalbine korku salardı. Adının bile duyulması, problemlerin hâlli için yeterliydi. **Sakîf**liler, rahat durmuyor ve zaman zaman huzursuzluk çıkarıyorlardı. Allah Rasûlü, Hz. Ali'yi kastederek, onlara şöyle bir haber gönderdi;

"**Ya tavırlarınızdan vazgeçersiniz, ya da size öyle bir adam gönderirim ki, boyunlarınızı vurup çoluk çocuğunuzu esaret altına alır ve mallarınızı da ganimet olarak toplar.**" Hemen cevap geldi ve kendi problemlerini artık kendileri çözüyorlardı.

Başka bir zaman, çıban başı **Hayber**'e gidilecek ve sürekli tekrarlanan bir problem temelinden halledilecekti. Hayber'e gelinmesine gelinmişti ama bir türlü kale düşmüyordu. Ancak burası da düşecekti.. düşmeliydi... Zira vakit çok yaklaşmıştı ve Allah Rasûlü;

"**Yarın sancağı öyle birisine vereceğim ki Allah, onun eliyle fethi müyesser kılacak; o, Allah ve Rasûlü'nü, Allah ve Rasûlü de onu sever.**" buyurdu. Bundan daha büyük bir mertebe ve şeref olabilir miydi? Ali'ye, "**Mürteza**" ünvanını verdirecek bir tercihti bu. Hayatı boyunca imaretten kaçan sahabenin en büyükleri dahi o gün;

"**Vallahi o günkü kadar hayatımda hiç emirlik yapmayı arzu etmedim. O gün, Allah Rasûlü'nün beni gösterip,**

"İşte bu' demesini temenni edip durdum." diyecekti.

O gece, gözlere uyku girmiyordu; herkes bu '**sevgili**'nin kendisi olması ümidiyle hayaller kuruyor ve yarınki sancağın kendisine verilmesini bekliyordu. Derken sabah olmuş ve beklenen an gelmişti. Allah Rasûlü'nün gözleri birisini arıyordu. Belli ki aradığı isim orada yoktu;

"**Ali nerede?**" diye sordu. Haber ulaştırılıp huzura geldiğinde de;

"**İşte o aradığım adam bu.**" deyiverdi.

Gözlerinden hastaydı o gün Ali ve önce, mübarek tükürüğüyle gözlerini sıvazladı Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*). Arkasından da sancağı teslim etti ona. Ali gibi bir yiğidi yatıran göz ağrıları, bir anda şifa bulacak ve bir daha da asla böyle bir hastalığa maruz kalmayacaktı.

Tereddütsüz aldı sancağı ve ilerlemeye başladı. Allah'ın Rasûlü bir işte tavzif ediyorsa artık orada tereddüt edip geri dönülmezdi. Bir taraftan yürürken diğer yandan arkasına bile bakmadan soruyordu;

"**Onlar da bizim gibi Müslüman oluncaya kadar savaşacak mıyım?**"

Gelen cevapta, onları önce İslâm'a davet etmesi isteniyor ve ardından da, savaş ortamında bile gerçek maksadın, insanları Allah'a kul olmaya çağırmak olduğu şu cümlelerle ifade ediliyordu;

"**Allah'a kasem olsun ki, senin elinle Allah, onlardan bir kişiyi bile hidayete eriştirirse bu, senin için vadiler dolusu kırmızı develere sahip olup Allah yolunda infak etmenden daha hayırlıdır.**"

Derken o gün de savaş başlamıştı. Hayber'in de efsaneleri vardı ve **Merhab** denilen bir kahramanlarını çıkardılar Ali'nin karşısına. Çok zor olmadı bu Hz. Ali için

ve bir hamlede bitirdi işini. Bunu gören Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), sevinecek ve yanındakilere şöyle seslenecekti;

"**Sevinin. Zira artık Hayber'in fethi kolaylaştı.**"

O gün Hayber, öyle büyük bir kargaşaya şahit oluyordu ki, bir ara Hz. Ali'nin elinden kalkanı düşecek ve eline geçirdiği bir kale kapısıyla, akşama kadar savaşacak ve onu kalkan yerine kullanacaktı. Hatta savaş sonrasında bu kapıyı ancak **kırk kişi**nin kaldırabildiği görülecekti.

* * *

Hz. Peygamber'le birlikte bütün savaşlara katılan ve hayatı pahasına O'nu korumayı en önemli vazife bilen Hz. Ali, bu savaşlarda yaralar da almıştı. Harp meydanlarında döne döne savaşan bu Haydâr-ı Kerrâr, aynı zamanda gecelerin adamıydı. Karanlık çökünce akşamlarına, secdeye kapanır ve kıvranarak Rabbine kullukta bulunurdu. O kadar içten kulluğu vardı ki, secdeye kapandığı yerden, tencerenin kaynamasına benzer sesler gelirdi. Hele, Mekke'den kopup gelen çile arkadaşı **Bilâl**'in, o yanık ezanını duyunca sararıp solar ve bir hasta gibi titrerdi.

Verilen vazifeyi fazlasıyla yapar ve bir mazeretle geriye durmayı asla düşünmezdi. Harp meydanlarında ölümüne koşturması, gecelerinin daha da aydın olmasına mani olamıyordu.. olamazdı da..! Zira O, biliyordu ki, Rabbi'nin adını, dünyanın dört bir bucağına ulaştıracak bir yola girmişti ve bu yolda geceler, en azından gündüzler kadar aydın kılınmadan maksada ulaşılamazdı.

Bir gün Hz. **Âişe** validemize soracaklardı;

"**Allah Rasûlü yanında hangi kadının sevgisi daha büyüktür?**"

Tereddütsüz;

"**Fâtıma**" cevabını verdi. Bu sefer de;

"**Ya erkeklerden?**" diye soru tekrarlanınca;

“**Fâtıma’nın kocası!**” diyecek ve bunun gerekçesi olarak da;

“**Zira o, -bildiğim kadarıyla- gecelerini seccadesinde namazla gündüzlerini de oruçla geçirirdi.**” buyuracaktı.

Herkes kabulleniyordu ki Ali, kendisinden sonraki bütün mü’minlerin velisi idi. Bunu bizzat Hz. Peygamber müjdelemiş ve diğer insanlara da ilân etmişti. **İbn Abbas**’ın da dediği gibi, Kur’ân, “**Ey iman edenler!**” derken, bunun ilk muhatabı mutlaka Ali olmalıydı.

* * *

Hz. Ali’yi Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), **Tebûk** sonrasında **Yemen**’e gönderdi. Orada Allah ve Rasûlü’nü anlatacak ve insanları, bir olan Allah’a kul olmaya çağıracaktı. Böyle bir tavzifi duyar duymaz;

“**Yâ Rasûlallah! Beni Yemen’e gönderiyorsun; ancak orada insanlar benden hüküm vermemi isteyecekler ama bende onun ilmi yok.**” deyince Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*);

“**Yaklaş!**” dedi. Yanına yaklaşınca da eliyle göğsüne şöyle bir vurdu ve ardından da;

“**Allah’ım! O’nun lisanını kuvvetli, kalbini de isabetli kıl.**” diye dua etti. Sonrası için Ali diyor ki;

“**Taneyi yaratıp tohumu çıkarana yemin olsun ki, o günden sonra ben, iki kişi arasında geçen hiçbir olayda hüküm verirken en küçük bir tereddüt yaşamadım.**”

* * *

Savaş meydanlarının aranan adamı Ali, gündelik hayatında öylesine sade ve mütevazi idi ki, temsiline hayran kalmayan yoktu. Onun, o yumuşak tutumu ve temsilindeki güç, çok geçmeden kalbleri de ısındırmış ve kabile kabile insanlar İslâm’ı tercih ediyorlardı.

Hicretle ayrıldıkları Mekke'ye fetihle girdiklerinde Kâbe'deki putları kırma görevini de Allah Rasûlü ona vermişti.

Allah Rasûlü'nün ilk ve tek haccı olan ve ümmetiyle vedalaştığı Veda Haccı'nda, **Yemen**'den yola çıkmış ve Allah Rasûlü ile **Mekke**'de buluşarak beraberce hac vazifelerini yerine getirmişlerdi.

Gün olacak devran dönecek ve Sonsuz Nur da gurûba duracaktı. Zira O da, bir beşerdi ve bunun gereği olarak, acı da olsa vazifesini bitirince "**Yüce Dostluğa**" yelken açacaktı. İşte o gün gelmiş ve Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, artık ukbaya hicret etmişti.

Güneş'in gurubunda Ali mum gibi erimişti. İlk günden bu yana her şeyi olan bir kıymeti kaybetmenin hüznü doldurmuştu ufkunu... Şaşkındı; polat bir imanı olmasaydı, kimse tutamazdı onu ve o da giderdi en sadık yariyle birlikte... Ancak, onu bekleyen önemli vazifeler vardı; zira o, sonra gelecek daha zor günler için âdeta ısmarlama bir fıtrat olarak özel hazırlanıyordu.

* * *

Bir de vasiyeti gereği Allah Rasûlü'nün, son yolculuğuna uğurlama işlerini o deruhte edecekti. Mübarek bedenini yıkarken kim bilir ne kadar zorlanmıştı; âdeta gözünden Ceyhûn olup akan yaşlarla yıkıyordu Hz. Peygamber'i. Tekfinini ve kabre koyma işini de o yapıyordu. Bu arada hanımı ve Allah Rasûlü'nün de kızı Fâtıma, kendini kaybedecek, babasının üzerine toprak atanlara çıkışıp;

"**Rasûlullah''ın üzerine toprak atmaya gönlünüz nasıl razı olabiliyor?**" diye bağırmaya başlayacaktı. onu teselli de yine Ali'ye kalmıştı. Sonraki günlerde, ikisi de birbirine baktıkça hatıralarını tazeliyor ve hıçkıra hıçkıra ağlıyorlardı. Zira her şey.. ama her şey, onu anlatıyordu.

Onunla ilgili olarak da Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), yapacaklarını yapmış ve artık bundan böyle kendi başına mücadele verecek bir yapıya ulaştırmıştı. Artık yanında değildi ama, O'ndan aldıkları, hayat boyu önünü aydınlatacak ve müşkilleri çözmede en büyük destekçisi olacaktı.

* * *

Aynı zamanda, Allah Rasûlü'ne bu kadar yakın olması, onun sürekli imtihanlarla boğuşması anlamına geliyordu. Zira, otoriteye yakınlık, çoğu zaman istenmeyen elbiselerin de giyilmesini beraberinde getirirdi. Yakında olanların, olabildiğince hassas davranıp kendilerini kullanmak isteyenlere ışık yakmaması, bunun için ayrı bir önem arz ediyordu. Zaten Allah Rasûlü de buna dikkat çekmiş ve bir gün ona şunları demişti;

"**Ey Ali! Sen Meryem Oğlu İsa gibi olacaksın. ona da bir kısım Yahudiler kızmış ve annesine ithamda bulunmuşlar, bazı Hıristiyanlar ise, aşırı sevgiden dolayı onu olmadığı ve olamayacağı yerlere koyup dengeyi kaçırmışlardı.**"

Hilâfeti süresince hep bu iki uç noktayla uğraşıp mücadele verdi Hz. Ali. Kimi aşırı sevgiden onu ilâh yerine koyuyor, kimi de küfürle itham ediyordu.

Daha Rasûlullah'ın bedeni ortada ve Ali de son vazifeyi yerine getirmekle meşgul iken yanına yaklaşanlar ve Rasûlullah sonrasında işe vaziyet etmesi gerektiğini talep edenler vardı. Hatta bunun için ordular teşkil edip kendisine destek çıkacaklarına dair yemin üstüne yemin edenlerle karşılaşıyordu. Ancak o, bütün bunları elinin tersiyle bir kenara itecek ve herkes gibi o da, gidip ilk günlerin bir başka çileli dostu Ebû Bekir'e biat edecekti.

Kendini ikna etmek için çok uğraş veriyordu ama yokluğuna alışacak gibi değildi; adımını attığı her yerde O'nun siluetini görüyor, kulaklarında hep O'nun sesinin yankılarına şahit oluyordu. Tek tesellisi, evinin gülü, Allah

Rasûlü'nün yegâne emaneti Fâtıma idi. Ancak kader, çok geçmeden onu da alacak ve çileli günlerinde davasıyla baş başa bir Ali kalacaktı. Rasûlullah'ın ayrılışından altı ay geçmemişti ki, tek teselli kaynağı Fâtıma da artık yaşamıyordu.

* * *

Başlangıç itibariyle, Halife Ebû Bekir'e beyat etmekte geciktiği dillere dolanıp serrişte edilse de ona o derece bağlı ve yürekten seviyordu ki, oğullarından birine onun adını verecekti. Vefat ettiğinde de baş ucuna gelecek ve göz yaşlarıyla paralel hayat serencamesini teker teker sayarak etrafındakilere onun faziletini anlatacaktı.

Şecaat ve kahramanlıkta kendisi âlem olmasına rağmen, hakkı teslimde eşi ve benzeri yoktu. Bir gün yanındakilere;

"İnsanların en cesaretlisi kimdir?" diye sormuştu. Bir hakkı teslim edecek ve yapılan bir fedakârlığın gözlerden kaçmasına müsaade etmeyecekti;

"Sensin ey mü'minlerin emiri!"cevabını verdiler;

"Hayır, ben değilim." dedi ve şunları anlatmaya başladı;

"İnsanların en cesaretlisi Ebû Bekir'dir. Bizler, Bedir savaşında Rasûlullah'a gölgelik yapmıştık. Müşriklerden bir zarar görmemesi için 'Allah Rasûlü'nü kim bekler?" diye sorulunca, **"Yemin ederim ki bu işe ilk talip olan Ebû Bekir'di. Çekti kılıcını ve O'nun başında nöbet beklemeye durdu. İnsanların en kahramanı odur**."

Ebû Bekir vefat edip Hz. **Ömer** halife olunca ona ilk biat edenler arasında da Ali vardı ve istişare meclisinin baş köşesinde sürekli yerini koruyor ve Hz. Ömer'e en büyük desteği o veriyordu. onun kadar içten ve samimi destek veren yok gibiydi. Öyle ki, bir gün Hz. Ömer;

“**Ali olmasaydı Ömer helâk olurdu.**” diyecekti. Olmadığı zamanlarda karşılaştığı problemler karşısında, zaman zaman;

“**Ortada karışık bir mesele var ama Hasan’ın babası –yani Ali- yok.**” der ve onun olmadığı yerde oluşan boşluğu veciz bir şekilde ifade ederdi.

Hicri yılbaşının, İslâm Tarihi için başlangıç kabul edilmesi teklifini Hz. Ömer’e o teklif etmiş ve kabul görmüştü. Düşüncelerindeki isabettin dolayı Hz. Ömer, ona iltifat üstüne iltifatlar edecek ve;

“**En isabetli hüküm verenimiz Ali’dir.**” diyecekti.

Ömer şehid edilirken, aynı zamanda onunla birlikte fitne kapısı da kırılıyor ve Ali’yi daha da zor günlerin beklediğini, bütün berraklığıyla anlatıyordu. Ömer’in ölümüne ağlayanların başında da yine Hz. Ali vardı. Ağlamasının sebebinin soranlara,

“**Ömer’in ölümüne ağlıyorum. Zira Ömer’in ölümü, İslâm için öyle bir gediktir ki, Kıyamet’e kadar asla doldurulamaz.**” cevabını verecekti.

Hz. Ömer’in, kendisinden sonraki halifeyi tayin için seçtiği altı kişi arasında yer alan Hz. Ali, Hz. **Osman**’a da ilk bey’at edenlerdendi. Ömer’in celâdeti Osman’da yoktu ve önceki dönemde cesaret bulamayanlar için bu, önemli bir zemin oluşturuyordu. Mantar gibi etraftan fitne bitiyordu ve onun döneminde hilâfete karşı başlatılan olumsuzlukların önünü almada Ali, çok önemli roller alacaktı. Hatta kendisine karşı isyan çıkaranlarla savaşmama isteğine karşılık Hz. Osman’a itiraz edenlerin başında da yine Hz. Ali gelmekteydi. Olayların ilerlemesi üzerine de, oğulları **Hasan** ve **Hüseyin**’i, halifenin evi önünde nöbetçi olarak dikecek ve başına bir şey gelmemesi için tedbirler alacaktı.

Ancak ilâhi takdirin önüne geçmeye imkân yoktu ve gün gelecek, kuşatılan evinde Kur'ân okurken halim selim Osman da şehid edilecekti.

* * *

Hz. Osman'ın şehâdeti sonrasında büyük bir kargaşa ortamı meydana gelmiş ve ortalık fitne kaynıyordu. Böyle bir dönemde, sulhu temin için ancak Hz. Ali gibi bir fetanet gerekiyordu. Allah, Peygamber dizinin dibinde yetişmiş bir yiğidi, kader plânında bu günler için halife takdir etmişti. Kendinden önceki üç halife için en büyük destekçi ve sadık bir yârân olan Ali'nin ise, hiçbir beklentisi yoktu; kendini bağ ve bahçelere salmış derin derin düşünüyordu. Zira biliyordu ki, ***dünyaya talep artınca üstüne kurtlar üşüşecek ve yaşanmaz hâle gelecekti; cîfe gibiydi o..! Ona talip olan da, cîfe ehlinin saldırılarına hazır olmalıydı.*** Ancak, o günkü kargaşayı durdurup problemleri çözebilecek bir başka isim de yoktu. Gözler hep onu arıyordu ve Cuma namazını kılmak için mescide geldiğinde, artık insanların teveccühünden kaçamamış ve ittifakla Hz. Ali halife seçilmişti. O gün yanına gelen bir "**Hakîm**"in de dediği gibi, *hilâfetin Ali'ye verebileceği artı bir değer yoktu ve hilâfetin zinetini artıran o idi. Kadr u kıymetini artırmak için ilâve makamlara onun ne ihtiyacı vardı ne de böyle bir beklentisi...! Ondan daha ziyade o gün, hilâfet makamının Ali'ye ihtiyacı vardı.*

* * *

Mütebessim bir çehresi vardı ve gülerken dişleri görülüyordu. Çocukluğunda da putlara tapmadığı için kendisine "**Kerramallahu Vecheh**" denilerek dua edilmek, adet hâline gelmişti. İlim, takva, fedakârlık, şefkat, kahramanlık ve şecaat gibi yüksek insanî ve ahlâkî vasıflar bakımından müstesna bir mevkiye sahipti.

O kadar cömertti ki, açlıktan kıvrandığı günlerde bile eline geçen yiyeceği bir başka mü'mine vermekte tereddüt

etmezdi. onun yanında dünyanın, sinek kanadı kadar bir kıymeti yoktu. Binlerce dinar sadaka dağıttığı zamanlarda bile, açlığını bastırması için karnına taş bağlar, hep başkalarının hâlini düşünürdü. Açlıktan kıvrandığı zamanlarda ücretle çalışıp kuyulardan su taşıyor, hurma topluyor ve karnının doyuracak kadar miktarı elde eder etmez de bırakıp doğruca Allah Rasûlü'nün yanına geliyordu. Öylesine sade bir hayatı vardı ki, çoğu zaman kumlar üzerinde yatıyor ve yamalı libas giymeyi tercih ediyordu. Sebebini soranlara da, '*böyle daha huzurlu olduğunu*' söylüyor ve zorunlu olarak yamalı elbise giyenlerin, kendisine bakarak daha rahat hareket edebileceklerini ifade ediyordu. Aynı zamanda çok mütevazi idi. Çarşı-pazarda işlerini bizzat kendisi görür ve tüm ısrarlara rağmen taşımak için eline aldığı eşyayı kimseye vermez ve bizzat kendisi taşırdı. Hizmetçisiyle birlikte girdiği dükkânda, önce onun seçip libas almasını ister, kalanı da kendisi alırdı. Gece-gündüz, gizli ve açıktan sürekli infakta bulunur, kendi yanında bir metaın kalmasını istemezdi. Hayatı boyunca taş taş üstüne koymamıştı. Şehid edileceği gün, arkasında bıraktığı 600 dirhemle de, ancak bir hizmetçi bulunup satın alınabiliyordu.

* * *

Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), Kur'ân'ın inmesi sırasında **tenzil**inin mücadelesini vermiş ve belli ki, **tevil**lerle ortalığın sulandırılmak istendiği zamandaki mücadeleyi Hz. Ali'ye bırakmıştı. Çok sıkıntılı günler yaşadı Hz. Ali. Kardeşin kardeşle imtihanlarının hemen her boyutunu müşahede etti ve İslâm birliğini koruma adına çok büyük fedakârlıklarda bulundu.

Böylesine çile dolu günlerden birinde çok bunalmış olacak ki, hiç hoşlanmadığı hâlde Rasûlullah'ın kendisi için söylediği şu sözleri yemin billâh ederek anlatacaktı etrafındakilere:

“**Taneyi çatlatıp tohumu açan, canlıları yaratıp yeryüzüne saçan Zât-ı Zülcelâl’e yemin olsun ki şu husus, Nebiyy-i Ümmî’nin bana ahdidir:** ***Beni mü’min olan sevecek, münafık olan da bana buğz edecektir*.**”

Aynı zamanda Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), bir gün, gıyabında onu anlatmış ve;

“**O’nu münafık sevmez, mü’min de O’na buğzetmez.**” buyurmuştu. Hatta bunun içindir ki, **Câbir** ve **Ebû Saîd el Hudrî** gibi bir kısım sahabîler;

“**Rasûlullah döneminde biz, bir adamın münafık olup olmadığını Ali’ye karşı aldığı tavırdan anlardık.**” diyorlardı.

Zira, zaman ve mekânın Sahibi tarafından tavzif edilen Hz. Peygamber (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), gelecekle ilgili verdiği bir çok haberde olduğu gibi Ali’nin başına gelecekleri de okumuş ve o günler geldiğinde kullanılmak üzere geride bir çok malzeme bırakmıştı. Dolayısıyla, o günkü fitne ortamında Ali’nin karşısında yerini alıp ona bayrak açanlarla, yanında kalıp destek verenlerin konumları bu ölçülere göre değerlendirilmeli ve herhangi bir yanılgıya meydan verilmemeliydi.

* * *

Olaylar, sadece fitne çıkaranlarla sınırlı kalmıyor, kargaşayı fırsat bilen bir kısım çıkarcıların yönlendirmesiyle çok saf ve samimi bazı insanları da içine alabiliyordu. Böyle bir fitne için zemin oldukça müsaitti; Osman şehid edilmiş ve bir türlü katilleri bulunamıyordu. Üstelik, binlerce insan, ağız birliği etmiş ve hep bir ağızdan Osman’ı kendilerinin öldürdüğünü söylüyorlardı.

Ali’nin işi gerçekten zordu; katilleri bulup cezalandırmayı o da istiyordu ama bunun için zamana ihtiyaç vardı. Zamana tahammülü olmayanlar ise, bir an önce neticeye gidilmesini öne sürüyor ve geçen her gün, bir kat daha artan hınçla Hilâfete karşı bileniyorlardı. Derken bu süreç, harici par-

makların yönlendirmesiyle kontrolden çıkıp **Cemel** ve **Sıffîn** gibi iki büyük olayı netice verdi. Bir insanın kâtilini bulma niyetiyle acele edip binlerce insan şehid olmuştu. Aynı zamanda burada, hayatı boyunca en çok sevip saydığı insanlarla da karşı karşıya gelmişti. Ancak burada, şahıslardan ziyade temsil ettiği dinin öncelikleri esas alınmalıydı ve O da, öyle yaptı. Hatta bu savaşlarda ölenlerin arkasından göz yaşları döküyor ve yetişebildiklerinin son görevlerini bizzat kendisi üstleniyordu.

Sonrasında başvurulan '**Hakem**' hâdisesinde, problemin çözülmesi beklenirken iş daha da karmaşık hâle gelmiş ve Hilâfet otoritesi gittikçe zayıflıyordu. Bir de askerler, yorgunluklarını bahane ederek savaşmak istemiyorlar ve Hz. Ali'yi çözümsüz bir noktada yalnız bırakıyorlardı. Aynı zamanda ortada, böylesi karışık zeminlerde zuhûr eden yeni cereyanlar da vardı. Bilhassa **Hariciler** olarak tarihte yerini alacak olan bir grup, hakem olayını da bahane ederek hem Hz. **Ali** hem de Hz. **Muaviye** başta olmak üzere bütün tarafları küfürle itham ediyor ve kendilerinden başka kimseyi de dinlemiyorlardı.

Bütün bu olup bitenlerde kendini haklı gördüğü çok şey vardı ama onun için en büyük delil, bir başka çilekeş ve ilk günlerin gülü **Ammâr**'ın kendi saflarında şehid edilmesiydi. Zira Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), bir gün Ammâr'ı karşısına almış ve;

"**Yazık sana Ammâr! Seni bâğî ve taşkın bir tâife şehid edecek.**" buyurmuştu.

* * *

Bu kargaşalı günlerde, ona da bir kötülük yapılır düşüncesiyle kapısında beklemek isteyenler olmuştu. Niye beklediklerini sordu. Niyetlerini öğrenince de;

"**Siz beni yerdekilerden mi, yoksa göktekilerden mi koruyacaksınız?**" diye sordu. Zira biliyordu ki, gökler ötesinde ilâhi kader müsaade etmedikçe yerde kimse bir zarar

veremezdi. Ancak ecel gelince bu ilâhi koruma kalkar ve kader hükmünü icra ederdi.

Ortalığın bu kadar karıştığı ve buna karşılık zuhûr eden fitneyi kökünden temizlemeyi düşündüğü bir sırada oyun bozanlık yapıp onunla savaşa katılamayacaklarını bildiren ordusuna karşı Hz. Ali, çok sert ve acı bir konuşma yapacaktı. Top güllesi gibi ağır sözlerinden bazıları şöyleydi;

“**Yazıklar olsun! Yazıklar olsun! Kalbi çatlatan, akıl ve mantığı durduran, insanı kedere boğan hâlinize yazıklar olsun! Onlar yanlış yolda oldukları hâlde, aralarında kenetlenmiş olarak dururken sizin, haklı olduğunuz hâlde böyle darmadağınık ve cesaretsiz oluşunuza yazıklar olsun! Siz hedef yapıldınız; üzerinize oklar yağdırıldı ama siz hiç ok atmıyorsunuz. Size saldırıldı ama siz buna cevap vermiyorsunuz. Gözünüz önünde açıkça Allah'a isyan ediliyor da sizin kılınız bile kıpırdamıyor.**

………

Ey erkek görünüşlü olup da erkek olmayanlar! Ey korkuluk gibi dikilen hayali varlıklar! Ey ayağına süs takanlar gibi oturup aklını kullanamayanlar! Vallahi siz, itaatsizliklerinizle benim bütün tedbirlerimi, düşüncelerimi mahvettiniz. İçimi, elem ve öfke ile doldurdunuz.

……….

Allah şahittir ki ben, daha 20 yaşlarındayken savaşmaya başladım. Şimdi ise 60 yaşını geçtim. Fakat bir kimsenin sözü dinlenmezse, onun görgü ve bilgisi ne işe yarar ki.!? Bin bir çeşit hüneri de olsa ona kim inanır.!?”

* * *

Askerlerinin böylesine bir direnciyle karşılaşan Hz. Ali, çaresiz **Kûfe**'ye dönmeye karar verdi. Hiç beklemediği bu son gelişme O'nu bir hayli üzmüş ve derinden yaralamıştı. Normal bir insanın tahammüllerinin üstünde gelişen

böylesi olumsuzluklara ki, bu kadar meşakkat ve zorluğa ancak, Allah Rasûlü'nün dizinin dibinde terbiye görmüş ve böylesi zorlu günler için özel yetiştirilmiş bir isim dayanabilirdi. Ancak Hz. Ali, bundan sonra olabilecekleri artık daha net görüyor ve gelişmeleri tahmin edebiliyordu. Zira, bir taraftan sakalı ile başını işaret ederken dudaklarından;

"**Bu sakal, bu başın kanı ile boyanacak.**" cümleleri dökülecekti. O'nun bu sözünü duyan bir başkası;

"**Şayet bir başkası olsa, kendisini öldürmeye yeltenen insanın sülalesini temizler!**" deyince devreye girmiş ve;

"**Allah'tan kork. Ben sadece beni öldürecek şahsa kısas isterim.**" demişti.

* * *

Yaşadıklarıyla Allah Rasûlü'nden duyduklarını birleştiriyor ve böyle bir sonuca gidiyordu. Zira bir gün Hz. Peygamber (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), O'nu karşısına almış ve dünyadan ecelle değil, başının kanıyla sakalı boyanarak şehid edilip gideceğini fısıldamıştı. Hatta Uhud'da şehid olup kanatlananlar gidip kalanlara hüzün basınca, yanındaki mahzun Ali'ye dönmüş ve;

"Şehâdet, senin için gelecek günlerde. Başının kanıyla sakalın boyanacağı gün senin sabrını da göreceğiz." Buyurmuştu. Onun için bu, bir müjde anlamına geliyordu.

Bir başka gün de;

"**İlklerin en eşkiyası kimdir?**" diye sormuş ve Ali de;

"**Salih'in devesini boğazlayanlar.**" cevabını vermişti. Arkasından Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*);

"**Peki sonrakilerin en eşkiyası kim?**" diye sorusunu tekrarlayınca;

"**Bu konuda benim bir bilgim yok yâ Rasûlallah!**" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, eliyle de işaret ederek;

“**Seni bu şekilde şehid edecekler.**” buyurdu.

* * *

Artık Ali, yeme-içmeden kesilmiş, Rabbine kavuşacağı anı beklemeye durmuştu. **Sahur** için oğulları **Hasan** ve **Hüseyin**’in evlerine uğruyor ve sadece birkaç lokma ile iktifa ediyordu. Sebebini soranlara da;

“**Allah’ın emri geldiğinde karnımın tok olmasından hoşlanmam.**” cevabını veriyordu. Onun şehâdetiyle ilgili bilgilere genel olarak bakıldığında âdeta, hangi sene, hangi ay ve hangi gecede şehid edileceğini çok iyi bildiği sonucu çıkmaktadır. Rüyasında Allah Rasûlü’nü görmüş ve karşılaştığı olumsuzluklardan bahisle sıkıntısını dile getirmişti. Beddua etmesi bile tavsiye edilirken o, ellerini açıyor ve;

“**Allah’ım! Beni öyle kullarının arasına al ki, bunlardan daha hayırlı olsun. Bunlar için beni de, haklarından gelebilecek bir başkasıyla değiştir.**” diyordu.

* * *

Bir taraftan Allah ve dostlarına kavuşacak olmanın sevincini yaşarken diğer yandan da reva görülenlere çok üzülüyordu. Aslında onun üzülmesi, Allah ve Rasûlü’nün de rencide olması anlamına geliyordu. Zira Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, Ali’yi kastederek bir gün şöyle buyurmuştu:

“**Onu üzen beni de üzmüş demektir. Ona kin besleyen bana da kin besliyor, ona yakışıksız söz söyleyen bana da hakaret ediyor demektir. Kim onu severse, Allah da onu sever, kim de ondan yüz çevirirse Allah da ondan yüz çevirir. Kim ona düşmanlık ederse Allah da onu düşman bilir. Kim ona itaat ederse Allah’a itaat etmiş demektir ve kim de ona isyan ederse Allah’a isyan etmiş demektir.**”

* * *

Nihayet Hariciler'den **Abdullah İbn Mülcem**, iki arkadaşıyla birlikte anlaşmış ve kurtuluşu, ancak mevcut liderleri öldürmekte görüyorlardı. Onlar için, sonrasında olacakların hiç önemi yoktu ve sadece nefret ve kinlerini susturup teselli edecek bir yol olarak, otoriteyi temsil edenlerin başlarına göz dikmişlerdi. Allah için (!) kardeş kanı akıtmayı kendilerine mübah görüyorlar ve;

"**Eğer biz, canlarımızı hak yoluna verme pahasına da olsa, Hak yolundan ayrılan liderleri öldürürsek, memleket onlardan kurtulur, biz de böylece kardeşlerimizin intikamını almış oluruz.**" diyorlardı. Allah'a şirk koşan milyonlar seylap olup Cehennem'e akarken, inanan -hatta inananların piri olan- bir gönülün kanına girmek kadar bir gariplik olabilir miydi? Ama oluyordu. Bir kez hariçte bir zihniyet gelişti mi, sonrasında olabilecekler hiç düşünülmeden ve önü-sonu hesap edilmeden hareket edilebiliyor ve bütün bu yapılanlar da, "Allah için" kılıfına uyduruluyordu. Allah için Allah'ın Aslanı'nın hayatına kastedilebilir miydi hiç.!?

Diğerleri Hz. **Muaviye** ve **Amr İbn Âs**'ı öldürmek için yola çıkarken **İbn Mülcem** de, zehirlediği kılıcıyla Hz. **Ali**'yi şehid etmek için **Kûfe**'ye geldi. Gerçek niyetini kimseye söylemiyordu. Takvimler, **Ramazan** ayının **17**'sini gösteriyordu. Günlerce plân kurdu ve nihayet bir **Cuma** sabahı, namaz için evinden çıkan Hz. Ali'nin üzerine saldırarak zehirli kılıncıyla vurmaya başladı. Aynen dediği gibi Hz. Ali'nin sakalı, başının kanıyla ıslanmış ve kırmızıya boyanmıştı. Vazifesini yaptığına inanan **İbn Mülcem**;

"**Emir ve hüküm, ancak Allah'a aittir ey Ali! Sana ve arkadaşlarına değil!**" diye haykırıyordu. Kaç yönlü bir imtihandı bu.!? Ve böylesi bir imtihan silsilesine ancak Ali tahammül edebilirdi. Onun endişesi kendisinden kaynaklanmıyordu. Zira o, artık dünyanın bütün

meşakkatlerinden kurtulup sevgililerine kavuşmanın yoluna girmişti.

* * *

Elbette **İbn Mülcem** kaçamamıştı. Bir işaretiyle kellesi gidebilirdi ama o ne büyüklüktü ki Hz. Ali, bir taraftan acı içinde kıvranırken yaralarından akan kana bakıyor diğer taraftan da kendisini öldürmek isteyen insana nazar edip acı acı tebessüm ediyordu. Hayata veda edip ölüme el sallarken bile, kendisinden sonra kargaşa olmaması gerektiğini anlatıp insanları istikamete davet ediyordu. İşte onun, yarasından kanlar akarken, hayatına kasteden İbn Mülcem için son tavsiyeleri;

"**Bunu hapiste tutun ve orada iyi davranın. Eğer yaşarsam, ne yapacağımı düşünürüm; bağışlarım veya Allah'ın hükmünü icra ederim. Eğer ölürsem, bir can karşılığında sadece bir can alınsın ve sakın ona müsle yapılıp ölüsüne işkence yapılmasın.**"

* * *

Bu esnada yanına **Ömer** isminde bir dostu gelmiş ve yarasını görmek istemişti. Görünce de;

"**Önemli bir şey değil. İyileşir.**" temennisinde bulundu. O ise, yolculuğundan emindi ve;

"**Ben bugün sizden ayrılıyorum.**" buyurdu. Hz. Ömer'le nikâhladığı kızı **Ümmü Gülsüm**, perde arkasından çığlık basınca da ona yöneldi ve;

"**Niye ağlıyorsun ki!? Benim gördüklerimi görmüş olsaydın asla ağlamazdın.**" dedi. Yanındaki dostu;

"**Ne görüyorsun, ey Mü'minlerin Emiri?**"diye sorunca da;

"**İşte melekler ve Nebiler saf tutmuş, Kâinatın Efendisi de orada. Bana diyor ki;**

Ey Ali! Müjdeler olsun sana! Şu an gidiyor olduğun yer, içinde bulunduğundan çok daha hayırlı."

Yanında yıllardan beri sakladığı bir koku vardı, Allah Rasûlü'nden hatıra kalan.. ve onu tavsiye etti, Rasûlullah gibi koksun diye, yanına giderken..!

Yanına gelenler, kendisinden sonra oğlu ve Peygamber torunu '***Hz. Hasan'ı halife seçelim mi?***' diye sorduklarında o bu işi kendilerine bırakmış ve herhangi bir tayinde bulunmamıştı. Oğullarına da, Allah'tan korkmalarını ve daima güzel amellerde bulunmalarını tavsiye ettikten sonra;

"**Kim, zerre miktar hayır işlerse onun karşılığını görecek; kim de zerre kadar şer işlerse onun bedelini ödeyecek.**" meâlindeki âyeti okuyarak son nefesini verecekti. Böylelikle, 4 yıl 9 ay süren hilâfet dönemi de son bulan Hz. **Ali**, bu sırada **63** yaşlarındaydı.

Allah Rasûlü'nün, **Selman** ve **Ammâr**'la birlikte kendisine Cennet'in müştak olarak anlattığı Hz. Ali de, artık kendisini bekleyen Cennet'e gitmişti.

* * *

Onu, oğulları **Hasan** ve **Hüseyin** yıkayıp kefenlediler. Namazını da Hasan kıldırdı ve mübarek nâşını alıp, sabahın seher vaktinde Kûfe topraklarına emanet ettiler. Ne gariptir ki, daha sonraları da zaman zaman yaşanacak olan sırlı bir uygulama ile oun mezarı da bir meçhule yelken açtı ve kayboldu.

O'nu yâd edip göz yaşlarıyla etrafındakilere anlatırken bir gün **İbn Abbas**;

"**Kadınların en hayırlısının kocasıydı. İki Peygamber torununun babasıydı. Gözlerim onun gibisini görmedi ve Mahşer'e kadar da göremeyecek.**" diyecek ve onun kadrini bilemeyip de aleyhinde olanlara Allah'ın lânetinin isabet edeceğini anlatacaktı.

ESARETLE GERÇEK HÜRRİYETİ YAKALAYAN DELİKANLI

ZEYD İBN HÂRİSE

(radıyallahu anh)

"Ey Zeyd! Sen, Benim dostumsun. Bendensin, Bana Benden daha yakınsın ve kavmin Bana en sevgilisisin."

Şafağın yeni sökün edip güneşin tulûa durduğu o ilk günlerin şartlarını bilmeden, bugünkü hür akılla Cahiliyye dönemini anlamaya imkân yoktur; zira, **Mehmed Akif**'in de dediği gibi, *bir insan zayıfsa şayet, onu kardeşleri yerdi*. İnsanlar, yırtıcılıkta sırtlanları geride bırakmış, haysiyet ve onur adına ne varsa ayaklar altına alınmıştı. Kaba kuvvetten başka hiçbir değerin hüküm süremediği böyle talihsiz bir dönemde, insanlar bile ticarete meta hâline getirilmiş ve panayırlarda açık artırmayla satılıyordu. Sadece köleler olsa ne âla..! Fırsatını bulduklarında nice hürleri kul ve köle hâline getiriyor ve boyunlarına taktıkları prangayı bir daha asla çözmüyorlardı. Bir de insan, köle damgası yemeye dursun, hayatını da koysa ortaya, ömür boyu silemezdi onu.

Zeyd İbn Hârise de, böyle bir serüvene kurban gidenlerdendi. Hür iken bir gece baskınıyla kaçırılıp köleleştirilen talihsizlerden biriydi o..! Ancak bu olay, onun Allah Rasûlü'yle tanışmasını netice verecek ve netice itibariyle çok geçmeden hayra inkılâb edecekti.

* * *

Küçük Zeyd, annesiyle birlikte akrabalarını ziyarete gitmişti. Tam bu sırada, bulundukları köye bir gece baskını düzenlenmiş ve yağmalanan mallar arasında, esaret damgası yiyen nice insanla birlikte onun hayatına da pranga vurulmuş, esaret zincirlerine bağlanmıştı. Bu sırada o, henüz sekiz yaşlarındaydı. Geleceğin dünyasında

dağlarvârî yükleri kaldırmaya müheyya o küçük kalbi kim bilir nasıl etkilenmiş, ruhunda ne onulmaz yaralar meydana gelmişti..! Artık o da, bukağılara bağlanmış sıra sıra kölelerden biriydi. Bu nasıl bir anlayıştı ki, hiç sebepsiz yere hürriyetleri ellerinden alınıyordu ve buna kimse ses çıkarmıyor, gücünü kullananların her yaptıkları yanlarına kâr kalıyordu..!

Yıkılmıştı anne **Su'dâ**..! Oğlu Zeyd'le birlikte keşke onu da alıp götürselerdi..! Zira, bir anne için, kalbinin semeresinden ayrı kalmak kadar başka bir acı olamazdı. Ne feryatlar edip ortalığı velveleye verdi ama, olan olmuş ve gideni geri getirmeye de imkân yoktu. Akrabalarıyla bir araya gelip ne hasretler gidermek için geldiği kendi köyünde, ömür boyu hicran ve hasretiyle göz yaşı dökeceği bir talihsizlikle karşılaşıyordu. Acılı anne, baba Hârise'ye şimdi ne diyecek, akıl almaz böyle bir talihsizliği nasıl izah edecekti.!? Başka da bir çaresi yoktu.. vedalaşıp ayrıldı köyünden ve **Ma'n Oğulları**nın bulunduğu beldenin yolunu tuttu. Gelirken yanında güle oynaya koşan küçük Zeyd yoktu..! Dönüşün ürperten sessizliği, gidişteki neşeyi hatırlatıyor ve attığı her adımla birlikte oğlunun arkasından göz yaşı döküyordu.

Derken, geldi Hârise'nin yanına... Eli boş ve yalnızdı. Bitkinliğini görür görmez baba Hârise, başlarından büyük bir talihsizlik geçtiğini anlamıştı. Hem giderken Su'dâ'nın yanındaki oğul Zeyd ortalıkta gözükmüyordu. Telâşla sordu; öğrenmesi uzun sürmeyecekti ve hemen oracıkta kendinden geçecek, bayılıp yere düşecekti. Bu arada Ma'n Oğulları toplânmış, Hârise'nin acısını paylaşmaya çalışıyorlardı. Ayılır ayılmaz da kendini sahraya salacak ve biricik oğlunun peşine düşecekti.

Deli-divane olmuştu; önüne gelene kalbinin sevgilisini sormaktaydı ama bu gayretleri acısını dindirmeye kifayet etmeyecekti. Artık ümidini kesmiş ve acısını şiire dökerek bir nebze teselli bulmaya çalışıyordu. Bu şiirinde, oğlunun

başına gelenlerden habersiz kalmasından duyduğu üzüntüyü seslendiriyor, hayatta olup olmadığına muttali olamadığından kaynaklanan hüznü dile getiriyordu. Nasıl hüzünlenmesin ki, güneşin her doğuşu onu hatırlatıyor, rüzgârın her esişinde onun sesini duyar gibi oluyordu. Onun için her yeni gün, ayrı bir ümitti ama rüyalarından başka da bir teselli gözükmüyordu. Zira bir baba için, öz evlâdını kaybetmek gibi bir acı olamazdı; nerede ve kimin ellerinde olduğunu bilse, bir nebze teselli bulabilirdi ama Zeyd, bir meçhûle gitmiş, âdeta çölde buhar olup göklere çekilmişti. Ölüm haberini bile alsa, bir müddet sonra acısını unutabilirdi ama, biricik oğlunun kim bilir kimlerin elinde ve hangi şartlarda olduğunu bilememe, iflâhını kesiyor ve hayatı dahil her şeyin tadını kaçırıyordu.

* * *

Diğer tarafta Zeyd'i almışlar ve pazar pazar dolaştırıyorlardı. Ücret vermeden ve kolay elde etmişlerdi ya, kuyudan çıkarılıp değersiz bir metaa satılan Hz. Yusuf misali, isteyen ilk efendiye verecek ve ellerine geçecek her bedeli kâr bileceklerdi. Yolları Mekke'den geçiyordu ve ellerindeki diğer köle ve mallarla birlikte onu da, cahiliyyenin meşhur panayırı **Ukaz**'da açık artırmayla satmayı denediler. **Hakîm İbn Hizâm**'ın yolu da o gün Ukaz'a uğramıştı ve Zeyd'i, 400 dirhem karşılığında satın alarak halası Hz. **Hatice**'nin yanına getirdi.

Artık Zeyd, ticaretle uğraşan zengin ve asil **Hatice**'nin kölelerinden biriydi. Çok geçmeden Hatice ile Allah Rasûlü'nün yolları birleşmiş ve çileli ama dünyanın en mesut yuvası kurulmuştu. Kader, Zeyd'in yollarına su serpiyordu; zira, herkesin "**Emîn**" diye seslenip güven duyduğu bir insanla, aynı havayı teneffüs etmek, öyle herkese nasip olacak bir meziyet değildi. Kısa sürede kaynaşmışlardı; zira, Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), insanlara insan olduğu için yaklaşıyor ve toplumdaki statüsü yerine karakterindeki önceliklere göre muamele ediyordu. O'nun dün-

yasında, insanca yaşadıktan sonra kölenin hürle herhangi bir farkı yoktu ve arada herhangi bir ayırım gözetmemekteydi.

* * *

Zeyd, daha da gelişmiş, gürbüz bir delikanlı olmuştu; istikbal vadediyordu ve kabiliyetleri Allah Rasûlü'nün gözünden kaçmamıştı; zira o, geleceğin 'Altın Nesli'ni oluşturmada bir maya olacaktı. Aralarındaki uyum ve imtizacı uzaktan seyreden ve arzularını adım adım takip eden ferasetli Hatice, Fahr-i Kâinat'ın Zeyd'e alâka duyduğunu hissedince onu, Allah Rasûlü'ne hediye ediverdi. Olaylar o kadar hızlı gelişiyordu ki, insanlara hürriyeti göstermek için gelen Allah Rasûlü de, aldı onu karşısına ve artık hür olduğunu söylüyordu. Olacak gibi değildi; başkaları, kendisi hür iken esirleştirip çarşı-pazarda bir meta gibi satarken, yeni Efendisi, hiç karşılık beklemeden hürriyete giden yolları gösteriyor ve bütün prangalarını bir kenara atıveriyordu. Bu civanmertliğin arkası da gelecekti; yanına aldı Zeyd'i ve dilerse kendi köyüne, anne-babasının yanına gidip gitmeme konusunda serbest olduğunu söyleyiverdi.

Keremin bu kadarı, ne duyulmuş ne de görülmüştü. Annesinin köyüne gittiğinde yaşamaya başladığı şoklar yön değiştirmiş, fazilete giden yolda sürekli sürprizler yaşıyordu. Böyle bir fazilet bırakılıp da gidilir miydi hiç..! Tereddütsüz cevap verdi;

"**Seni tercih ediyorum. Zira benim için Sen, hem anne hem de baba mesâbesindesin.**"

Hiçbir emek boşa gitmiyordu. Daha ilk tanıştığı gün, kim bilir onunla ilgili ne hayaller kurmuş ve Zeyd'i o günlere hazırlama adına ne diller dökmüştü.!? İşte bugün onun semeresini alıyordu. İyilik iyilik doğuruyordu ve Rasûlullah *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* çok duygulanmış, sevinçten göz yaşlarına hakim olamamıştı.

Ne bir hakaret, ne de horlanma vardı; yediğinden yediriyor, giydiğiyle giydiriyordu. Babasının yanında kalmış olsaydı, ne böylesine geniş imkânlara sahip olabilir ne de böyle bir keremin varlığından haberdar olabilirdi.

* * *

Günler akıp giderken bir gün, köyünden bazı insanlar Mekke'ye gelmişlerdi; içi putlarla dolu da olsa ve etrafında üryan dolaşsalar da Kâbe'yi ziyaret, cahiliyye döneminde de yapılagelen bir ibadet türüydü. Zeyd'le karşılaştılar; şaşırmışlardı. Zeyd için de sürprizdi bu..! Hepsinde bir merak vardı; yıllarca ortalarda gözükmeyen bir çocuğun Mekke'de ne işi olabilirdi..? Oturup bir müddet hasret giderdiler; başından geçenleri anlattı onlara Zeyd ve giderken de, köyüne, anne-babasına selâm söylemelerini tenbihliyor, hasretleriyle dolup taştığı demlerde terennüm ettiği şiirlerinden bir buket yapıp hediye olarak gönderiyordu. Bunun yanında, kendisini merak etmemeleri konusunda ısrarla durup teminat veriyor ve,

"**Benim burada, insanların en keriminin yanında olduğumu babama haber verin.**" diyerek, kendisi hakkında üzüntü duymamalarını istiyordu.

* * *

Döner dönmez müjdeli haberi ulaştırdılar acılı baba Hârise'ye..! Dâussılayla yanıp tutuştuğu demlerde kendine arkadaş edindiği hasret dolu şiirlerini naklettiler ona. O kadar sevindi ki, kabı kabına sığmıyordu Hârise'nin. Dünyalar onun olmuştu. En azından yaşadığını öğrenmiş ve artık adresini de biliyorlardı. Bir meçhule gidip kaybolan oğlunu bulduktan sonra baba şefkati yerinde durabilir miydi? Amcası **Ka'b**'ı da yanına alarak, onu esaretten kurtarıp yeniden hür kılmak için hemen yola koyuldu ve doğruca **Mekke**'ye yöneldiler. Ne ile karşılaşacaklarından emin değillerdi ve her türlü olumsuzluğa karşı hazır, aynı zamanda da Zeyd'i alıp götürmeye kararlı idiler.

Ancak endişeleri de yok değildi; karşılarına kimin çıkacağını ve nasıl bir tavır koyacağını kestirmeye henüz imkân yoktu. Önce Efendisini, insanlığın en Eminini sordular etraftan; herkes övgüyle bahsediyor ve bulunduğu yeri tarif etmeden önce faziletini anlatma lüzumu hissediyordu. Dünyanın en Eminiydi..! Emanet, güven ve itibar deyince herkes onu gösteriyordi. Rahat bir nefes almış ve ümitlenmişlerdi; işler yolunda gözüküyordu ve nerede bulabileceklerini sordular. Mescidde olduğunu öğrenir öğrenmez de doğruca yanına geldiler. Alttan alan bir ses tonuyla;

"**Ey Abdulmuttalib'in oğlu! Ey Kavminin Efendisi!**" diye başladılar söze. Ardından da ilâve ettiler;

"**Siz Harem ehlisiniz ve ihtiyacı olanın sıkıntısını giderip muhtacın elinden tutar, esirleri serbest kılarsınız. Biz, yanındaki oğlumuz için geldik. Bize iyilikte bulun. Fidyesi de işte! Onu da kabul ederek yolunu serbest bırak.**" dediler. Önce detayları öğrenmek ve maksatlarını net olarak anlamak gerekiyordu ve sordu Allah Rasûlü;

"**Siz neden bahsediyor, kimi kastediyorsunuz?**"

"**Zeyd İbn Hârise.**" dediler. Yılların emeğini bir anda kaybetmek, kolay değildi. Belki de Allah Rasûlü, kader plânında onun kendisini tercih edeceğini biliyordu. Ancak her şey, gözler önünde olmalıydı ve alıp götürmenin dışında başka bir yolun daha olabileceği ihtimalini koydu ortaya;

"**Başka yol yok mu!?**"

Ne kastettiğini anlamamışlardı. Daha onların bir şey söylemelerine fırsat vermeden Zeyd'i çağırmalarını söyledi. Bir baba için oğlunu görmek ve onu alıp sürekli beraberlik yaşamak en tabii haktı ve onların da istekleri yerine getirilmeliydi. Ancak bir de, o güne kadar verilen bir emek vardı ortada. Belki de Zeyd, köyüne gitme yerine Mekke'de kalmayı tercih edecekti. Bu sebeple, amca ile babasını

karşısına almış, geldiğinde Zeyd'e nasıl davranmaları konusunda telkinde bulunuyordu;

"**O'nu muhayyer bırakın.**" dedi önce. Zira, ortak hedef, insanların hür olması ise, herkes kendi kararını hür iradesiyle vermeliydi. Ardından da;

"**Şayet sizi tercih ederse, fidye de almaksızın sizin olsun. Şayet beni tercih ederse vallahi ben, beni tercih edene karşılık fidye kabul edip, onun rağmına onu kimseye vermem.**" diyordu. Bunun anlamı, *beni tercih ederse, gitme konusunda onu zorlayamam ve o zaman da, sizin isteklerinize müsbet cevap veremem* demekti. Ancak onların, Zeyd'i alıp götürmeleri konusunda zerre kadar tereddütleri yoktu. Hârise'nin acıları, daha oğlunu görmeden dinmiş ve sevinçten uçacak gibiydi. Oğlunu bu kadar kolaylıkla ve hiç karşılık ödemeden alıp yanında götürebileceğini hiç hesap etmemişlerdi. Hayret ve şaşkınlığını da gizleyemedi ve;

"**Gerçekten insaflısın ve bu noktada bize büyük lütufta bulundun.**" deyiverdi.

* * *

Bu arada, olup bitenlerden habersiz Zeyd de gelmiş, çağrılışının sebebini anlamaya çalışıyordu. En çok ihtiyaç duyduğu dönemlerde babasız büyümek kolay değildi ve görür görmez babasıyla amcasını heyecanlanmış, olup bitenleri anlamaya çalışıyordu. Yanına çağırdı Allah Rasûlü ve sordu;

"**Bunları tanıyor musun?**" Yıllarca ayrı kalmış olsa da, sekiz yaşına kadar beraber yaşadığı babasıyla amcasını tanımaz mıydı hiç.!?

"**Evet, tanıyorum; Bu babam, şu da amcam.**" diye cevapladı.

Belli ki Hz. Peygamber, bunun üzerine bir şeyler bina edecekti. Geliş sebeplerini anlattı önce ve ardından,

gözlerinin içine bakarak, bir yol ayırımına geldiğini ifade eden cümleleri sıralamaya başladı;

"**Bildiğin gibi ben.**" dedi önce. Duygu yüklü ve çok doluydu. Yüreğinden bir şeyler kopacak gibi bir hâli vardı. '**Sana olan dostluğumu da biliyorsun**' dedi güçlükle. O kadar müşfik ve kucaklayıcıydı ki, her bir sözü eritiyordu Zeyd'i..! Ardından da, söylenmesi zor şu cümleyi telaffuz etti;

"**Ya beni, ya da onları tercih et.**'

İnsanlığı, İnsanlığın Sultanı'ndan görmüştü ve böyle bir Sultan bırakılır da gidilir miydi hiç.!? Tereddütsüz cevapladı;

"**Ben kimseyi Sana tercih edecek değilim. Zira Sen benim, hem babam hem de amcam yerindesin**."

Tam beklediği cevaptı ve Rasûlullah'ın gözleri iki çeşme, O'na olan sevgi ve sürurundan ağlıyordu. Zira, O'nunla o kadar bütünleşmişti ki, âdeta Zeyd, Allah Rasûlü'nün elinde büyümüş, öz oğlu gibi olmuştu. Bu bir kemâlin ifadesiydi ve bu, geleceğin dünyasında kim bilir ne yükler kaldırır, ne onulmaz problemleri kolaylıkla çözerdi..!

Baba Hârise ve amca Ka'b, şaşkınlıktan ne söyleyeceklerini unutmuşlar, yutkunup duruyorlardı. Yıllar önce oğullarını, bir gece baskınıyla kaybetmenin ardından bugün, büyük bir şok daha yaşıyorlardı;

"**Yazıklar olsun sana ey Zeyd! Hürriyete karşılık kulluğu, baban, amcan ve ev halkına karşı da esareti tercih ediyorsun!**" diye veyl okudular önce..! Zira, Zeyd'in kimi tercih ettiğini bilmiyorlardı ki! Tanısalardı, onlar da gitmez, orada kalıp, dizinin dibinde hoş sohbeti can ve cânâna tercih ederlerdi. Sadece, Mekke'ye gelir gelmez Efendisini sormuşlar ve insanların anlattıkları vardı kulaklarında. Devam eden şaşkın bakışlara cevap olabilecek bir gerekçe söylenmeliydi ve Zeyd;

"**Ben bu adamda öyle şeyler gördüm ki, O'nun üzerine kimseyi tercih edemem."**' dedi. Uğruna anne-baba ve yârin

terk edildiği bu insan da kimdi.!? Yanlarındaydı ama tanımıyorlardı. Halbuki Hicaz, yıllarca O'nun geleceğinin müjdeleriyle çalkalanmış, gelip giden her peygamber O'nun geleceğini muştulayarak gitmişti.

* * *

Bir hamlesi daha vardı Allah Rasûlü'nün ve ellerinden tutup doğruca Kâbe'nin avlusuna geldiler. Kureyş'ten büyük bir kalabalık orada oturmuş muhabbet ediyorlardı. Yaklaştı onlara ve hepsinin duyacağı bir ses tonuyla;

"**Sizler de şahit olunuz ki Zeyd, artık benim oğlumdur; mirasıma hak kazanır ve ben de ona mirasçı olurum.**" deyiverdi.

Amca ve babasının şaşkınlığı daha da artmış, şok üstüne şokla hayretten ne yapacaklarını bilemez olmuşlardı. Hiç beklemedikleri şeyler oluyordu ve bütün bunlar, doğrudan kendilerini ilgilendirdiği hâlde tamamen iradeleri dışında cereyan ediyordu.

Yavaş yavaş anlamaya başlamışlardı; zira, Zeyd, meğer köle değildi. İşin doğrusu, bu iltifatlar da hoşlarına gitmişti. Zira oğulları Zeyd, sadece hürriyete kavuşmakla kalmıyor, aynı zamanda insanlığın en güvenilir ve en eminine "**oğul**" konumuna geliyordu. Yıllardan beri boşuna endişe duymuş ve arkasından gereksiz yere ağıtlar yakmışlardı. Meğer Zeyd, Sultanlar Sultanı'nın yanında bir başka Sultan olma yoluna girmiş, huzur dolu bir hayat yaşıyordu. Artık gözleri arkada kalmayacaktı. Başka da bir seçenekleri kalmamıştı; en azından nerede ve ne şartlarda yaşadığını biliyor, kendi iradesiyle tercih ettiği hayatını huzurla devam ettirdiğini görüyorlardı ve oğulları Zeyd'i Mekke'de bir efendi olarak bırakıp, oradan ayrılıp gideceklerdi.

* * *

O günden sonra da Zeyd, “**Muhammed’in oğlu**” anlamında “**Zeyd İbn Muhammed**” diye anılacaktı; zira dönemlerinin kültürü böyle demeyi gerektiriyordu. Bu durum, dünyanın üstüne **Hirâ**’dan, batmayan ve asla da batmayacak olan bir güneş doğup, nuruyla bütün dünyayı kaplamaya başlayacağı ana kadar da devam edecekti. Zaten son günlerde Efendi Muhammed, sıklıkla Mekke’den ayrılıyor ve aylarca geri dönmüyordu. Belli ki dünya, yeni gelişmelere gebeydi ve bir gün, yepyeni bir haberle gelmişti. Sema ile yeryüzü arasında bir vuslat başlamış ve her gün yeni bir vahiy geliyordu. Her şeyin orijinal olduğu bu ilk günlerde o da ilkler arasındaki müstesna yerini alacak ve Rasûlullah’ın Kerim zevce ve ilk hanımefendisi **Hatice**’nin hemen akabinde İslâm’a teslim olacaktı. Bu sıralarda 34 yaşındaydı.

Aynı zamanda gelen âyetler, insanların babalarına nisbet edilerek isimlendirilmesini emrediyor ve bunun doğruluğu üzerinde duruyordu. Bu noktadan sonra işler değişmiş ve artık, sonradan edinilen bir evlâdın, öz oğul olamayacağı da anlaşılmış oluyordu. Zeyd, öz babasının adıyla anılacak ve artık bir daha değişmemek üzere, Zeyd İbn Hârise olacaktı.

* * *

Bir zamanlar hür iken köleleştirilen Zeyd, şimdi herkesten daha özgür ve hürlerden daha hürdü; zira, sanal ve sahte bir çok ilâh yerine bir olan Allah’ı bulmuş ve O’na teslim olmuştu. Ruh dünyasındaki enginlik ve vefasındaki derinlikte zirveyi tutan Zeyd, Allah Rasûlü’nü de çok seviyordu. Bu sevgiye karşılık Kâinatın Efendisi de onu seviyor ve bu sevgisini her fırsatta belli etmekten çekinmiyordu. O kadar açık bir sevgiydi ki, artık Zeyd, “**Rasûlullah’ın Sevgilisi**” diye anılır olmuştu.

İslâm, ne neseb ne de makama önem veriyordu; O’nun baktığı yer kalbdi ve oradaki samimiyeti esas alıyordu. Toplumun o güne kadarki değerleri artık yer

değiştirmeliydi. Böyle olunca da, o günün garipleri **Ammâr**'lar, **Bilâl**'ler, **Habbâb**'lar, **Zeyd**'ler ve **Üsâme**'ler, başlara taç oluyor ve insanların, Allah'a kul olma yönüyle eşitlikleri anlamında söylenilenlerin sadece teoride kalmadığını pratikte göstermiş oluyordu.

Hicret sonrası Zeyd, Hz. **Hamza** ile kardeş ilân edilmişti. Hamza ki, Allah ve Rasûlü'nün aslanı, Rasûlullah'ın da amcasıydı; Allah Rasûlü'nün mevlâ'sı ile kardeş ilân ediliyordu.

* * *

Bedir önemli bir dönemeçti ve verilen emeklerin semeresini ortaya koyarak Allah Rasûlü'nü memnun edecekti. İlk defa rahat bir nefes alıyorlardı; yıllarca iniltilerin cenderesinde beklemişler ama savaş izni çıkmamıştı. Bugün ise, beklenen izin gelmiş ve ıstırap yüklü bulutlar boşalıyor, yılların gerilimiyle küfrün beli kırılmış oluyordu.

Savaşın hemen akabinde, Bedir'deki zaferi Medine'ye ulaştırma görevini Allah Rasûlü, geleceğin Mûte'sinin iki şanlı kumandanı Abdullah İbn Ravâha ile Zeyd İbn Hârise'ye vermişti. Bir çırpıda geldikleri Medine'de yazılan zaferin müjdelerini verip küfre karşı kazanılan ilk zaferden bahsediyor ve Kureyş'in direkleri **Utbe**, **Şeybe** ve **Ebû Cehil**'in nasıl yere serildiğini anlatıyordu. İnanılacak gibi değildi; Bu güne kadar o denli zulme maruz kalmışlardı ki, küfrün zillet içinde burnunun yerde sürtüleceğine pek ihtimal veremiyorlardı. Anlatılanlar doğru ise -ki doğruydu- Kureyş'in en azılıları Bedir'den geriye gelemeyecekti. Zalimle birlikte zulmü de tarih oluyordu; o gün için bunlar, öyle kolay inanılacak şeyler değildi ve ve Zeyd'in oğlu Üsâme dayanamayıp oradakilerin hissiyatına tercüman oldu;

"**Ey babacığım! Bu gerçekten doğru mu?**"

Şefkatle oğlunun başını sıvazladı Zeyd ve yemin de vererek;

"**Vallahi de doğru ey oğulcuğum!**" dedi. Zira olanlara, ne Mekke ne de Medine inanabiliyordu. Nitekim meşhur şair Ka'b İbn Eşref, bu şaşkınlığını gizlemeyenlerdendi ve Zeyd'in haberini duyunca, yerinden doğruldu ve;

"**Gerçekten bu, doğru mu? Gerçekten Muhammed, bu iki adamın saydığı adamları öldürdü mü?**" diye etrafını soru yağmuruna tutmaya başladı. Kureyş'in bu kadar kayıp verebileceğini aklı almıyordu ve ısrarla;

"**Bu nasıl olur?**" diye hayret ve şaşkınlığını tekrarlayıp,

"**Onlar Arab'ın eşrafı ve milletin melikleridirler. Vallahi şayet Muhammed bu topluluğa bunları yapmışsa, şüphesiz artık yerin altı üstünden daha hayırlıdır.**" diye çaresizliğini ortaya koyuyordu.

* * *

Artık Kureyş, ticaret için kullandığı eski yolunu değiştirmiş ve Bedir sonrası büyük bir korku yaşıyordu. Diğer taraftan da intikam için her türlü yola baş vuruyor ve gizlice yeni bir savaşın hazırlıklarını yürütüyorlardı. Kervanlar tertip ediyor ve intikam alacakları yeni bir savaş için malzeme toplamaya çalışıyorlardı. Derken Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, bunların haberini almış ve meseleye hakim olmak için etrafa sürekli seriyyeler gönderiyordu. Bu seriyyelerden birinin başında yine Zeyd vardı. **Necid** taraflarına gitmiş ve hedef olan kervana yetişerek bütün mallara el koymuştu. Medine'ye getirdiği mallar arasında bol miktarda gümüş vardı. Adamlar ise kaçmışlardı.

* * *

İş bitiren bir pratikliği vardı ve Rasûlullah *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, dizinin dibinde yetişen bu Sahâbîyi lokal problemlerin çözümünde aktif kullanıyordu. Muğîre'nin oğlu Muâviye, **Hamrâ-i Esed** gazvesinin arkasından Hz. **Osman**'a sığınarak onun vesilesiyle Rasûlullah'tan eman

dilemiş ve Hz. Peygamber de ona üç günlük süre vermişti. Ancak bu süre geçtikten sonra da, hâlinde bir değişiklik olmazsa öldürüleceğini bildiriyordu. Üç günün sonunda değişen bir şey yoktu ve Allah Rasûlü, Zeyd İbn Hârise ve Ammâr İbn Yâsir'i göndererek gizlendiği yeri de tarif edecek ve onlar da gelip saklandığı yerden çıkaracaklar ve problemi çözeceklerdi.

Bedir'de esir düşen **Zeyneb**'in kocası **Ebu'l-Âs**, Allah Rasûlü'nün kızını serbest bırakma karşılığında esaretten kurtarılmıştı; anlaşmaya göre, Mekke'ye dönünce Zeyneb'i, babasının yanına gönderecekti. Allah Rasûlü, Mekke'den Zeyneb'i alıp Medine'ye getirme vazifesini verdiği iki kişiden biri yine Zeyd İbn Hârise idi. Ebu'l-Âs'ın kardeşi, anlaşmaya sadık kalarak Hz. Zeyneb'i, devenin üzerinde hazırlanan hususi bir mekân -bir hevdece- bindirip Mekke'nin dışına çıkarsa da arkadan yetişen Kureyş, müdahale edip, bir zillet nişanesi olarak güpe gündüz gitmesine müsaade etmeyeceklerini bildirseler de, aradan birkaç gün geçip ortalık durulunca tekrar yola çıkan Zeyneb, anlaştıkları yerde Zeyd ve arkadaşı ile buluşup Medine'ye gelecekti.

* * *

O kadar yakınlık tesis edip o denli güven veriyordu ki, **Seleme İbn Ekva**'nın da şehâdet ettiği gibi, katıldığı bütün gazvelerde Allah Rasûlü, onu emir tayin ediyordu. **Âişe** validemizin de dediği gibi, Rasûlullah *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, ne zaman Zeyd'i, istihbarat toplama veya gerektiğinde güvenliği sağlamaya yönelik bir göreve -bir seriyyeye- göndermişse mutlaka kumandan tayin etmişti. Şayet O'ndan sonra Zeyd yaşıyor olsaydı, yerine halife tayin ederdi.

Rasûlullah'ın meşhur ve has okçularındandı. Onu sürekli öne sürer ve her mecliste ona olan sevgisini ilân

etmekten geri durmazdı. Müreysi' savaşına giderken, yerine vekil olarak Medine'de onu bırakmıştı.

Aynı zamanda Hz. Peygamber *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* olabilecekleri önceden tahmin edip ona göre insanları hazırlamayı ihmal etmiyordu. Dolayısıyla O'nu bu kadar öne sürüp insanların önüne geçirmesinden duyulacak muhtemel rahatsızlıkları izale etmek için de tedbirini alacak ve niçin böyle bir tercihte bulunduğunun gerekçelerini şöyle sıralayacaktı;

"**Seriyyelerin en hayırlı emiri, en eşit ve adaletli dağıtanı ve aynı zamanda raiyetine karşı en adil olanı Zeyd İbn Hârise'dir.**"

"**Zeyd'e olan sevgimizden dolayı bizi kınamayın.**" diyen Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, bir gün O'nu karşısına alacak ve;

"**Ey Zeyd! Sen benim dostumsun. Bendensin, bana benden daha yakınsın ve kavmin bana en sevgilisisin.**" buyuracaktı.

Başladığı yerden itibaren aldığı mesafe parmak ısırtacak türdendi ve Efendiler Efendisi, mi'rac gibi bir lütfun akabinde müşahede ettiklerini anlatırken, temaşa ettiği Cennet'in içinde, alımlı ve dikkat çekici bir cariye gördüğünü anlatıyordu; Cebrâil'e, bunun kime ait olduğunu sormuş ve '**O Zeyd İbn Hârise'ye ait**' cevabını almıştı. Gelecek ve hemen Zeyd'e müjdeyi verecekti.

Rasûlullah *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* O'nu, bir başka azatlısı **Ümmü Eymen** ile evlendirmişti. Bu evlilikten, geleceğin bir başka kumandanı **Üsâme** dünyaya gelecek ve bundan sonra Zeyd de, Üsâme'nin babası anlamında **Ebû Üsâme** diye de anılır olacaktı.

* * *

Zeyd'i kendisine o kadar yakın hissediyordu ki Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, O'nun vesilesiyle ve O'nun

şahsında toplumun dem ve damarına işlemiş belli başlı yanlışlıkları ta'dil edip ortadan kaldıracak ve asli hâline getirecekti. Zira İslâm, cehaletin saltanat sürdüğü bir zaman diliminde doğmuş, savaş ilân ettiği cehalet ve karanlığı burç burç söküp yerine nurdan sütunlar inşa ediyor ve topluca bir salah öngörüyordu. Dolayısıyla yeniliğin, sadece belli kişiler ve gruplarla sınırlı kalmasına imkân olamazdı ve toplumun bütününe mâl edilmeliydi.

İnsanlar arasında sınıf farkı gütme ve toplum arasına kalın duvarlar örme, cahiliyyenin ortak özelliklerindendi. Hatta bunun için, kendilerini eşraf kabul edenler, fakirlerin bile yanına yaklaşmıyor, onları da kendi yakınlarına sokmuyorlardı. Körü körüne kurban gittikleri bu gelenek yüzünden Allah Rasûlü'nün bile yanına gelmek istemiyorlar; ancak Ammâr'ları, Bilâl'leri, Habbâb'ları kovarsa O'nunla o zaman aynı meclisi paylaşabileceklerini ifade ediyorlardı. Bu ve benzeri yanlış telâkkiler temelinden yıkılmalı ve insanlar, insan oldukları için muhatap alınarak insanca muamele görmeliydi.

Bunun için Allah Rasûlü, hala kızı **Zeyneb Bintü Cahş**'la evlendirdi Zeyd'i; o günün telâkkisine göre böyle bir evlilik olamazdı. Nasıl olur da Mekkeli asil bir hanım, azatlı bile olsa bir köleyle aynı yastığa baş koyabilirdi.!? Hürriyetine kavuşmuş olsa bile bir köle, asla hürlerle eşit olamaz ve onlarla evlenemezdi.

Cehalet böyle diyordu ama insanlık, daha farklı cereyan etmeliydi; bu yanlış yıkılmalıydı ve bu putun yıkılmasında Zeyd, önemli bir rol oynayacaktı. Fiilen bir evlilik gerçekleşmiş ve cehaletin ön kabullerinin temeline bir dinamit daha konmuştu. Ancak ilerleyen zaman, bu evliliğin yürümeyeceğinin sinyallerini veriyordu. Her iki taraf da, sıkıntılarını Hz. Peygamber'e getiriyor ve bir çözüm bulmasını istiyorlardı; her ikisinin maksadı da, anlaşarak ve problemsiz bir ayrılıktı. Ancak Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, her defasında yuvanın devamından yana

tavır koyuyor ve taraflara nasihatta bulunuyordu. Derken bir gün Zeyd, kesin kararını vermiş ve Zeyneb'le boşanmışlardı.

Olacak ya, bu sefer de ilâhi nikâh devreye girecek ve iddet müddetinin akabinde Zeyneb'in nikâhını, hem de Hz. Peygamber'le bizzat Allah *(celle celâlüh)* kıyacaktı (Bakınız: Ahzab sûresi, 33/37). Bir başka put daha kırılıyor, bir yanlış daha ortadan kaldırılıyordu. Zeyd'in evliliği de boşanması da ayrı bir ders oluyordu.

Allah Rasûlü, Hz. Zeyneb validemizle evlenince münafıklar, hemen harekete geçmiş ve öz oğlunun hanımıyla evlendiği için O'nun hakkında karalama kampanyası açıp, ta'n ü teşni' etmeye başlamışlardı bile..! Böylesi bir yanlışın izalesinde de yine O vesile olmuş ve Zeyd'in adını da zikrederek Allah, eşleriyle ilişkilerini kesip onları boşadıktan sonra evlâtlıkların hanımlarıyla evlenmenin hiçbir mahzuru olmadığını ilân ediyordu. Bu ne şerefti ki, sahabe arasında Kur'ân'da adı geçen sadece Zeyd vardı.

* * *

Abdullah İbn Ömer'in anlattığına göre babası Hz. Ömer, ganimetten pay dağıtırken Zeyd'in oğlu Üsame'ye üç bin beş yüz dirhem verirken **İbn Ömer**'e üç bin pay takdir edince babasına itiraz etmiş ve;

"**Niye Üsâme'yi benden üstün tutup tafdil ediyorsun? O hangi savaşa katılmışsa ben de beraberdim.**" diye bunun sebebini sormuştu. Hz. Ömer de,

"**Ey oğulcuğum! Zeyd, Rasûlullah'a babandan daha sevimli olduğu gibi Üsame'yi de Allah Rasûlü senden daha fazla severdi. Ben de, Rasûlullah'ın sevgisini kendi sevgime tercih ediyorum.**"

Derken günler ilerlemiş ve Hicaz bölgesinde zuhur eden güneşten gözleri kamaşıp ışığına bayrak açanların çapı daha da büyür hâle gelmişti. Başlangıçta İslâm, Bizans için

önemsiz bir hareketti ama, artık hızla büyüyen ve o günün dünyasındaki dengeleri tehdit (!) eden bir zemine doğru hızla ilerliyordu. Artık devreye girilmeli ve bu gidişe bir dur denilmeliydi.

* * *

Bu sebeple Bizans, hicretten sekiz yıl sonra Medine'yi hedef alıp yola koyulmuş büyük bir orduyla geliyordu. Allah Rasûlü de tedbirini almış ve Medine'de de bir hareket başlamıştı. Gidilecek ve karşı konulacaktı. Derken yollar Mûte'de birleşecek ve Bizans'a iyi bir göz dağı verilecekti.

Ne lütuf ki, Allah Rasûlü'nün bizzat katılmadığı Mûte'nin ilk kumandanı da Zeyd idi. Aynı zamanda Allah Rasûlü de biliyordu ki, bu savaş çok önemliydi. Her şeyden önce, ortada bir güç dengesizliği vardı; Bizans, yüz bin kişinin üstünde bir ordu ile geliyordu -hatta bu rakamın iki yüz bin olduğu da söylenmektedir- ve Müslümanların sayısı sadece üç bindi. Bunun için Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), dünya-Âhiret dengesini iyi ayarlamış, geceleri **ruhbân**, gündüzleri de **fursân** sahâbîler arasında üç önemli ismi ardı ardına komutan tayin ediyordu. Üçü de, kendilerini Allah için feda etmiş, sağ kaldıkları sürece hizmet için koşturmaya azmetmekle birlikte yeri geldiğinde şehâdete iştiyakla yanıp tutuşan kimselerdi.

Sevgilisi Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), onun kumandanlığını iyice perçinleme adına insanlara seslenmiş ve şöyle demişti:

"Komutanınız, Zeyd İbn Hârise'dir. Şayet Zeyd şehid düşerse, Ca'fer İbn Ebî Tâlib, Ca'fer şehid düşerse Abdullah İbn Ravâha'dır."

Halbuki Ca'fer, Efendimiz'in amcasının oğluydu. O günün telâkkilerine göre, bir yerde akraba varsa orada o mutlaka reis olurdu. Ancak İslâm, alışılagelmiş telâkkileri

bir bir söküp atıyor, temeli olmayan bütün gelenekleri ortadan kaldırıyor ve yepyeni bir tarz ortaya koyuyordu.

Aynı zamanda böyle bir tavzif, olacakları önceden görüp ona göre tedbirini almanın adıydı. Zira, savaşın hengâmeli anlarında doğabilecek bir olumsuzluğun akabinde fikrî keşmekeş yaşanmamalı ve herkesin kimi dinleyeceği çok iyi bilinmeliydi.

* * *

Nihayet savaş başlayıp Müslümanlarla Bizanslılar karşılaştıklarında, komutanların hepsi bizzat savaşıyor, askerlerinin en önünde mücadele veriyorlardı. Sancağı taşıyan da Zeyd'di. Öylesine bir mücadelesi vardı ki, insanlar da onunla beraber düşman saflarına dalıyor ve savaşın hakkını veriyorlardı. Nihayet isabet eden mızrak darbelerine dayanamadı ve haber verdiği gibi Allah Rasûlü, **Mûte**'ye imzasını atan Zeyd, Rasûlullah'ın dizinin dibinde gelişip boy attığı hayatına son noktayı koydu ve oracıkta şehid oldu. Son nefesini verirken 55 yaşlarındaydı.

Kolay değil, teknolojiden yoksun ve sadece bedenlerin mukavemet gösterdiği er meydanında her bir Müslüman'a, 30-40 Bizanslı düşüyor ve büyük bir destan yazılıyordu. Çok geçmeden, Zeyd'in ardından sancağı alan Ca'fer şehid düşünce sancağı Abdullah İbn Ravâha almış, bir taraftan şiirlerle askerlerin moralini yükseltmeye çalışıyor diğer yandan da kıyasıya savaşıyordu. Önceki iki komutana da gıpta ile bakmıyor değildi; ne güzel, her biri dünya meşakkatlerinden kurtulmuşlar ve rütbelerin en yükseğine ulaşarak ebedî hayata gitmişlerdi. Şehâdeti istemek başkaydı, ona nail olmak ise daha başka bir lütuftu. Bir ara amca oğlu, yanına yaklaşmış ayakta daha dik durabilmesi için bir parça et getirmişti. Verirken de;

"**Bununla biraz belini doğrultursun; bugün çok zorluklarla karşılaştın, çok yoruldun.**" diyordu. Eline aldı ve yemek üzereyken, saflarda yeni bir hareketlenme olmuş ve

bir izdihamın gürültüsü yükselmişti. Duyar duymaz elindekileri attı ve kendi kendine;

"**Sen hâlâ dünyadasın!**" deyip kılıncını alarak düşmanın içine daldı ve o da şehid oldu.

* * *

Beri tarafta Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), olanları bütün berraklığıyla görür gibiydi ve gördüklerini yanındaki sahâbe ile paylaşıyordu;

"**Sancağı Zeyd İbn Hârise aldı ve kıyasıya savaşıp şehid düştü. Sonra Ca'fer aldı ve o da benzersiz bir mücadele verdi ve o da şehid düştü.**"

Sıra Abdullah İbn Ravâha'ya gelmişti ama Allah Rasûlü, bir müddet durakladı; bir şey konuşmuyordu. Hatta Ensâr'ın, endişeleri yüzlerinden okunuyordu; acaba hemşehrileri, Rasûlullah'ın hoşlanmayacağı bir şey mi yapmıştı.!? Çok geçmeden onları da rahatlatan ve endişelerini giderecek şu cümleler gelecekti;

"**Sonra da onu Abdullah İbn Ravâha aldı, kıyasıya savaştı ve O da şehid oldu.**"

Her şeylerini Allah için feda eden bu büyük kâmetler için bir de müjdesi vardı ve ilâve etti;

"**Şu an gözümün önündeki perde aralandı ve onları Cennette, altından koltuklar üzerinde görüyorum.**"

Aynen tavzif ettiği gibi, sırasıyla her üç kumandan da şehid düşmüş ve sancağı artık "**Allah'ın kılınçlarından bir kılınç**" taşıyordu.

* * *

İşin ucunda ebedî dostluğa kavuşmak olsa da Allah Rasûlü, olup bitenlere çok üzülmüştü. Önce herkesin huzurunda şehâdetlerini tasdik etmiş ve ardından da, Medine'de saf tutup namazlarını kıldı. Elbette her birinin, O'nun yanında ayrı bir yeri vardı ama Zeyd'in konumu bir

başkaydı; o, daha ilk günden itibaren candan bir dost ve gönülden bir vefayı temsil ediyordu. Bugün canını ortaya koymuş ve karşılığında Allah, Cennet'i vereceğini va'dediyordu. Artık o, ne Bizans'ın askerleri ne de savaş alanının olumsuzluklarıyla meşguldü; Cennet'in yeşillikleri arasında reftâre yürüyor ve âdeta ebedî bir zifaf yaşıyordu. Rasûlullah da bu noktaya vurgu yapıyordu;

"**O'nun için istiğfarda bulunun. Şüphesiz o, şu an Cennet'te koşturup duruyor**."

* * *

Şehid olduktan sonra evlerini ziyarete geldi. Onun gelişini gören Zeyd'in kızı, Allah Rasûlü'nün kucağına atlayıp sarılmış ve ağlamaya başlamıştı. Rasûlullah da kendini tutamadı ve damla damla göz yaşı döküyordu. O kadar ki, etrafından hıçkırıkları duyuluyor ve dertten iki büklüm sinesinden iniltiler geliyordu. O sırada yanında bulunan **Sa'd İbn Ubâde**, dayanamadı ve bu kadar gözyaşı dökmesinin sebebini sordu. Zira, ebedi huzura kavuşan birinin arkasından ağlanmaması gerektiğini yine O'ndan duymuş ve işin doğrusunu anlamak istiyordu. Biraz kendini toparlayınca cevapladı Allah Rasûlü;

"**Bu, sevgilinin sevdiğine iştiyakıdır.**" Evet, Rasûlullah'ın sevgilisi lâkabı sadece onun için kullanılırdı ve "**Sevgili**" denildiği zaman ilk akla gelen Zeyd idi.

* * *

Yıllar geçse de Zeyd'in izleri silinmiyordu. Onun en önemli hatırası **Üsâme** de, babası gibi gelişip boy atmış ve o da, Rasûlullah katındaki müstesna yerine oturmuştu. Her hâliyle onu çok hatırlatıyordu ve o da, ayrı bir kabiliyetti. Babasının izindeydi ve Allah Rasûlü de bunu iyi değerlendirecek, onu da sevk ve idarede komutan yapacaktı.

Ancak herkes aynı ölçüde kabullenmemiş ve onun için de itiraz edenler olacaktı. Yine böyle bir tavzifin arkasından dedi-kodu yapılıp isteksizlik izhar edilince

Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), eski günleri hatırlatmak zorunda kalacak ve öncesinde yanıldıkları gibi burada da bir yanılgı yaşadıklarını şu cümlelerle anlatacaktı;

"**Onun komutanlığı hususunda dedikodu yapan sizler, aynı tavrı babasının komutanlığı konusunda da ortaya koymuştunuz. Allah'a yemin olsun ki o, komutanlığa lâyık idi. Ve yine o, Bana insanların en sevgilisi idi. Bu da, ondan sonra insanların bana en sevimlisidir.**"

SADAKAT VE VEFANIN ZİRVE TEMSİLCİSİ

HZ. EBÛ BEKİR

(radıyallahu anh)

“Allah (celle celâlüh), beni size peygamber olarak gönderdiğinde hepiniz,

‘Yalan söylüyorsun.’ dediniz.

‘Doğru söyledin.’

diyen sadece Ebû Bekir’di. Malı ve canıyla bana sahip çıkıp destek veren O idi. Sahibimi bana bırakmalı değil misiniz?”

Fil vak'asından üç yıl sonra doğmuştu ve Allah Rasûlü'yle arasında iki yaş fark vardı. O gün için, zaten küçük bir belde olan Mekke'de beraber büyümüş, birbirlerini iyi tanıyorlardı. Aynı zamanda neseb yönüyle Hz. Peygamber'le şecereleri, 6. ceddi olan '**Mürre**' de birleşmekteydi ve bu sebeple aralarında sıhri bir bağ vardı.

Mizaç ve ahlâk itibariyle de Hz. Peygamber'e *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* çok benziyordu. Bu yüzden, daha ilk günlerden itibaren aralarında çok yakın bir arkadaşlık ve dostluk tesis edilmişti. O'nunla birlikte olduğu zamanlarda ayrı bir huzur duyar, Mekke'den ayrıldığında O'nu özler ve döndüğünde de ilk önce O'nu ziyaret ederdi. Zira '**Emîn**', hiç kimseye benzemiyor ve harîmine girenlere güven telkin ediyordu.

Ticaretle uğraşıyordu ve maddî durumuyla Kureyş nezdindeki konumu oldukça iyiydi. Hatta Allah Rasûlü'nün 25 yaşlarındayken **Şam** taraflarına götürdüğü kervanın içinde o da vardı. Yol boyunca yaşanılan harikulâde hâllere o da şahit olmuş, rahip **Bahîra** ve **Nastûra**'nın sözlerini o da dinlemişti.

Mekke'nin ileri gelenleri arasındaydı.. reisti ve sözü dinlenen bir insandı. Ahlâkının güzelliği ve bilgisiyle müracaat kaynağı hâline gelmişti. **Kureyş** arasında '**Neseb**' ilmini on-

dan daha iyi bilen kimse yoktu. '**Diyet**' ve '**Kısas**' gibi en temel problemlerini bile ona getirip çözmesini isterlerdi. Dürüstlüğüyle ün salmıştı ve kimsenin hakkını yemez, başkalarının hukukuna titizlikle riayet ederdi. Bu yüzden Kureyş, onun dediğinin dışına çıkmaz, diğer reislerden çok onun sözüne itibar ve itaat ederdi.

* * *

Kuss İbn Saide'nin **Ukaz**'da yaptığı ibret dolu tarihi konuşmayı, Allah Rasûlü'yle beraberce dinlemiş ve gelecek peygamberin müjdesini birlikte almışlardı. Asırlık koca ihtiyar, tecrübe olmuş, devesinin üzerinde insanların dikkatini bir noktaya çekiyordu. Onun;

"**Yemin ederim, yemin ederim ki, Allah'ın indinde bir din var ve o, şimdi içinde bulunduğunuz dinden daha sevgilidir. Ve Allah'ın gelecek bir peygamberi vardır ki, gelmesi pek yakındır. Gölgesi başınızın üstüne geldi.**" şeklindeki sözlerini unutmaya imkân ve ihtimal yoktu. Dünya ve dünyadakilere el sallayıp veda edeceği günler öncesinde de benzeri sözleri, Ebû Bekir'in bizzat kendisi söyleyecek ve ilk günlerden itibaren bu sözlerin, ufkunda nasıl izler bıraktığını göstermiş olacaktı.

Ayrıca geleceğine dikkat çeken sadece o da değildi... **Bahîra** aynı şeylerden bahsediyor, **Nastûra** benzeri müjdeleri naklediyordu. **Zeyd İbn Amr**, etrafına bu muştuları anlatırken, **Varaka İbn Nevfel** ve **Abdullah İbn Selâm** gibi bilge insanlar da aynı şarkının sözüne ritim tutuyor, sürekli aynı nakaratı terennüm ediyordu. Bir tarafta insanlığın iflasına inat, diğer yanda kurtuluş reçeteleri yazan bilgelerle insanlar, gelecek Nebi'nin adından evsafına, insanlar arasındaki yâdından etrafındaki insanların özelliklerine kadar bir nice hakikatten bahsediyorlardı.

Muştusu verilen Nebi'nin, yakında geleceğine o kadar yakından ve gönülden inanmıştı ki, zerre kadar tereddüt yaşamıyordu. Bu kadar yakınında olduğunu, daha ilk

günden bir biliverseydi, kim bilir **Mekke**, nasıl bir sadakate şahit olur, insanlık daha o günlerden nasıl bir vefa müşahede ederdi.!?

* * *

Hz. Ebû Bekir *(radıyallahu anh)*, cahiliyyenin olumsuzluklarına bulaşmayan ender insanlardan biriydi. Cehaletin şirretliği, dört bir yanda kol gezse de o, asla şerre açık değildi. Putlarla arası hiç iyi olmadı.. elinden tutup babasının, daha çocukken kendisini Kâbe'ye götürdüğü zamanlarda bile, gördüklerini şaşkınlıkla seyre dalar, elleriyle yaptıkları cisimlere insanların, temenna durmasına bir türlü anlam veremezdi. Namus ve iffetine düşkün bir insandı.. insanı insanlıktan çıkaran içkiyi ağzına koymamaya yemin etmiş, yanına bile yaklaştırmıyordu. Kötülüğün kötülük üreteceğinin farkındaydı ve bu yüzden her fırsatta, içki içenlerin, bugün olmasa da yarın namus ve mürüvvetini kaybedeceklerini dile getirirdi.

* * *

Bir gün **Zeyd İbn Amr**'la **Ümeyye İbnu's-Salt**'ın konuşmalarına şahit olmuştu. Her fırsatta sözü Son Kurtarıcı'ya getiren Zeyd;

"**Allah'ın hükmü ve Hanîflik hariç Kıyamet Günü bütün dinler boş ve faydasızdır.**" dedi ve ilâve etti;

"**Dikkatli ol! Bu beklenen peygamber, bizden mi, sizden mi, yoksa Filistin ehlinden mi?**"

Hz. Ebû Bekir, iki dostun konuşmalarını dikkatlice dinliyordu. Başka bir dünyadan bahsediyorlardı ve konuşulanlar da öyle yabana atılacak meseleler değildi. Konuşanlar ise, Mekke'nin en bilge insanlarıydı.

İçinde bir merak uyanmıştı ve doğruca bir başka bilgenin **Varaka İbn Nevfel**'in yanına gitti. Zira onun da gözleri semadan ayrılmıyor, geleceği ümidiyle sinesi inip kabarıyordu. Oturdu yanına ve Kâbe'nin avlusunda

dinlediklerini anlattı ve meselenin ne olduğunu sordu ona...

“**Evet ey kardeşimin oğlu!**” diye söze başladı Varaka. “**Ehl-i Kitap ve bütün ulema, bu Beklenen Nebi’nin, neseb yönüyle Arab’ın ortasından çıkacağında müttefiktirler. Ben neseb ilmini de iyi bilirim. Senin kavmin, neseb yönüyle Arab’ın ortasıdır.**”diye de ilâve etti. Bunun üzerine Ebû Bekir;

“**Ey amca! Bu Nebi ne ile gelecek? Ne söyleyecek?**” diye sorunca Varaka;

“**O’na söyleneni söyleyecek. Ancak o gelince ne bir zulüm, ne de zulüm yapılacak bir zemin kalacak.**” dedi.

Artık Ebû Bekir, olaylara daha farklı bakıyordu. Zaman zaman Kâbe’ye gidiyor ve insanların acınası hâllerini garipseyerek acı acı seyrediyordu. Ona göre putlara tapmak batıldı ve bunu kendi kendine mırıldanmaktan çekinmiyordu.

Bilgelerden duydukları, ölümün ikizi olan uykularını esir alıyor, rüyalarında bile artık, adım adın O’nun peşinde gidiyordu.

* * *

Bir gün Ebû Bekir’in yolu **Yemen**’e düşmüş ve orada, **Ezd** kabilesinden yaşlı, **Tevrat** ve **İncil**’i iyi bilen, pîr-i fânî, bilge bir şeyhi ziyaret etmişti. Bu ihtiyar da, güneşin tulûunu bekleyenlerden biriydi. Daha onu görür görmez heyecanlanmış ve garip bir hâl almıştı. Neredeyse dili tutulacak gibiydi. Yanına yaklaşan Ebû Bekir’in yüzüne daha bir dikkatle bakıyordu. Gözlerini yüzüne kilitlemişti âdeta ve merakının anahtarı sorularını sıralamaya başladı:

“**Sanırım sen Harem ehlindensin!?**” dedi önce. Bu ne ferasetti ki, Mekke’den geldiğini anlamış ve bunu, Ebû Bekir’e de tasdik ettirmek istiyordu;

“**Evet, ben Harem ehlindenim.**” Şaşkınlığı bir kat daha artmış gözüküyordu;

“**Umarım Kureyşli’sindir de.!?**”

“**Evet, ben Kureyşli’yim.**” İhtiyarın soruları bitecek gibi değildi;

“**Allah bilir, Kureyş’in Teym kolundansın.!?**”

“**Evet, ben Teym kolundanım. Adım da Abdullah İbn Osman. Ka’b İbn Sa’d oğullarındanım.**” Yaşlı bilgenin yüzünde, aradığı her şeyi bulmanın rahatlığı okunuyordu. Bir hamle daha yaparak;

“**Tereddüt ettiğim sende bir tek mesele kaldı.**” dedi.

“**Nedir o?**”

“**Karnını açacaksın!**”

“**Yapamam. Hem, söyler misin niye bunu yapmamı istiyorsun!?**”

“**Ben, en sadık, sahih ilimlerde gördüm ki, gelecek Son Nebi Harem’de neş’et edecek. O’na en çok, bir gençle bir de olgun zât yardımcı olacak. O’nun yanındaki ilk genç, atılgan, çevik, güzel ahlâklı, O’nu koruma adına kendini feda eden, çözülmez gibi görünen problemleri kolaylıkla çözen birisi olacak. Yanındaki olgun insana gelince o, beyaz tenli ve yumuşak huylu, beden itibariyle zayıf, karnında bir ben ve sol dizinin üstünde de bir alâmet olacak. Senden istediğimi bana gösterirsen, seninle ilgili sıfatlar benim için kesinleşmiş olacak. Yoksa bana gizli kalacak ve kanaatimden emin olamayacağım.**”

İhtiyar kadar Ebû Bekir de heyecanlanmış, şaşkınlıktan ne diyeceğini bilemiyordu..! Evet, daha önceleri bir Nebi’nin geleceğini çok duymuştu, ama kendisiyle ilgili bu kadar detayın da bilinebileceği hiç aklına gelmezdi. Şimdi ihtiyar kadar Ebû Bekir de merak içindeydi. Madem istiyordu, o da karnını açıp ihtiyar bilgine göstermeliydi. Karnını açtığında göbeğinin üstündeki siyah beni gören ihtiyar bilge,

şaşkınlığını gizleyememiş ve daha bir dikkatle dönüp dönüp bakıyordu. Gözleri benin üzerinde mahsur, ağzından şu cümleler döküldü;

"**Kâbe'nin Rabbi'ne yemin olsun ki sen, osun. Ben seni bir konuda uyarayım da sen ondan uzak dur.**"

"**Nedir o?**"

"**Hevâya tabi olmaktan uzak dur. Orta ve sağlam olan yolu tut. Sana ihsan edilip verilen şeyler konusunda Allah'tan kork.**"

İhtiyar bilgeden ayrılan Ebû Bekir, alıp-veriyor ama bir türlü işin içinden çıkamıyordu. İçindeki bir ses, bu kaynağa tekrar müracaat etmesi gerektiğini söylüyordu. O da, işlerini bitirince vedalaşmak için tekrar bu yaşlı adamın yanına geldi. Vedalaşma anı gelip oradan ayrılırken ihtiyar;

"**İstersen o gelecek Nebi ile ilgili yazdığım şu beyitleri de sana vereyim.**" dedi ve beyit beyit kendi yazdığı şiirleri sıralamaya başladı. Şeyhe göre adres çok netti ve Ebû Bekir, o güne kadar dinledikleriyle şeyhin sözlerini birleştirdiğinde, bütün yolların Mekke'de birleştiğini görüyordu.

Derken Hz. Ebû Bekir, Yemen'den ayrılmış ve **Mekke**'ye doğru yola koyulmuştu. Gelinceye kadar zihninde hep bunları alıp veriyor, '**Emîn**'le bunları paylaşmak için can atıyordu. Mekke'ye yaklaştığında yolunu, **Ukbe İbn Ebî Muayt**, **Şeybe**, **Rabîa**, **Ebû Cehil** ve **Ebu'l-Bahterî** gibi Kureyş'in ileri gelenleri kesti. Duruşları hayra alâmet değildi. Bellik ki yokluğunda önemli gelişmeler yaşanmıştı ve sordu Ebû Bekir;

"**Ben yokken buralarda neler oldu? Yeni bir şey mi var?**"

Onlar da zaten bunu anlatmak için fırsat kolluyorlardı. Kin ve nefretle sıralamaya başladılar;

"**Hem de ne olay yâ Ebâ Bekir! Ebû Tâlib'in yetimi, kendisinin nebi olduğunu sanıyor. Sen olmasaydın hiç bek-**

lemez işini bitirirdik. Ancak sen geldin ya, artık meseleyi sen çözersin.”

* * *

Kader onu bir yola koymuş, emin adımlarla yürüyordu. Hiç bir şey hissettirmeden onları, gönüllerini hoş ederek tatlılıkla yanından gönderdi ve yakın dostu Muhammed'in nerede olduğunu öğrendi. Hiç vakit geçirmeye tahammülü yoktu. Çok geçmeden Ebû Bekir, Hz. **Hatice**'nin kapısını çalıyordu. Kapıyı açan, aradığı insandı. Meraktan çatlar gibiydi ama emin olmak için önce mesafeli davranıyordu;

“**Yâ Muhammed!**” dedi. “**Sen, ehlinin geleneklerini bırakıp, atalarının dininden vaz mı geçtin.!?**” Yılların dostuna Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), nasıl davranacağını çok iyi biliyordu;

“**Ben Allah'ın Rasûlüyüm yâ Ebâ Bekr!**” dedi önce ve ilâve etti;

“Risaletini tebliğ etmem için beni Sana ve bütün insanlara Nebi olarak Allah gönderdi. Seni de Hak ile O'a davet ediyorum. Vallahi yâ Ebâ Bekr; seni kendisine davet ettiğim Allah Hak'tır. O, benzeri olmayan yegâne Tek'tir. Biz O'ndan başkasına kul olamayız… Gel ve iman et Allah'a..!”

Ebû Bekir, hâlâ ihtiyatı elden bırakmıyor, kanaatinin pekişmesini istiyordu;

“**Peki, bu konuda delilin ne?**”

“**Yemen'de karşılaştığın ihtiyar.**”

Şok üstüne şok yiyordu. Yine de temkinli olmalıydı ve ekledi;

“**Yemen'de o kadar ihtiyarla karşılaştım ki.!?**”

Tereyağdan kıl çeker gibi zihindeki bütün şüpheler izale ediliyor, kalbdeki bütün tereddütler teker teker izale oluyordu;

“**Sana o beyitleri veren ihtiyar.**”

Artık Ebû Bekir bitip tükenmiş, bir başka söz demeye mecali kalmamıştı. Sadece;

“**Bunu sana kim haber verdi ey Habîbim!?**” diyebildi. Gelen cevap;

“**Benden öncekilere de gelen o büyük melek**” şeklindeydi ve yolların birleştiği yerde yapılacak tek şey kalmıştı;

“**Uzat ellerini, Sana bey’at edeceğim.**”

Ve ardından rikkat dolu bir ses tonuyla, gönlünün feyezanını haykırıyordu;

“Ben şehâdet ederim ki, Allah’tan başka ilâh yoktur ve Sen de O’nun Rasûlü’sün.”

Evet.. Ebû Bekir teslim olmuştu..! Hem de bir daha hiç kopmamak üzere bir teslimiyetti bu ve yitiğini bulmanın sevinciyle gözlerine yaş yürümüş, göz pınarlarından katre katre huzur damlıyordu.

Sevinçten ağlayan, elbette sadece Ebû Bekir değildi. Evinin gülü Hz. **Hatice**, azatlı delikanlı **Zeyd** ve amcasının oğlu **Ali**’den sonra huzuruna gelip bir gönül daha Müslüman olmuştu ya, Mekke’nin dağları arasında Rasûlullah’tan daha fazla sürûr içinde olan kimse yoktu, olamazdı da..!

O güne kadar imana zaten hazır hâle gelen Hz. Ebû Bekir *(radıyallahu anh)*, o kadar hızlı karar vermiş ve o denli kolay iman etmişti ki Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, bunu ifade sadedinde;

“**Ebû Bekir dışında kimi İslâm’a davet etmişsem, bir müddet çekinme, duraksama ve tereddüt yaşadı. O ise, kendisine arz eder etmez hiç tereddüt göstermeden kabul etti.**” diyecektir.

* * *

Cahiliyye döneminde '**Abdulkâbe**' olan adını bundan böyle Hz. Peygamber, '**Abdullah**' olarak değiştirecek ve bundan sonra Hz. Ebû Bekir, **Abdullah İbn Osman** olarak anılır olacaktı. Ancak O, '**Bekir**' isminde bir oğlu olmamasına rağmen, '*Bekir'in babası*' anlamında isminden ziyade künyesi olan Ebû Bekir'le meşhur olacaktı. '**Bekir**' ise, kelime olarak bünyesinde acele etmek, öne geçmek, yağmurun ilk damlası, bir şeyin ilki, sabahın erken vakti, namaza ilk vaktinde yetişmek, hutbenin başına yetişmek, baharın ilk çiçeklerinden yapılmış taze oğul balı, ağacın ilk meyvesi, insanın ilk çocuğu, verimli toprak gibi anlamları barındırmaktaydı ve ona 'Ebû Bekir' denilmesinin sebebi de belki, herkesten önce imana gönül verip Allah Rasûlü'ne ilk defa onun destek vermesiydi.

* * *

Yıllardır bekleyip özlemini duyduğu huzuru Allah Rasûlü'nün yanında bulmuştu ve bu huzuru başkalarına da taşımaya kararlıydı. Bunun için bütün imkânlarını ortaya koyacaktı: malını da canını da bu dava adına tüketip ebedileştirmeye hazırdı. Zaten iman da, inanan her gönüle önemli bir vazife yüklüyordu ve Ebû Bekir de, bulduğuyla yetinmeyecek, aynı kaynaktan başkalarının da beslenmesi için gayret gösterecekti. Bunun için, önceki saygın konumunu bir kredi olarak kullanmayı denedi. **Bilâl**'ler, **Ammâr**'lar maddî açıdan fakirlerdi ve **Kureyş**'in onları dinlemelerine imkân yoktu. Ancak Ebû Bekir *(radıyallahu anh)*, sözü dinlenen bir liderdi ve teker teker zengin ve aristokrat geçinen Mekke önderlerini İslâm'a davet etmeye başladı. Daha perde yırtılmamıştı ve fakir ve güçsüzleri yanlarına bile yaklaştırmayan Kureyş'liler, ona bir şey diyemiyor ve o da, her fırsatta onları Allah ve Rasûlü'ne davet ediyordu. onun bu gayretleri neticesinde, '**Aşere-i Mübeşşere**' olarak bilinen Cennet'le müjdelenmiş Hz. **Osman**, **Zübeyr İbn Avvâm**, **Talha İbn Ubeydullah**, **Sa'd İbn**

Ebî Vakkâs ve **Abdurrahman İbn Avf** gibi on sahâbîden beşi gelip Hakka teslim olmuşlardı.

* * *

Artık kıblesini tayin etmişti ya, Allah Rasûlü'nün yanından hiç ayrılmıyor, âdeta eli-kolu oluyordu. Yufka yürekli bir insandı; imanlarından dolayı insanların işkence altında inletilmelerine gönlü hiç razı olmuyordu. Bu sebeple her fırsatta köle ve zayıfların elinden tutup hürriyetlerine kavuşturuyor ve işkenceden kurtarıyordu.

İnsanları çileden kurtarıp hürriyete kavuşturmada bir benzeri yoktu. Başta **Bilâl** olmak üzere yedi kişiyi işkenceden o almış, maddenin esiri hâline gelmişlere bukağılarını kaptırmakla birlikte mânen hürriyetin hazzını yaşamaya çalışanları, maddî anlamda yine O kurtarmıştı. O'nun bu hâlini garipseyen babası, *fakirler yerine zenginlere yardım yapmasının daha mantıklı* olduğunu; zira onların da kendisine destek vermelerinin söz konusu olabileceğini söylese de o, yaptığı işi kendisine faydası dokunsun diye değil, Allah rızası için yaptığını ifade ediyor ve *Allah için atılan adımlarda şahsi çıkar peşinde olunmaması* gerektiği konusunda silinmez izler bırakıyordu.

Mekke'ye dışarıdan gelip de Allah Rasûlü'nden İslâmiyet hakkında bilgi alan insanların ensab ilmine de vakıf olması, onlarla muhaverede ufuk açıyor ve Müslüman olmalarını kolaylaştırıyordu.

* * *

Kureyş, Ebû Bekir'in kendilerinden adam kayırtmasına asla razı olamazdı.. olmadı da..! Bir müddet sonra kendisi de şiddete maruz kalmaya başladı. Zira Kureyş'in, açıktan tebliğe tahammülü yoktu. O ise, Kur'ân okuyor ve açıkta namaz kılıyordu. ondaki bu yeni değişim, bazı insanların dikkatini çekiyor ve etrafında toplanarak yanık yanık

Kur'ân okuyuşunu dinliyor, okurken göz yaşlarına hakim olamayışını hayretle seyre dalıyorlardı.

Küfrün insafı yoktu; Müslüman olmadan önce yedikleri ayrı gitmeyen can dostları bile önünü kesmek için amansız bir mücadele başlatmıştı. Tek hedefleri, ortak düşman ilân ettikleri insanları ortadan kaldırmak ve canavarlıkta geride bıraktıkları sırtlanlarla sarmaş-dolaş bir hayat yaşamaya devam etmekti. Bu sebeple her geçen gün, şiddetin dozunu artırıyor, neticeye gitmek için sürekli fırsat kolluyorlardı.

* * *

Bulundukları yerde şiddet ve baskı artsa da yeryüzü genişti ve o da, dayısının oğlu ile birlikte **Habeşistan**'a doğru yola çıktı. Ancak yolda karşılaştıkları eski dostu **İbn Düğunne**, *O'nun gibi birisinin Mekke'yi terk etmesine imkân olmadığını* ifade ederek, güvence de verip geri dönmesini sağladı. İbn Düğunne'nin hatırını kıramayan Kureyş'in tek şartı vardı; ***açıkta namaz kılıp Kur'ân okumayacak, insanları dine davet etmeyecekti***.

Başlangıç itibariyle bir rahatlama gibi gözükse de, tebliğ yapamayıp insanların elinden tutamadığı, namazını kılıp Kur'ân'ını açıktan okuyamadığı yerde Ebû Bekir için, bir müşrikin garantörlüğü altında yaşamaktansa Allah'ın inayetine sığınmak daha makuldü ve Ebû Bekir de bunu yaptı. Gitti İbn Düğunne'ye ve verdiği emanı iade edip Allah'ın hıfz ve koruması altına sığındığını ilân ederek geri döndü. Ne var ki böyle bir ilân, o günün Mekke'sinde belâ ve musibetlerin sağnak olup yağması anlamına geliyordu.

* * *

Henüz 40 kişiye ulaşmadıkları günlerdi. Çıkıp açıktan insanlara Hakkı tebliğ etmek için Hz. Peygamber'den izin isteyip ısrar etti. Önce Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, güç dengesinin olmadığını vurgulayıp, '**Biz, adet itibariyle çok azız**!' dese de Hz. Ebû Bekir'i kırmadı ve beraberce Kâbe'ye geldiler. Herkes bir köşeye çekilmiş,

insanları açıktan İslâm'a davet eden Hz. Ebû Bekir'i dinliyordu.

Kendi iradesi dışında bir başka gelişmeye asla tahammülü olmayan Kureyş, dört bir yandan üzerlerine çullanıverdi. Oradaki herkesi hedef almışlar ve ellerine ne geçirmişlerse vurup dövüyorlardı. Ebû Bekir'i de ayakları altına almış çiğniyorlardı. Bilhassa **Utbe İbn Rebîa**'nın tükenme bilmeyen bir hıncı vardı ve Hz. Ebû Bekir'i, ölümüne dövüyordu. O kadar ki, yüzü kanlar içinde kalmış, burnu âdeta yüzüne yapışmıştı. Nihayet, "**öldü**" diye bir kenara bıraktılar. Derken akrabaları gelip aldılar ve hareketsiz yatan Ebû Bekir'i evine götürdüler. Durumun ciddiyetini görünce akrabaları, Kâbe'ye geri gelecek ve yemin billâh ederek, "**Vallahi! Şayet Ebû Bekir ölürse, Utbe'yi de biz öldürürüz.**" diye haykıracaklardı.

Ardından tekrar Hz. Ebû Bekir'in evine döndüler. Bütün akrabalar toplanmış, yaşadığına dair bir tepki vermesini bekliyorlardı. Cevap versin diye de sürekli konuşturmaya zorluyorlardı. Akşama doğru bir ara kendine gelir gibi oldu.. Ebû Bekir hareket etmişti; evet.. yaşıyordu..! Rahat bir nefes almışlar, yıllar boyu devam etmesi muhtemel bir kan davasını daha hafif atlatmışlardı.

Ebû Bekir, niçin yaşadığını çok iyi bilen bir insandı ve ufkunu hep O'nun sevgisi doldurmuştu. Malını da canını da, daha baştan feda ederken bu günlere zaten hazırdı. Güçlükle kendini toplamaya çalıştı; zorlasa da kendini, ayağa kalkamıyordu. Bir şeyler demeye çalışıyordu. Titrek dudaklarından dökülen ilk cümle şu oldu;

"**Rasûlullah ne durumda?**"

Etrafındakilerin bu heyecanı anlamalarına imkân yoktu ve ölüme ramak kala geri dönen bir adamın, ayılır ayılmaz ilk tepki olarak başkasını düşünüp O'nun hâlini sorması, onlar için anlaşılır bir durum değildi. Hiç önemsemediler bile ve ardından ona yiyecek ve içecek vermeye çalıştılar.

Onun gıdasının yeme içmekle alâkası olmadığını bilemezlerdi. Beraber yola çıktıkları yerde **Habibi**'nin başına bir şey gelmişse **Ebû Bekir**, nasıl yemek düşünebilir, hayır haberlerini almadığı sürece soğuk suyla nasıl serinleyebilirdi.!?

Yaşadığını görmüşlerdi ya, artık akrabaları da ayrılmış annesiyle baş başa kalmıştı. Gözlerini yeniden açtığında annesi başında ve elinde yemek bekliyordu. O, yine güçlükle hareket ettirdiği dudaklarıyla aynı cümleleri tekrarladı;

"**Rasûlullah nasıl? O ne durumda?**"

"**Vallahi, sahibin hakkında bir bilgim yok.**" diye cevapladı annesi.

Çaresizdi... Ayağa kalkmak için kendini zorladıysa da buna imkân yoktu. Kendi başına çözemeyeceği bir problemle karşı karşıyaydı ve yalvardı âdeta annesine;

"**Ne olur, Hattab'ın kızı Ümmü Cemil'e bir gitsen de O'nun durumunu soruversen!**"

Anne yüreği, daha bir şefkatle atıyordu ve oğlunun bu isteğini yerine getirmek için Ümmü Cemil'in yanına gitti. Önce;

"**Ebû Bekir, senden Abdullah'ın oğlu Muhammed'in durumunu soruyor.**" dedi. Ancak o gün, iman ettiğini açıklamak bir insan için, belâ ve musibetlere kapılarını açmak anlamına geliyordu. Evet, **Ümmü Cemil** de iman etmişti ama Kureyş'in şerrinden bir nebze emin olabilmek için imanını açıklamıyordu. Önce, *ne Ebû Bekir'i ne de Abdullah'ın oğlu Muhammed'i tanıdığını* söyledi. Ancak **Ümmü Rûmân** buraya kadar gelmişse mutlaka önemli bir durum söz konusuydu. Yine de bir gariplik var deyip birlikte eve geldiler. Hz. Ebû Bekir, evde baygın ve hareketsiz yatıyordu. Yanına yaklaşıp hâlini görünce kendini tutamadı ve;

“**Sana bunu reva görenler, şüphesiz ki ehl-i fısktır. Umuyorum ki Allah, çok geçmeden senin intikamını alır.**” dedi. Ebû Bekir’in tepkisi yine aynıydı;

“**Rasûlullah ne yaptı? O nerede?**”

Ümmü Cemil hâlâ temkinliydi ve;

“**Annen burada, konuştuklarını duyuyor.**” dedi. Ebû Bekir, annesini tanıyordu ve;

“**Ondan sana bir zarar gelmez. Ondan sır çıkmaz.**” diye teminat verince, Ebû Bekir’i rahatlatacak müjdeyi verdi;

“**Sağ ve salim.**”

Ancak o, bununla yetinecek gibi gözükmüyordu. Zaten sadakat de bunu gerektiriyordu. Tekrar sordu;

“**Nerede O?**”

“**Erkam’ın evinde**,’

Dünya gözüyle görmeden acıları dinecek gibi değildi ve son bir gayretle kendini toparlayıp;

“**Allah’a andım olsun ki, Rasûlullah’ın yanına gidip O’nu görünceye kadar ne bir şey içer ne de bir lokma yerim.**” diyebildi.

Başka çare yoktu ve ortalığın sakinleşmesini beklediler. Akşam olup ortalık sükûna erince, yatalak Ebû Bekir’in iki koluna girerek İbn Erkam’ın evine getirdiler. Kapıdan girip Habîb-i Ekrem’inin nur cemâlini görür görmez üzerine kapandı ve yüzünü gözünü öpmeye başladı. Dünyalılar açısından en çok acınacak durumda olsa da onun için dünyalar kendisine bahşedilmiş gibiydi. Tarifi imkânsız bir haz yaşıyordu.

Bu arada huzurdaki diğer sahâbîler de Ebû Bekir’in hâline bakıp bakıp ağlaşıyorlardı. Gelişmeler karşısında Allah Rasûlü de çok duygulanmıştı. Ebû Bekir’in *(radıyallahu anh)*, çok hassas bir yapısı vardı ve kendi durumunu görüp üzülmesine de gönlü razı değildi.. olamazdı..! Bir ara

kendini toparlaıp hıçkırıklarına hakim olan Ebû Bekir (*radıyallahu anh*);

“**Anam-babam sana feda olsun yâ Rasûlallah! Bende önemli bir şey yok. Sadece o fasıkın yüzüme yaptığı biraz acı veriyor.**” dedi. Rasûlullah’a bu derece yakınlaşmıştı ya, bunu da imanı adına değerlendirmeli, fırsatı kaçırmamalıydı. Üzerinde tir tir titreyen annesini göstererek, içten yalvaran bir sesle;

“**İşte bu annemdir yâ Rasûlallah! Anne-babasına karşı da çok iyidir. Sen mübareksin. Onu bir de Sen Allah’a davet etsen. Onun için Allah’a dua etsen de Allah, Senin vesilenle onu Cehennem’den korusa!**” deyiverdi.

Bu samimi talebe Allah Rasûlü hayır demeyecekti ve Ebû Bekir’in annesi **Ümmü Rûmân** daha oracıkta Müslüman oluverdi. Babası **Ebû Kuhâfe** ise, yıllar sonra ve ancak Mekke’nin fethinden sonra gelip teslim olacaktı.

Ölümle burun buruna geldiği anlarda bile başkalarının dünya-Âhiret saâdetini düşünen Hz. Ebû Bekir’in sevincine diyecek yoktu. Annesinin Müslüman oluşu, bütün ıstıraplarını unutturmuştu. Rasûlullah’la birlikte İbn Erkam’ın evinde bir ay kadar kaldılar. O gün, henüz 39 kişilerdi. Hz. **Hamza** da, Ebû Bekir’in ölümüne dövüldüğü gün Müslüman olmuştu.

* * *

Bir başka gün Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), Kâbe’ye gitmişti. Kureyş, yine karşısına dikildi ve;

“**Yâ Muhammed! Atalarımızın ibadet ettiği ilâha ibadet etmekten bizi men eden Sen misin?**”diye sıkıştırmaya başladı.

“**Evet, Ben O’yum!**” der demez, aç kurtlar gibi üzerine üşüşüverdiler. İçinde bulundukları çamurdan kendilerini çıkarıp kurtarmak isteyen en büyük kurtarıcıya yapıyorlardı bunu... **Ukbe İbn Ebî Muayt**, Efendimiz’in

boğazına bir sarık dolamış, şiddetle sıkarak O'nu boğmaya çalışıyordu. Gördükleri karşısında çılgına dönen Hz. Ebû Bekir *(radıyallahu anh)*, anında Ukbe'nin ensesinde bitiverdi ve bir taraftan Kureyşliler'i Efendimiz'den uzaklaştırmaya çalışıyor, diğer yandan da, Mü'min-i Âl-i Firavun'un dediği gibi;

"***Rabbim Allah'tır.'* dediği için bir adamı, kalkıp öldürmek mi istiyorsunuz**.!?" meâlindeki âyeti tekrar edip duruyordu. Doğru ya, Rab tarafından açık mûcizeler ve ebedî mesajlarla gelen bir şahsa karşı böylesine bir başkaldırının ne mantığı olabilirdi.!? İşlerine gelmiyorsa, yolları zaten ayrıydı ve herkes kendi yoluna devam ederdi. Bir de şayet kabul ederlerse, işte o zaman beraberce Cennet'e yürür ve kurtuluşa ererlerdi.

Allah davasının temsil edilmeye çalışıldığı her dönemde böylesi karşı koyuşlara meydan okuyacak Mü'min-i Âl-i Firavun gibi, Habibi'ne aşık gözü yaşlı Ebû Bekir'lere ne kadar da ihtiyaç var..!

* * *

Allah Rasûlü de ona o kadar yakınlık duyuyordu ki, sabah-akşam can yoldaşı Ebû Bekir'in evine gelip ziyaret eder oldular. Bu arada izin gelmiş ve Medine'ye mukaddes göç başlamıştı. Ebû Bekir de gitmek için izin istedi, ancak Rasûlullah, ona;

"**Acele etme! Umulur ki Allah, yanına bir arkadaş bahşeder.**" buyurdu. Maksadını anlamıştı Ebû Bekir ve böyle bir şerefi bahşeden Rabbine gönülden hamd ediyordu. Hemen gitti ve iki kişilik hazırlık için yola koyuldu. Her şeyi hazırlamış, artık Habibi'nden gelecek işareti beklemeye başlamıştı.

Derken bir gün, alışılmışın dışında öğle vakti Rasûlullah *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* gelip kapısını çalacaktı. Mutadın dışında bu saatte geldiğine göre herkes, farklı bir gelişme

olduğunu anlamış ve Allah Rasûlü'nden şeref-sudûr olacak sözleri dinlemeye durmuştu;

"**Gitmek için bana da izin verildi.**" buyurdu. **Âişe** validemizin şehâdetiyle bunu duyan Hz. Ebû Bekir, sevinçten ağlıyordu. Zira burada Allah Rasûlü'ne maiyyet söz konusuydu. O da zaten bu gün için hazırlıklıydı. Hemen gitti ve sakladığı yerden besili iki deve çıkarıp getirdi. Birini Allah Rasûlü'ne takdim etse de Hz. Peygamber *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* bunu, "***Ancak parasını ödemek şartıyla***" kabul edecekti.

* * *

Artık vakit tamamdı. Hayatına kastetmek için tuzak kurup hane-i saâdetlerini kuşattıkları bir sırada Allah Rasûlü, elindeki bir avuç kumu üzerlerine atarak can yoldaşı Ebû Bekir'le birlikte yola çıktı. Mekke dışında bile hayat hakkı tanımayacaklarını, dolayısıyla köyünü terk ettiğini öğrenir öğrenmez izini takip edip maksadına ulaşmasına müsaade etmeyeceklerini biliyordu. Bunun için öncelikle, aksi istikametteki yüksek dağ **Sevr**'e tırmanıp olup bitenleri zirveden görmek için beklemeye başladı.

Zirvedeki mağaraya önce Ebû Bekir girmeliydi. Zira, karşılaşabilecekleri her türlü olumsuzluğu önce kendi sinesinde söndürüp Habibi'ne herhangi bir zararın gelmesinden korktuğu kadar bir başka endişesi yoktu. Bütün telâşı, İnsanlığın Emini'ne bir tozun konmaması istikametindeydi. Bu yüzden üzerinde tir tir titriyordu ve eline geçirdiği ne varsa bütün delikleri tıkadı önce. Maksadı, yılan-çıyanın zararından Allah Rasûlü'nü korumaktı.

Üç gün kaldılar burada. Sık sık dışarı çıkıp etrafı gözlüyordu Ebû Bekir *(radıyallahu anh)*. El-etek çekilince oğlu **Abdullah**, yanlarına geliyor ve Mekke'de olup-bitenlerin haberini getiriyordu.

Ellerinden kaçırmanın hıncıyla sağa-sola koşturup duran **Kureyş**'in kinine diyecek yoktu. Ölü ya da diri getirenlere cazip vaatlerde bulunmuş, bütün imkânlarını arkalarından seferber etmişlerdi. İyi iz sürenlerden bir kısmı Sevr'e kadar tırmanmış, ancak üçüncüleri Allah olan iki kişiyi bir türlü görememişlerdi. Mağaranın önünde konuşmalarını duyan ve ayaklarını gören Ebû Bekir *(radıyallahu anh)*, Habibi'ne bir kötülük yapacaklarından korkup telâşlanınca, "**sen benim kardeşimsin**" dediği mağara arkadaşını teselli yine Allah Rasûlü'ne kalmıştı;

"**Üçüncüleri Allah olan iki kişi hakkında zannın ne (endişeye ne gerek), yâ Ebâ Bekir!**"

Zira, Kureyş anlamayıp O'na yardımcı olmasa da Allah *(celle celâlüh)*, vaktiyle bütün elçilerine yardım ettiği gibi Son Nebi'sine de yardımcı olacak ve üzerine indirdiği sekine ve huzurla destekleyip gözlerin göremeyeceği ordularla inayette bulunacaktı.

* * *

Çoğu takipten usanıp vaz geçse de inadına peşini bırakmayanlar da vardı. Sevr'den inip Medine istikametine yola revan olduklarında, arkalarından bir toz bulutunun hızla yaklaştığını görmüşlerdi. Ebû Bekir'de yine aynı telâş vardı. Zira, ne sığınacak bir mağara ne de müdafaa edecek imkân vardı. Vazifesini ifa ile gelen birine, kim ne düşünürse düşünsün kötülük yapamayacaklardı ve ilâhi inayet, sığınılabilecek en emin yerdi.

Gelen **Sürâka** idi..! Önce arkasını dönüp dikkatlice Sürâka'ya baktı Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*..! Belli ki, gözleriyle esir alıp tesirsiz hâle getirmek istiyordu. Hasım olarak arkasına düşen Süraka'yı, âdeta nazarıyla '*tuş*' edecekti. Peygamberî nazarın kendisine ilişmesiyle birlikte Süraka'nın atının ayakları kumlara saplandı ve savurdu Süraka'yı... Önce bunun bir kaza olduğunu düşündü ve toparlanır toparlanmaz yeniden atına binip mahmuzlamak

istedi. Yine aynı nazarlar vardı üzerinde ve atın ön ayakları tekrar saplanmıştı kuma ve Süraka yeniden kendini yerde buluvermişti.

Olanlara bir mânâ veremiyordu... Bunca yıldır buralarda at koşturuyordu ama ilk defa böyle bir olayla karşı karşıya kalmıştı. Yok.. yok.. **Ebû Cehil** değil, **Ebû Bekir** haklıydı. İlahi inayet altında yoluna râm olan bir insana kötülük yapmaya çalışmak beyhûdeydi. Toz-toprak içinde yerden kalkarken, kim bilir ruh dünyasında neler alıp-verdi ki, ayaklarının üstüne doğrulduğunda hâlindeki değişikliği sezmek zor olmayacaktı. Evet, Süraka da tökezleyen atının ardından Allah Rasûlü'nün önünde diz çökmek üzereydi. '***Sen de mi?***' dercesine mânâ yüklü bakışlara;

"**Evet, ben de yâ Rasûlallah!**" diye mukabelede bulundu önce. Ardından da, söz verdi O'na; geri dönecek ve arkadan gelen bütün düşmanlarını başka istikamete sevk edecekti. Ne de olsa, herkes, kendi alanında fedakârlık ve feragatte bulunmalı ve ihtiyaç olduğu yerde Hak adına maharetini ortaya koymalıydı. Artık O da, Allah yoluna râm olmuş, Rasûl-i Kibriyâ'nın biricik müdafilerindendi.

* * *

Bir kalbe iman girmişse, imanının gücü nisbetinde sahibine inanılması güç işler yaptırırdı ve bunları, ondan mahrum olanlar asla anlayamazdı. Gerekirse onun için ana-babadan geçilir, evlâd ü iyalden vaz geçilirdi. Medine'ye hicret söz konusu olduğunda Ebû Bekir'in aklına ana-baba ve çoluk-çocuk belki de hiç gelmemiş, **Tebûk**'e hazırlanırken diyeceği gibi *onları Allah ve Rasûlü'ne bırakmıştı.*

Beri tarafta **Ebû Kuhâfe**, oğlunun gitmesini aklına sığıştıramıyor ve;

"**Bunu da yaptı mı?**" diyordu "**Evlâd ü iyalini bana bırakıp gerçekten çekip gitti mi?**"

Evet, gitmişti.. hem de arkasına bile bakmadan..! Zaten **Ebû Kuhâfe**'nin oğlu **Abdullah İbn Osman**'ı **Ebû Bekir** kılan da bu değil miydi.!?

* * *

Kimseye de yük olma gibi bir niyeti yoktu ve asla yakınlığı kendi adına bir kredi olarak kullanmayı düşünemezdi. Medine'ye gelince de hanesine misafir olduğu **Hârice İbn Zeyd**'in, servetini kendisiyle paylaşma teklifine, bu yüzden '**evet**' dememiş ve elinde kalan beş bin dirhemi sermaye yapıp ticaretle uğraşır olmuştu.

Sıra mescid yapımına gelince işaret buyurulan yerdeki arsayı satın alıp tahsis eden de o idi.

Bir müddet sonra Medine'de ağır hastalandı. Oğlu **Abdullah**'a haber gönderip ailesiyle birlikte onların da gelmesini istedi. Zaten onlar da hicret etmek için fırsat kolluyorlardı. O da, kardeşleri **Esmâ** ile Âişe ve annesi **Ümmü Rûmân** ile Hz. Peygamber'in kızları **Fâtıma** ve **Ümmü Gülsüm**'ü alarak Medine'ye getirdi. Baba **Ebû Kuhâfe** ise, anlam veremediği bu yolda sadece arkadan bakakalmış, yalnız kalma pahasına Mekke'de kalmayı yeğlemişti.

* * *

Gönülleri **Kâbe**'de kalsa da **Mekke**.. **Utbe.. Ukbe**.. **Şeybe**.. **Ebû Leheb**.. **Ebû Cehil** geride kalmıştı. Artık medenî bir **Medine**'de beraberce kulluktaki hazzı yaşıyorlardı. Ancak küfrün kini buralara da ulaşacak ve Mekke'de ellerinden kaçırdıkları ortak düşmanlarını Medine'de de rahat bırakmayacaklardı.

Yollar **Bedir**'de birleştiğinde Ebû Bekir'in oğlu **Abdurrahman** da Kureyş'le birlikte gelmiş, babasına karşı savaşa hazırlanıyordu. Savaş başlayınca kendi öz oğlunun karşısına dikilip onunla savaşma isteğine Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* müsaade etmeyecekti. Belki de Abdurrahman'ın da gelip Hakk'a teslim olacağını bilen

Allah Rasûlü, uzaklaşması için eline mazeret vermek istemiyordu. Gerçekten gün gelip teslim olduğunda, aralarında **Bedir** konu olacak ve **Abdurrahman**, '*şayet o gün babası karşısına çıkmış olsaydı ona bir şey yapmayacağını*' söylerken babası **Ebû Bekir**, daha kararlıydı ve '*oğlu da olsa kendisi için fark etmeyeceğini ve mutlaka işini bitireceğini*' ifade edecekti.

* * *

Bedir günü Allah Rasûlü;

"**Allah'ım! Şu cemaat burada helâk olursa, artık sana kulluk olmaz.**" diye ellerini açıp yalvarırken Hz. Ebû Bekir;

"**Allah, Sana vaat ettiği nusretini mutlaka ulaştıracaktır.**" diyerek Rasûlullah'a destek veriyordu.

Uhud ve **Huneyn** gibi çetin meydanlarda, ölümüne Allah Rasûlü'nü müdafaa eden ender isimlerden biriydi.

* * *

Tam bir denge insanıydı; **Bedir**, **Uhud**, **Hendek** ve **Hudeybiye** gibi dönüm noktalarında hep onun bu yönü ön plâna çıkmakta ve ashâbını dengeleme adına Allah Rasûlü'nün elini güçlendirmekteydi. Aynı denge, Hz. Peygamber'in irtihalinde de, O'nsuz geçen iki küsûr yılda da kendini gösterecekti. Allah Rasûlü'nün aralarında olmayışını kabullenmek istemeyenlere karşılık onun yaklaşımları ve çıkıp insanlara bir hutbe irad etmesi, muhtemel bir çok olumsuzluğun önüne geçecek ve yanlışlar silsilesine meydan vermeyecekti.

Aynı zamanda Rasûlullah'ın vefatını ganimet bilen farklı tiplerin zuhûr etmeye başladığı ve bilhassa yalancı peygamberlerin etrafta mantar gibi bittiği dönemlerde onun gibi kararlı, temel değerlerinden asla taviz vermeyen bir lidere ihtiyaç vardı ve bu dönem de onun kiyaset ve feraseti sayesinde aşılmış oldu.

Diğer tarafta Müslüman olduğu hâlde onun gereklerini yerine getirmek istemeyen tipler de ortaya çıkmaya

başlamış, “**Namaz kılarız ama zekât vermeyiz.**” diyorlardı. Hz. **Ömer** gibi önemli sahâbîlerin;

“***Lâ ilâhe illallah*' dedikleri hâlde insanlarla nasıl savaşırsın?**” şeklindeki itirazlarına rağmen Hz. **Ebû Bekir** *(radıyallahu anh)*, onlarla savaş ilân etti. Zira Hakk'ın hatırı her şeyin üstündeydi ve âlî tutulmalıydı. Hz. Ebû Bekir tam bu günlerin adamıydı ve;

“**Rasûlüllah döneminde verilip de bugün verilmeyen bir yular bile olsa alırım.**” kararlılığını göstecek ve dört bir yanda çatlama emareleri beliren vahdet-i ruhiyeyi yeniden tesis edecekti. Hatta O'nu, ilk çıkışında yanlış yaptığı zehabıyla uyarmak isteyen en yakın arkadaşları, geçen zamanla hakikat aşikâr olunca yanıldıklarını anlayacak ve Hz. **Ebû Bekir**'e hak vereceklerdi.

O kadar ki, o gün yaşanan kargaşa ortamının akabinde Hz. Ebû Bekir'in kararlılığını gören **Ebû Hureyre** gibi bazı sahâbîler;

“**Ebû Bekir olmasaydı, böylesi bir karışıklık ortamında ortalık keşmekeşe döner ve bir daha da asla toparlanamazdı.**” diyeceklerdi.

* * *

Herkesin karşı çıktığı yerde davaya sahip çıkmanın ayrı bir yeri vardı ve Allah da, Rasûlullah da böylesi bir önceliğe ayrı bir değer veriyordu. Evet, belâların musibet olup yağdığı dönemlerde Allah davasına öncülük edenlerin, Allah katındaki mükâfatını takdire kimsenin gücü yetmezdi. Ahlâk-ı ilâhinin mücessem timsali olan Allah Rasûlü de farklı olamazdı.. olmadı da..! **Hirâ**'daki vuslatla başlayan süreçte kendisine ilk sahip çıkan **Yâr-ı Gâr**'ına her defasında sahip çıkan Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, başka ilkler söz konusu olduğu yerlerde bile, ilklerin ilkine daha ayrı bir vefa gösterecek ve herkesin karşı çıktığı

zamanlarda destek vermenin ne anlama geldiğini fiilen de göstermiş olacaktı.

Bir gün ashâbıyla birlikte oturuyordu. Uzaktan sadık dostunun gelişini gördü; belli ki üzüntülüydü. Uzaktan şöyle bir süzdükten sonra;

"**Arkadaşınızın başına bir şey gelmiş!.**" buyurdu. Selâm verip yanına oturduğunda Ebû Bekir *(radıyallahu anh)*, boynunu büktü ve mahcup bir eda ile şunları söyledi;

"**Benimle Ömer İbn Hattâb arasında bir şey oldu. Biraz aceleci davrandım ve üzdüm onu. Gerçi sonra pişman oldum ve beni affetmesini söyledim. Ancak o, buna yanaşmadı. Ben de, Sana geldim yâ Rasûlallah!**"

Sadık dostunun üzülmesine O da üzülür ve sıkıntı çekmesine gönlü razı olamazdı. Önce dua sadedinde;

"**Allah Ebû Bekir'e mağfiret etsin!**" buyurdu. Belli ki, sevdiklerin sevinciyle huzur buluyor, üzüntülerinden de olabildiğince mahzun kalıyordu. Bir anda sema bulutlarla kaplanmış gibiydi.

Diğer tarafta, Hz. **Ömer** de pişman olmuş ve gönlünü alıp helallik dilemek için Ebû Bekir'in evine gitmişti. O'nu orada bulamayınca, bulabileceği yere yöneldi ve doğruca mescidin yolunu tuttu. O da üzgündü. Huzura girip selâm verdiğinde Allah Rasûlü'nün yüzünde şimşeklerin çaktığı hemen fark etmişti. Pişman olmuştu ama olanları geri getirmeye de imkân yoktu. O kadar ki, nahif Ebû Bekir'in yüreği bu manzaraya dayanamadı ve ayaklarına kapanarak yalvarmaya başladı;

"**Vallahi yâ Rasûlallah! Zulme sebep olan bendim. Kusur bende..!**" diye aynı cümleyi kadife ses tonuyla iki kez tekrarladı.

Yağmur yüklü bulutlardan rahmet çağlamak üzereydi;

"**Allah** *(celle celâlüh)*, **beni size peygamber olarak gönderdiğinde hepiniz, '*Yalan söylüyorsun*' dediniz. '*Doğru***

***söyledin*' diyen sadece Ebû Bekir'di. Malı ve canıyla bana sahip çıkıp destek veren de O idi. Sahibimi bana bırakmalı değil misiniz?**"

Bir başka zaman da **Rabîatü'l-Eslemî** ile arasında bir ihtilaf zuhur etmiş ve mesele Allah Rasûlü'ne intikal ettiğinde Hz. Peygamber *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, yine ilk vefadarının yanında yerini almıştı. Hâdiseyi öğrenir öğrenmez mübarek başını kaldıracak ve sitem dolu bir ses tonuyla Rabîa'ya;

"**Ey Rabia'! Senin Ebû Bekir'le ne alıp veremediğin var.!?**" diyecekti. Durup dururken yeniden Ömer'i üzmüştü ya, şahsından dolayı bir arkadaşının kılına bile halel gelmesine gönlü razı olmayan Ebû Bekir *(radıyallahu anh)*, kolu-kanadı kırık ayrılıp giderken hayıflanarak gözyaşı döküyordu.

* * *

Ümmetin en alimlerinden biriydi ama bunu hiç mi hiç iftihar vesilesi yapmazdı. Vahyin neredeyse tamamına şahit olmuş, şeref-sudûr olan hadislerin çoğuna vakıf bulunmuştu. Belki de bu sebeple, Hz. Peygamber hayatta iken insanlara fetva veren iki kişiden biri Ebû Bekir'di. Ancak ilmini edeple öylesine kamufle etmişti ki, sorulmadan konuşmaz; sormak istediklerini de başkasının gündeme getirmesini beklerdi.

Rûm sûresi inip 3 ila 9 yıl içinde Rûmlar'ın yeniden **Sa'sânî**lere galip geleceklerini bildirince **Übeyy İbn Halef**'le yüz deve karşılığında iddiaya girmişti. O gün için ne Übeyy, ne de **Ceziretü'l-Arab**'da herhangi bir insan buna ihtimal vermiyordu. Zira Rûmlar, hayatlarında görmedikleri bir yenilgi almışlardı ve yakın zamanda toplanmalarına da imkân yoktu. Aynı zamanda bu, dinle dinsizliğin bir savaşıydı ve **Kureyş**, Hıristiyan olan Rûmlar'a karşılık Sa'sânîler'i tutuyor ve "***Onlar nasıl Hristiyanlar'ı yenmişlerse biz de sizi perişan edeceğiz.***"tehditleri savuruyorlardı.

Ebû Bekir'in ise, Allah kelamına güveni sonsuzdu ve tereddütsüz kabul etti. Gerçekten daha on yıl geçmemişti ki, 627 yılında **Ninovâ** savaşında Kur'ân'ın bu mûcizesi gerçekleşecekti. O gün için hayatta olmayan Übeyy'in varislerine giderek 100 deveyi alan Hz. Ebû Bekir, bunların hepsini fakirlere dağıtacaktı.

* * *

İlmi yanında feraseti de ulaşılmazdı. Daha sözün başında, sonunun nereye varacağını hesap eder ve maksadı hemen kavrardı. Gurubun yaklaştığı günlerden birinde Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, insanlara hitab ediyordu. Hutbesinin bir yerinde;

"**Allah, bir adamı dünya veya katındakini tercih konumunda muhayyer bıraktı; O da Allah katındakini tercih etti.**" buyurmuştu. Bu sözden ne kastedildiği konusunda kimse bir şey anlamamıştı. Hz. Ebû Bekir ise, daha bu sözleri duyar duymaz, ellerini yüzüne kapatmış hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Onun bu hâlini görenler, şaşkınlıklarını gizleyememiş ve '*Allah bir kulu muhayyer bırakmış ve o da Allah katında olanı tercih etmişken ağlamanın sebebi ne ola ki!?*' diyerek bunu ifade ediyorlardı. Halbuki muhayyer bırakılan Allah Rasûlü'nün kendisiydi ve Hz. Ebû Bekir *(radıyallahu anh)*, vakit tamam olup, artık ayrılık vaktinin geldiğini hemen fark etmiş ve yılların beraberliğinden sonra O'nsuz bir dünyanın dayanılmazlığı karşısında göz yaşı döküyordu. Teselli de yine Allah Rasûlü'ne *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* düşecekti;

"**Ağlama yâ Ebâ Bekir!**" Arkasından da herkesin duyacağı şekilde;

"**İnsanların mal ve arkadaşlık yönüyle en emini Ebû Bekir'dir. Şayet ben bir dost edinecek olsaydım, Ebû Bekir'i '*Halîl*' ittihaz ederdim. Ancak bundan böyle İslâm kardeşliği ve sevgisi var. Mescide açılan bütün kapılar kapatılsın; ancak Ebû Bekir'in kapısı sürekli açık olsun.**" dedi.

* * *

Mekke fethedilip yeniden köyüne döndüğünde doğruca yaşlı babasının yanına gitti. Elinden tuttu ve huzur-u risalete getirdi. Sevincine diyecek yoktu; zira, artık babası da Müslüman olmuştu. Anne-babasıyla çocukları ve torunları sahabe olma şerefine nail olan yegâne sahâbî o idi.

* * *

Çok yönlü bir insandı ve bir alanda önde bulunması hiçbir zaman başka alanlarda geride kalmasını gerektirmiyordu. İnsan-ı kamil olmak da zaten bu değil miydi.!?

Bir gün Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), insanlara hitab ediyordu. Konuşmasının bir yerinde cemaate döndü ve sordu;

"**Bugün aranızda oruç tutan var mı?**"

Kısa süren sessizliği Ebû Bekir'in kısık sesi bozdu;

"**Ben.**"

"**Tasaddukta bulunan?**"

Yine ortalıkta o kısık ses vardı;

"**Ben.**"

"**Cenazeye iştirak eden?**"

Sessizliği yine aynı ses bozuyordu;

"**Ben.**"

"**Bir miskinin karnını doyuran?**"

Yine o mahcup ses cevap veriyordu;

"**Ben.**"

Sonunda Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), son noktayı koymak için istediği zemini bulmuştu ve;

“**Bütün bunları bir günde yapan birisinin günahları affolur ve onun için Cennet vacip olur.**” buyurdu.

* * *

Yine bir gün Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*) insanlarla konuşuyordu. Bir ara konu, ilk günler ve o günlerde yaşanan sıkıntılara geldi. O günlerin Ebû Bekir'i, zengin ve sosyal konumu itibariyle en öndeki isimlerden biriydi. Elinde 40 bin dirhemlik malı vardı. Müslüman olunca bunların hepsini davası adına kullanma yarışına girmişti. O kadar ki, sıra Medine'ye hicrete gelince elinde sadece 5 bin dirhemi kalmıştı. Hz. Peygamber (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), onun ilk günden itibaren gösterdiği fedakârlığı anlatma babında;

“**Ebû Bekir'in malı gibi hiç kimsenin malı bana fayda vermedi.**” buyurunca yine kendini tutamadı ve göz yaşlarını ceyhûn edip ağlamaya başladı. Zira o, daha baştan malı ve canıyla birlikte sahip olduğu her şeyi bu yolda feda etmeye söz vermişti. Kendini toparlayınca yine aynı mahcup eda ile son sözünü söyledi;

“**Ben de, malım da Sana feda olsun, hepsi Senin'dir yâ Rasûlallah!**”

Zira o, başkalarının en çok verdikleri ve “**Artık Ebû Bekir'i geçmişizdir.**” dedikleri yerde bile ulaşılmaz bir fedakârlık örneği ortaya koymuş, “**ihtiyaç var**” denildiği yerde ve zamanında malının tamamını getirip teslim etmişti. Elindeki bütün imkânları, Hak adına kullanma yarışında onun önüne geçecek kimse olamazdı.. olmadı da..! Gelecek kaygısı taşımıyordu ve Allah'a olan güven ve teslimiyeti, üzerinde sorumluluğu bulunan aile fertlerini O'nun ve Rasûlü'nün hıfz ve kelâetine bırakacak kadar net ve duru idi.

* * *

Çoğu zaman açlıktan kıvranır, ama hâlinden kimseyi haberdar edip ah etmezdi. Çaresiz kaldığı zamanlarda, bir şeyler bulma ümidiyle yola koyulduğunda çoklukla Allah Rasûlü ile karşılaşır ve O'nun çektiklerini görünce kendi acılarını unuturdu.

Başka bir gün Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*) ashâbıyla oturmuş yine sohbet ediyorlardı. Ebû Bekir de orada bir kenara oturmuş çağlayan hikmete kulak veriyordu. Üzerinde de, yakasını dikenle bağlayıp bir araya getirdiği bir aba vardı. Bir zamanların Mekke'sindeki zengin tüccar Ebû Bekir (*radıyallahu anh*), fakr u zaruretten üzerine giyecek elbise bulamıyordu. Ancak bu, imkânını imkânı olmayanlara adamanın neticesiydi ve Allah katında bunun ayrı bir değeri vardı. Derken **Cibrîl** nüzûl etti ve Allah Rasûlü'ne Allah'ın selâmını ilettikten sonra;

"**Yâ Rasûlallah! Ebû Bekir'in üzerindeki, yakaları dikenle birbirine tutturulmuş bu aba da ne?**" diye sordu. Bildiğini biliyordu ama belli ki, verilecek cevaba bina edilecek hükümler vardı. Cevap verdi Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*);

"**Yâ Cibrîl! Bu adam Mekke'nin fethinden önce bütün malını benim yolumda feda edip harcadı.**"

Cibrîl de aradığı zemini bulmuş ve vazifesini yerine getirme fırsatını yakalamıştı;

"**Cenab-ı Hak tarafından kendisine selâm söyle ve de ki; *Allah* (*celle celâlüh*) *buyuruyor ki: Ebû Bekir bu fakir hâli ile Ben'den memnun mudur, değil midir?***" buyurdu.

Rabbinden kendisine selâm gelen Ebû Bekir, her zamanki gibi mahcubiyetten ağlıyordu. Hıçkırıkları arasında zorlukla şunları söyleyebildi;

"**Ben Rabbimden nasıl razı olmam, O'na nasıl darılırım. Ben Rabbimden hoşnudum.. ben Rabbimden hoşnudum.**"

* * *

Hakk'ın hatırını daima en önde tutardı. Semadaki **Cebrâil** ve **Mikâil** benzeri Hz. **Ömer**'le birlikte yerdeki iki vezirinden birincisiydi.

Rasûlullah'la birlikte olmadığı gün yok gibiydi ve maiyyet yanında sürekli peygamberî iltifata mazhariyet yaşıyordu. **Uhud**'a çıktıkları bir gün dağ sarsılınca Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), gaybî bir ihbarda bulunacak, onun sükûn bulmasını söyleyerek üzerinde bir Nebi, bir "**Sıddîk**" ve iki de şehid olduğunu söyleyecekti.

Ebû Bekir'i defalarca Cennet'le müjdeleyen Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*);

"**Ey insanlar! Şunu bilin ki Ebû Bekir beni hiçbir zaman üzmedi.**" buyuracak ve "***itaat***"le "***Sıddîkiyet***" arasındaki münasebete dikkat çekecekti. Genelde ilkleri temsil eden '**Aşere-i Mübeşşere**'nin, zaten Allah Rasûlü katında ayrı bir yeri vardı ve bu sosyal hayatta da kendini gösteriyordu. Savaşlarda Allah Rasûlü'nün önünde yer alan bu Sahâbîler, namazda da hemen arkasında saf tutuyor ve diğer insanlar da bunu oldukça tabiî karşılıyorlardı.

* * *

Koşulsuz bir teslimiyeti vardı. Zaten bu yüzden kendisine Mîraç Günü "**Sıddîk**" denilmişti. Davası uğruna elinde ne varsa vermek onun şiarıydı. Erkekler arasında en çok sevdiği insandı. Hz. Peygamber'in veziri gibiydi. Yeri geldiğinde vahiy kâtipliği yapıyor, ihtiyaç duyulduğunda da dışarıdan gelenlere adab ve erkân öğretip, huzur-u risalette nasıl davranacakları konusunda rehberlik ediyordu. Onun için Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*);

"**Mağarada arkadaşım olduğun gibi Havzımın başında da sahibim sensin.**" buyurmuştu.

İyilik yapıp, insanlardan karşılığını beklemezdi. Mükâfatını sadece Allah'tan dilerdi. Kimsenin başına kakmaz, insanların gururunu rencide etmeyi asla

düşünmezdi. Hz. Peygamber de onun bu hâlini bilir ve takdir buyururdu.

Huzur-u Risalette, daha Efendimiz hayattayken rüya tabiri yapan ender insanlardandı.

Kızını Allah Rasûlü'ne zevce olarak vermişti. Kızı bile olsa Hz. **Âişe** validemiz, inanan her gönül için olduğu gibi O'nun için de bir anne.. '**mü'minlerin annesi**' idi.

Onun müstesna kâmetini takdir etme sadedinde tabiînin büyüklerinden **Saîd İbn Müseyyeb** şöyle diyecekti:

"**Ebû Bekir, Hz. Peygamber'in** *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* **yanında vezir mesabesindeydi. Bütün işlerini onunla istişare ederdi. İslâm'da ikincisi, mağarada ikincisi, Bedir günü arîşinde ikincisi, kabirde ikincisi idi. Allah Rasûlü** *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, **onun önüne kimseyi geçirmezdi.**"

* * *

Ebedî dostluk için dünya, kifayetsiz bir yerdi ve Rasûlullah *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* için **Refîk-i A'lâ** ile vuslat zamanı artık gelmişti. Dünya ve dünyadakilere veda zamanı iyice yaklaşıp hastalığı şiddetlenince Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* bayılmıştı. Bir müddet sonra kendine geldiğinde;

"**Bilâl'e emredin; ezan okusun. Ebû Bekir'e de emredin; insanlara namaz kıldırsın.**" buyurdu ve ardından tekrar bayıldı. Kendine gelir gelmez de;

"**Namaz kılındı mı?**" diye sordu. Namaz kılınmamıştı ve herkes, ilk defa karşılaştıkları bu durumun şaşkınlığını yaşıyordu. Hz. **Âişe** validemiz;

"**Babam, yufka yürekli bir insandır; dayanamaz. Keşke başkasına emretsen yâ Rasûlallah!**" deyip bu isteğinde ısrar edince, Allah Rasûlü celallendi ve tekrar;

"**Bilâl'e emredin; ezan okusun. Ebû Bekir'e de emredin; insanlara namaz kıldırsın.**" diye ilk isteğini tekrarladı. Belli

ki, bu bir tavzifti ve mutlaka emri yerine getirilmeliydi. Aynı zamanda O,

“**İçinde Ebû Bekir olduğu sürece ümmetime bir başkasının imamlık yapması yakışmaz.**” buyurmamış mıydı!?

Kendine geldiği anlar artık çok kısalmıştı ve çok geçmeden yine bayıldı. Ayıldığında;

“**Namaza duruldu mu?**” diye tekrar sordu. Evet, bu sefer namaza durulmuştu ve Hz. **Ebû Bekir**, emrettiği gibi insanlara namaz kıldırıyordu. Koltuğuna giren iki sahâbî yardımıyla ayağa kalktı. Ayakları yerde sürüklene sürüklene yaklaştı ve perdeyi aralayıp cemaatine baktı. Yüzü, Mushaf sayfası gibi parlıyordu.. cemaatinin önünde imamını görünce nur yüzünde tarifi imkânsız bir tebessüm belirdi. Görenler, sevinçlerinden neredeyse namazlarını bozacaklardı; ‘*yerinizde kalın ve namazınızı tamamlayın*’ mânâsında işaret buyurdu. Ardından geldi ve Ebû Bekir’in yanına oturdu. İnsanlığın Güneşinin, yanında yeniden zuhûr ettiğini hisseden Hz. Ebû Bekir, geri geri gelmek istese de *yerinde kalmasını* emretti. Beraber kıldıkları son namazdı bu..!

Derken perde kapanmış ve güneş gurûb etmişti. Yokluğunu düşünemeyen ve O’nsuz bir dünyanın mânâsızlığında birleşen bir kısım sahâbî, kılıçlarını çekmiş;

“**Kim öldü derse şu kılıcımla kellesini koparırım.**” tehdidi savuruyorlardı. Birileri gelip Ebû Bekir’i durumdan haberdar ettiler. O sırada mescidde bulunuyordu. Onun gelişini gören kalabalık, ortadan açılıp yol veriyordu. Adımını içeri attığında gurûbun ıstırabından iki büklümdü. Heyecanla inip kalkan sinesinden kalbi çıkacak gibiydi. Tutamadı kendini ve üzerine kapandı. Nikâbını kaldırıp alnından öptü. Yüzünü, nur yüzüne koydu ve hayat veren nefesini dinlemek istedi. Hiç hareket yoktu; evet, O da bir beşerdi ve mukadder yolculuk O’nun için de kaçınılmazdı.

Başkalarının şaşkınlıktan ne yapacaklarını şaşırdıkları yerde o, insanları dengeye çağırıyor ve herkes için bir mi'yar oluyordu. Önce;

"**Sen de ölümlü bir beşersin onlar da ölecekler.**" Meâlindeki âyeti okudu. Şaşkın bakışlar, yılların dostu Ebû Bekir'in üzerindeydi;

"**Ey Allah Rasûlü'nün sahibi! Rasûlullah gerçekten vefat etti mi?**" diyorlardı. Hüzünle başını sallayıp;

"**Evet.**" dedi. Ebû Bekir ne diyorsa doğru olurdu ve anladılar ki, dünya ve ukbalarını aydın kılan Güneş gerçekten gurûb etmişti. Soruların arkası gelecekti;

"**Ey Allah Rasûlü'nün yârânı! Nebi üzerine namaz kılınır mı?**"

"**Evet**" ccevabını verdi yine. Ardından da;

"**Sizden her biriniz grup grup gelin ve namazını kılarak duada bulunun ve ayrılın. Sonra da diğerleri gelsin ve bütün insanlar aynı şekilde hareket etsinler.**" diye ne yapmaları gerektiğini tarif etti. O kadar itimatları vardı ki, Ebû Bekir'in dediğini yapacak ve hiç tereddüt yaşamayacaklardı. Her aşamada ayrı bir soru geliyordu;

"**Ey Rasûlüllah'ın sahibi! Nebi de, toprağa gömülüp defnedilir mi?**"

"**Evet.**"

"**Peki nereye?**"

"**Ruhunu, Allah'ın kabzettiği yere. Zira O, mutlaka tertemiz ve tayyib bir mekânda kabzetmiştir**."

Ancak insanlar, sadece etrafındaki üç-beş fertten ibaret değildi ve herkesi aynı itidale çağırmak onun gibilerin bir göreviydi. Daha sonra mescide çıkıp herkese şöyle hitap etti;

“**Ey insanlar! Bakın ve iyi dinleyin! Kim Muhammed’e kullukta bulunuyor idiyse bilsin ki Muhammed vefat etmiştir. Her kim de Allah’a kullukta samimi ise Allah Hayy’dır ve asla ölümlü değildir**.”

Ardından da, şu âyeti okumaya başladı;

“Muhammed, mutlak surette bir Rasûl’dür. Nitekim O’ndan önce de nice Rasûller gelip geçmiştir. Şayet O, ölür veya öldürülürse, siz hemen gerisin geriye dinden mi döneceksiniz? Kim geri döner, dinden çıkarsa, bilsin ki Allah’a asla zarar veremez. Ama Allah, hidayetin kadrini bilip şükredenleri bol bol mükâfatlandıracaktır.”

Onun bu hitabını dinlerken birçok sahâbî, âdeta bu âyeti ilk defa duyar gibiydiler. Halbuki daha önce kim bilir kaç defa okumuşlar, namazlarında kaç defa kıraat etmişlerdi..!

* * *

Bütün bunlar olup biterken diğer yanda **Ensâr** ve **Muhâcirîn**in ileri gelenleri toplanmış, Rasûlullah sonrasında kime itaat edileceğini konuşuyorlardı. Başlangıç itibariyle, ‘**Bizden bir emir, sizden de bir emir**’ anlayışı ön plâna çıkmış olsa da, Hz. **Ömer** gibi bir ferasetin delâletiyle ve kargaşaya zemin hazırlamamak için bir halifede karar kılınması kararlaştırılmıştı. Zira, “***Kınından çıkan iki kılıç bir daha geri dönmezdi.***” ve böyle bir zemine asla müsaade edilmemeliydi.

Derken olup bitenlerden Hz. Ebû Bekir haberdar edilmiş ve o da meclise gelmişti. Onun gelişiyle Hz. Ömer ileri atılarak;

“Ey Ensâr topluluğu! Allah Rasûlü’nün, insanlara namaz kılmak için Ebû Bekir’i öne geçirdiğini bilmiyor musunuz? Ebû Bekir’in önüne geçmek, Rasûlullah’ın koyduğu makamdan onu geri çekmek hanginizin hoşuna gider?” deyince topluluk;

"Ebû Bekir'in önüne geçmekten Allah'a sığınır, O'ndan istiğfar dileniriz." demişti.

Gelişmeler Hz. Ebû Bekir için sürprizdi ve güçlükle araya girip bu işin erinin Ömer veya ümmetin emini Ebû Ubeyde olduğunu söylemeye çalışsa da Hz. Ömer devam ediyordu;

"Ayrıca, 'Hani o ikisi mağarada idiler ve arkadaşına O, 'Üzülüp endişelenme! Allah bizimle beraberdir' diyordu' âyeti kimin hakkında indi ve kimden bahsediyor? Maiyyete mazhar kimdi?"

Etraftan Ömer'i destekleyen daha başka sesler de yükseliyordu;

"Aranızda Sıddîk ve "İkinin ikincisi' dururken başkasına bey'at edilir mi?"

Ayrıca Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*);

"**Benden sonra şu iki kişiye iktida edin: Ebû Bekir ve Ömer.**" buyurmuştu.

Artık kimse farklı düşünmüyordu. Hz. Ebû Bekir'in elinden tuttu Hz. Ömer.. elini elinin üstüne koydu ve böylelikle, Allah Rasûlü'ne halife olacak zâtı tayin etmiş oluyordu. Ardından herkes gelip bu bey'ata iştirak ettiler ve böylelikle Hz. Ebû Bekir için yeni ama oldukça meşakkatli bir dönem başlamış oluyordu.

Bu bey'atın ardından Ebû Bekir (*radıyallahu anh*) çıktı ve yine insanlara hitap etti. Sözleri arasında, Müslümanlar'ın en iyisi olmadığı hâlde bu vazifenin kendisine verildiğinden, doğru hareket ettiği müddetçe kendisine destek verilmesinden, ancak yanlışını gördükleri yerde de kendisini ikaz etmelerinden bahisler açtı. ona göre itaat, Allah ve Rasûlü'ne itaat edildiği müddetçe yapılması gereken bir vazifeydi.

* * *

Ancak bulanık suda balık avına çıkanlar da yok değildi. Hilâfetin **Ebû Bekir**'e kalmasını hazmedemeyen bazı insanlar, alternatif isimler aramaya başlamış ve Hz. **Ali**'nin kapısını aşındırır olmuşlardı:

"**Nasıl oluyor da bu iş, Kureyş'in en zayıf ve zelillerinin elinde kalıyor!?**" diyerek onu tahrik etmeye çalışıyor ve böylelikle potansiyeli olanları kullanarak maksatlarına ulaşmak istiyorlardı. Hatta bunun için Hz. Ali'ye, "**istediği takdirde Medine'yi yaya ve atlılardan oluşan büyük bir ordu ile dolduracağını ve kendisine destek vereceğini**" söyleyenler vardı. Bütün bunlar İslâm'a fitne sokup onu içerden yıkmanın unsurlarıydı ve kesinlikle prim verilmemeliydi. İstekler bittikten sonra sözü Hz. Ali aldı;

"**Biz Ebû Bekir'i bu işe ehil bulduk ve öyle gördük.**" dedi ve böylelikle, daha aralanmadan muhtemel fitnelerin önünü kapatmış oldu.

Başka bir zaman yanına yaklaşıp hilâfet konusunda hak iddia etmesi gerektiğini söyleyenlere karşılık Hz. Ali;

"**Rasûlüllah** (*sallâllahu aleyhi ve sellem*)**, namaz kılmaya Ebû Bekir'i geçirdi. Halbuki ben de oradaydım; yok değildim. Sıhhatliydim; hasta da değildim. Beni geçirmek isteseydi mutlaka bunu yapardı. Biz, dinimiz yönüyle Allah ve Rasûlü'nün razı olduğu insandan dünyamız itibariyle de razıyız.**" cevabını verecek ve kimseye ümit verip fitne fırsatı bırakmayacaktı.

* * *

Halife tayin edilmişti ama diğer tarafta da, bizzat Allah Rasûlü'nün hazırladığı **Üsâme** ordusu hareket emrini bekliyordu. Kendisine yaklaşıp, ***Rasûlullah'ın ayrılığıyla insanlar mahmurken bu ordunun hareketini geciktirmesinin daha uygun olacağını; zira dinden dönmelerin yaşandığını ve bu gücün Medine'de lâzım olacağını*** söyleyenler, hatta bazıları itibariyle ***Üsâme'nin yaşının gençliği ve azatlı bir kölenin oğlu olmasını ileri sürenler*** olsa da o, Rasûlullah'ın

teşkil ettiği ve hazırladığı bir orduyu geri bırakamayacağını ifade ederek bütün teklifleri geri çevirecekti. Evet, Allah Rasûlü'nün hazırladığı ordu, hazırlandığı veçhile mutlaka sefere gitmeli ve O'nun isteklerini yerine getirmeliydi.

Ordusuyla birlikte **Üsâme**'yi uğurlarken **Ebû Bekir** *(radıyallahu anh)* yaya olarak onları teşyi' ediyordu. Üsâme de mahcubiyetten ayrı bir şaşkınlık yaşıyordu; zira binmesi için ısrar etmiş, ancak Hz. Ebû Bekir bunu kabul etmemişti. Evet, sırtına böylesine ağır bir mesuliyet yüklenmemiş olsaydı o da, Rasûlullah'ın gösterdiği hedefte bu ordunun bir neferi olarak çarpışacaktı. Bizzat gidemiyorsa en azından, Allah yolunda ayaklarının toz ve toprağa bulaşmasını teselli kaynağı olarak telâkki ediyor ve böylelikle, gönlünün ordu ile birlikte olduğu mesajını veriyordu. Bir de ricası vardı: kendine yardımcı olması için **Ömer**'i yanında tutmak istiyordu. Halbuki o gün o, ordunun da, baştaki kumandanın da halifesiydi. İsteseydi, istediğini yapar ve buna da kimse karşı çıkıp bir şey diyemezdi. Ancak o, kendisine yardımcı olması için yanında kalmasını istediği Hz. **Ömer**'i bile talep ederken, kendi komutanı **Üsâme**'den izin istiyordu.

Orduya da, savaşta bile olsa insanlara insanca muamelenin şart olduğunu anlatan bir hutbe irad ettikten sonra el sallayarak veda etti.

* * *

Halife olmadan önce geçimini temin için bir kabile ile anlaşmış, ücret karşılığı koyunlarını sağıyordu. Halife seçildiğini duyan bu kabile artık gelmesinden ümit kesmiş ve bundan sonra bu işi kime yaptıracaklarını konuşarak bekleşiyorlardı. Tam konuşmalarının üstüne halife Hz. **Ebû Bekir** geldi ve;

"**Evet, Ben yine sizin için koyunları sağmaya devam ederim. Ümit ediyorum ki, içinde bulunduğum durum, beni eski alışkanlıklarımdan alıkoymaz.**" dedi ve bundan sonra

da bir yıl boyunca gidip koyunları sağmaya devam etti. Hatta o kadar ki, koyunların başındaki görevli çoban ne derse, hiç itiraz etmeden dediğini aynen yerine getiriyor ve bunu bir onur meselesi yapmıyordu.

* * *

Kızı ve Ümmü'l-Mü'minîn Hz. **Âişe** validemizin de şehâdetiyle, hilâfetle birlikte Hz. Ebû Bekir'in başına öyle gâileler açılmıştı ki, şayet bunlar dağların başına gelmiş olsaydı onlar tuz-buz olurdu. Hz. Peygamber'in yokluğunu fırsat bilen yalancı peygamberler, dört bir yanda zuhur etmeye başlamış, imanın gönüllerinde oturaklaşmadığı bazı insanlar, namaz kılmakla birlikte İslâm'ın bir diğer farzı zekâtı vermeyeceklerini beyan eder olmuşlardı. Daha ayrılığının ilk gününde, Rasûlullah'ın kendi eliyle hazırladığı **Üsâme** ordusuyla ilgili olmadık şeyler söyleniyor ve vahdet-i ruhiye sarsıldıkça sarsılıyordu.

Ancak o, bu günlerin insanıydı. Kader plânında Allah (*celle celâlüh*), Rasûlü'nün akabinde İslâm vahdetini temin edecek ve sonrakiler için sağlam bir sistem oturtacak olan kulunu, Habibi'nin dizinin dibinde yetiştirmişti. O kadar ki Hz. Ömer (*radıyallahu anh*);

"**İrtidat hâdiseleri karşısında ben, Ebû Bekir'in benden daha kararlı, azimkâr ve sert olduğunu gördüm. Halifeliği süresince insanları, İslâm ahlâkına o kadar alıştırmıştı ki, ben başa geçtiğimde, idarecilikte hiç zorlanmadım.**" Diyecekti.

* * *

Zühd ve takvasına da diyecek yoktu. Davasından başka bir derdi yoktu ve elindeki bütün imkânları bu noktada seferber etmişti. Çoğu insan için kaygan bir zemin oluşturan zenginlik, asalet ve makam gibi unsurlar, onu asla değiştiremezdi ve değiştirememişti de..!

Bir gün susamış ve bir miktar su istemişti. Çok geçmeden isteği yerine getirilmiş ve suyun yanında kendisine bir

miktar da bal takdim edilmişti. Tam ağzına götürmek üzereydi ki birden bire onu ağzından uzaklaştırdı ve ağlamaya başladı. O kadar ki, yanındaki insanlar da ona iştirak edip ağlaşıyorlardı. Bir müddet sonra herkes duruldu ama Ebû Bekir'in hıçkırıkları bitip tükenme bilmiyordu. Hatta onun, hıçkırıklarla boğulup öleceğinden korkanlar vardı. Aslında bu, hâl diliyle ders vermenin en etkin yoluydu. Derken kendini toparlayınca;

"**Ey Allah Rasûlü'nün halifesi! Seni bu kadar ağlatan ne idi?**" diye sordular. Anlatmaya başladı;

"**Bir gün yine Rasûlüllah'la birlikte oturuyorduk. Eliyle bir şeyi kendisinden uzaklaştırıyordu ama ben bir şey göremiyordum;**

"Uzaklaştırdığın şey ne? Yanında ben kimseyi göremiyorum." **dediğimde;**

"O, dünyadır. Bana temessül etti ve Ben de ona, "Başımdan def ol!" dedim. Önce yanımdan ayrılıp gitti; ancak sonra tekrar gelerek;

"*Sen beni kovup uzaklaştırsan da Sen'den sonrakiler aynı şeyi yapamayacak.*" dediğini anlattı. İşte, dedi. **"Ben bunu hatırladım ve bana kendini kabul ettirdiği korkusuyla kendimi tutamadım.**"

* * *

Hayırda yarış, onların genel karakteriydi ve bu konuda Hz. Ebû Bekir, asla yalnız değildi. Hz. **Ömer** (radıyallahu anh) Medine'nin dışında gözleri görmeyen yaşlı bir kadına hizmet etmeyi kendine vazife bilmiş ve sürekli ihtiyaçlarını gidermeye çalışıyordu. Her ne zaman suyunu getirse veya bir ihtiyacını gidermek için yanına uğrasa, kendisinden önce birisinin gelerek bunları yaptığını görüyordu. Bu iyiliği yapanın kim olduğunu öğrenmek için bir gece saklanıp beklemeye başladı. Ortalıktan el-ayak çekilince ihtiyar kadının evine gelen karartının Ebû Bekir olduğunu anlaması çok gecikmedi. Halbuki o gün Ebû Bekir

(radıyallahu anh), halife idi ve bu kadar ince düşünmesinin önünde, hilâfetle ilgili bir yığın problem yanında Hz. Peygamber sonrasında yaşanan olumsuzluklar gibi fazlasıyla engelle karşı karşıyaydı.

* * *

Halife tayin edilip kendisine bey'at edildiği zaman ve zemin o kadar kaygandı ki, hilâfeti sonrasında gelişen olaylara bakarak bir çok sahabe, Hz. Peygamber'den sonra Hz. Ebû Bekir'in işe vaziyet etmesinin hikmetlerini anlata anlata bitiremiyorlardı.

Bütün yükleri kaldırabilecek çapta güçlü omuzlara sahip olsa da, bunaldığı demlerde etrafı kolaçan eder ve tabiatla baş başa kalmak isterdi. Sıkıntıların cenderesinde sabır yudumladığı bir gün, ağaç üstünde özgürce uçan bir kuşa takılmıştı gözü. Kendi başına ve özgürdü. Hayranlıkla takip etti bir müddet ve dudaklarından şu cümleler döküldü;

"**Ne mutlu sana! Vallahi, ne kadar isterdim; senin gibi ağaç dallarına konan, hiçbir hesap ve azabı olmayan, ağaçtan gıdasını alan ve sonra da uçup giden bir kuş olsaydım..!**"

* * *

Kendinden bahsedilmesi hiç hoşuna gitmezdi. Böyle bir durumla da karşılaşınca, ellerini açar ve Rabbine yönelerek;

"**Allah'ım! Sen beni benden daha iyi biliyorsun. Ben de kendimi bunlardan daha iyi tanıyorum. Allah'ım! Zannettikleri gibi beni hayırla serfiraz kıl, bilmedikleri yönüyle de beni affeyle, söylediklerinden dolayı da beni hesaba çekme.**" diye yalvarırdı.

* * *

Hayat boyu beraber olup da O'ndan ayrı kalmak, Hz. **Ebû Bekir** için dayanılacak bir acı değildi. Aradan iki küsûr sene geçmişti. Âdeta, adım adım **Habibi**'ni takip etmek için kader plânında, onun da 63 yaşına gelmesi gerekiyordu.

Son yolculuk öncesinde hasta yatarken dostları yanına gelmiş, kendisini ziyaret ediyorlardı. Hastalığının şiddetini görünce;

“**Ey Allah Rasûlü’nün halifesi! Sana doktor çağıralım da hastalığına bir baksın!**” dediler. Temkinliydi, tavrını hiç bozmadı ve;

“Bana doktor baktı.” cevabını verdi;

“Peki sana ne dedi?” sorduklarında ise;

“Ben, istediğimi istediğim şekilde icra ederim.” cevabını verdi.

* * *

O da, daveti almış, artık gidiyordu. Önce Hz. Osman’a bir âhitname yazdırdı. Son olrak da kızı Ümmü’l-Mü’minin **Âişe** validemizi yanına çağırdı ve vefat eder etmez, maaşının arta kalan kısmını *beytülmâl*e götürüp teslim etmesini vasiyet etti. Bir de kendi adına arzusu vardı; hayat boyu yanından ayrılmadığı **Sevgili**’sinin, ölüm sonrasında da yanında yatmayı istiyordu. Şatafat ve alâyişten de olabildiğince uzak olmalıydı ve kefen olarak eski elbiselerinin kullanılmasını, karısı **Umeys** kızı **Esmâ** tarafından yıkanmasını ve oğlu **Abdurrahman**’ın da ona yardım etmesini vasiyet etti.

Rasûlüllah gibi O da, ayrılık vakti gelip Âhiret hayatına doğru giderken Hz. **Ömer**’i imamete geçirmiş ve böylelikle insanlara, kendisinden sonraki adresi göstermişti. Son namazını da Hz. Ömer kıldıracaktı.

* * *

Kızı **Âişe** validemiz, babasının son yolculuğunu şöyle anlatmaktadır:

“Babamın hastalığı ağırlaşıp bayılınca ben;

Kişi gözyaşlarını damarları içinde ne kadar saklarsa saklasın, bir gün mutlaka o gözyaşlarını boşaltacaktır” *anlamında bir şiir okudum. Babam ayılınca bana;*

“Öyle deme yavrucuğum’ ! *dedi.* ***‘Bari,*** **‘Ölüm sarhoşluğu tene geldiğinde, ‘Ey insan! İşte bu senin öteden beri kaçtığın şeydir.” denir*****’ meâlindeki âyeti oku’*** *dedi. Sonra da;*

“Rasûlüllah hangi gün vefat etmişti?” *diye sordu.*

“Pazartesi.”*cevabını verdim. Soruları devam ediyordu;*

“Bu gün, günlerden ne?” *dedi.*

“Pazartesi.” *cevabını verince;*

“Allah’tan umarım ki, bu gece ile arama başka bir gece girmesin.” *diye dua etti. Tekrar sordu;*

“Rasûlüllah kaç kefene sarılmıştı?”

“O’nu, beyaz ve yeni üç ‘Sehûliyye’ elbisesine kefenlemiştik. Bunların içinde sarık ve gömlek yoktu.” *dedim. Bana;*

“Şu elbisemi yıkayın. Onda zaferan lekesi var. yanına da başka iki elbise katarak beni onlara kefenleyin.” *talimatını verdi.*

“Ama o eski.” *diyerek itiraz edecek oldum. Kararlıydı ve şunları söyledi;*

“Olsun. Yeni elbiseye, ölülerden çok diriler muhtaçtır. Kaldı ki, ölünün kefeni çürüyecektir.”

* * *

Vefat haberi duyulunca **Medine**, gözyaşlarına boğuldu. Rasûlüllah’ın ayrıldığı günün bir benzeri yaşanıyordu Medine’de..! Ölüm haberini duyar duymaz hıçkırıklara boğulan Hz. **Ali**, koşarak evinin yanına kadar geldi ve edepten iki büklüm şunları söylemeye başladı;

“**Allah sana merhamet etsin yâ Ebâ Bekir! Sen insanların İslâm yönüyle en önde olanı, iman yönüyle en mükemmeli, Allah’tan en çok korkanı, yük itibariyle de en ağırının altına**

gireniydin. Rasûlüllah'ın izinde yürüme konusunda senden daha hassas, arkadaşları konusunda da senden daha duyarlı kimse olamaz."

* * *

Maişetini kendi el emeğiyle karşılamak için çarşı-pazara gittiğini gören Hz. **Ömer** ve **Ebû Ubeyde** gibi sahâbîler, hilâfet meselelerini takip dururken bir halifenin, bu türlü işlere zaman ayırmasının doğru olmadığını vurgulayarak kendisine bir maaş takdir etmesi konusunda, halife Ebû Bekir'i zorlamışlar ve neticede bunu kabul ettirmişlerdi. Ancak o, o kadar hassas yaşıyordu ki, takdir edilen bu ücrette hakkı olmadığını düşünüyor ve harcamamak için aşırı hassasiyet gösteriyordu. Ölümün emarelerini gördüğü anda, aklına biriktirdiği bu ücretler geldi ve sakladığı yerden bunların alınıp yeniden hazineye iadesini talep ederek etrafındakilere şunları söyleyecekti;

"**Ömer beni bana bırakmadı ve beytü'l-malden 6 bin dirhem almak zorunda kaldım. Bunların hepsi falan yerdeki duvarda saklı.**"

Nihayet bu emanet, Hz. **Ömer**'e gelip içindekileri görünce dev Ömer de hıçkırıklara boğulacak ve hassasiyet çizgisinde yaşadığı hayatın bir başkası tarafından yaşanmasının imkânsız olduğunu anlatacak ve şöyle diyecekti;

"**Allah Ebû Bekir'e merhamet etsin! Kendisinden sonra kimseye söz söylemeye mecal bırakmadı. Ben ise O'ndan sonra bu vazifeyi üstlenmiş bulunuyorum.**"

* * *

Bir zamanların Mekke'sinde ticaretle uğraşan, itibar ve mal sahibi, Kureyş'in, önünde el-pençe divan durduğu müşkil-küşâd adam ve Allah Rasûlü'nün de halifesi **Ebû Bekir**'den miras olarak geriye, bir sağmal **deve**, bir **hizmetçi** ve içine süt sağılan bir **çanak** kalmıştı.

MÜEZZİNLERİN PÎRİ

HZ. BİLÂL-İ HABEŞÎ

(radıyallahu anh)

"Ebû Bekir, efendimizdir; efendimizi hürriyetine kavuşturmuştur."

Bilâl-i Habeşî, boyunlara tasmalar takılıp çarşı-pazarda köle niyetine insanların satıldığı talihsiz bir dönemde **Mekke**'de dünyaya gelmişti. Aslen **Habeş**'liydi. Anne-babası da köle olan Bilâl'in, ne gününde hakkı, ne de geleceği ile ilgili plânları vardı. Olamazdı da..! Zira, onun hayatı, efendisinin lütfundan ibaretti..! Güttüğü hayvanlarla eş tutulduğu anlar, adam yerine konulup lütufta bulunulduğu en kıymetli zamanlarıydı onun..!

Bulunduğu evde Rasûlüllah'a karşı bitme tükenme bilmeyen bir kin, her defasında açığa çıkan bir nefret vardı. Sürekli komplolar kurulur, davasından vazgeçirmek için akla hayale gelmedik tuzaklardan bahsedilirdi. Hoşuna gitmese de Bilâl'in, akışı değiştirmeye ne gücü ne de yetkisi vardı. Kendisi için çizilen çizginin dışına çıkamaz, genelde efendisinin deve ve koyunlarını otlatır, kendi hâlinde çileli bir hayat yaşardı. İslâm gelip elinden tutmasaydı öyle de devam edecek, ve bir köle olarak noktaladığı hayatı unutulup gidecekti.

* * *

Gerçeğin nurlu çehresiyle tanışması da böyle bir zamanda gerçekleşmişti. **Ebû Bekir**'le birlikte mağaraya gizlenen **Allah Rasûlü**'ne süt takdim etmiş ve böylelikle, ayrılma bilmeyecek bir tanışıklık başlamıştı. Kim ne derse desin **Bilâl**, gerçek sahibini, gönlünün sultanını bulmuştu ve bir daha da ondan hiç ayrılmayacaktı. Zira Bilâl, artık Hakka uyanmıştı. Hem de nice hürlerden önce..! Kullara

kulluktan kurtulmuş, onun elçisine de gönlünü kaptırmıştı. İkinci.. üçüncü gün derken, **Ebû Cehil**, durumun farkına varmış ve böylelikle Bilâl için daha da zor, çetin günler başlamıştı.

* * *

Nurun perde altında yayıldığı sırlı bu ilk günlerde, imanını ilân etmek bir cesaret isterdi ve bu cesareti gösteren yedi kişiden biri de Bilâl'di. **Kâbe**'deki putlara söz sayıp hakaret ettiği görülünce bir gün, hakkında söylentiler yayılmış ve amansız bir takip başlamıştı. Sahibini sıkıştırdılar. Bir köle için riske girmeye hiç niyeti yoktu. Zaten Bilâl de, kölelerinden bir köleydi. Minnetsizdi ve, '**Alın sizin olsun. Ne yaparsanız yapın**' deyiverdi. Bilâl, **Ümeyye İbn Halef**'in ellerinde, **Ebû Cehil**'in insafına (!) kalmıştı.

* * *

Aldılar ve Bilâl'i sahraya götürdüler. Çölün kızgın kumları üzerinde yatırıyor, omuzlarına taşlar koyup, bir taraftan işkence yaparken diğer yandan da gönlünün gülü **Muhammed**'i ve dinini inkâr etmesini istiyorlardı.

Bilhassa Ebû Cehil'de, bitip tükenme bilmeyen bir kin vardı. Salyalar dökülen ağzından bu kinini her fırsatta kusuyordu. Bir efendi olarak aklına sığıştıramıyordu: kendi iradesi dışında bir başka güç nasıl kabul edilebilirdi? Hele bir köle.. konumuna bakmadan böyle bir kabule nasıl cür'et edebilirdi? Yüz üstü kızgın kumlara yatırıyor ve güneşte kızarıncaya kadar işkence yapıyordu. Bir taraftan da, '***Muhammed'in Rabbini inkâr et!***' diye sürekli telkinde bulunuyor, hakaret üstüne hakaretler yağdırıyordu. Zaten takatı tükenen Bilâl'in, söz söylemeye mecali kalmıyor, dudaklarından sadece bir kelime dökülüyordu: '**Ehad.. Ehad..!**'

* * *

Bilâl, o dünyayı da bilen birisiydi. Bugüne kadar hep onlarla beraberdi. Dediklerini kabullenip tekrar yanlarına gitse ne değişecekti? Hayat boyu işkence altında yaşamaktansa, bugün katlanıp ebedî huzuru yakalamak vardı işin ucunda. Onun için dişini sıkmış ve *zilletle yaşamaktansa izzetle ölümü* çoktan göze almıştı. O gün Bilâl'e, kimse güç yetirip isteklerini kabul ettiremedi. Bulduğu yolda *sabit kadem* kalmaya kararlıydı ve her türlü işkenceye rağmen bu kararlılığından zerre kadar taviz vermedi.

Güneşin yakıp kavurduğu bedeninde ayrı bir parıltı, kemiklerine yapışmış teninde de farklı bir ışıltı vardı. Kararmış bedeni âdeta nur kesilmişti. **Ümeyye** ve **Ebû Cehil**'lerin, bitip tükenme bilmeyen kinini sinesinde söndürürken âdeta melekleşiyor ve bir başka keyfiyet kazanıyordu..! Bu ne kindi ki, maksadına nail olabilmek için her şeyi mübah görüyor ve kuralsız bastırıyordu. Boynuna ipler bağlıyor ve onu çocukların eline verip sokaklarda, Mekke dağlarının arasında sürükletiyorlardı. Allah'ın, '***kulum,***' Rasûlü'nün de, '***ümmetim***' dediği Bilâl'i çoluk çocuğun oyuncağı hâline getirmişlerdi. Çölde yalınayak yürüyüp yanmadan Bilâl'i anlamaya, çilesini görüp bilmeden mihnetlerin ortaya çıkardığı kadr u kıymetini idrake imkân olabilir mi!?

* * *

Onun çektiği çileyi duyup gördükçe, sıkıntıların cenderesinde yanıp kavrulan Allah Rasûlü de çok üzülürdü. Onu hürriyetine kavuşturmakla **Ebû Bekir**, her zamanki ferasetini konuşturuyor, aynı zamanda Efendimiz'i de sıkıntı ve üzüntülerinden bir nebze kurtarmış oluyordu. Zira, başında değirmen taşlarının döndürülüp kavuran güneşin altında inim inim inlediği bir sırada onu, Hz. Ebû Bekir, sahibinden satın almış ve arkasından da hürriyetine kavuşturmuştu. Hz. **Ömer**'in dediği gibi, "*Ebû Bekir efendimizdi ve efendimizi hürriyetine kavuşturuyordu.*"

Böylelikle **Bilâl**, hem Ümeyye ve Ebû Cehil'in hiddetinden, hem de Kureyş'in işkencesinden kurtulmuştu. Doğruca Allah Rasûlü'nün yanına gitti. Teslim oldu ona ve o günden sonra da hiç ayrılmadı. Her geçen gün Bilâl, Efendimiz'e yaklaşıyor, kalbine giriyordu. Bir zamanlar *insan* yerine bile konulmayan Bilâl için, artık sıkıntılı günler geride kalmış, yeni bir hayat başlamıştı. Öyle bir mesafe katetti ki, dünkü siyahî köle bugün, kendisinden çok şey öğreneceğimiz bir muallim, hem de insanlığın muallimi hâline gelmişti.

* * *

Derken gün geldi Mekke, kapılarını tamamen kapattı imana... Mukaddes bir göç yaşanacaktı Medine'ye ve artık Mekke, arkasından ağıtların yakılacağı, dâussılalarla methiyelerin dizileceği bir beldeydi. Her inanan gönül gibi artık, Bilâl de Medine'deydi.

Nihayet namaz farz kılınmış ve insanları ona davet için ezan okunması gerekiyordu. Efendiler Efendisi, *Cennet'teki kameti ulaşılmaz kılan böyle bir vazife* için Bilâl'i seçmişti. Zaman zaman 'Ş'leri 'S' olarak telaffuz eden Bilâl ezan okuyacaktı. Kalktı ve o yanık sesiyle ezan okumaya başladı. Allah'ın adını, Rasûlü'nün yâdını Mekke'de bu denli haykıramamıştı. Bir zamanlar **Mekke**'yi '**Ehad.. Ehad..!**' diye inleten ses, şimdi '**Allahü Ekber.. Allahü Ekber..!**' diye **Medine**'de yankılanıyor, insanları Rasûlüllah'la birlikte namaza davet ediyordu.

* * *

Derken **Bedir** geldi çattı. Ne tevafuk ki, oradaki parola da '**Ehad.. Ehad..!**' idi. **Kureyş**, buraya ölümüne gelmişti. Mekke'de elinden kaçırdığı fırsatı burada kaybetme niyetinde değildi. Ona göre hazırlanmış ve başka bir ihtimali akıllarına bile getirmiyorlardı.

Mekke'nin sokak ve dağlarında Bilâl'i inim inim inleten **Ümeyye** de Bedir'e gelenler arasındaydı. Bulutlar güneşin önünde ebedi kalamazdı ya..! Günler değişmiş, çehreler de başkalaşmıştı. Ümeyye de ettiğini bulacak, ektiğini biçecekti. Hem de adam yerine koymadığı kölesi Bilâl'in eliyle..! Bir ara Ümeyye'yi gördü Bilâl ve haykırdı; '**Küfrün başı Ümeyye! İşte şurada..!**

Ümeyye ise, Bilâl'i hâlâ küçümsüyor, tepeden bakıyordu. '**Bilâl! Kölem! Sen mi?**' diyor ve aldırış bile etmiyordu. Bulundukları yerden bir **tekbir** sesi yükseldi. Artık Ümeyye nefes alamıyordu.

* * *

Bilâl, mükemmel bir insan olmuştu. Ezanı.. namazı.. kulluğundaki derinlik ve hassasiyetiyle Hz. Peygamber'in de dikkatini çekiyor ve zaman zaman, "**hangi amelin sebebiyle bu noktaya ulaştın?**" anlamında kendisiyle ilgili sorular soruyordu.

Bir defasında Efendimiz, Cennet'e girdiğini ve önünde bir ses işittiğini anlatıyordu. Cebrâil'e bu sesin ne olduğunu sorunca; "**Önünde Bilâl yürüyor.**" cevabını almıştı.

Efendimiz'in, *Cennet'in kendisine müştak olduğu üç kişiden biri olarak anlattığı Bilâl*, aynı zamanda çok mütevaziydi. Bir kısım insanlar, gelip Bilâl'in faziletlerinden bahsettiklerinde çok utanmış ve, "**Ben bir Habeşli'yim. Daha dün ben bir köleydim.**" demişti.

İnsanların kendisini **Ebû Bekir**'e tafdil edip ondan üstün tuttukları kulağına gelmişti. Çok şaşırdı, utancından kıpkırmızı kesilmişti ve hemen müdahale etti: "**Nasıl olur.**" dedi. "**Ben, onun hasenatından sadece bir haseneyim.**"

Efendimiz, izdivacıyla bizzat meşgul olmuştu. Evine ziyarete geldiği bir sırada hanımının Bilâl'i bir nebze üzdüğünü hissetmiş, "**Sakın Bilâl'i gücendirme!**" diyerek

onu ikaz etmişti. Zira onu üzenin hasenatı tehlikeye girer, iyilikleri kabul görmezdi.

* * *

Medine güzeldi.. işkenceler mazide kalmıştı.. Rasûlüllah'la beraberdi.. artık Bilâl de bir **insan**dı.. hem de rehber bir insan.. ama Bilâl'in gözünde hâlâ **Mekke** tütüyor, yana yakıla Mekke'ye methiyeler diziyordu. Bir yüce mefkureye koşarken nefes nefese, Rabbinin adını orada da haykırmak en büyük hayaliydi. Aynı zamanda her yer vatan değildi.. olamazdı da..!

Aslına bakılırsa Bilâl, Mekkeli de değildi. Habeş'ten gelmişti. Ama onun, Mekke'de çilesi vardı. Çölün kumlarına karışmış teri vardı.. Mekke'de onun yeri vardı... Taşı toprağı hatıralarıyla doluydu. Ezan okurken oraya yöneliyor, sesini daha bir gür çıkarıyordu. Belki de, Medine'de bulduğu rahatlığı Mekke'de de yaşayabilmenin özlemiydi bu. Taşına toprağına nameler yakıyor, pınarlarının suyundan içebilme özlemiyle yanıp tutuşuyordu.

* * *

Hastalanmıştı bir gün.. ateşler içinde yanıyor ve şiddetli bir acı çekiyordu. Hâlini sorduklarında, belki de ilk günlerdeki çileli günlerini hatırlamış ve unutmuştu her şeyi.. zira Mekke düşmüştü yâdına.. ağrıları bir bir gitmiş, oraya olan özlemini, hem de Mekke'nin otuna, dağ ve taşına olan hasretini seslendiriyordu. "**Bilmem ki!**" diyordu. "**Mekke vadisinde etrafımı izhir ve celil otları sarmış olarak bir gece daha geçirebilecek miyim? Mecenne suyuna ulaşacağım bir gün daha gelecek mi? Şâme ve Tafîl dağları bana bir kere daha görünecek mi?**"

Karıncanın duasına muttali olup ihtiyacını gideren Yüce Kudret, elbette Bilâl'in yakarışını da duyuyordu. Olacaktı; bunlar da olacak, Bilâl'in, Bilâl'lerin de hasreti dinecekti. Ama zamanı vardı...

* * *

Aradan yıllar geçti. Geçen yıllarla birlikte sılaya olan hasret, önü alınmaz bir talebe dönüşmüştü. Ziyaret için yola döküldüler. Kureyş çok tahammülsüzdü.. **Hudeybiye**'de durup yoldan geri dönmek zorunda kaldılar... Bir anlaşma vardı ama Kureyş, şimdiye kadar neye sadık kalmıştı ki!? Bir köye saldırıp kan dökerek anlaşmayı ihlâl ederken, yolun sonuna geldiklernin farkında değillerdi. Artık vakit tamamdı.

Nihayet, müjdesi verilmiş bir fetihle **Mekke**'ye girdiklerinde artık, orada ne *Lât* ne de *Uzzâ* kalmıştı.. ne *Ebû Cehil*'den eser vardı, ne de *Ebû Leheb*'in hükmü geçiyordu. Hak gelince batılın mumu sönmüş ve işkenceler de bitmişti..! Mekke, gerçek sahibine kavuşmanın bayramını yaşıyordu.

* * *

O güne kadar mazlumların iniltisine şahit olan Mekke, ilk kez **Muhammedî sadâ**yı duyacaktı. İşaret buyurmuştu Rasûlüllah ve çıkmıştı Bilâl Kâbe'nin damına.. Mekke'nin dört bir ufkunda artık, "**Allahü Ekber.. Allahü Ekber..!**" hakikati yankılanıyordu. Mekke'nin yüzü gülmüş, kasvet kaplı atmosferini büyülü bir huzur bürümüştü. Âdeta hayat durmuştu Mekke'de..! Mü'minlerde sevinç gözyaşları, müşriklerde ise korkulu bakışlar hakimdi. Şaşkınlıktan ne yapacağını bilemeyenler, utancından huzura gelemeyenler vardı. Kendi zaviyelerinden bakıyor ve hayatlarından endişe duyuyorlardı. Halbuki Allah Rasûlü, insanları insanca yaşatmak için gelmişti. Yine enginliğini konuşturacak, her türlü hakaret ve şiddeti reva gören kin tacirlerine bile, "**Haydi gidin, hürsünüz..!**" deyiverecekti.

* * *

Rasûlüllah'la birlikte bütün savaşlara katıldı Bilâl..! Veda Haccı'nda bulundu. Ümmetiyle vedalaşırken Allah Rasûlü, Bilâl'in içine de bir kor düşmüştü. O'nun olmadığı bir mekânı hayal edemiyor, aklına bile getirmek

istemiyordu. Ancak O da bir beşerdi ve herkese olan O'na da olacak, bir gün O da, fena ve faniyi bırakıp ebedî dostluğa, rafik-i a'lâya ulaşacaktı.

Son ezanını, güneşin gurûb ettiği, Rasûlüllah'ın yüce dostluğa kavuştuğu gün okumuştu. Bu hicrana gönlü dayanacak gibi değildi. Sabah-akşam beraber olduğu Allah Rasûlü'yle artık oturup kalkamayacak, ezanını okuyup arkasında namazını kılamayacaktı. Çok üzgündü. Bağrına taş basıp yüreğindeki ateşi söndürmeyi defalarca denedi ama buna imkân yoktu. Deli-divane olmuştu. Gecenin sessizliği çökünce Medine'ye, Bilâl de susmuş, bir türlü ezan okuyamıyordu.

Belki de Medine'yi, eski hâliyle yâd etmeyi arzuluyor, Rasûlüllah olmadan zihnine oradan bir karenin girmesine gönlü razı olmuyordu. Zira, o güne kadar okuduğu her ezanın namazını Rasûlüllah kıldırmış, attığı her adımda O'nunla hemdem olmuştu. Hatıralarındaki Medine'yi yaşamak, ölünceye kadar bütünlüğüne halel getirmemek için oradan ayrılmak istiyordu.

* * *

Aklına koymuştu: O'nun olmadığı yerde Bilâl de olmamalıydı. Halife **Ebû Bekir**'in yanına geldi ve Efendiler Efendisi'nin bir sözünü nakletti ona. Zira Efendimiz, bir gün karşısına almış ve ona,

"**Yâ Bilâl! Allah yolunda cihaddan daha faziletli bir başka amel yoktur.**" demişti.

Ebû Bekir, anlamıştı Bilâl'in maksadını. Ortalığı sessizlik bürüdü bir müddet ve arkasından endişe dolu bir sesle,

"**Ne demek istiyorsun yâ Bilâl!**" dedi. Bilâl'in cevabı hazırdı:

"**Ölünceye kadar kendimi Allah için vakfetmek.**"

Aynı hicran, onu da yakmıyor muydu? Gözyaşlarına hakim olamadı ve narin bir ses tonuyla Bilâl'e tekrar döndü;

"**Ezanımızı kim okuyacak?**"

Zira, Bilâl bir ***âlem*** olmuştu. Çileli günlerin bir hatırasıydı. Medine '**Allahü Ekber**'i ilk onunla duymuş, aynı sadâyı **Mekke**'ye o taşımıştı. Rasûlüllah'ın müezziniydi. Mukadder beşer yolculuğu devam etse de, günde beş vakit ezan ve namaz arkada kalanlara birer borçtu. Bilâl de giderse, ezanları kim okuyacaktı..? Her ikisi de hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Bir ara kendini toparladı Bilâl ve inleyen bir sesle;

"**Rasûlüllah'tan sonra ben ezan okuyamam.**" diyebildi.

Belli ki, Ebû Bekir'in ısrarı bir netice vermeyecekti. Bilâl'i durdurmak mümkün değildi. Öylesine kararlıydı ki, bir adım daha attı ve Halife'ye:

"**Sen.**" dedi. "**Beni, Allah için mi, satın alıp hürriyete kavuşturdun, kendin için mi?**"

Ebû Bekir gibi *varlığının tamamını Allah yolunda seferber eden birisi,* kendisi için bir adım atar mıydı hiç? "**Elbette Allah için.**" cevabını verdi. Bunun üzerine boynu bükük Bilâl'in ağzından şu cümleler dökülmeye başladı:

"**Şayet beni kendin için satın alıp hürriyete kavuşturmuşsan, yanında tutabilirsin. Hakkın var buna.. o zaman dediğini yaparım. Ancak bunu, Allah için yapmışsan bırak da bugün ben, Allah için cihad edeyim.**"

Yüreğe bir taş daha basmak gerekiyordu ve artık Bilâl için Medine de, uzaktan bakılan bir şehirdi. En çok sevdiği, arkasından ağıtlar yaktığı Mekke de artık yarasına merhem olamazdı ve oraya dönmeyi de düşünmedi. O sıralarda Şam taraflarına gitme hazırlığında olan bir seriyye vardı.. katıldı aralarına ve sonrasında hiç durmadan Allah için

koşturdu durdu. Zira, yarasına ancak, Allah için attığı adımlar merhem olabiliyordu.

* * *

Zaman ilerliyordu. **Ebû Bekir** de gurub etmiş, bayrağı artık **Ömer** taşıyordu. Bilâl'i özleyen, Bilâl'in ezanına hasret kalanlardan biri de şüphesiz Ömer'di. Aynı hasreti yaşayan binlerce insan vardı Hicaz'da. Dindirilmesi mümkün olan bir hasretti bu. Konuştular aralarında ve bir nebze de olsa dindirmeye karar verdiler. Halife Ömer gidecek ve getirecekti Bilâl'i tekrar Medine'ye...

Düştü yola ve Şam'a geldi bir gün. Aradı ve buldu Bilâl'i. Aradan yıllar geçmişti. Oturup hasret giderdiler saatlerce... Mekke'den bu yana kopup gelen iki dostun dertleşmesiydi bu... Hicranı, sadece Bilâl yaşamıyordu ki..! Hicaz'ın yası, bitip tükenme bilmiyordu... Bir anlık teneffüs bile olsa, yüreklere bir nebze su serpilmeliydi... Sonra sözü ezana getirdi Ömer... "**Ne olur, bir defa**" dedi ve israr etti: "**Medineliler seni.. ezanını bekliyor yâ Bilâl..!**"

* * *

Yumuşamıştı Bilâl. Zira, önünde sadece bir fert değil, sosyal bir talep duruyordu. Belki de dualar külliyet kesbetmiş ve kabul vakti gelmişti.

Bir de rüya görmüştü Bilâl! Yıllarca hasretiyle yanıp tutuştuğu Efendisi, Efendimiz gecesine teşrif etmiş, "**Bu kadar ayrılık niye yâ Bilâl! Bizi ziyaret vakti gelmedi mi?**" demişti.

Bir iktirandı bu... Doğruca Medine'nin yolunu tuttu. Oraya gelinceye kadar, bütün hatıralarını yeniden canlandırdı zihninde. Medine'de okuduğu her ezanın imamı, Rasûlüllah'dı ve Bilâl de Medine'ye gidiyordu. Sanki yeniden karşılaşacakmış gibi heyecanlanıyor, yürüdüğünün bile farkına varamıyordu. Uçuyordu âdeta...

Derken ulaşmıştı artık Medine'ye.. doğruca Efendimiz'in kabrinin başına geldi. Çok duyguluydu. Yıllar

sonra **Pâk Yüzü**nü göremese de O'nun, kendi hâlini gördüğünden emindi. Bir hasbihaldi bu..! Hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Orada, iki yâdigâr; **Hasan** ve **Hüseyin**'le karşılaştı. Görüp karşılaştığı her şey Efendisini, gönlünün sultanını hatırlatıyordu. Kendini kaybetmişti Bilâl! Onları kucaklıyor, öpüp öpüp sarılıyor ve kokularında Rasûlüllah'ı duymaya çalışıyordu.

* * *

Sevinen sadece Bilâl değildi ki! Geldiğini duyan herkes, ayrı bir sevinç yaşıyordu. Hz. Hasan ve Hüseyin, bir fırsat yakalamışlardı. Bırakmadılar onu ve değerlendirmek istediler. Bilâl'in olduğu yerde, ezanı da Bilâl okumalıydı ve ***sabah ezanını*** okuması için boynuna sarılıp yalvardılar âdeta. Belli ki istek, bir Ömer'den değil, bütün Medine'den geliyordu.

Gecenin karanlığı veda edip Medine aydınlanmaya durunca yeniden, o gece mescidden bir nida yükselmeye başladı: "**Allahü Ekber.. Allahü Ekber..!**"

Ezan okunuyordu. Ama bu ezan, önceki günlerden farklı bir ezandı. Bu ses, tanıdık bir sesti... Evet.. evet, Bilâl'in sesiydi bu..! Onun sesi kulaktan girince gönüllere Rasûlüllah tahtını kurmaz mıydı hiç..?

Rüya değil, gerçekti bu..! Bilâl.. ezan.. Rasûlüllah ve Medine... O kadar bütünleşmişlerdi ki, dâussılayla yanıp tutuştukları Mekke'ye bir fetihle girdiklerinde bile geri dönmüş, Medine'yi şenlendirmeye devam etmişlerdi..!

Bilâl, ezan okuyordu okumasına ama, hasretle yanıp iniltiyle titreyen sesi kesilmek üzereydi. Zira, Habib-i Ekrem'in adını ilâna gelince sıra, Bilâl'in gırtlağında hıçkırıklar düğümlenmiş ve bir türlü "**Eşhedü Enne Muhammede'r-Rasûlüllah**" diyemiyordu. Bilâl'in geldiğini bilmek zaten yetiyordu; bir de yürekleri dağlayan yanık ve iniltili sesi yok mu, herkesi duygulandırmış, yıllar öncesine götürmüştü.

* * *

Medine sarsılmıştı âdeta. Dalga dalga yankılanan Bilâl'in sesini duyan herkes, evinden fırlıyor ve heyecanla mescide doğru koşmaya başlıyordu. Kadın-erkek, çoluk-çocuk, aynı sarsıntıyla doğruluyor ve bir bütün Medine'de bayram yaşanıyordu. Sanki Rasûlüllah hayata geri dönmüş ve eski günlerde olduğu gibi Bilâl de mescidde, Allah Rasûlü'nün kıldıracağı namazın ezanını okuyordu.

Daha Bilâl'in ezanı bitmeden, yığılmıştı Medine mescidin önüne..! Heyecan doruk noktaya ulaşmıştı. Duyup gördüklerinin, rüya değil gerçek olduğunda şüpheleri kalmamıştı artık..! Göz pınarları ceyhûn olup çağlamaya durmuş, o güne kadar görülmeyen bir gözyaşı döküyordu Medine..! Hıçkıra hıçkıra ağlıyorlardı. En çok ağlayan ise, şüphesiz **Halife Ömer**'di.

* * *

Bilâl'in ise, bu heyecanı kaldıracak takati yoktu, tekrar vedalaştı Medine ve Medineliler'le ve attı yine kendini Şam cephelerine..!

Hayata veda zamanı gelip ölüme el sallarken Bilâl,

"**Yarın dostlara kavuşacağız: Muhammed ve yanındakilere..!**" diyordu. Bunu duyan hanımı, bir taraftan ağlıyor diğer yandan da dövünüp çırpınıyordu. Teselli yine Bilâl'e düşmüştü:

"**Bir vuslat bu. Ne mutlu bize!**"

Hicretin üzerinden yirmi yıl geçmişti. Bilâl, 60 küsur yılı geride bırakırken, fena ve faniye de veda ediyor, ebedi dostlukla bitmeyecek bir vuslat yaşıyordu.

* * *

Bilâl..! Müezzinimiz..!

Medine.. Mekke.. Hicaz derken bugün, ezanın dünyaya yayıldı ey Bilâl! Sadece dünkü **Medine** değil, bir bütün dünya bekliyor ezanını bugün..! Belki sesimiz kısık, sosyal

talebimizi seslendirecek aramızda bir **Ömer** yok, hatırı sayılan..! Seninle hasbihal edebilecek kametten yoksunuz.. boynuna sarılıp yalvaracak bir **Hasan** ve **Hüseyin**'den de mahrumuz bugün..! Bir fetret yaşıyoruz ki sorma..! "**Gel artık!**" diyebilecek ne dudaklarımızda fer, ne de dizlerimizde derman kaldı. Bir bükük boynumuz var; akışı değiştireceğine inandığımız bu acziyetimizle, ***hâlimiz bir lisan***, gözlerimiz rahmet kapısında ve ezanımızın okunacağı günü, bayram yaşayacağımız anı bekliyoruz..!

İSLÂM'IN İLK SEFÎRİ

HZ. MUS'AB İBN UMEYR

(radıyallahu anh)

"Seni Mekke'de ilk gördüğümde, üzerinde paha biçilemez ne kıymetli elbiseler vardı. Senden daha güzel giyinen yoktu Mekke'de..! Şimdi ise sen, saçların dağılmış ve sadece eski bir hırkanın içinde, başın bile dışarıda, açıkta yatıyorsun..!"

Zengin ve aristokrat bir aile içinde dünyaya gelmişti. Anne-babası, üzerinde tir tir titriyor, bir dediğini iki etmiyorlardı. Bilhassa annesi Hünâs, oğluna gözü gibi bakıyor, dizinin dibinden ayırmak istemiyordu. Gençlik yıllarına geldiğinde Mus'ab, artık yakışıklı bir delikanlıydı. Bakımlıydı; bir giydiğini ikinci kez giymez, güzel kokular kullanırdı. Hayranlıkla takip edilen biri hâline gelmişti. Geçtiği sokaklarda pencereler aralanır, görüp seyredebilmek için perdeler hareket eder ve arkasından uzun uzun süzülürdü. Onu elde etmek için her şeyini vermeye hazır nice kadın vardı..! İtibarlıydı; meclislerde bulunması şeref kabul edilir ve hep hürmet görürdü. Kapılar da, kalbler de kendisine sonuna kadar açıktı.

Derken bir gün, onun da kulağına bir şeyler gelmiş ve içini önlenemez bir merak almıştı. Tarif edemediği bir gariplik sarmıştı Mus'ab'ı..! Ne yapıp edip, mıknatıs gibi kendini çeken unsuru bulmalı ve merakını gidermeliydi. Sürpriz bir şekilde bir akşam, kendini **İbn Erkam**'ın evinde buluverdi. **İnsanlığın Emîni** orada **Kur'ân** okuyup sohbet ediyor, dua ve ilticada bulunuyordu. Kulak verdi bir müddet.. vurulmayacak gibi değildi..! Çok tatlı bir hikmet çağlayanıyla karşı karşıyaydı. Kulağından girenlerin, hücrelerine kadar işlediğini hissediyordu. Kalbinde tatlı bir sızı başlamış, vücudunu ayrı bir hararet basmıştı.

Onun bu durumu, Hz. Peygamber'in *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* gözünden kaçmadı. Yaklaştı yanına ve elini göğsüne koyup sıvazlamaya başladı. Mübarek ellerin hareketiyle iliklerine kadar imanın işlediğini hissediyordu. Daha oracıkta, yaşının fevkinde bir olgunlukta bir kabul yaşadı Mus'ab..! Akışı değiştirecek bir olgunluktu bu..! Kabına sığmıyordu.. nur kesilmiş, sevinçten uçuyordu. İnsanların hayranlıkla baktıkları o lüks hayatın kendisine huzur vermediğini, veremeyeceğini şimdi daha iyi anlıyordu. O'nun için, her şey yeni ve çok orijinaldi. Sadece bedeninin isteklerini yerine getirmiyor, aynı zamanda ruhuyla beraber bir doyum yaşıyordu burada..!

* * *

Artık Mus'ab da, **Bilâl**'ler gibi İbn Erkam'ın evinden nebean eden bu Tatlı Su Kaynağı'na kendini kaptırmış, oraya uğramadan edemiyordu. Bir taraftan Allah Rasûlü'nün sözlerindeki letafetle iliklerine kadar huzur soluklarken, diğer yandan da böylesine bir kıymetin farkına varamadıkları -hatta O'na karşı tavır aldıkları- için Mekke'lilere kızıyordu. Böyle bir kıymetin kadri bilinmez miydi hiç?

Müslüman olmuştu olmasına ama, bunu ailesine -hele annesine- nasıl anlatacaktı!? Zira, ondan çekindiği kadar hiçbir güçten korkmuyordu. Bütün gücüyle Mekke üstüne gelse endişe duymazdı ama annesinin vereceği tepki, aklını başından alıyordu. Bu sebeple imanını gizlemeye karar verdi; kimseye bir şey söylemeyecek ve böylelikle, annesiyle de karşı karşıya gelmemiş olacaktı.

* * *

Ancak o gün için Mekke'de, herhangi bir şeyi gizlemeye imkân yoktu; âdeta herkes **Kureyş**'in casusu hâline gelmiş, birbirine haber taşıyordu.

Bir gün, İbn Erkam'ın evine girerken **Osman İbn Talha** görmüştü onu. İkinci defa gördüğünde, Mus'ab namaz kılı-

yordu. Mus'ab'ın da yeni akıntıya kapıldığında şüphesi kalmamıştı Osman'ın. İnanamıyordu; Onun gibi zengin birisi, nasıl olur da **Ammâr** gibi, **Bilâl** gibi, **Habbâb** gibi fakirlerle beraber oturup kalkabilir, onların arasına katılıp da atalarının geleneğinden, putlardan nasıl kopabilirdi? Hemen Mus'ab'ın annesine koştu ve vakit geçirmeden durumu haber verdi. Zira bu gidişe bir çare bulunmalı, akışa '*dur*' denilmeliydi..!

Mus'ab'ın yeniden doğduğunu duymayan kalmamıştı artık Mekke'de..! Beklediği gibi, annesinin şiddetli tepkisiyle karşılaştı. Bir zamanlar el üstünden inmeyen Mekke'nin delikanlısı Mus'ab, artık "**Allah**" deyip, "**Peygamber**"e hayranlığını ifade ettiği için her gün dayak yiyordu. '*İrtibat kurmasın*' diye kuytu bir yere hapsetmiş ve başına da bir bekçi dikmişlerdi. Aklıyla gönlü Allah Rasûlü'nün yanında ama, bedeniyle kendi evinde hapis yaşıyordu artık..!

Evet, annenin istekleri çok önemliydi ama bir anne de, göz göre göre oğlunun kalbine kilit vurmamalıydı. İncitemezdi onu da.. hakkı vardı üstünde..! Ancak gönlünün gülüyle irtibatının kesilmesini bir türlü hazmedemiyordu. Tam, "**buldum**" derken mahrumiyetin ne anlamı vardı?

* * *

Derken Mus'ab, Mekke'de bunalanların **Habeşistan**'a hicret haberini almıştı. Bir yolunu bulup bu esaretten kurtuldu ve o da ilk muhacirler arasına katıldı. Örnek olacak bir ahlâkı vardı ve dinini yaşama noktasında kusursuz bir mü'min hâline gelmişti. Habeşistan hicreti uzun değildi ve ortalık biraz durulur gibi olunca yeniden dönmüşlerdi Mekke'ye..!

Annesi çok otoriterdi. Dönünce tekrar hapsetmek istedi Mus'ab'ı..! İkisi de kararından dönmemekte kararlıydı. İkisi de gözyaşı döküyordu; annesi, öz evlâdını kendince bir hayal uğruna kaybetmenin üzüntüsüyle ağlıyor, oğul

ise, Hakk'a kalbinin kapılarını kapatıp üstüne gelen annesinin gereksiz inadına yanıyordu..! Yüreği imanla dolup taşan bir delikanlının, imana ateş püsküren bir anneyle imtihanı.. küfürde inatla imanda ısrarın bir mücadelesiydi bu..!

* * *

Bu durum, kendi öz evlâdı Mus'ab'ı evinden kovacağı âna kadar da devam etti durdu. Kendini dinlemeyen birine, '*oğlu*' nazarıyla bakmayı düşünmüyordu Hünâs Bintü Mâlik. Yine böyle bir gün, iyice sinirlenmişti. Israr etmişti ama Mus'ab, Allah'ı inkâr edip bir türlü putlara temennâ durmuyordu. Duyduğu kin, evlât sevgisini gölgede bırakacak mahiyetteydi ve;

"**Ne hâlin varsa gör. Artık ben senin annen değilim.**" deyiverdi. Her şeyden mahrum etmişti Mus'ab'ı... Öz oğlunu kovup, evinin kapılarını sürgülerken, aynı zamanda imana da kalbini tamamen kapatmış oluyordu.

Bir annenin oğlundan kopması ne kadar zor ise, imana uyanmış bir evlâdın, annesini '*ebedî yokluk*' içinde kendi hâline bırakması da o derece dayanılmazdı. Ancak, dünya adına vazifesinde kusur etme niyetinde değildi Mus'ab..! Mal-mülk de ne laf; gözünde ne dünya nimetleri ne de gelecek kaygısı vardı. Başta annesi olmak üzere bütün insanlığın imanı doldurmuştu gözlerini ve bir sevda olmuştu onun için bu..! Âdeta yalvardı annesine;

"**Ey anneciğim! Ne olur bir de beni dinle! Gel, sen de yegâne ilâhın Allah, ve Muhammed'in de O'nun kulu ve Rasûlü olduğuna bir inanıver**."

Davet ne kadar tatlı ve yumuşak ise, ona gelen cevap da o derece sert ve tavizsizdi:

"**Yıldızlara yemin olsun ki, asla..! Senin dinine girecek kadar ne aklımı kaybettim ne de şuurumu yitirdim..!**"

* * *

Uğraşlar netice vermiyordu ve çaresiz vedalaşıp koptu hanesinden..! Sıcak bir yuvadan kovulmuştu kovulmasına ama, dünyanın en sıcak bir gönlüne kuracaktı otağını..! Geldi Rasûlüllah'ın huzuruna, teslim oldu ona ve ayrılmadı bir daha..!

Artık Mus'ab da, diğer sahâbîler gibi, bulabildiği haşin libaslar içinde, bazen karnı doyan, zaman zaman da açlıktan kıvranan bir insandı. O da artık, Habbâb'ların, Bilâl'lerin arasına girmişti. Güzel kokular sürmeye alışkın mübarek cildi, açlık ve sıkıntıdan, baharda kabuk değiştiren yılan derisi gibi kabarmış, pul pul dökülüyordu.

* * *

Uzaktan meclise geliyordu bir gün..! Yaklaşırken etrafındaki sahâbîlerle birlikte gelişini seyrediyordu Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* de. Mus'ab'ın yorgun ama huzurlu hâlini süzen gözlere çoktan yaş yürümüştü; başlar öne eğildi.. hüzünlenmişlerdi beraberce..! Zira Mus'ab, eski ve yıpranmış, köhne bir elbise içindeydi. İslâm'dan önceki durumunu bilenlere, onun bu hâli çok dokunmuştu. **Bilâl**, zaten fakirdi. **Habbâb** ve **Ammâr**'ın da imkânları iyi değildi; alışkındı onlar yokluğa..! Ama **Mus'ab** öyle miydi? Gördükleri karşısında Rasûlüllah da dayanamadı ve şunları söylemeye başladı:

"**Bu gelen Mus'ab'ı ben, daha önce de görüyordum. Anne-babası yanında Mekke'de ondan daha kıymetli birisi yoktu. O, bunların hepsini Allah ve Rasûlü için terk etti ve geldi buraya..!**"

O ise, bütün bu olup bitenlere aldırış etmiyordu. Zira, insana huzuru, elbise vermiyordu ki..! Bir kalbde iman yoksa kalıp, bedeni sıkan sürekli bir işkenceydi. O'nun bir hedefi vardı; iman adına gökler ötesine uzanan bir vesileye tutunmuş, günden güne derinleşiyor ve sürekli mesafe alıyordu. Gün be gün gelen âyetleri ezberliyor, **Mürşid-i**

Ekmel'inden, dininin inceliklerini öğrenip, hakkını vererek yaşamaya çalışıyordu.

* * *

Derken, Efendimiz'in heyecanlarına, **Akabe** tepelerinden bir cevap gelmişti. Bir **bey'at** gerçekleşmiş ve **Medine**li '*on iki*' kişi İslâm'ı kabul ettiklerini ifade ediyorlardı. Geri döndüklerinde bir de mektup yazmış ve kendilerine dini öğretecek bir muallim gönderilmesini istemişlerdi.

Bu vazife için Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), Mus'ab'ı seçti. Orada Rasûlüllah'ı o temsil edecek, Medine'nin yeni tanıştığı dini, ahaliye o öğretecekti. Ne şerefli bir vazife idi ki, hicret öncesi Medine'yi, '*mukaddes göç*'e Mus'ab hazır hâle getirecek, böylelikle medenî Medine'nin temellerini atmış olacaktı.

İşin ucunda Allah Rasûlü'nden muvakkat bir ayrılık söz konusu olsa da, tereddütsüz yola koyuldu. Yalnızdı; ama temsil ettiği davanın gücüyle birlikte gidiyordu. **Es'ad İbn Zürâre** karşıladı onu Medine'de. Evine aldı ve gönüllerindeki güzellikleri Medine'ye aktarabilmenin derdine düştüler beraberce.!

* * *

Öyle güzel bir temsili vardı ki Mus'ab'ın.. gören hayran kalıyordu. İhlası.. samimiyeti.. alçakgönüllülüğü ve güzel ahlâkıyla kısa sürede dikkatini çekmişti Medine'nin..! Her gün, ileri gelenlerden birileri yanına uğruyor, o da onlara dinin inceliklerini anlatıyordu. Himmetini Medine'ye adamış, âdeta tek başına bir ümmet hâline gelmişti.

Elbette zorluklarla da karşılaştı bunun için..! Kimse kolay kolay teslim olmak istemiyordu zira..! Yanına gelirken ellerinde kılıçla karşısına dikilenler, ayrılırken kalblerinde imanla dönüyorlardı. Hışım içinde gelen bu istikbalin büyük sahâbîlerine Mus'ab, öyle yumuşak davranıp alttan alıyordu ki, en haşin insan bile onun bu

yumuşaklardan yumuşak davranışlarına uzun süre karşı koyamıyordu:

"**Arkadaş, önce beni dinle. Sonra da istersen boynumu vur. Vallahi sana mukabele edecek değilim.**" diyordu Mus'ab. Evet, bu kadar hayatı hafife alan ve bütün gayreti, insanlara hakikati anlatmak olan bir şahsiyet karşısında yavaş yavaş buzlar eriyor ve her geçen gün Mus'ab'ın etrafındaki iman hâlesi genişliyordu.

* * *

Es'ad İbn Zürâre, onu akrabalarının bulunduğu mahalleye götürdü bir gün. Bir kuyunun başına kadar gelip konakladılar orada. Onların geldiğini duyan eşraftan **Sa'd İbn Muâz** ve **Üseyd İbn Hudayr**, gelişmelerden rahatsız olmuş ve aralarında konuşmaya başlamışlardı. Sa'd, Üseyd'i yanına çekecek ve bir an önce her ikisini de beldelerinden kovmasını isteyecekti.

Mızrağını aldı Üseyd ve doğruca yanlarına geldi. Onun geldiğini gören Es'ad'la Mus'ab, olacakları tahmin edebiliyorlardı. Ancak onların derdi, daha başkaydı; zira, bir gönle iman otağ kurmuşsa o insan, kendini öldürmek isteyenlere bile hayat suyu vermeli, imanının farklılığını ortaya koymalıydı. Kulağına eğildi ve Üseyd'i tanıttı ona. Zira, tebliğde muhatabı tanımak çok önemliydi. Üseyd, kavmin efendisiydi ve Mus'ab da ona göre konuşmalıydı.

Gelir gelmez çıkıştı Üseyd.. çok kızgındı:

"**Ne diye buraya gelip zayıflarımızın aklını çeliyorsunuz. Eğer sağ kalmak istiyorsanız buradan çekilip gidin.**" Diyordu. Mus'ab alttan aldı:

"**Biraz oturup dinler misin?**" dedi. "**Şayet hoşuna giderse kabul edersin. Hoşlanmazsan, o zaman biz senin istediğini yaparız.**"

Akıllı bir cevaptı.. buna karşı insaflı davranmak gerekliydi. Zira Üseyd, muhakemesi yerinde bir insandı. Sonucu belli olan bir durum vardı ortada; dinlese de

değişen bir şey olmayacaktı. Öyleyse ne zarar gelirdi ki.!? Hoşlanırsa ne âlâ.. hoşlanmazsa zaten bırakıp gideceklerdi. Mızrağını bıraktı ve oturup Mus'ab'ı dinlemeye başladı.

* * *

Hikmet çağlıyordu Mus'ab'ın dudaklarından. Çok etkilenmişti. Üseyd de teslim olmak üzereydi. Gönlündeki feyezana engel olamıyordu. Yüzündeki ifadeler, kalbindeki değişimin müjdelerini çoktan vermişti. Daha Mus'ab, sözünü bitirmeden araya girdi ve konuşmaya başladı:

"**Ne müthiş şey bu.. ne güzel sözler bunlar..!**" Ardından da ilâve etti:

"**Bu dine girmek isteyen ne yapmalı?**"

Guslü anlattı Mus'ab. Elbiselerinin temiz olmasından, kelime-i tevhidden, namazdan bahsetti.

Kayboldu bir ara ortadan Üseyd..! Biraz sonra gelirken yeniden meclise, ıslak saçlarından katre olmuş damlalar dökülüyordu. İnanmıştı Üseyd ve gönlünden gele gele kelime-i tevhidi de söyledi orada. İman onu o denli ve hızlı değiştirmişti ki, daha oracıkta Mus'ab'ın telâşını o da yaşamaya başlamıştı:

"**Birisi var ki**" dedi. "**Şayet o da iman ederse arkasında inanmayan kimse kalmaz. Bekleyin ben size onu göndereceğim.**"

* * *

Doğruca **Sa'd İbn Muâz**'ın yanına gitti. Onlar da, toplanmış zaten onun gelmesini bekliyorlardı. Gelişini görünce;

"**Yemin olsun ki, gittiği gibi gelmiyor.**" dedi Sa'd. Anlamıştı. Gelir gelmez telâşla;

"**Ne yaptın?**" diye sordu. Önce herhangi bir problem olmadığını vurguladı:

"**Vallahi**" dedi Üseyd. "**O iki adamla konuştum. Problem edilecek hiçbir yanları yok. Önce onları kovdum. '*istediğini***

***yaparız*' dediler**" diye de ilâve etti. Maksadı, Sa'd ile Mus'ab'ı aynı mecliste buluşturmaktı ya, '*ipler bizim elimizde, istersen bir de sen dinle*' demek istiyordu. Zira, güzelliği bütün berraklığıyla görebilmek için vasıtasız vuslata ihtiyaç vardı.

Ortamın bu kadar yumuşaması, elbette herkesin işine gelmiyordu. Arayı kızıştırmak isteyenler de vardı ortada. Daha oracıkta Sa'd'ın damarına dokunacak sözler sarf edilmeye başlandı. Sözde iş, çığırından çıkıyordu ve olanlara mutlaka müdahale edilmeli, '*dur*' denilmeliydi.

* * *

Sa'd, kavmin efendisiydi. Böyle bir kargaşaya müsaade edemezdi. Sinirden damarları şişmiş, patlayacak gibi olmuştu. Üseyd'e de çok kızmıştı. Onu, meseleyi kökünden halletmesi için göndermişti ama o teslim olup geri dönüyor, bir de gelmiş, dinlediklerinin güzelliğinden bahsediyordu. Problemi kendisi çözmeliydi. Mızrağını aldı ve doğruca Mus'ab'ın yanına gitti. Burnundan soluyordu. O kadar kızgındı ki, sözünü esirgemeden ağzına geleni söylüyordu. Önce Mus'ab'ı aralarına getiren teyze oğlu Es'ad'a çıkıştı:

"**Aramızda akrabalık olmasaydı elimden kurtulamazdın.**" diyordu. Mus'ab'a da tehditler yağdırıp etrafına haykırdı bir müddet. Tufanlar kopan dünyasında dalgalar durulacak gibi değildi.

Mus'ab'ın tavrında ise, hiçbir değişiklik yoktu.. yine aynı olgunluğu sergiliyordu. Zira, ölümün telâşında değildi o..! Kendisini öldürmeye gelenlere bile hayat vermenin fırsatını yakalamaya çalışıyordu:

"N**e olur bir dinle.**" dedi aynı tatlılıkla. "**Şayet hoşuna giderse kabul edersin. Hoşlanmazsan, işte o zaman istediğini yaparsın**."

Doğru ya, değişen bir şey olmayacaktı. Karar, yine Sa'd'ın kendisine aitti;

-Haklısın' dedi. Zira istemediği bir şeyi, ona zorla kabul ettirecek insan henüz dünyaya gelmemişti. Mızrağını bir kenara bırakıp oturdu O da ve Mus'ab'ı dinlemeye başladı. Daha Mus'ab'ın '*besmele*'sine vurulmuş, sözün başında çarpılmıştı..! Yüzünde, nur üstüne nur doğuyordu. Söz bitip nihayete ermeden o da Üseyd gibi sormaya başlamıştı:

"**Bu dine girip teslim olmak istediğiniz zaman ne yapıyorsunuz?**"

Aynı şeyleri ona da anlattı Musab: Gusül.. temizlik.. kelime-i tevhid ve namaz..!

İşte hakperestlik buydu. Her şey ortadaydı ve doğruyu bulduğu yerde almak, onun için de ayrı bir meziyetti. Zira küfrün mazeret üretecek bir mantığı yoktu.. kalmamıştı.. olamazdı da...! Artık o da, Mus'ab'ın dizinin dibinde, kavminin kalbini çözecek anahtarı arama peşine düşecekti.

* * *

O da, kavminin arasına dönerken gittiği gibi gelmiyordu.. çoktan anlamışlardı hâlini..! Ardından aynı telâşı o da yaşamaya başlamıştı. O güne kadar farkına varamadıkları bir kıymeti bulmuşlardı ya, paylaşmaları gerekiyordu onu bütün tanıdıklarıyla..!

Meraklı bakışlara bir şeyler denilmeliydi. Kabilesinden bir tek fire bile vermeye niyeti yoktu. Önce sordu onlara:

"**Beni aranızda nasıl bilirsiniz?**"

Hep bir ağızdan tezkiye ediyorlardı. Konumunu, yeni tanıştığı iman adına bir krediye çevirecekti Sa'd. Kaynaktan aldıklarını paylaştı onlarla ve ardından imana davet etti oradakileri, her şeyini koydu ortaya ve arkasından ekledi:

"**Şayet Allah ve Rasûlü'ne inanmazsanız, kadın-erkek hepinizle konuşmak bana haram olsun.**"

Üseyd gibi.. Sa'd gibi en öndekiler kabullenir de arkadakiler geri durur muydu hiç!? Zaten Medine ehli birbirine bakıyordu. Bugüne kadar önlerinde rehberlik yapanlar gidip teslim olmuşlarsa, onlara da arkada kalmak yakışmazdı:

"**Haydi gidelim Mus'ab'a.. biz de teslim olalım..!**" sesleri yükseliyordu artık Medine'de..!

* * *

Medine çok bereketliydi. Her günleri bu günkü gibi semereli bir hâl almıştı. Mus'ab'ın haberi ışık hızıyla yayılıyordu. Kısa süre içinde, birkaç kabile dışında Medine'de, içinde Müslüman olmayan ev kalmamıştı. Teker teker ziyaretlere gidiyor ve gönlünün zenginliklerini onlarla paylaşıp insanları "**Ensâr**" olmaya hazırlıyordu. Bir.. iki.. derken **Medine** hızla **medenî** bir havaya bürünmüştü.

Nur, artık Medine'nin dışına da taşmaya başlamıştı. Etraf kabilelere de gidiyor ve onlara da aynı güzellikleri taşıyordu.

Allah Rasûlü'ne mektup yazdı bir gün Mus'ab.. ortada bir talep vardı ve nasıl davranması gerektiğini soruyordu. Cevabında Efendimiz '*Cuma*'yı tarif etmişti ve onlar da, **Sa'd İbn Hayseme**'nin hanesinde bir araya gelip ilk defa cuma namazı kılacaklardı.

* * *

Bir yıl sonra Mekke'ye geldiğinde, Mus'ab'ın arkasında ikisi kadın yetmiş beş mü'min vardı. Manzarayı gören Allah Rasûlü kim bilir ne kadar sevinmişti..! On üç senedir Mekke, bu denli kapılarını açıp imana "**buyur**" etmemişti. Belki de Mekke'deki sıkıntılar, Medine'de rahmet olup yağmaya başlamıştı. O'nu daha da sevindirecek bir başka müjdesi vardı Mus'ab'ın..! Her bir mü'minden beklenen bir müjdeydi bu aynı zamanda..! Giderken bir fertti.. yalnızdı.. Rabbi'nden başka dayanağı yoktu ama O, Medine'de bir

maya olmuş, şehri olması gereken konuma, aslî fıtratına dönüştürüyordu. Nimeti tahdis anlamında bunu söylerken, aynı zamanda çok duyguluydu:

"**Medine'de, içinde İslâm'ın konuşulmadığı hiçbir ev kalmadı yâ Rasûlallah!**" Zira, bir beldede inanan bir gönülün olması, dava adına oranın fethi anlamına geliyordu. Hedef göstermişti Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*) ve almıştı mesajını Mus'ab..! Dolayısıyla attığı adımlara koşarak mukabele görüyor ve ektiği samimiyetin semeresini devşiriyordu. Mus'ab gibi mesajı doğru alan her dönemde üç-beş aslan oluverseydi, bugünkü dünyanın rengi kim bilir nasıl olurdu..?

Efendimiz'in yanında iki ay kadar kaldı Mus'ab... Mukaddes yolculuk öncesi tekrar düştü yollara ve hicretten on iki gün önce yeniden Medine'ye ulaştı. Mekke'den kopup gelenlerle Medine kaynaşırken Mus'ab da, **Sa'd İbn Ebî Vakkâs** ve **Ebû Eyyûb el-Ensârî** ile kardeş ilân edilmişti. Artık Sa'd İbn Muâz'ın evine otağını kuracak, vazifesine oradan devam edecekti.

* * *

Derken **Bedir** geldi çattı. O gün, ruhu gibi tertemiz beyaz sancağı taşıma görevini Allah Rasûlü Mus'ab'a vermişti. Bedir'den ayrılırken yüzleri gülüyordu..! Zira ortada bir zafer vardı. Ancak Mekke müşrikleri mağlûbiyeti kabullenecek gibi görünmüyorlardı. Göğüsler kinle kabarıyor ve Bedir'in intikamını yerde bırakmama adına yemin üstüne yeminler ediliyordu. Bunun için dünya zevki namına yeme-içmeden kesilenler, intikam almadan rahat yüzünü kendine haram edenler vardı.

Çok geçmeden Kureyş, daha derin bir hınçla, Medine'ye yönelecek ve yollar Uhud'da yine birleşecekti..! Hatta, ne acı ki, intikam için Uhud'a kadar gelenler arasında Mus'ab'ın annesi **Hünâs** ve kardeşi **Azîz İbn Umeyr** de vardı..!

* * *

O gün, Uhud'un sancağını da Mus'ab taşıyordu. Polat gibi bir imanı vardı ve önünde durmaya imkân yoktu..! Hakiki imanı elde etmiş, âdeta dünyaya meydan okuyordu. Kükreyen aslanlar gibiydi..! O denli bir yiğitti ki, hâline melekler gıpta ile bakıyorlardı. Bir ara hafif bir dağılma olmuştu; deli-divane oldu Mus'ab..! Atını sağa sola mahmuzluyor ve olanca gayretiyle kuvve-i maneviyeyi toparlamaya çalışıyordu. Bütün himmetini Rasûlüllah'ı korumaya hasretmişti. Tek başına bir ordu olmuştu âdeta. Bir elinde sancak, diğerinde kılıç, cansiperâne çarpışıyordu. Onu çiğnemeden Rasûlüllah'a ulaşamayacağını görmüştü Kureyş. Aşılmalıydı Mus'ab.. ve en babayiğit adamlarını çıkardılar karşısına..!

Bir de, Rasûlulah'ı öldürmeye yemin etmişti **İbn Kamia**. Zırhları içindeki Mus'ab da, Hz. Peygamber'e çok benziyordu ve dikildi Mus'ab'ın karşısına..! Hedef olmuştu bir kere.. darbeler darbeleri kovaladı. Kıyasıya bir mücadele vardı. Derken sağ koluna bir kılıç darbesi geldi ve kopardı kolunu..! Umurunda mıydı Mus'ab'ın ve dünyasını aydın kılan sahibinin adını haykırdı:

"**Muhammedü'r-Rasûlullah..!**"

Rasûlullah davasının sancağı yere düşmemeliydi. Onu, sol eliyle alıp kaldırmaya çalıştı. Derken ona da bir darbe geldi ve kopardı yerinden..! Daha bir telâşlanmıştı. Sancağın üzerine abandı âdeta Mus'ab..! Dişleriyle ısırıp tuttu onu ve yerden kaldırdı göğsüyle..! Yine aynı kelimeleri tekrar ediyordu:

"**Muhammedün Rasûlullah..!**"

Gözünü kan bürümüş, durmaya niyeti yoktu İbn Kamie'nin..! Hamle üstüne hamle derken.. mızrak sinesine saplanmış, boynuna da bir kılıç darbesi gelmişi. Mus'ab, İbn Erkam'ın evinde başladığı yepyeni ve terütaze hayatını en zirvede noktalıyordu. Cansız bedeni Uhud'a "**âlem**"

olurken muazzez ruhu, şehidlerin arasında çoktan pervâza başlamıştı... Mus'ab gitse de, sancak yerde kalmayacaktı..!

İbn Kamia, Rasûlullah'ı öldürdüğünü sanıyordu. Kureyş'e döndü ve "*Muhammed'i öldürdüm.*" diye sevinç nârâları atmaya başladı. Bu söz, Uhud'un her yerinde yankılanacaktı. Bu yankının ulaştığı yerde kılıcını bırakanlar.. üzüntüden delicesine yakınanlar vardı. **Nesibe**'leri harekete geçiren bir tabloydu bu.. ve güneş yeniden zuhur edeceği ana kadar da kısmen devam edecekti. Böylesi bir güneşin zuhuruna, ne kadar da muhtacız bugün..!

* * *

Ancak unutulan bir şey vardı. Dava, Mus'ab'ın şahsî davası değil, Allah'ın davasıydı. Onun için yola düşüp de yalnız ve sahipsiz kalan kim var ki!? Esbabın bittiği yerde işin sahibi inayetiyle koşacaktı imdada ve o gün de öyle oldu. Mus'ab'ın suretine bir melek girmiş ve onun kavgasını devam ettiriyordu. Akşam üzeri Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* ona hibaten:

"**Mus'ab!**" diye seslendiğinde:

"**Ben Mus'ab değilim yâ Rasûlallah.**" demişti. Belli ki Mus'ab çoktan şehit düşmüştü.

Artık savaş bitmiş ve ortalık da durulmuştu. Hz. Peygamber, ashâbla birlikte Uhud meydanında dolaşıyordu. Mus'ab'ın başına geldiklerinde kimse tutamadı kendini.. hıçkırıklar gözyaşlarına karışıp gidiyordu..! Zira iki kolu da omuzundan kopmuştu Mus'ab'ın. Boynuna inen bir kılıç darbesi de, başını gövdesinden koparacak noktaya getirmişti. Ve sanki Mus'ab, toprağa gömdüğü yüzünü bir şeyden saklar gibiydi. Niçin böyle bir hâl aldığını, ancak Allah Rasûlü anlayacak ve etrafındakilere ibretle aktaracaktı..!

Zira, kolu-kanadı kopunca Mus'ab'ın, Rasûlullah'ı koruyamaz hâle gelmişti. 'Bu esnada biri Allah Rasûlü'ne

saldırır da O'nu müdafa edemezse ne yapacaktı? Böyle bir durumla karşı karşıya kalmamak için yüzünü saklıyordu Mus'ab..! Aynı zamanda Rabbinin huzuruna giderken bile Rasûlullah'ı koruması gerektiğini düşünüyor, O'nun başına bir şey gelirse, ne yüzle huzura gideceğinin muhakemesini yapıyordu. Giderken bile sonradan gelenlere ders vermeyi ihmal etmiyordu Mus'ab..! '*Rasûlullah davasının ayaklar altına alınıp çiğnenmek istendiği her dönemde çatlarcasına koşun ve siz de bir destan yazın*' diyor ve bunu da yapamayanlar için arkadakilere, hâliyle yol gösteriyordu âdeta..!

* * *

Mekke'den sadık dostu **Habbâb**'ın dediği gibi Mus'ab, dünya nimetleri içinde yüzerken her şeyi terk etmiş ve bugün, gül devrini göremeden gidiyordu. Sıra son vazifeye gelince, üzerini örtecek bir bez parçası bile bulunamadı Mus'ab'ın..! Bir zamanlar, zenginlik ve debdebe içinde yaşayan bu değerli insanı kefenleyecek bir örtü dahi bulunamıyordu. Eski bir hırkanın içinde yatıyordu..! Saçları dağılmış, kılıç ve mızrak darbeleriyle vücudu parça parçaydı. Üzerindeki hırkayla başı örtüldüğünde ayakları, ayakları kapatıldığında ise başı açıkta kalıyordu. Durumdan Rasûlullah haberdar edilince, '*hırkayla başının örtülmesini ve ayaklarının da izhir otuyla kapatılıp mezarına konulmasını*' emredecekti.

* * *

Şehid edildiğinde Mus'ab, kırk yaşlarında idi. Allah Rasûlü, halasının kızı **Hamne**'yle evlendirmişti onu. Hamne Bintü Cahş, Hz. **Hamza**'nın yeğeni, **Zeyneb** validemizle **Abdullah İbn Cahş**'ın da kardeşiydi aynı zamanda. Kızına da teyzesinin adını vermişti. Mekke'nin zengin delikanlısı Mus'ab'ından geriye, bir Hamne bir de, olup bitenlerden habersiz küçük **Zeyneb** kalmıştı. Tebliğ aşkıyla dolu ve her mü'min için güzel bir model olan hayatı ise, bütün

misasların üzerinde bir değer ifade ediyordu. İnanan bir gönülün, isterse neler yapabileceğinin destanıydı bu..!

Önce Hamne, kardeşi Abdullah'ın şehâdet haberini duydu. Çok üzülmüştü üzülmesine ama bu, bir davanın temsiliydi. Yeri gelince kurban da vermek gerekiyordu. Metin olmalıydı ve kendisinden beklenilen tavrı koydu ortaya:

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ[1]

dedi ve şehâdete ulaşan kardeşi için istiğfarda bulundu. Ardından dayısı Hamza'nın şehâdet haberi geldi..! Herkes gibi o da yıkılmıştı..! Ancak gün, ayakta sağlam durmayı gerektiriyordu. Yine istircada bulundu ve istiğfar etti. Haberlerin ardı arkası kesilmek bilmiyordu. Derken kocası Mus'ab'ın haberi de verilince, artık dayanacak gücü kalmamıştı. Bulunduğu yerden dayanılmaz bir çığlık koptu. Kaybetmişti kendini..! Hâlini müşahede eden Allah Rasûlü şöyle diyecekti:

"**Ne de olsa, kadının yanında kocasının ayrı bir yeri var..!**"

* * *

Ardından Allah Rasûlü, Medine'ye gönderdiği ilk elçisinin başına gelecek ve onu ebedî âleme bizzat kendisi yolcu edecekti. Başucuna geldi Mus'ab İbn Umeyr'in ve durdu orada..! Kalb mahzun olmuş gözler de yaş döküyordu. Nur yüzünü mübarek gözyaşlarıyla yıkarken, bir yandan da '**İlâhi Kelâm**'daki şu ifadeleri tekrar ediyordu:

"**Müminlerden öyle yiğitler vardır ki Allah'a verdikleri sözü yerine getirip sadakatlerini isbat ettiler. Onlardan kimi, üzerine düşeni eda edip yiğitçe gitti, kimi de o ânı intizar etmekteler. Onlar, verdikleri sözde zerre miktar inhiraf yaşamadılar…**"

---

[1] "Biz Allah'a âidiz ve vakti geldiğinde elbette O'na döneceğiz" (Bakara sûresi, 2/156).

Sonra da Mus'ab'ın, yarı ot, yarı hırka kefenine, daha bir dikkatle bakacak ve dudaklarından şu cümleler dökülecekti:

"**Seni Mekke'de ilk gördüğümde, üzerinde paha biçilemez ne kıymetli elbiseler vardı. Senden daha güzel giyinen yoktu Mekke'de..! Şimdi ise sen, saçların dağılmış ve sadece eski bir hırkanın içinde, başın bile dışarıda, açıkta yatıyorsun..!**"

Sonra da Uhud meydanına döndü. Bu seferki hitabı, Mus'ab dahil bütün şehidlere idi. Allah için bedenini ortaya koyanlara Allah'ın Rasûlü şehâdette bulunuyordu:

"**Allah'ın Rasûlü şehâdet ediyor ki, Kıyamet Günü'nde sizler, Allah katında da şehidlersiniz.**"

Herkesin üzerine düşen bir şeyler vardı ve Allah Rasûlü'nün, arkada kalanlara da diyecekleri olacaktı. Döndü ve kulağımıza küpe şu cümleleri söylemeye başladı:

"**Ey insanlar! Onları ziyaret edin ve gelin buralara..! Onlara selâm verin. Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin olsun ki bunlar, Kıyamet Günü'ne kadar kendilerine selâm veren her bir Müslüman'ın selâmını alır ve onlara bu selâmı iade ederler**.'

Duyduk.. işittik ve itaat ediyoruz yâ Rasûlallah..!

Selâm sana ey Mus'ab..!

Selâm size ey şehidler topluluğu..!

Selâm Uhud'a ve Uhud'un arslanlarına..!

Ve selâm, bulunduğu her beldeyi, medenî birer Medine yapmaya and içmiş mefkûre muhacirlerine..!

TEVBE KAHRAMANI

HZ. KA'B İBN MÂLİK

(radıyallahu anh)

"Allah, savaştan geri kalan ve haklarındaki hüküm ertelenen o üç kişinin de tevbesini kabul buyurdu. Çünkü onlar öylesine bunaldılar ki yer, bütün genişliğine rağmen onlar için daraldı ha daraldı.. ve vicdanları da bu daralma altında kaldı..."

Ruhumda ne zaman bir daralma yaşasam, hayat serüvenini hatırlar ve bir nebze sıyrılırım sıkıntıların cenderesinden. Zira kabım dar ve taşmasına engel olamıyorum çoğu zaman. Bu sebeple nice kalb kırmış, kafa yarmışımdır, kemiksiz dilimle..! Yine sergüzeşti hayatın geldi birden aklıma ve açtım satırları önüme, sende kendimi aradım, tevbemin kabulü için. Ne var ki, sera bir yanda Süreyya diğer köşede... Aralanmış bir kapı bulamasam da, sıkıntı ferecin anahtarıdır ya, böylelikle sıkıntılı hâlini yâd edip kara bulutlardan bir nebze sıyrılmak, bahara kayan günlerde güllerle azıcık hasbihal etmek istedim.

Öyle bir tevben var ki, bütün düşmüşlere örnek..! Biliyorum, tevbede ulaşılması zor bir zirveyi tutmuş, benzersiz bir kahramansın. Silsile hâlinde peşi peşine gelmiş bunca bâdireden nasıl kurtulabildin, anlamakta idrak fakiriyim..!

* * *

Aheste revlik etmiş, cemm-i gafîr zamanında **Tebûk**'e gidememiştin. Yani, arkada kalmıştın. Evet, sana yakışmayan bir hareketti bu. Elinden tutanı, elimizden tutanı yalnız bırakmanın sana yakışmadığını zaten sen de biliyorsun ya! Aslında hâlin, O'nu sürekli yalnız bırakan bizim gibi nâdanlara bir mesaj... Arkada kalmamış olsaydık bugün, belki de muştusunu verdiğin müjdenle çoktan hemhâl olmuş insanlığa sürûr takdim ediyor olacaktık.. arkada kalmamış olsaydık bugün arkalarda kalır mıydık..?

Bedir dışında böyle bir ayrılığın yoktu. Onda ise, gelişme sürpriz olmuş ve yetişemeyeni kimse kınamamıştı. Buna rağmen hayat boyu, Bedir'e de katılamamanın ıstırabını yaşayacaktın.

Zira bir defa söz vermiştin, **Akabe**'de elini sıkmış ve yüreğini ortaya koyarak her türlü şartta yanında olacağını ifade etmiştin.

Uhud'daki kahramanlığına da diyecek yoktu; Allah Rasûlü ile zırhlarınızı değiştirmiş beraberce çarpışıyordun. Bir aralık Mus'ab şehid olunca, '**Allah Rasûlü öldürüldü**' şayiası çıkmıştı. O ana kadar imanı müdafaa heyecanıyla damarlarını zorlayan kanın donmuş gibiydi. Hayır.. hayır, olamazdı bu..! Henüz risalet tamamlanmamış ve vazife de bitmemişti. Derken Allah, zırhları içindeki Rasûlullah'ı karşına çıkarıverince sevincine diyecek yoktu. Öyle gür sesle haykırıyordun ki;

"**Müjdeler olsun ey mü'minler! Rasûlullah yaşıyor..!**" Senin bülendâvâz sesini duyunca Allah Rasûlü, parmağını dudaklarına götürecek ve susmanı işaret edecekti. Sadece Uhud'da 11 yaran vardı sırtında, madalya gibi taşıdığın.

* * *

Olacak ya, sürekli bir imtihan geçiriyordun ve sadakatin müsellem olsa da, sen de bir beşerdin. Evet, **Tebûk** çetin ve zordu, bir tarafta yaz sıcağı ortalığı kavururken diğer yanda pınar başları cezbeden hâliyle suyun serinliğine davetiye çıkarıyor, olgunlaşan meyveler nefislere tatlı tebessümler yolluyordu. Yani dünya bütün cazibesini ortaya koymuş, herkese 'gel' diye el sallıyordu. Ama bütün bunlar, davete icabette mazeret olamazdı. Zira, sıcağına gölgeler kucak açsa da, ondan daha kavurucu başka bir sıcağın varlığını sen de biliyordun.

İmkânın yerindeydi. Hem de o güne kadar olandan daha iyi. O gün iki bineğe birden sahiptin ki bu, o gün için bir zenginlik belirtisiydi.

Tebûk'e kadar her gazve ve seriyyede maksat gizli tutulurken, burada gidilecek yer önceden beyan edilmişti. Zira, yol uzun ve düşman da çetindi. Hazırlık da ona göre olmalıydı.

Herkeste hummalı bir hazırlık başlamıştı. Sen ise, bugün-yarın derken gecikmiş, hareket eden kervanı kaçırmıştın. Arkadan yetişebileceğini düşünüyordun. Keşke arkalarına takılıp kavuşabilseydin. Bir imtihandı ya bu, hâl dilinle sonrakilere fiili bir ders verecektin ve ona da muvaffak olamadın.

Herkes gitmiş, geride bir özürlüler bir de nifak damgasını yemiş iki yüzlüler kalmıştı.

* * *

Tebûk'e varıncaya kadar Rasûlullah senden bahsetmemişti. Oraya ulaşınca: '**Ka'b İbn Mâlik ne yaptı?**' demiş ve sebebini sorarak kervandan ayrı kalamayacağını böyle bir beklentiyle anlatmıştı. Bu isteğe mukabil bir başka can dost **Muâz İbn Cebel** seni tezkiye etmiş ve hep hayırla yâdetmişti. Unutamayacaktın onu. Efendiler Efendisi ise sükût buyurdu. Uzaktan bir toz bulutu görünce, gelenin Ebû **Hayseme** olmasını temenni etti ve gerçekten de gelen Ebû Hayseme idi. Belli ki yanında görmeyi arzu ettiklerinin arkada kalmasına gönlü razı değildi ve gözü geriden de olsa gelip kervana katılacaklardaydı. Zira, ne pahasına olursa olsun kervandan ayrı kalmamak gerekiyordu, kurtlara yem olmamak için..!

Ve derken birgün, dönüşün haberini almıştın ve ne yapıp da kurtulacağının plânlarıyla meşguldün. Başkalarının yaptığı gibi bir mazeretle işin içinden sıyrılabilirdin. Zira sen, ağzı laf yapan, konuştuğunu dinleten bir söz üstadıydın. Ama tevessül etmeyi bile düşünmedin, sildin hepsini kafandan ve sıddîkiyete sadakatten ayrılmamaya and içtin.

* * *

Medine'ye her döndüğünde olduğu gibi, gelir gelmez mescidine uğradı. Namazını kılıp Rabbine hamd ü şükrünü eda etti.

O'nunla gitmeyen herkes sıraya girmiş bir mazeret uyduruyordu. O da, senden önceki seksen küsur insanın zahiri hâllerine göre mazeretlerini kabul etmiş, perdeyi yırtmamıştı. Derinlerinde olanın hesabını ise, zaten Allah'a vereceklerdi.

Sıra sana geldiğinde, yaklaştın yanına ve selâm verdin. Yüzündeki ifade birden değişmiş acı bir tebessüm hakim olmuştu. Belli ki celâlliydi. Yanına yaklaştın ve önüne oturdun. "**Niye gelmedin?**" dedi. "**Gelmek için hazırlık yapmış değil miydin?**"

Boynunu büktün ve;

"**Vallahi ya Rasûlallah! Senin huzurunda değil de şu an ehl-i dünya bir başkasının yanında olmuş olsaydım, bir mazeretle işin içinden sıyrılmasını bilirdim. Zira bende cedel kabiliyeti var. Fakat biliyorum ki, bugün benden razı olacağın bir yalan sözle kurtulsam, çok sürmez Allah seni haberdar eder ve gazabından asla kurtulamam. Bugün bana kızsan bile doğruyu konuşursam, ümit ediyorum ki yarın Allah ve Rasûlü'nün rızasını kazanır ve güzel bir akıbetle karşılaşırım. Vallahi bir özrüm yoktu ya Rasûlallah! Ve yine vallahi, yanında olmadığım zamanki kadar hiç imkâna sahip olmamıştım.**" diyebildin.

* * *

Gerçekten de sen, Rasûlullah'ın etrafındaki üç şairden biriydin ve İslâm orduları, senin şiirlerinle coşarken küffarın kalbine sözlerinle korku salardın. Dilini ve edebî kabiliyetini, imanın adına kullanmasını çok iyi biliyordun. Sırf senin bu şiirlerinden dolayı iman eden kabileler vardı. Hicaz'ın önemli bir kabilesi olan **Devs** de, bu vesileyle İslâm'ı tercih etmişti. Heva ve heveslerine tabi olan şair ve bunların şiirlerini hoş karşılamayan âyet nazil olunca

Rasûlullah'a kendi durumunu soracak ve bunun karşılığında, cihadın kılıç ve dille yapıldığını, İslâm şairlerinin, dilleriyle düşmana ok attıklarını duyarak rahat bir nefes alacaktın. İsteseydin bu kabiliyetini burada da konuşturur ve işin içinden rahatlıkla çıkardın; ama sen doğruların adamıydın ve gerçeği söyledin.

Muhatabın da insan sarrafıydı ya, derûnlara muttaliydi; "**Buna gelince, işte bu doğru söyledi.**" buyurdu. Belli ki, öncekilerin mazeretleri sun'î idi. Belli ki, insanları doğru olana sevkle vazifeli Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), işin farkındaydı. Belli ki, yalanın yalan, doğrunun da doğru olduğu gözlerden kaçmıyordu, kaçmazdı da. Hangi yıldız böceği ebedî bir yıldız olarak kalabilir ki!

Ardından; "**Allah, hakkında hüküm vereceği ana kadar kalk ve bekle.**" dedi.

* * *

Böylesi durumlarda akıl veren çok olur ya, senin de etrafında toplananlar oldu. Bir kötülüğünü bilmediklerinden bahsediyorlar ve öncekiler gibi gidip senin de bir mazeretle işin içinden sıyrılıp kurtulmanı tavsiye ediyorlardı. Bu yöndeki baskı o seviyeye gelmişti ki, neredeyse gidip dediklerini yapacaktın. Allah için başını koymuştun ya, O da seni yalnız bırakmayacak, yanlışa yönelmene müsaade etmeyecekti. Birden aklında şimşekler çaktı ve senin konumunda olan bir başkasının olup olmadığını sordun. İki isimden bahsettiler. Bunlar **Hilâl İbn Ümeyye** ve **Mürâre İbn Rebî'** idi. Her ikisi de **Bedir**'e katılmış, salih ve faziletli insanlardı.

Kararından dönmemede karar kıldın, aldırmadın etrafındakilere ve yaldızlı sözlerine...

Tebûk'e katılamayanlardan sadece üçünüze tavır konulmuş ve "**konuşmama cezası**" verilmişti. Zaten, mükâfat gibi ceza da bir seviye işi değil miydi?

İnsanların arasında ama yapayalnız kalmıştınız. Âdeta dünya tanıdığınız dünya, insanlar da bildiğiniz insanlar değildi. Bütün genişliğine rağmen dünya daralmış ve kanlı sünger misali beyninizi içen bir zindan hâline gelmişti. Ve bu süreç, az değil, size elli bin sene gibi gelen tam **elli gün** sürecekti.

* * *

Diğer iki çiledaşın, yaş itibariyle senden daha öndeydi ve evlerine kapanmış günlerini ağlamakla geçiriyorlardı. Sen ise, gençtin, dinçtin ve kabına sığmıyordun. Camiden-cemaatten kopmadın. İnsanlar seninle konuşmasa da, çıkıp çarşı-pazarda dolaşıyordun. Sürekli gözlerin Allah Rasûlü'nün üzerindeydi. Selâm veriyor, *selâmını alıyor* ümidiyle göz ucuyla dudaklarının hareketini yokluyordun. Namazını yakınında kılmaya çalışıyor, nazarlarındaki sıcaklığı yakalayabilmek için gözlerini kontrol ediyordun. Dudaklarının hareketini görüp selâmını aldığını ve teveccüh etmediğin anlarda gözleriyle seni süzdüğünü görünce dünyalar senin olmuş ve rahat bir nefes almıştın.

Toplumda bilinip sevilen birileri olsanız bile, emir yüce bir makamdan gelmişti ya, herkes ona riayet ediyordu ve bunun istisnası da yoktu. Can-ciğer dostun, yakın arkadaşların bile farklı davranmıyorlardı. Sürenin uzaması sıkıntını katlamıştı. Bir nefes ümidiyle amca oğlun ve en sevdiğin can dostun **Ebû Katâde**'nin bahçesinden içeri girip selâm verdin. O ne itaatti ki selâmını bile almadı. And vererek selâmını tekrarladın, yine ses yoktu. "**Ey Ebû Katâde! Benim Allah ve Rasûlü'nü ne kadar sevdiğimi bilmiyor musun?**" dediğinde, cılız bir sesle, "**Allah ve Rasûlü daha iyi bilir.**" cümlesini duyabildin. Bu senin için ayrı bir yıkımdı. Ağlamaktan gözlerin kan çanağına dönmüştü. Çaresiz, geldiğin yerden duvara tırmanıp mahzun ve eli boş geri dönüyordun.

* * *

Çarşı-pazarda yürürken, kalabalığın içinden birinin seni sorduğunu farkettin. Zaten insanlar, daha seni ilk gördüklerinde çoktan soran şahsı sana yönlendirmişlerdi. Gelen, **Şam** tarafından **Nebat**'lı bir tüccardı. Elinde bir nâme vardı ve sana uzattı. **Gassân** melikinden selâm getirmişti. Açtın mektubu ve okumaya başladın:

"**Duydum ki, sahibin sana cefada bulunmuş, zulmetmiş. Seni Allah, zayi olasın, hor hakir görülesin diye yaratmadı. Gel bize, bütün imkânlarımızı senin için seferber edelim.**" deniliyor, dünya adına vaad üstüne vaadler yağdırıyordu.

"**Bu da ayrı bir imtihan ve belâ.**" dedin ve tereddüt etmeden mektubu yırtıp ateşe attın. Haklıydın. Zira, hayırlı işlerin çok muzır manileri olur ve şeytan bu işin hadimleriyle çok uğraşır ya.. bu türlü durumlarda, bulanık suda balık avına çıkan nice fırsat avcıları vardır. Yalnız ve ıssız nehirlerdeki vahşi pranalar gibidirler, rüzgârlarına kapılmamak gerek!

* * *

Kırk gün geçmişti ki, Rasûlullah'ın elçisi geldi yanına ve hanımınla da ayrılman gerektiğini söyledi. İtaatte öyle bir zirveyi temsil ediyordun ki; "**Boşayayım mı? Ne yapayım?**" dedin. Sadece ayrı kalıp yaklaşmaman gerektiği ifade edildi. Tereddüt etmedin ve onca yıllık hayat arkadaşına, '*Allah hakkındaki hükmünü vereceği ana kadar babasının evine gitmesini*' söyledin.

On gün daha geçmiş ve süre elliye tamamlanmıştı. Ve derken ellinci günün sabahında namazını kılmış, evinin çatısında bitkin ve üzüntüden iki büklüm oturuyordun. Bir an, gözüne bir toz bulutu ilişti. **Sel'** Dağı'ndan uzanıp toz-duman içinde atını mahmuzlamış birisi geliyor, bir taraftan son sürat atını koştururken diğer taraftan da en gür sesiyle, "**Müjdeler olsun sana ey Ka'b İbn Mâlik! Müjdeler olsun.**" diye ortalığı inletiyordu. Elbette ses, müjdeciden önce ulaşmıştı sana. Belli ki bir ferec vardı.

* * *

Seninle birlikte elli günlük kaderi paylaşan arkadaşların hakkında bir âyet inmişti. İçten nedametle bir tevbe etmiştiniz ya, yankısı Yüce Makam'dan geliyor ve yüreklerinize su serpiyordu:

"**Allah, savaştan geri kalan ve haklarındaki hüküm ertelenen o üç kişinin de tevbesini kabul buyurdu. Çünkü onlar öylesine bunaldılar ki yer, bütün genişliğine rağmen onlar için daraldı ha daraldı.. ve vicdanları da bu daralma altında kaldı...**"

Hemen secdeye kapandın. Semanın dilini çözerek seni sıkıntılarından kurtaran Rabbine şükürle kanatlandın.

* * *

Sadakatinize diyecek yoktu, sadıktınız. Allah ve Rasûlü'ne söz vermiştiniz bir defa ve sözünüzün eriydiniz. Yolunuzu bulduktan sonra, ne kadar yaldızlı da olsa, başka bir yolun sizi sahil-i selâmete çıkarmayacağından emindiniz. Onun için yerinizi iyi tesbit etmiş ve zerre miktar kaymamıştınız. İşte bu sadakatiniz, gökler ötesini harekete geçirmiş ve hakkınızdaki hükmü bizzat Allah vermişti. Ve o hükmü şimdi, Allah'ın biricik Rasûlü tebliğ ediyordu. Bu hareketlenmenin sebebi de zaten buydu.

Meğer sabah namazını kılınca Allah Rasûlü, hakkınızdaki fermanı insanlara bildirmiş ve onlar da size müjdeyi vermek için yollara dökülmüşlerdi. Yanına gelip müjdeyi verince, sevincinden kabına sığmıyordun. Tuttun, üzerindeki elbiseni verdin, bir şükür nişanesi olarak. Giyecek başka da elbisen yoktu, emanet buldun ve öyle geldin mescide. Şafak söküp ortalık aydınlanmıştı ya, herkes tevbenin kabulünden dolayı seni tebrik ediyordu.

* * *

Ve bulutlar dağılmış, yüzündeki acı tebessüm yerini sevinçten şimşek gibi bir parıltıya bırakmıştı. Ay parçası gibi parlıyordu. Selâm verdin. Aldı selâmını. Belli ki O da heye-

canlıydı. Zira yanılmamıştı; adamını tanıyordu ve farklı davranmamıştınız. Sevinçle: "**Müjdeler olsun sana! Doğduğun günden bu yana en hayırlı günün bu gün.**" buyurdu. "**Senin tarafından mı ya Rasûlallah, yoksa Allah katından mı?**" dediğinde, "**Bilakis, Allah tarafından.**" cevabını vermişti. Elbette bu, senin için ayrı bir sevinç kaynağıydı. Mâmelekini Allah ve Rasûlü için bağışlamak istedin, bir kısmını yanında tutmanın daha hayırlı olacağını tavsiye etti.

Fiilini isbat etmiştin ya, bir de sözlerinle te'yit edecektin ve dedin ki;

"**Ya Rasûlallah! Allah Teâla, beni doğruluğumla kurtardı. Yine benim tevbemin bir parçası olsun ki, yaşadığım sürece doğruluktan hiç ayrılmayacak, yalanın zerresine tenezzül etmeyeceğim.**"

Sözünün eriydin. Zaten geçen günler de bunu göstermemiş miydi?

* * *

Doğruluğu şiâr edinmişlere bugün ne güzel misalsin..! Zamanında atılması gereken adımları atamayıp yolları çıkmaza sokan bizlere ne ince mesajların var!? Zaman değişse, asırlar başkalaşsa da her dönemin bir seferi, her devrin de bir neferi vardır; öyleyse bugünkü hamlelerde geri kalmak ne büyük fecaat! Arkadan bile olsa yetişip kervana katılmak da ayrı bir saâdet değil mi? Bugün ne vahiy var, inmeye devam eden ne de mesele kendisine götürülüp hall ü fasl eden Nebi aramızda! Kalmamak için yollarda ebedî, yolunu rehber kılmak, iradeyle yolda sabit kadem kalmak gerek.

Yolda bulunmanın bir cilvesi ve o yola baş koymanın gereği olarak zaman zaman kabul görmeyip dışlansak, iltifat yerine kapılardan kovulsak, onca mülâyemete rağmen sertlikle mukabele edilip dövülsek de o yolda sabit kadem kalabilmek önemli olan..!

Sabır adına gönül havzını olabildiğince geniş tutarak tevbe kahramanı Ka'b misali öyle bir tevbe etmek gerektir ki, o gün konuşan sema sana da deva olsun ve sırtın sıvazlansın..! Hüsn-ü akıbet için kendine rağmen olumsuzluğun her türlüsüne katlanmak ayrı bir sabır, Hakk'ın hatırına, yılanla çıyanla yaşamayı bilmek de ayrı bir meziyet değil mi!?

MİHMANDÂR-I NEBİ

HZ. EYYÛB SULTAN

(radıyallahu anh)

"Şayet burada ölürsem; bedenimi bir bineğin üstüne bağlayın ve uzağa, götürebildiğiniz kadar düşmanın içine, surların dibine götürün ve oraya, ayaklarınızın altına gömüp geri dönün."

“Yetişmez mi bu şehrin halkına bu nimet-i Bârî
Habîb-i Ekrem’in yârî, Ebâ Eyyûbi’l-Ensârî”

Gönüller sultanının misafir olduğu bir gönle misafir olabilme iştiyakıyla bugün, bir nice Hak aşığı, gece-gündüz demeden, yakın-uzak bahanesine takılmadan ve kar-yağmur-çamur dinlemeden hemen her dem feyze koşuyor **Eyüp** açıklarında... Sanki, karanlığın koyuluğunda ışığa koşan kelebekler misali geceye sultanlık yapan daha başka gönüllerle senin huzurunda buluşup ayrı bir bayram yaşıyorlar..! Mıknatıs misali bir caziben var ki, ruhlar bir kez etrafında tavafa başlayınca bedenler arkasına takılıp geliyor ve Kutlu Misafirinle yaşadığın tarifi imkânsız vuslata benzer bir başka huzur yaşanıyor etrafında..!

* * *

Hani ya, mukaddes bir göçle **Allah Rasûlü** (*sallâllahu aleyhi ve sellem*) **Medine**’ye gelince, bir sevk-i ilâhiyle senin haneni şereflendirmiş ve sende misafir kalmıştı. Heyecandan o gün kalbin yerinden çıkacak gibi olmuş, sevinçten kabın sığmıyordu, sığamazdı. Nasıl sığabilirdi ki gelen, kevn ü mekânın sultanı, Allah’ın da Rasûlü’ydü. Evine geliyordu..! Hem bu geliş, bir anlık da değil, **Mescid-i Nebevî** yapılacağı ana kadar devam edecek bir misafirliğin başlangıcıydı. O’nun geldiği yerde yürekler, ayaklarının altına serilip gönüllerde bayramlar yaşanmaz mıydı hiç.!? Arada bir gecelerimize misafir olduğunda çocuklar gibi

sevinip kuşlar gibi uçuyor, yıllarca tadını unutamayıp en tatlı hatıralarımız olarak yâd etmiyor muyuz bugün.!?

İlk defa adını, Medine'nin ilk muallimi **Mus'ab İbn Umeyr**'den dinlemiş ve evinin gülü **Ümmü Eyyûb**'la birlikte gönlünü O'na iki yıl önce açmıştın. Bu öyle bir açıştı ki, kavuşabilmek için yüreğinde tufanlar kopuyor, yanardağlar gibi sinen kabarıp iniyordu. Gönlündeki bu aşk ateşini, ikinci **Akabe** gecesinde yaşadığın bir vuslatla kısmen serinletebilmiştin. O gece, mübarek elini tutup, O'nu **Medine**'ye davet eden yetmiş kişinin arasında sen de vardın. Ve işte bugün O, buraya gelmiş ve ne lütuf ki, senin evini şenlendiriyordu. Artık bulmuştun ya, bir daha asla ayrılmayacaktın.

* * *

Rasûlullah'ın *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* alt kata yerleşmesine gönlün, hiç mi hiç razı olmadı, olamazdı. Defalarca yukarı davet ettin; kabul buyurmadı. Olacak ya, bir gece elin takılmış, su dolu testiyi kırmıştın. Etrafa su yayılmıştı. Alt kata, en üsttekinin üstüne dökülecek diye öyle titremiştin ki, damla damla takip ediyor ve dökülen suyu emsin diye üzerine yorgan-yastık ne buldunsa atıyordun.

Kararlıydın. Bunu vesile bilerek eşyalarını toparlayıp boşalttın haneni ve yukarı davet ettin Kutlu Misafirini. Fiili bir durum vardı ya, kabul buyurdu.

Az değil, yedi ay nefesini tuttun nefeslerini dinlemek, uykuyu unuttun gecelerindeki derinliği sezebilmek için..! Ne sırlar vardı kim bilir aranızda, giderken beraberinde götürdüğün..!

Medine'ye gelince, **Muhâcir**lerle **Ensâr**ı kaynaştırmak için bir kardeşlik tesis etmişti. Her Medine'li Ensâr, Mekke'den kopup gelen bir Muhâciri bağrına basıyor ve öz kardeşten öte, arada kopmaz bir bağ örülüyordu. Ne

tevafuk ki, bu muâhâttaki kardeşin, Medine'nin ilk muallimi, senin de ilk rehber ve üstadın genç **Mus'ab** idi.

* * *

Evin öylesine şenlenmişti ki, bir tatlı su kaynağı gibi gelip gidenin, gidemeyip tekrar gelenin had ve hesabı yoktu. Artık orası sadece bir ev değil, aynı zamanda bir mekteb olmuştu. Allah Rasûlü *(sallâllahu aleyhi ve sellem)*, fakirlerin karnını burada doyuruyor, ihtiyaç sahiplerinin derdine burada çare buluyordu. Hakka matıyye olmuştunuz ya, kimbilir O'nun duasında kaç defa adınız geçmiş, karıncalanmış ellerini nur yüzüyle buluşturduğu aydın gecelerinde kim bilir kaç defa yâd edilmiştiniz!?

Nihayet Mescid-i Nebevî ve hane-i saâdetlerinin inşası tamamlanmış ve artık ayrılma vakti gelmişti. Senin için, yedi aylık bir beraberlik yedi dakika gibi gelip geçivermiş ve sanki bitmesini asla arzu etmediğin tatlı bir rüyadan uyanıyor gibiydin. Gerçi bu, sadece bir mekân değiştirmeydi. Bir defa çekim alanına girmiştiniz ya, ayrılmanız da mümkün değildi. Ayrıca O, bir vefa insanıydı. Sonraki günlerde zaman zaman hanenize gelecek ve unutmadığını fiilen gösterip sizi evinizde ziyaret edecekti.

* * *

O'nunla birlikte **Bedir**'e katıldın, **Uhud**'da bulundun, **Hendek**'te **Medine**'yi müdafa ettin. **Hayber**'den **Huneyn**'e, oradan da **Mekke**'nin Fethi'ne kadar Kutlu Misafirin neredeyse sen de hep oradaydın.

Gün geldi vahye şahitlik ettin, kalemle onu ebedileştirmede ulvi bir vazife aldın. Yeri geldi, bir kalkan olup Rasûlullah'ı *(sallâllahu aleyhi ve sellem)* korumayı kendine vazife bildin; sabahlara kadar çadırının önünden hiç ayrılmayıp nöbetler tuttun.

* * *

Devran dönüp, evinden ayrıldığı gibi bir gün aramızdan da ayrılınca, herkes gibi sen de yıkılmıştın. Gönlünün sahibiyle hemhâl olup dünya gözüyle endamını süzerek lâl-ü güher sözlerine muhatap olmak, artık bir başka âleme kalmıştı. Kim bilir, ardından ne kadar ağladın ve nice ağıtlar yaktın!?

Ancak bu, köşene çekilmeni gerektirmiyordu. Bir defa bu yola baş koymuştun ya, köşene çekilmek şöyle dursun, bunu düşünmeyi bile döneklik kabul ediyor, yerinde duramıyordun, duramazdın. Şartlar ne olursa olsun, Allah için nerede bir hareket varsa, mutlaka sen de oradaydın. "**Ey mü'minler! ... hep birlikte seferber olunuz**" şeklindeki ilâhi emir, dilinde sürekli tekrarlanan bir vird-i zebândı.

Fırsat buldukça kabrinin başına gidiyor, içten içe göz yaşı döküyordun. Bir gün seni bu hâlde gören bir başka dostun, ikaz etmek istemiş ve *Rasûlullah'ın sünnetinde böyle bir ağıtın yeri olmadığını* söylemişti. Zaten, yüreğini yakan hasreti iliklerine kadar işlemiş ve kederden kıvrım kıvrımdın. Senin maksadın neydi ve ne ile itham ediliyordun? Mahzun bir eda ile ancak; '*Ben, bu mezar taşına değil, Rasûlullah'a geldim*' diyebildin.

* * *

Ufkun o kadar engindi ki, günü birlik harekete hiç mi hiç prim vermedin. İlk hareketi almıştın ya, yerinde duramıyor, cepheden cepheye koşuyordun. Ebû **Bekir**'le beraber koştun hilâfeti süresince; **Ömer**'den hiç ayrılmadın; **Osman** nereye gitmişse sen de oradaydın; **Ali**, fitnenin kaynadığı yerde Hakkı temsilin timsaliydi senin için ve O'nun yanında kalmayı yeğledin. **Suriye**'den **Filistin**'e, **Mısır**'dan **Kıbrıs**'a kadar gitmediğin yer kalmamıştı, doğru bildiğin Hak adına.

Nihayet **Râşid Halifeler** dönemi bitmiş, yeni bir dönem başlamıştı. Çok sıkıntı çektiğin anlar da oldu. Elinde avucunda ne varsa hepsini ortaya koymuştun ya, gün geldi, karşılayamadın bir ihtiyacını. Borçlanmıştın. **Halife**nin

huzuruna gidip hâlini arz ettin. Kabul görmedi. Böyle bir talepten hoşlanmadığını hissetmiştin. Mü'minin mü'minle imtihanıydı bu ve belki de tabiiydi. Zira ilk günlerdeki saffet kısmen solmuş ve bir **melik**lik devri başlamıştı. Allah Rasûlü'nden duyduğun bir hadisi paylaştın onunla: "**Şüphesiz sizler, benden sonra bazı tercihler göreceksiniz...**" Hadisi nakledince halife sana yöneldi ve *bu durumda size ne tavsiye ettiğini* sordu: "**Sabredin**" dediğini anlattın. '*Öyleyse sabredin*' deyiverdi. Hâlini arz ettiğine de bin pişman oldun ve "***Bir daha mı***" dedin. ***"Asla senden bir şey istemem***."

Cevâhir kadrini cevher fürûşân olan bilir derler ya, vefanın ne anlama geldiğini bilenler de yok değildi. **Basra**'ya geldiğinde, bir başka Peygamber aşığı **İbn Abbas**, hâlini anlamış ve evini de tahsis ederek seni içeri davet etmişti. "***Evde ne varsa hepsi senindir***' diyor ve yemin vererek; '***Sen Rasûlullah'a nasıl davranıp cömertliğini ortaya koymuşsan o gün, bugün de ben sana öyle davranacağım.***" diye ahdini yeniliyordu. **Yirmi bin**lik borcuna **kırk bin**lik bir mukabeleyle karşılık verdi. İlâve olarak yirmi de köle vermişti emrine, hizmetini görsünler diye..!

* * *

Artık yaşlanmıştın. Ama yaşını öne sürerek arkada kalmayı hiç mi hiç düşünmüyordun. Yine bir hazırlık vardı ve Kutlu Misafirinin müjdesiyle düşecek bir kale, **Kostantıniyye**'ye gidilecekti. Yerinde durman mümkün müydü? Allah için bir hareket olur da sen geri durur muydun? Hem Allah Rasûlü (*sallâllahu aleyhi ve sellem*), *orayı fetheden askeri tebcil edip kumandanına yahşi çekmemiş miydi?* Duramazdın. Kılıncını kuşandın ve torunlarının yardımıyla ve şehâdete son bir iştiyakla yeniden yollara koyuldun.

Hâlin belîğ bir lisan, kırkında kırk bahane arayan bizlere ne veciz mesajlar sunuyor! Seksen küsurluk bir ömrü geride bırakmıştın ama baş-diş ağrısı demeden,

yorgunluk nedir bilmeden hep O'nun yolunda ve sürekli yollardaydın.

Muhasara günlerce devam etmiş ve bir türlü neticeye gidilemiyordu. Surlardan kızgın yağlar dökülmesine, ok ve mancınıklarla mukabeleye rağmen Nebevî müjdeye ulaşabilme iştiyakıyla düşman saflarına delicesine dalanlar vardı.

Bu tablo karşısında cemaatten değişik seslerin yükseldiğini duydun. Bu şartlarda düşman saflarına hücum edenlerin yanlış yaptıklarını îma ile, '**Sübhanallah! Kendi eliyle kendini tehlikeye atıyor, olacak şey değil..!**' gibi sözlerle İlahi Beyan'daki bir âyete işaret edip sözde istişhâd ediyorlardı.

* * *

Duydukların karşısında tüylerin diken diken olmuştu. Ortada düzeltmen gereken bir yanlışlık vardı. Bekleyemezdin, hemen kalktın ve bir yanlışı, yanlışımızı düzeltme adına en gür sesinle haykırarak burada da üzerine düşen vazifeyi yerine getirdin:

"*Ey insanlar! Sizler bu âyeti ne hakla böyle tevil ediyorsunuz? Bir defa bu âyet, Ensâr topluluğu olarak bizim hakkımızda indi. Zira, dine omuz veren insanların adedi artıp işler yoluna girdiği yerde bizler, aramızda oturarak, 'Biraz da mal ve mülkümüzle meşgul olup çoluk çocuğumuzla ilgilensek' diye düşünmeye başlamıştık ki, gelen bu âyetle âdeta Allah (celle celâlüh), yakamızdan tuttu ve, '**Allah yolunda malınızı harcayın da,** (kenara çekilmek suretiyle) **kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın.**' diye bizi ikaz etti. Zira esas tehlike, dünyanın cazibesine kapılarak mal ve mülkün arasına dalıp kenarda kalmayı yeğlemek ve netice itibariyle mal ve canımızla Allah yolunda koşturmaktan geri durmamızdı.*"

Bugün, işimize gelmediği veya nefsimize hoş gelen yerde nice tevil ve yorumla ortalığı sulandırıp, kenara

çekilme adına onca bahane arayışımıza mukabil, Mesih nefesli benzeri ikazlara ne kadar ihtiyacımız var, bir bilsen..!

* * *

Savaştı ya, seni de yormuş, bîtap düşmüştün. Uzanıp yatırıldığın yerde artık ebedî yolculuk vaktinin geldiğini düşlüyordun. Evet, sevgiline, O'nun ebedi sevgisine kavuşacaktın.. hem de O'nun için çıktığın bir yolculukta bir vuslattı bu... Akabe'ye giderken hissettiğin heyecanın birkaç mislini duyuyor ve ayrı bir iştiyakla o anı bekliyordun. Elbette senin için bundan daha büyük bahtiyarlık olamazdı. Ancak kalbin biraz buruktu. Zira, nihayetinde bir vuslat olsa da, anlaşılan o ki, müjdeyi yaşayamadan gidecektin ve kalbini, tatlı bir hüzün hâlinde bunun üzüntüsünü sarmıştı..!

Bir ara, torunun yaşındaki komutanın **Muaviye**'nin oğlu **Yezid** yanına geldi ve bir ihtiyacın olup olmadığını sordu.

Evet, senin de bir ihtiyacın vardı. Dünya gözüyle surları geçip o kutlu müjdenin tahakkukunu görememiştin ya, en azından, gün gelip surlar ardına kadar kapılarını imana açtığında o huzuru toprağın altından seyredip yaşamak istiyordun. Zira, üstünde tekbir ve tehlil seslerine karışmış kılıç şakırtılarını, at kişnemelerini ve bir nice yiğidin bülend-i âvâz gür sesini duyduğunda bu fethin gerçekleştiğini anlayacak ve Rabbine ayrı bir hamd ile kabrinde huzur soluklayacaktın. Dudaklarından, etrafındakileri şaşkına çeviren şu cümleler sıralanmaya başladı:

"**Şayet burada ölürsem**' diyordun. '**Bedenimi bir bineğin üstüne bağlayın ve uzağa, götürebildiğiniz kadar düşmanın içine, surların dibine götürün ve oraya, ayaklarınızın altına gömüp geri dönün.**"

Zira biliyordun ki, bugün olmasa da yarın mutlaka Kostantıniyye fethedilecekti. Müjdelenen sadece Kostantıniyye

miydi? Elbette hayır. Gün gelecek, Kostantıniyye'ye kadar taşıdığın bayrak, üzerine güneşin doğup battığı her yere ulaşacak ve Muhammedî sada dalga dalga dünyanın dört bir yanında yankılanacaktı. Muştusunu vermemiş miydi Son Nebi, boynuna sarılıp ağlayan kızı **Fâtıma**'nın gözyaşlarını silerken? '***Yeryüzünde kerpiç ve tuğladan yapılmış hiçbir ev; deve tüyünden, keçi kılından ve koyun yününden örülmüş hiçbir çadır kalmayacak ki, temelinde çile ve ıstırap yüklü bu dava oraya ulaşmış olmasın..!***' Ne mutlu onlara ki ruhu, ruh dünyanla özdeş binlerce '**mefkûre muhaciri'** bugün, işte bu duygu ve düşünceyle dolu, dünyanın dört bir yanında senin düşüncelerini temsil için yarışıyor..!

* * *

Gün gelecek, o huzuru da yaşayacaktın. Kostantıniyye'yi İstanbul yapan bir başka kumandan, asırlar sonra o müjdeyi bizzat yaşayıp sana bu hazzı da tattıracaktı. Karanlık bir çağın mumunu söndürüp aydınlığa yeni bir kapı aralayan bu genç serdar, böylelikle arzunu, her mü'minin arzusunu zamanın bir behresinde gerçekleştirmiş oluyordu.

O gün, **Fatih** de bir arayış içindeydi. Zira onun için de sen, Rasûlullah'ın yâdiğârı kutsal bir emanettin ve mutlaka seni bulup mezarının başına gelecek, elinde derlediği gülden buketlerle ruhuna bir fatiha gönderecekti. Bir keşifle gözlere âyân oldun ve bugünkü mekânın yükseldi etrafında..!

* * *

Bir defa bulmuştuk ya seni, o günden sonra hep uğrak yerimiz oldun, yollarımız yanından kıvrılıp gitti çoğu zaman. O kadar ki, sultanların her tahta çıkış merasimi senin huzurunda yapılır oldu ve kılıçlar senin nezaretinde kuşanıldı bellere, uzaklara giderken teberrük olsun diye..!

Surların dibine gözünü diktiğinde *tekbir ve tehlil seslerini uzaklara, daha da uzaklara* götürememenin ıstırabını duyuyordun ya, işte bugün günde beş defa o coşkulu Muhammedî sadâ, senin mekânından yükselerek her daim ruhlarımızı okşuyor. Ve bizler, aramızdaki varlığınla sermest ve seni misafir etmekle pek hoşnutuz; zaman zaman gönlünü kıracak yanlışlıklarımız olsa da umarız sen de bu hoşnutluğa, ayrı bir hoşnutlukla mukabele ediyorsundur..!

* * *

İşte bugün, gecenin zifiri karanlığında ışığa koşan kelebekler misali dört bir yandan sana koşup gelen bu insanlar, taşıdığın ruhla metafizik gerilime geçme ve getirdiğin bayrağı ***uzaklara, daha da uzaklara*** taşıyabilme adına mekânında gönül balanslarını ayarlayıp yolda, yolunda olmanın coşkusunu yaşıyorlar. Bu coşkuyla tehliller yükseliyor Eyüp ufuklarında ve yine bu coşkuyla iman ve Kur'ân'a sadakatimizi gözden geçirip huzurunda mânevî kılınçlarımızı kuşanıyoruz bellerimize..! Umarız bu coşkuyu duydukça sen, huzur dolu meskeninde ayrı bir haz alıyor ve; "**İşte bize, Allah ve Rasûlü'nün vadettiği şey de bu.**" deyip, Allah ve Rasûlü'nün sözündeki sadakate imanımız noktasında kimbilir bize neler fısıldıyorsundur..?

Binler selâm sana.. mefkûrene.. yoluna ve yolunun aşıklarına..! Kostantıniyye'ye kadar getirdiğin bayrağı, burç burç ötelere, daha da ötelere taşımaya and içmiş mefkûre muhacirlerine..!

SONRAKİ GÜNLERİN

İLK GÜLLERİ

"Allah (celle celâlüh), bu ümmet için her yüz senenin başında, dini tecdid edip yenileyecek kimseler gönderecektir."

Sadece aralarından birkaç tanesini alıp nümûne olarak takdim etmeye çalıştığımız sahabe, her biri itibariyle üzerine düşen vazifeyi bihakkın eda ederek dünya sahnesinden çekilmiş ve bu temsili, kendilerinden sonrakilere bırakmışlardır.

Bilindiği gibi din, Allah'ın himaye garantisi altındadır; ancak bu himaye, sebeplere riayet ölçüsünde ve hizmet anlamında altına girip omuz verildiği zaman geçerli olup, temsilde eksikliğin baş gösterdiği yerde, bayrağı taşıyanların değişmesiyle yoluna devam edecek olan bir himayedir. Bu sebeple o, sahabe sonrası Emeviler'e geçerken, çok geçmeden Abbasilerin omuzlarında dalgalanmaya başlamış, belli bir süre sonunda da Selçuklular'a intikal ederek, netice itibariyle uzun süre Osmanlı'nın omuzlarında bayraklaşmış ve bu günlere gelmiştir. Bu süre içinde Allah, hemen her asırda onu, asır ve telâkkilerin yaklaşımlarına göre yeniden yorumlayıp takdim edecek vazifeli kullarını göndermiş ve sürekli tazelenen bir yüzle her asrın insanına hitap eder olmuştur.

"**Müceddid**" olarak adlandırılan ve her asrın ilklerini ifade eden bu yıldızlar da, sahabe mesleğini nazara vererek hassas bir hayat yaşamışlar ve neticede bunların etrafında da, bulundukları beldeleri aydınlatacak yeni ışık kaynakları

belirip geniş kitlelerin karanlıktan kurtulmasına vesile olmuşlardır.

Bütün bunların ışığında biz, işin sahibi Son Sultan'ın dergâhına yönelip şükür ve hamd makamında şöyle bir hasbihal yapma durumundayız:

* * *

Şafak sökmeye yüz tuttu ey Nebi! Bugün içlerimiz daha aydınlık ve buyurduğun gibi, ***karanlık gönüllerde aydınlık dünyan doğuyor*** artık. Işık kovaladıkça karanlığı, rengarenk bir insan manzarasıdır bugün görünen. Renklerin kesretinde artık, davanın vahdetine şahit oluyor yaşlı dünyamız.

Risalete mühürdün; ancak her asrın minaresinde sesini, asrın idrakine göre akort edip davetini tekrarlayanlardan da mahrumiyet söz konusu değildi, olamazdı ve olmadı da..! O günden bu yana, yüz sene geçmedi ki, getirdiklerini yeniden formule edip ihtiyaç sahiplerinin ufkuna denk arz eden büyük kametlerle tanışıyor dünyamız...! Hele bu günler.. hele bu günler..!

Önceki ümmetlere peşi peşine nebiler gönderilip inayetle ellerinden tutulduğu gibi insanların, ardı ardına ihsanlarla şenlenmedi mi bizim dünyamız da.!? Başka dünyalarda kuraktan dudaklar çatlarken, rahmet sağanak olup yağmadı mı üstümüze?

* * *

Gidilen yol, senin yolun olunca, yolcularının hâli de sana benzer oldu; arkalarından gidenlere paratoner olup yükün tamamını omuzladılar çoğu zaman..! Durum böyle olunca, memleket hapishanelerinde sürgünler geldi arka arkaya..! Bu sürgünler, üstü toprakla örtülen tohum gibi bir gün yeni sürgünler verecek, filizlerle hür dünyaya renk üstüne renk katacaktı. **Erek** Dağı bahar solukluyor bugün. **Kastamonu** Kalesi eskimiş yüzüyle sana tebessümler

gönderiyor. **Çam Dağ**ındaki hatıraya kıyılsa da yalnız değil bugün çobanlar. **Emir**, **dağ**dan geliyor **eski**yen **şehir**lerin çehresine ve yeni bir restorasyon yaşanıyor insanlık pazarında bugün.

Volga'da dolaşmıştı ya, rengi değişmiş, kızıl akmıyor artık. **San'an** tepesinde bülbüller nâme yarışında. Dediği gibi *nurlar peş peşe doğuyor,* ***Asya*** *steplerinde. Perde-i müstebidane takallüs mü ediyor, yırtılıyor mu ne? Her kışın bir baharı, her gecenin de bir neharı var. Günler bahara kaymış ve dünya mektebinde görülen tahsil, semere müjdeleriyle yüklü bugün.*

* * *

Bugüne gelinceye dek, rahmetin sağanak olup yağdığı dünyamızda, boy atıp gelişen filizler de susuz kalmayacaktı. Gerçi, kısmen de olsa bugün, evlâtlarımız yetim, babaları da boynu bükük ve öksüz dolaşsa da, yütm ü gurbetin küsûf gibi kalıcı olmayacağını biliyor, ufkumuzda doğacağı günün muştusunu bekliyoruz.

Bir çiçekle bahar olmaz ki..! Bir de aklının erip ulaştığı yere yetiştirebilseydik ellerimizi... Kalbindeki heyecanı, uyarılmış heyecan tufanı olarak, kılcallara ulaştırmada, damarlara oturmuş bir tortu olmaktan kurtarabilsek kendimizi... Kardeşleriyle muamelesinde **Yusuf**, zorluklar karşısında da **Yunus** u **Mesih** olabilseydik; bedenlerin tadını kaçırmayacak, üç günde üç dakikalık güneşten bile mahrum etmeyecektik seni.

İşte, ey Nebi!

Her şey, gelip mü'minlerinde düğümleniyor. Dünya esbâbla muhât ve müjden de, bunun üstünde yükselecek. Atılan her adıma, dünya koşarak mukabelede bulunuyor. Dökülen alın terlerinin zemininde hayal edilmedik filizler yeşeriyor. Kalbler O'nun elinde. Evirip çeviren de O. Kalblerimiz de... Bir de sıyrılabilsek kalıplarımızdan..!

Yeniden köyüne döndüğün gibi bir gün, bekliyoruz bizlerde bu gün. Emniyet ve güven içinde.. huzur soluklayarak, ümit dolu yarınlara..!